

Kiemelt téma: A lakáspiaci folyamatok területi egyenlőtlenségei
Kiemelt térség: Határ menti járások társadalmi-gazdasági jellemzői

TÉR-KÉP, 2019

Központi Statisztikai Hivatal, 2021

© **Központi Statisztikai Hivatal, 2021**
ISSN 2416-3511

A kézirat lezárása: 2020. november (az 1. fejezet esetében 2021. február)

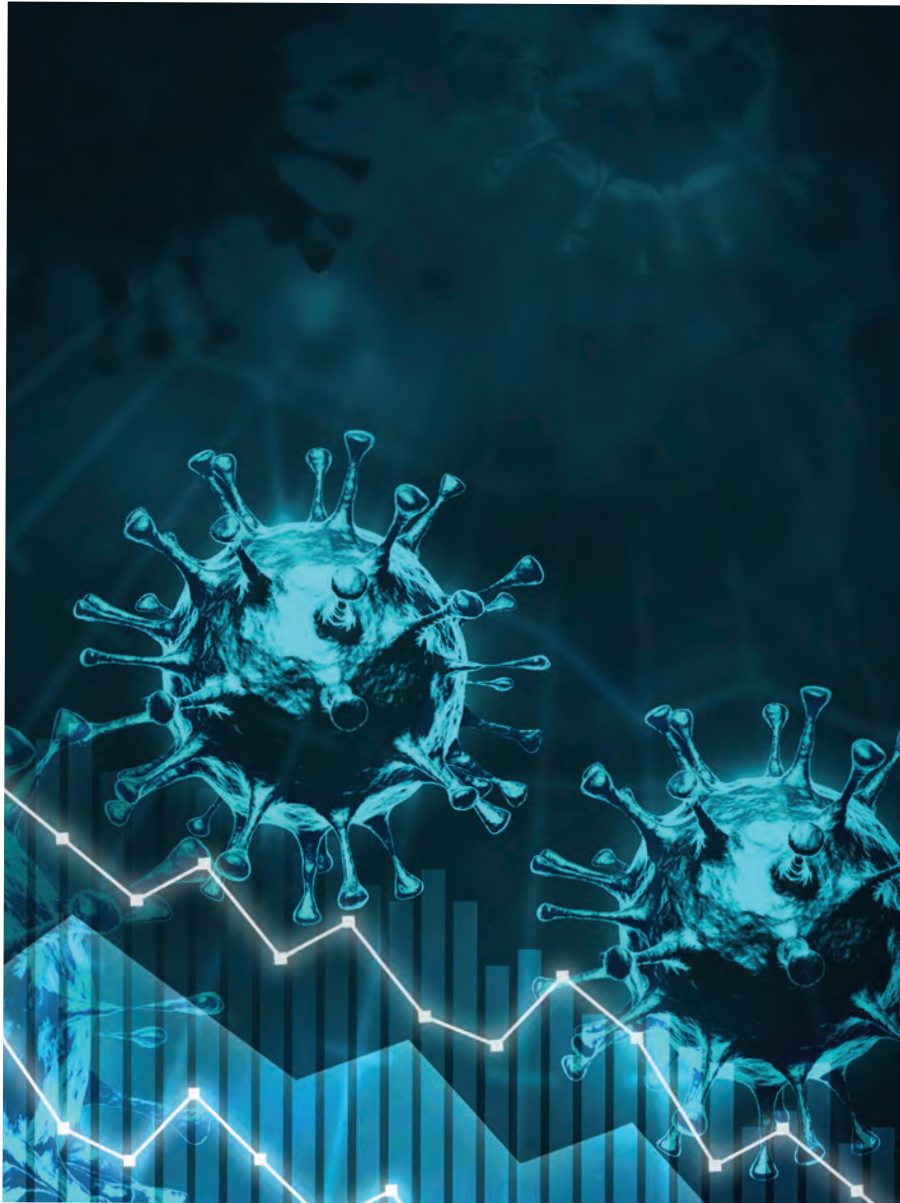
Felelős kiadó:
Dr. Vukovich Gabriella elnök

Tartalom

1. A koronavírus okozta járvány hatása a gazdasági és társadalmi folyamatokra.....	5
2. Kiemelt téma: A lakáspiaci folyamatok területi egyenlőtlenségei.....	15
3. Kiemelt térség: Határ menti járások társadalmi-gazdasági jellemzői.....	27
4. Területi különbségek Magyarországon	37
5. Regionális különbségek főbb mutatói az Európai Unióban	77
Területi egységek.....	87
Ábrajegyzék.....	94

Megjegyzés: a tematikus térképek többsége, a kiugró értékek figyelembevételével, egyenlő osztályközös kategorizáláson alapul, ez alól azok képeznek kivételt, amelyeknél valamilyen jellegadó értékhez (pl. országos átlag) viszonyítunk. Az ábrázolás során a kerekített értékeket használtuk fel. Bizonyos mutatók esetén Budapest kerületeire nincs adat, ezért az érintett járási térképeknél a főváros egészére számított értékek jelennek meg.

1. A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA..... 5

1.1. Vállalkozások	7
1.2. Ipar, építőipar	8
1.3. Kiskereskedelem	9
1.4. Turizmus	10
1.5. Foglalkoztatás	11
1.6. Álláskeresők	12
1.7. Lakás	13
1.8. Egészségügy.....	14

1 A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA

Szélsőértékek a koronavírus árnyékában

2020 elején megváltozott az életünk, márciusra hazánkat is elérte a koronavírus okozta járvány, emiatt a kormányzat a terjedés megfékezésére számos korlátozó intézkedést hozott és a gazdasági szereplők is változtatásokra kényszerültek. Mindezek hatására a járvány a gazdaságot egy emelkedő pályáról térítette le. Az első hullám júniusra csillapodott le, a korlátozások többségét visszavonták, viszont szeptemberben a járvány újra lendületet vett.

MIN   MAX

Komárom-Esztergom

 Ipari termelés volumenváltozása az előző évhez képest, 2020
-12,5%

Borsod-Abaúj-Zemplén

 Újonnan alakult gazdasági szervezetek számának változása az előző évhez képest, 2020
5,3%

Budapest

 A távmunkában vagy home office keretében dolgozók aránya, 2020. április-június
34,0%

Nógrád

 A távmunkában vagy home office keretében dolgozók aránya, 2020. április-június
4,7%

 Újonnan alakult gazdasági szervezetek számának változása az előző évhez képest, 2020
-13,0%

Jász-Nagykun-Szolnok

 Ipari termelés volumenváltozása az előző évhez képest, 2020
15,5%

Csornai

 Ezer lakosra jutó nyilvántartott álláskeresők száma, 2020. december
6 fő

Záhonyi

 A nyilvántartott álláskeresők számának változása az előző év azonos időszakához képest, 2020. június
-22%

Soproni

 A nyilvántartott álláskeresők számának változása az előző év azonos időszakához képest, 2020. június
4,7-szeres

Gönci

 Ezer lakosra jutó nyilvántartott álláskeresők száma, 2020. december
105 fő

Kapuvári

 A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások aránya, 2020. december 31.
11,3%

Siófoki

 A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások aránya, 2020. december 31.
24,0

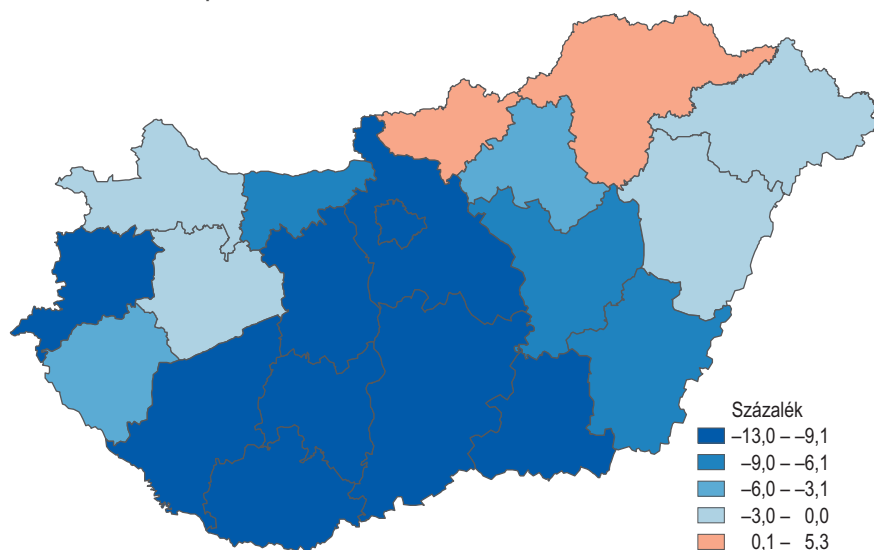
1.1. Vállalkozások

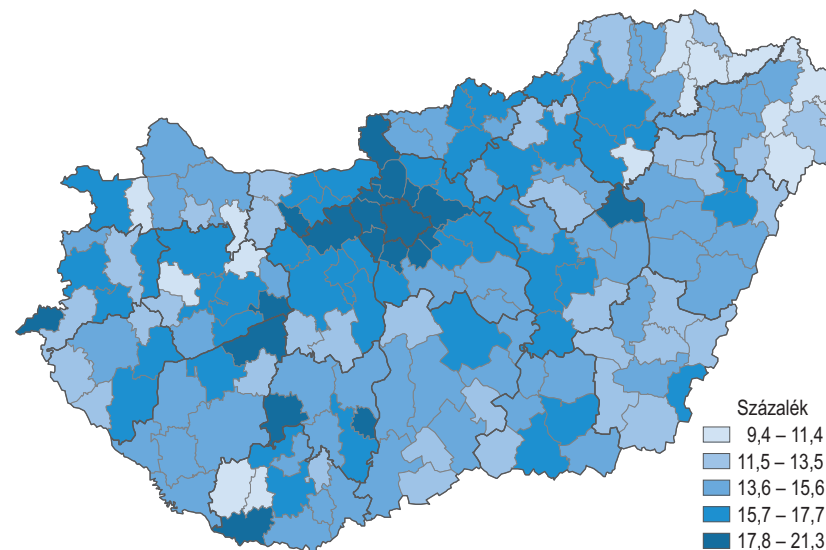
A járvány visszaszorítására hozott intézkedések a gazdasági szervezetek alapítását jelentős mértékben lassították, 2020-ban az egy évvel korábbihoz képest 8,4%-kal (12 ezerrel) kevesebb új szervezetet jegyeztek be. Leginkább Budapesten és Tolna megyében esett vissza a vállalkozásalapítási kedv, az ország keleti térségében jellemzően kevésbé csökkent, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyében emelkedett. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a gazdasági szervezetek száma országos szinten március és május között mérséklődött, ami főként a társas vállalkozások körében, illetve a fővárosban mutatkozott meg. Ezt követően újra emelkedni kezdett a szervezetek száma, de decemberben az önálló vállalkozók száma csökkent, és közülük sok egyéni vállalkozás szünetelteti tevékenységét.

A tavaszi korlátozások hatására márciusban és áprilisban nőtt meg ugrásszerűen a tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások száma. Legtöbben április végén szüneteltettek, ekkorra 108 ezer, azaz minden ötödik vállalkozó függesztette fel a működését. Leginkább a fővárosban és Pest megyében álltak le, legkevésbé pedig az ország északkeleti térségében. A következő hónapokban mérséklődött az arányuk, szeptembertől viszont a tevékenységük átmeneti felfüggesztését megkezdők száma már minden hónapban meghaladta a szüneteltetést befejezőkét. Ennek következtében december végére a nyolc hónappal korábbihoz képest hét járás kivételével tovább nőtt az átmenetileg szüneteltetők hányada, legnagyobb mértékben elsősorban a Balaton környékén, valamint a Dunántúl egyes jársaiban.

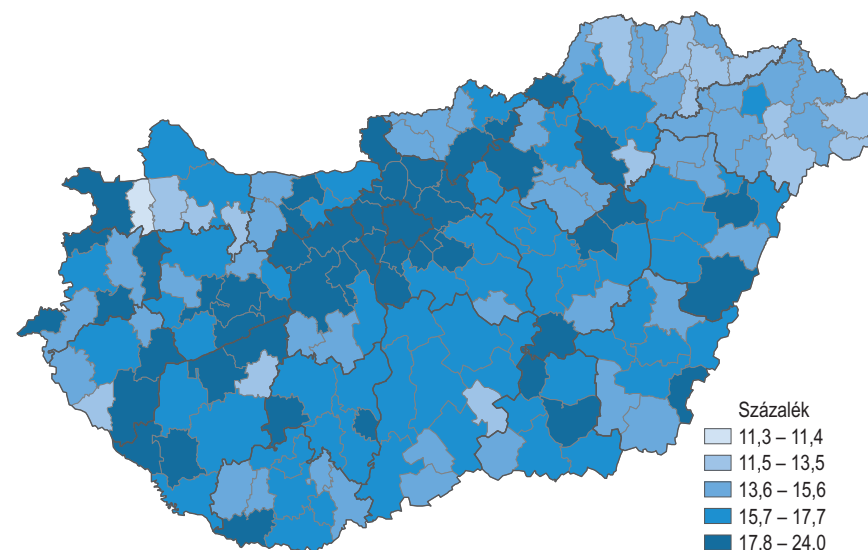
1.1. Az újonnan alakult gazdasági szervezetek számának változása, 2020 (az előző évhez képest)

1.2. A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások aránya, 2020. április 30.

1.3. A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások aránya, 2020. december 31.

1 A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA

1.2. Ipar, építőipar

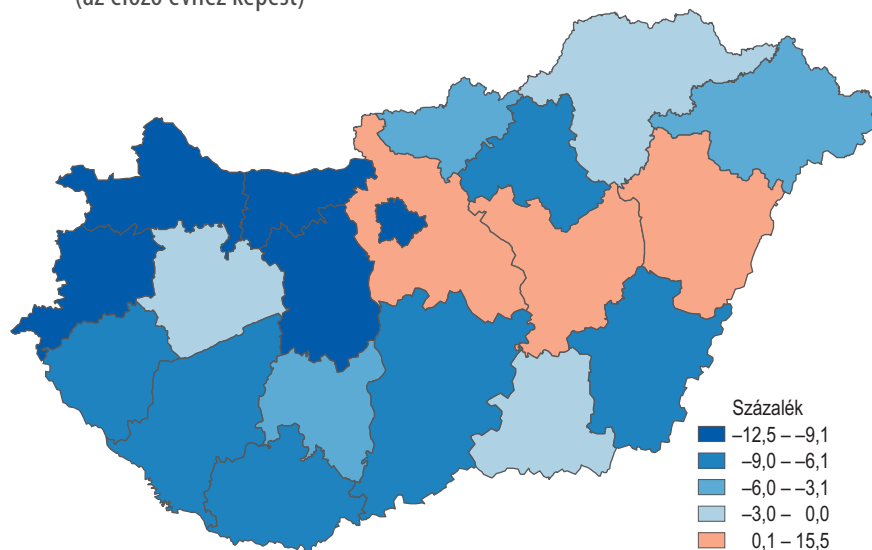

Az ipari termelés a tavaszi korlátozások és üzemleállások következtében áprilisban és májusban mélypontra zuhant, volumene az egy évvel korábbitól 37, illetve 31%-kal elmaradt. A következő hónapokban mérséklődött, majd szeptemberre megszűnt a termelés kiesés, az egész évi teljesítmény 2019-hez képest 5,8%-kal volt alacsonyabb. A visszaesés Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron megyében volt a legerőteljesebb, de három megye kivételével mindenütt csökkent a termelés volumene.

A termelés kiesés főként az exportpiacok szűkülésének következménye. A legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások külföldi eladásai 2020-ban 5,4%-kal csökkentek az egy évvel korábbihoz képest, leginkább a hazai járműgyártás központjainak számító megyék elmaradt kivitele miatt.

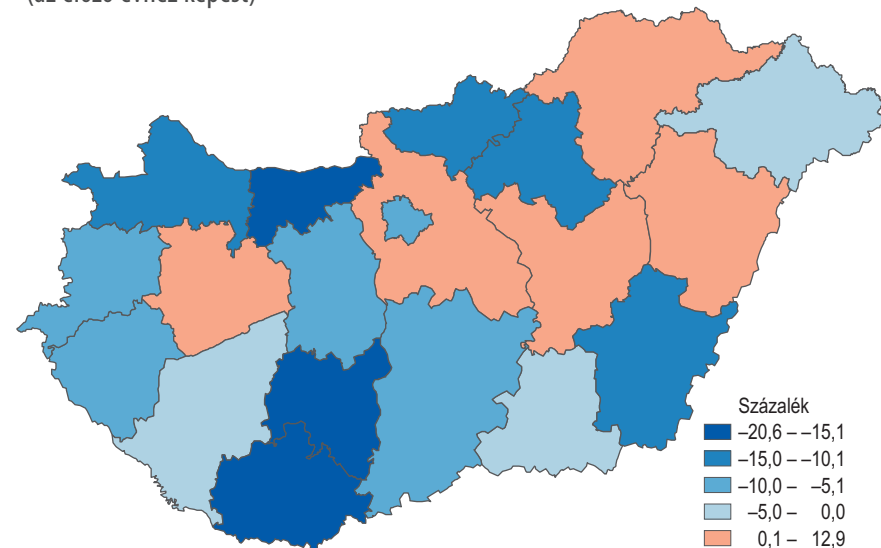
Az előző év azonos időszakához képest a legnagyobb mértékű visszaesés júliusban volt, a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál a termelés volumene ekkor már mintegy negyedével elmaradt a 2019. júliustól. Az év egészében 12%-ot esett a termelés, az épületek építésénél 8,5, az egyéb építmények építésénél 15%-kal csökkent a teljesítmény. A termelés kiesés a nyugati határ mentén, valamint Nógrád megyében volt a legjelentősebb, amit Nógrád megye kivételével elsősorban az egyéb építmények építésének visszaesése okozott, éppen úgy, ahogy azok bővülése az építőipari teljesítményüket növelő megyékben.

1.4. Az ipari termelés volumenváltozása, 2020* (az előző évhez képest)

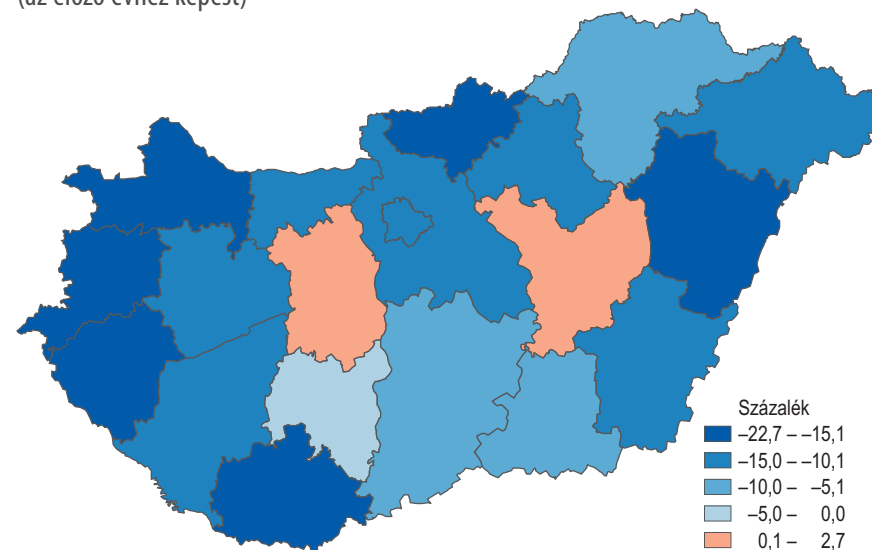
* A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások telephely szerinti adatai.

1.5. Az ipari exportértékesítés volumenváltozása, 2020* (az előző évhez képest)

* A legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások székhely szerinti adatai.

1.6. Az építőipari termelés volumenváltozása, 2020* (az előző évhez képest)

* A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások székhely szerinti adatai.

1.3. Kiskereskedelem

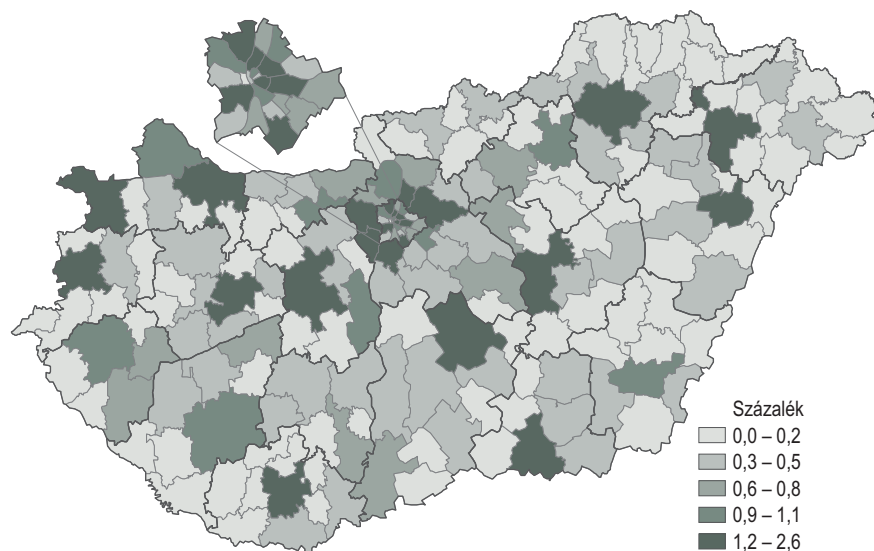
A kiskereskedelmi forgalom volumene¹ 2013 óta növekszik, 2018-ban az elmúlt évek legnagyobb mértékű emelkedését regisztrálták. Ezt az emelkedő trendet törték meg 2020 elején a koronavírus okozta járvány terjedésével az első hullámban bevezetett szigorító intézkedések (beutazási korlátozások, korlátozott nyitvatartás). A 2020. évi forgalom járásonkénti megoszlását az egy évvel korábbi értékekkel összevetve számottevő változás főleg Budapest belső kerületeinek esetében figyelhető meg.

A forgalomcsökkenés inkább a nyugati országrész főként határ menti járásainak, és egyes jelentős turisztikai vonzerővel bíró, illetve a számottevő átutazó forgalmat lebonyolító járások kiskereskedelmi egységeit érintette, amihez a helyben lakók visszafogott kereslete mellett az itt vendégeskedők és a más területekről ingázók elmaradó költségei is hozzájárultak. A főváros 23 kerülete közül mindössze 5-ben realizáltak az üzletek 2020-ban az egy évvel korábbinál magasabb kiskereskedelmi forgalmat.

Az egy lakosra jutó forgalom alapján kiemelkedőek a megyeszékhelyeket magukba foglaló járások, a turisztikai szempontból jelentős Balaton-parti, valamint a kiugróan magas forgalmú bevásárlóközpontoknak és hipermarketeknek otthont adó Pest megyei járások. Ezek esetében az első hullámban bekövetkezett visszaesést némileg csökkentette a szigorítások feloldását követően a nyári hónapokban visszatérő belföldi vásárlóforgalom.

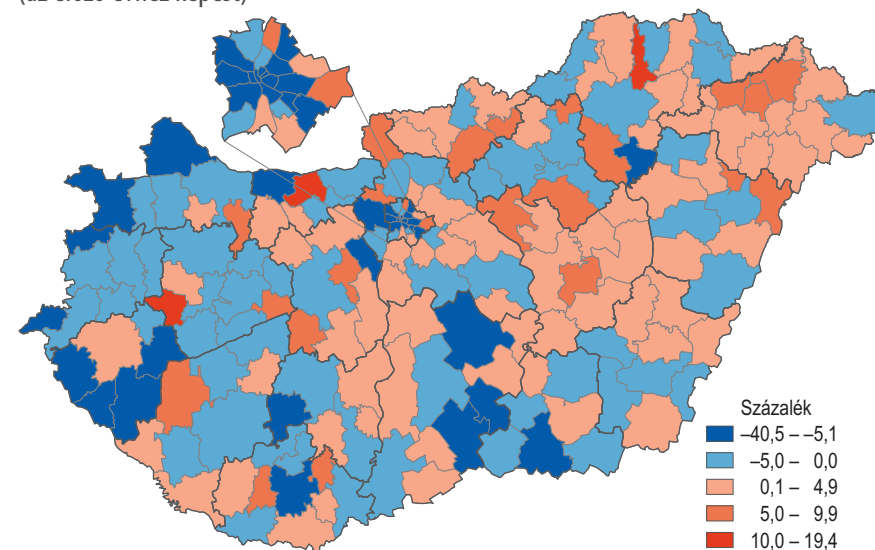
¹ Előzetes, kiigazítatlan adat.

1.7. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának megoszlása járásonként, 2020*

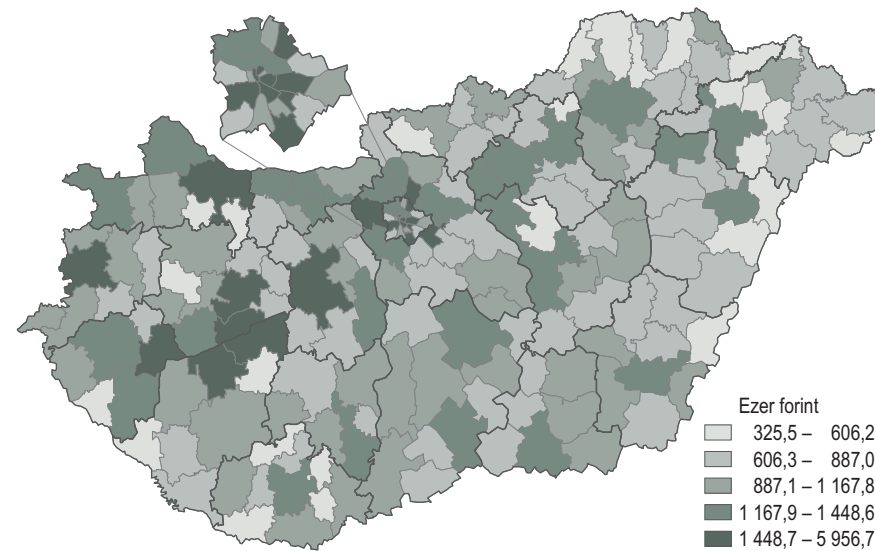
* Az ország területre nem bontható csomagküldő és internetes kiskereskedelmi adatai nélkül, előzetes adatok.

1.8. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumenváltozása, 2020* (az előző évhez képest)

* Az ország területre nem bontható csomagküldő és internetes kiskereskedelmi adatai nélkül, előzetes adatok.

1.9. A kiskereskedelmi forgalom egy lakosra jutó értéke, 2020*

* Az ország területre nem bontható csomagküldő és internetes kiskereskedelmi adatai nélkül, előzetes adatok.

1 A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA

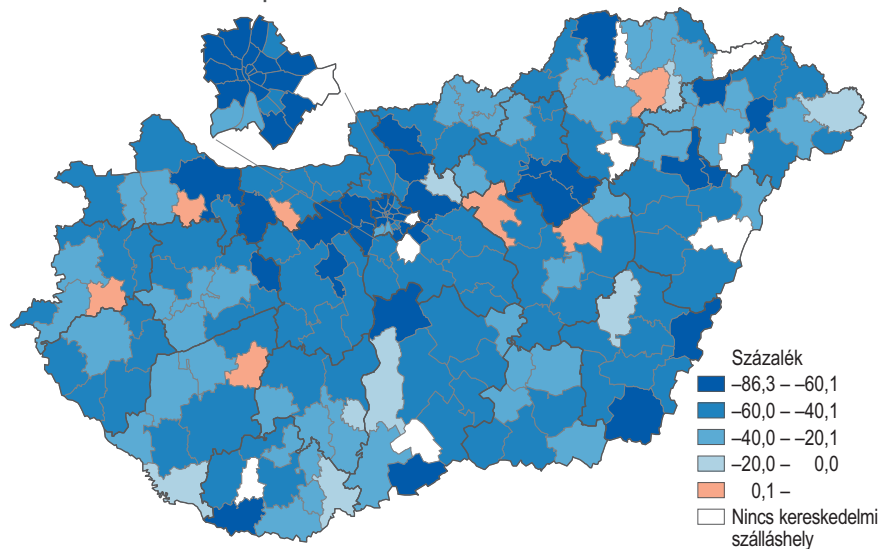
1.4. Turizmus

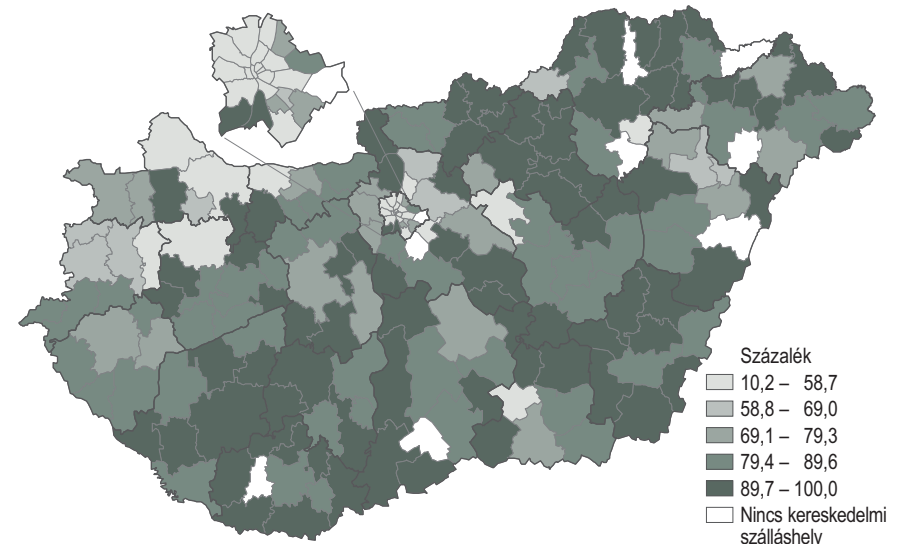
A turizmus a kiskereskedelem mellett a járvány másik nagy vesztese. A biztató évkedvet után a járvány terjedésének hírére bevezetett határzár és utazási korlátozások március közepétől egyik napról a másikra szinte nullára redukálták a külföldi- és a belföldivendég-forgalmat. Az áprilisi mélypont után a belföldivendég-forgalom a májusi enyhítéseket követően a pünkösdi hosszúhétvégével némileg magához tért. Azonban a 2020. évi járásenkénti vendégéjszakában mért forgalomváltozást tekintve jól látható, hogy a nyári hónapok megnövekedett vendégforgalma sem volt elegendő a kiesés pótlására. Mindössze 7 járásban volt magasabb a forgalom, mint egy évvel korábban, de ezek egyike sem bírt jelentős turisztikai vonzerővel, részesedésük az országos vendégéjszakák számából együttesen sem érte el az 1%-ot.

A nyári hónapok némileg visszahozták a belföldi vendégek utazási kedvét. Az eltöltött vendégéjszakákon belül a belföldiek aránya a járások többségében meghaladta a külföldiekét, kivételt ez alól a külföldiek körében népszerű 12 budapesti kerület és a turizmus szempontjából kevésbé érintett 5 járás (Mosonmagyaróvári, Vecsési, Jászberényi, Kisteleki, Dunakeszi) jelentett. A 2020. június–augusztusi vendégéjszakában mért vendégforgalom a járások ötödében haladta meg az előző év azonos időszak forgalmát, ezek között nincsenek ott a kiemelt turisztikai vonzerővel bíró, döntően a belföldivendég-forgalomra alapozó Balatonparti járásaink.

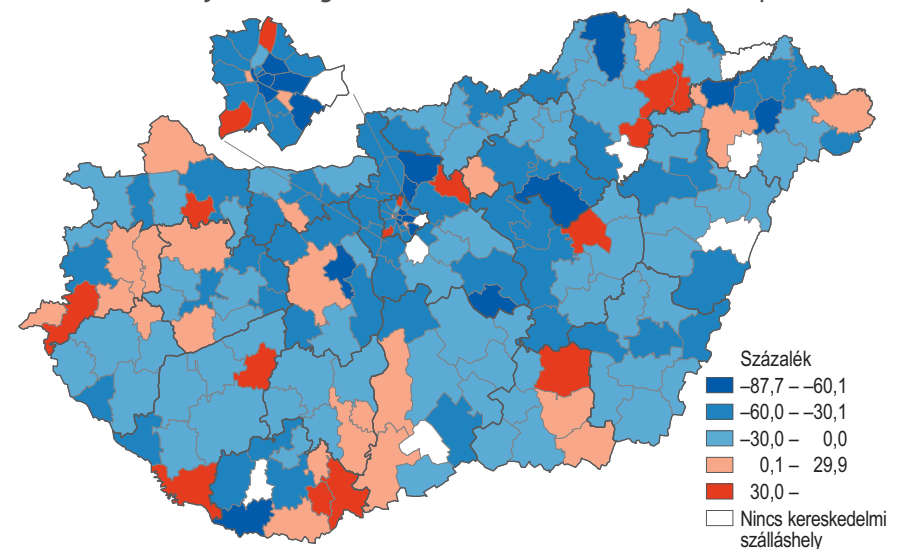
1.10. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számának változása, 2020 (az előző évhez képest)

1.11. Az összes eltöltött vendégéjszakán belül a belföldivendég-éjszakák aránya, 2020

1.12. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött belföldivendég-éjszakák számának változása, 2020. június–augusztus (az előző év azonos időszakához képest)

1.5. Foglalkoztatás

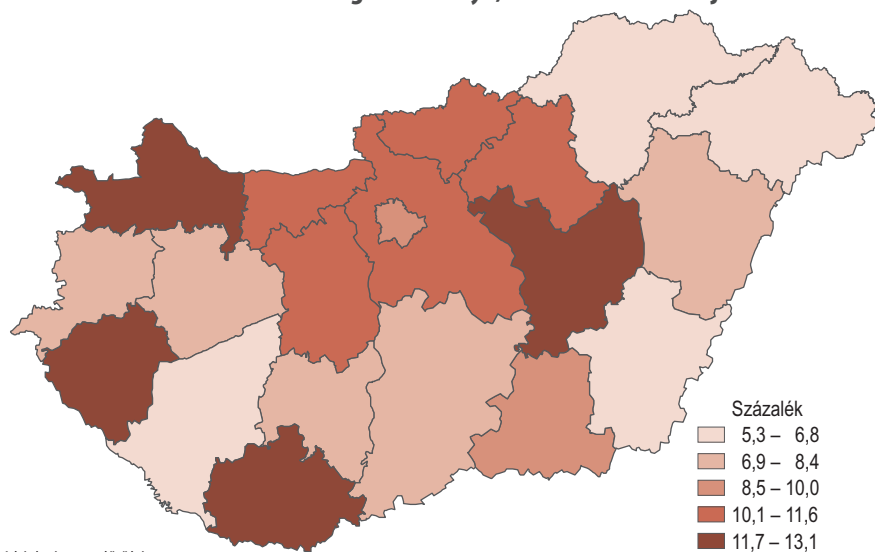
A járvány következtében végbement gazdasági változások lecsapódtak a munkaerőpiaci folyamatok alakulásában is. A korlátozások hatásai legkorábban a referenciahéten nem dolgozó foglalkoztatottak arányának kiugró értékeiben tükröződtek. 2020. március–májusban az ilyenkor szokásoshoz képest ötször többen, a foglalkoztatottak 9,1%-a nem végzett a kikérdezést megelőző héten munkát, többségük a járvánnyal összefüggő okok miatt. Az arány Zala megyében volt a legnagyobb, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében pedig a legkisebb.

A hirtelen megváltozott helyzet miatt sok munkáltató a munkaviszony fenntartása mellett tavasszal, részben ideiglenesen, változtatott az alkalmazottak munkakörülményein: a leggyakrabban a fővárosban, míg a legritkábban Csongrád-Csanád megyében. Budapesten a leggyakoribb változás az otthoni munkavégzés lehetősége volt, az ország többi területén pedig többnyire a munkaidő, munkarend módosítása.

A járvány megjelenésekor ugrásszerűen megnőtt a távmunkában vagy home office-ban dolgozók száma, 2020 II. negyedében az egy évvel korábbihoz képest nyolcszor többen, a foglalkoztatottak 16%-a volt érintett. Legnagyobb arányban Budapesten, a legritkábban Nógrád megyében éltek a munkáltatók ezzel a lehetőséggel.

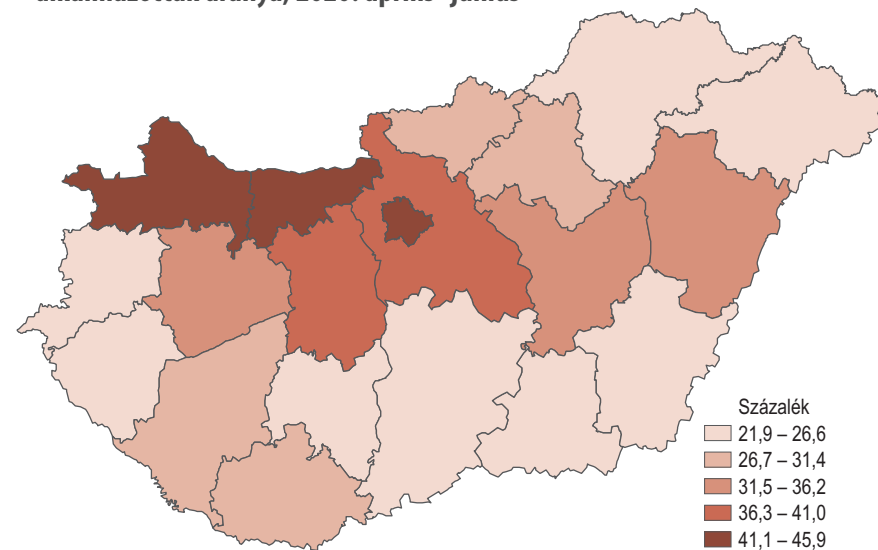
A munkaerőpiacot ért sok lecsengését jelzi, hogy 2020 decemberében a 15–64 évesek foglalkoztatási rátája 70,4%-ra, az egy évvel korábbihoz képest 0,2 százalékponttal magasabbra emelkedett.

1.13. A referenciahéten* nem dolgozók aránya, 2020. március–május

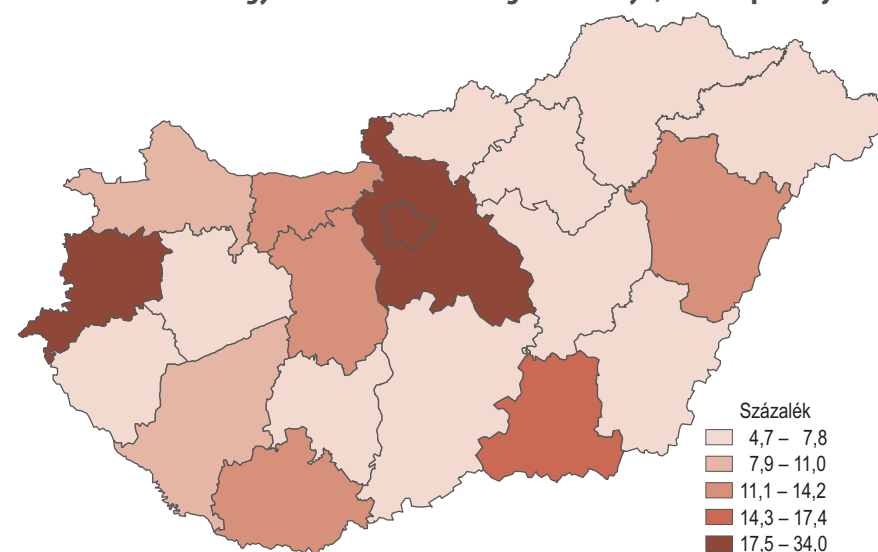
* A kérdezést megelőző héten.

1.14. A koronavírus-járvány miatt megváltozott munkakörülményekben érintett alkalmazottak aránya, 2020. április–június*

* A válaszolók körében.

1.15. A távmunkában vagy home office-ban dolgozók aránya, 2020. április–június

1 A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA

1.6. Álláskeresők

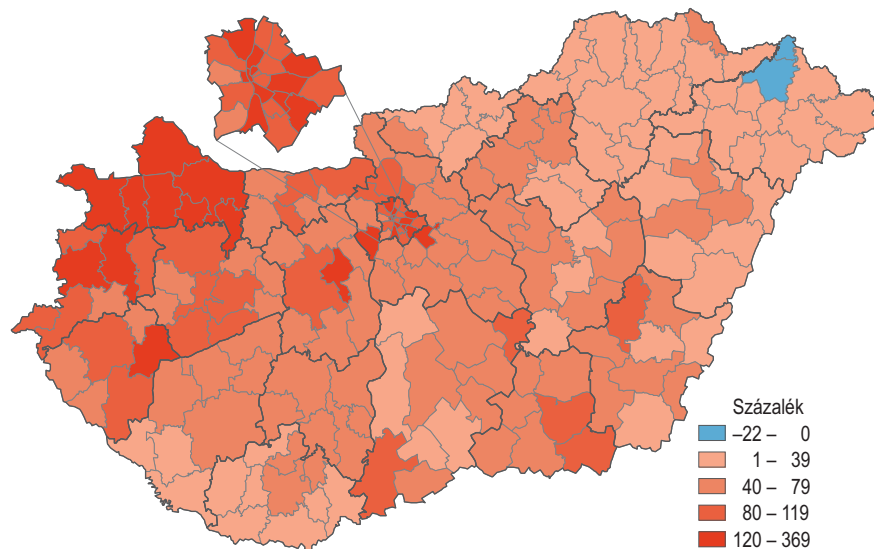
A járvány első hullámának gazdasági folyamatai megtörték az utóbbi évek kedvező munkaerőpiaci tendenciáit. Márciusban és áprilisban csökkent a foglalkoztatottak száma, az alkalmazásból kikerülő 129 ezer fő túlnyomó többsége kezdetben még nem a munkanélküliek, hanem az inaktívak létszámát gyarapította.

A személyes kapcsolatok korlátozásának feloldását követően az inaktívak közül egyre többen kezdtek el aktívan munkát keresni. A 15–74 évesek munkanélküliségi rátája 2020 júniusában 5,1%-ra, az egy évvel korábbinál 1,9 százalékponttal magasabbra nőtt.

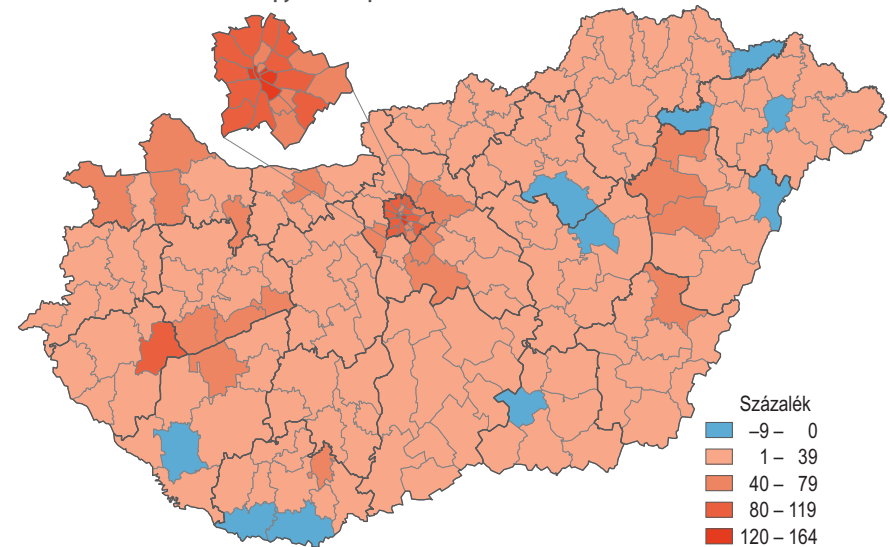
A nyilvántartott álláskeresők száma júniusban volt a legtöbb, 376 ezer fő, ami 52%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A legintenzívebb növekedés Győr-Moson-Sopron és Vas megye járásait, a főváros kerületeit, valamint a Balaton környékét jellemezte. A jelentős emelkedés hátterében a munkakeresés megindulása mellett helyi és ágazati sajátosságok is álltak. A nyugati országrész járásaiiban az állásukat elvesztett külföldre ingázók regisztrációi erősítették tovább a folyamatot, Budapesten és a Balatonnál pedig a turizmus iránt megcsapant kereslet. A hagyományosan magas munkanélküliséggel sújtott területeken a járvány hatására nem változott lényegesen a nyilvántartott álláskeresők száma.

A nyilvántartott álláskeresők lakosságszámhoz viszonyított értéke egyes északkeleti és keleti, valamint délnyugati járásokban volt a legmagasabb, és az ország központi és északnyugati területein, valamint néhány Csongrád-Csanád megyei járásban a legalacsonyabb.

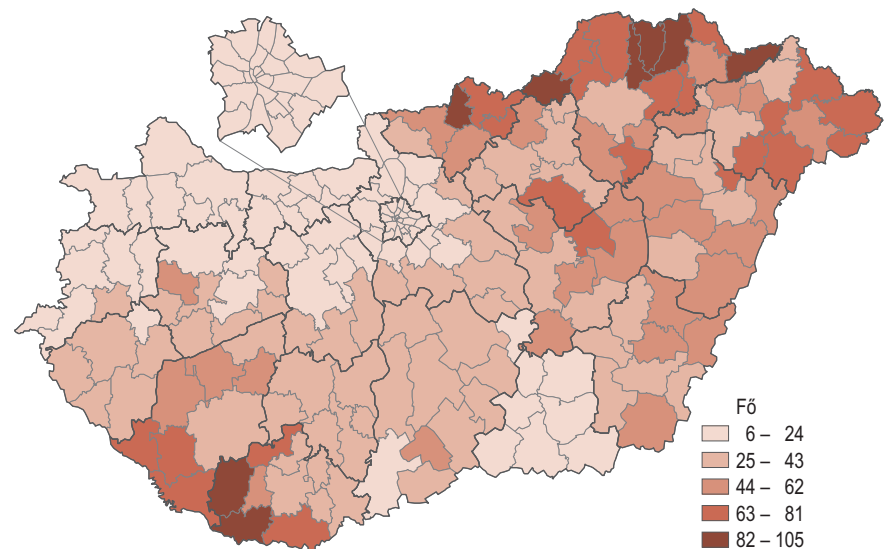
1.16. A nyilvántartott álláskeresők számának változása, 2020. június
(az előző év azonos hónapjához képest)

1.17. A nyilvántartott álláskeresők számának változása, 2020. december
(az előző év azonos hónapjához képest)

1.18. Ezer lakosra jutó nyilvántartott álláskeresők száma, 2020. december

1.7. Lakás

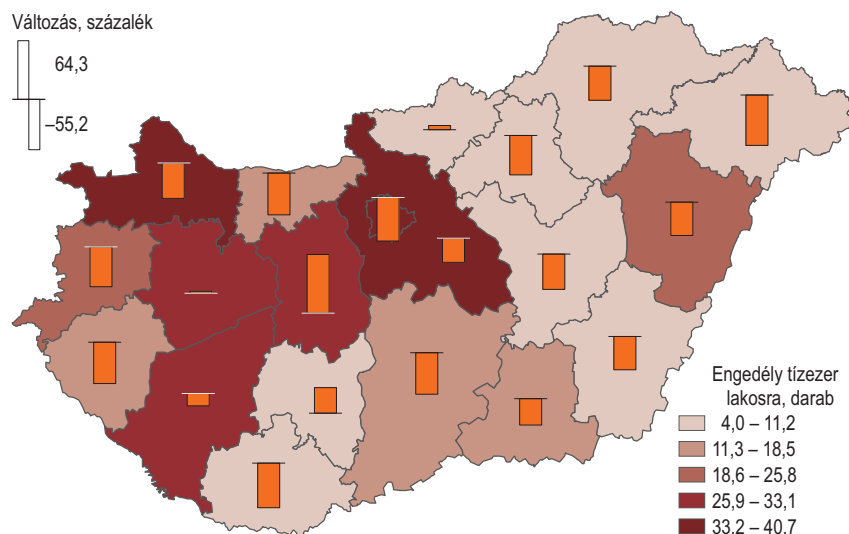

Az ingatlanpiac is megőrizte a járvány kedvezőtlen hatásait. A lakásépítési kedv mérséklődése már két éve megkezdődött, üteme számottevően azonban 2020-ban gyorsult fel. Ebben a megváltozott piaci és jogszabályi körülmények (az újonnan épített lakások 5%-os áfakulcsának kivezetése) és a járvány miatti átmeneti visszaesés játszották a legnagyobb szerepet.

Országosan a 2020-ban kiadott új lakásépítési engedélyk alapján az előző évinél 36%-kal kevesebb, mintegy 23 ezer új lakás építését tervezték. A legtöbb megyében visszaesett a lakásépítési kedv, mindössze négy megye esetében mozdult el pozitív irányba. Az országos csökkenést legnagyobbbrészt a budapesti, valamint a Pest és Győr-Moson-Sopron megyei visszaesés idézte elő. A kiadott engedélyk népességszámra vetített intenzitása egy év alatt országos átlagban 36-ról 23 darabra csökkent.

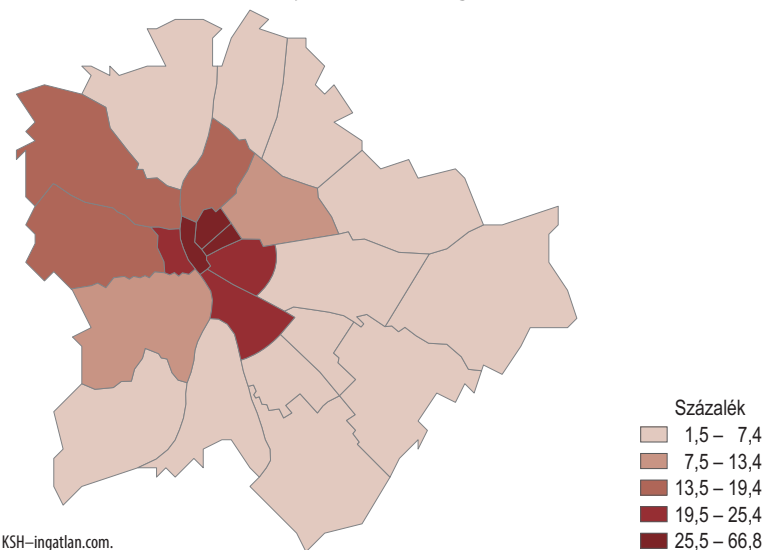
A járvány magánbérleti piacra gyakorolt hatásai a kínálat döntő hányadát lefedő fővárosban mutatkoztak meg a legszembetűnőbben. A külföldi turisták hiánya miatt üresen álló airbnb-lakások, illetve a vidéki hallgatók hazaköltözése következtében lakatlanná váló albérletek jelentősen megemelték a bérlehető lakások kínálatát. Emiatt a budapesti lakbérek a 2020. januári csúcstól a február-áprilisi időszakban az ország többi régiójánál jóval nagyobb ütemben estek vissza, majd a nyár eleji időszak piaci ingadozását követően augusztus-decemberben tovább mérséklődtek.

1.19. A kiadott új lakásépítési engedélyk tízezer lakosra jutó száma és a kiadott új lakásépítési engedélyk számának változása az előző évhez képest, 2020

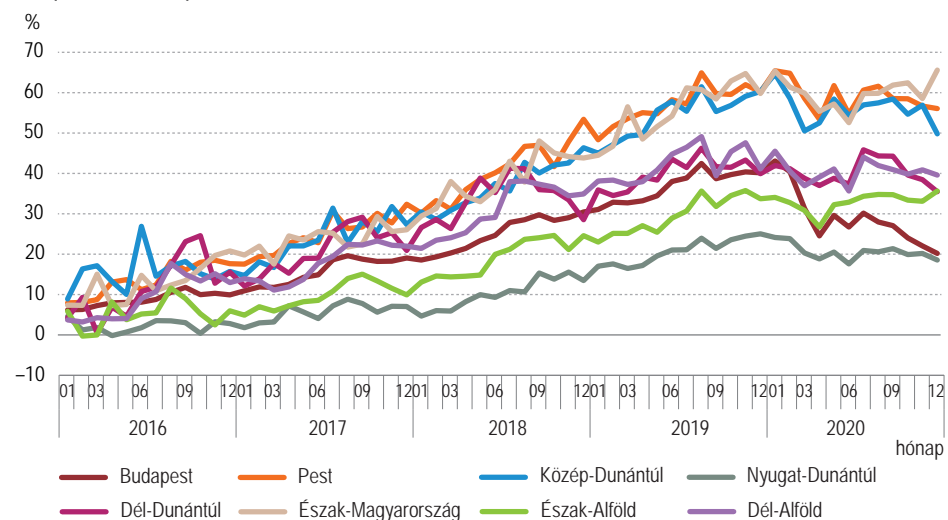

1.20. A kiadó lakások aránya kerületenként, 2020

(Kiadó lakások száz lakásra jutó száma az ingatlan.com kínálatában)

1.21. A lakbérek változása a régiós KSH–ingatlan.com-lakbérindexek alapján* (2015=100%)

* Az ingatlan.com kínálatában szereplő kiadó lakáshirdetések alapján.

1 A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA

1.8. Egészségügy

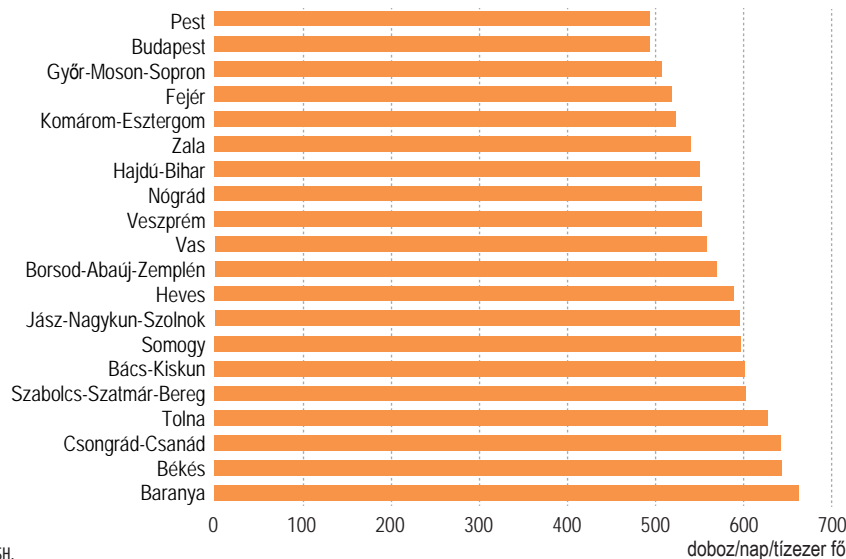

A koronavírus okozta járvány terjedésének hírére 2020 elején a lakosság körében felvásárlási láz indult el, amely az alapvető élelmiszerek mellett a gyógyszerek időben történő beszerzésére irányult. Ez nem csak a kiskereskedelem gyógyszerforgalmi adataiban mutatkozott meg, hanem a támogatott gyógyszerek kiváltott napi dobozmennyiségén is. A járvány első hullámának lecsengése után az élelmiszer kiskereskedelem mellett a gyógyszer kiskereskedelem forgalmának értékváltozása továbbra is tartósan és jelentősen meghaladta az egy évvel korábbit. A támogatott gyógyszerek tízezer lakosra jutó napi dobozforgalma a déli megyékben volt a legmagasabb, míg a legalacsonyabb Pest megyében és a fővárosban.

Decemberben Békés, Nógrád és Veszprém megye lakói töltötték a legtöbb időt az aktív fekvőbeteg-ellátásban. Ez az általános egészségi állapot különbségei mellett a járvány terjedésével is összefügghet.

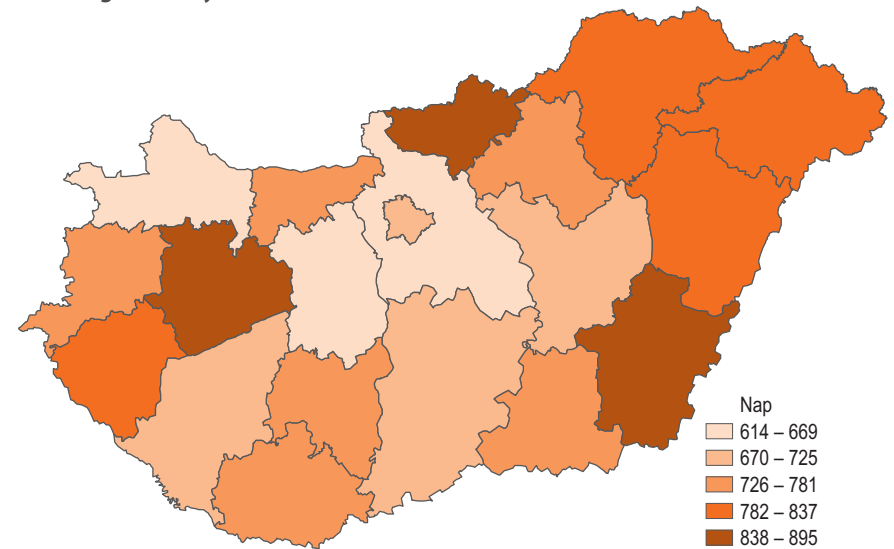
Április és szeptember között folyamatos volt a fekvőbeteg-intézmények felkészítése a világjárvány második hullámára, ami a megyék zömében a kapacitások átcsoportosításával történt, de a Kiskunhalason létrehozott mobil járványkórház átadásával új aktív kórházi ágyak is bekapcsolódtak az infektológiai szakellátásba. 2020 novemberében a legtöbb kórházi ágyat működtető szakterületek közül az infektológia ágykihasználtsága nőtt a legnagyobb mértékben az előző hónaphoz képest, és novemberben valamint decemberben is a legmagasabb volt valamennyi szakterület közül.

1.22. A támogatott gyógyszerek tízezer lakosra jutó napi dobozforgalma megyénként, 2020. december

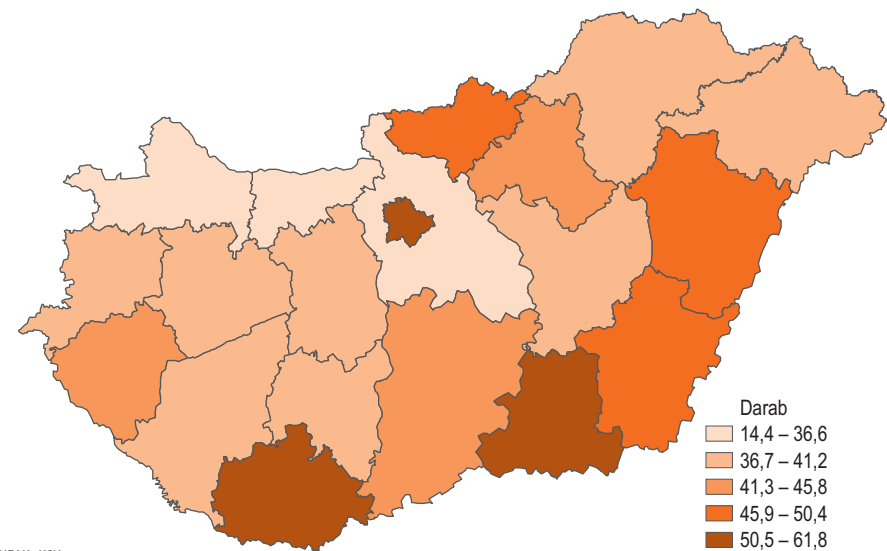
Forrás: NEAK-KSH.

1.23. A tízezer lakosra jutó ápolási napok száma az aktív fekvőbeteg-ellátásban a beteg lakóhelye szerint, 2020. december

Forrás: NEAK-KSH.

1.24. A tízezer lakosra jutó aktív kórházi ágyszám, 2020. december

Forrás: NEAK-KSH.

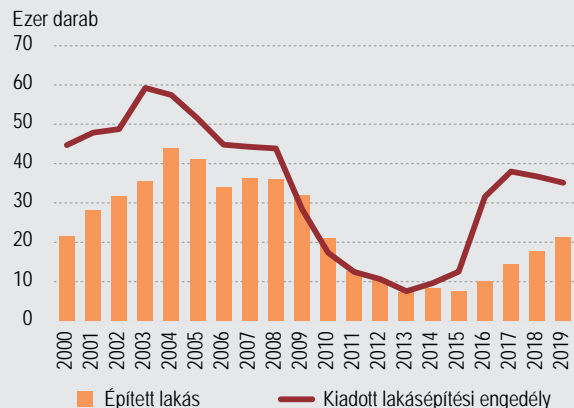
2. Kiemelt téma: A lakáspiaci folyamatok területi egyenlőtlenségei 15

- 2.1. Lakásépítések..... 17
- 2.2. Lakáspiaci változások..... 18
- 2.3. Újlakás-piac..... 19
- 2.4. Használtlakás-piac..... 20
- 2.5. Lakbérek..... 21
- 2.6. A lakóhelyi mobilitás és a lakásviszonyok kapcsolata
Budapest funkcionális vonzaskörzetében 22
- 2.7. Lakásárak Budapest városrészeiben 25

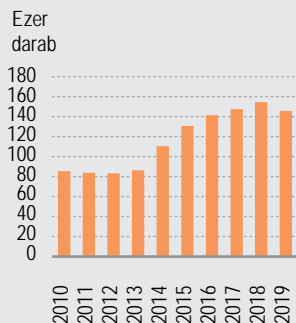
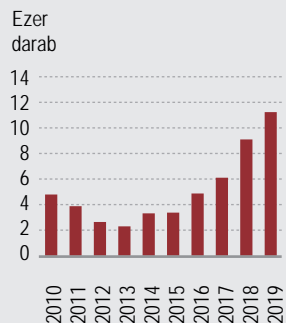
2 A LAKÁSPIACI FOLYAMATOK TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEI

Lakáspiac számokban

Az ezredforduló óta 2004-ben épült a legtöbb lakás.

5 év bővülés után 2019-ben megtorpant a teljes lakáspiaci forgalom.

A legmagasabb használtlakás-árak...

Egy budapesti használt lakás átlagos négyzetméterára több mint hatszorosa volt 2019-ben egy községben találhatóak.

2015-ben

9 db új és 358 db használt

lakást értékesítettek naponta átlagosan.

2019-ben

31 db új és 399 db használt

2019-ben

a lakásépítések száma **178%-kal** több volt,

a lakásárak **70%-kal**,

a lakbérek* **43%-kal** emelkedtek,

a fajlagos lakásépítési költségek **28%-kal** magasabbak voltak

a 2015. évinél.

* Az ingatlan.com kínálatában szereplő, kiadó lakáshirdetések alapján 2019 decemberében.
Forrás: KSH – ingatlan.com

2.1. Lakásépítések

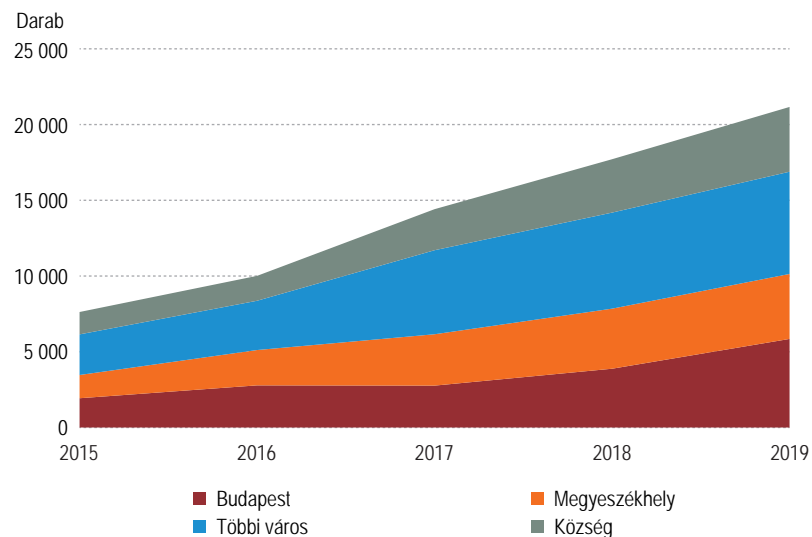

A lakásépítések 2013-as mélypontja és a következő két év ingadozása után 2016-ban ismét megindult az ország lakásépítési piacának felfutása. A növekedési ütem ugyanakkor 2018 óta lassul, 2019-ben az előző évinél mintegy ötödével több, 21 ezer lakást vettek használatba. Az élénkülés hátterében egyrészt olyan kormányzati intézkedések állnak, mint a családi otthonteremtési kedvezmény bevezetése, illetve az újépítésű lakások áfakulcsának csökkentése, másrészt a hitelpiacon elérhetővé váltak a lakásépítések finanszírozására szolgáló, alacsony kamatszínvonalú lakáshitelek.

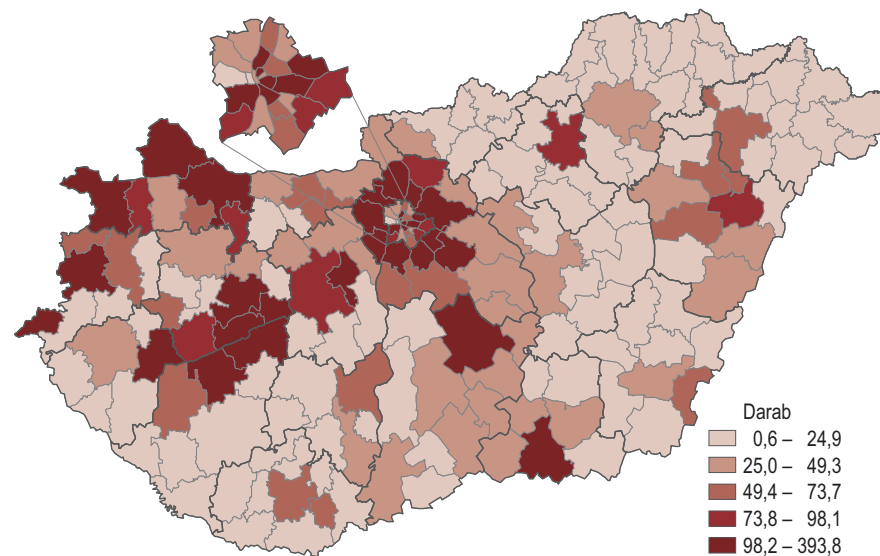
2015 óta az átlagosnál nagyobb mértékben nőtt a fővárosban, illetve a községekben átadott lakások száma, ugyanakkor a vidéki kisebb városokban – elsősorban az utóbbi két év erőteljes fékeződése miatt – az átlagostól elmaradóan. A lakásépítések térbeli szerkezetét ebben az időszakban is nagyfokú koncentráció jellemezte: a 2015 és 2019 között épült lakások több mint hattizede Budapesten, valamint Pest és Győr-Moson-Sopron megyében épült fel. Az öt év alatt tízezer lakosra országos átlagban 72 újépítésű lakás jutott, a főváros egyes kerületeiben, Pest megye jelentős részén, illetve Győr-Moson-Sopron megye és a balatoni térség néhány járásában ennek azonban többszöröse. Ugyanakkor 33, túlnyomórészt észak-magyarországi és alföldi járásban nem érte el a lakásépítések intenzitása az országos átlag egytizedét sem.

A 2015–2019 között épült lakások száma országosan a 2019. végi lakásállomány 1,6%-át tette ki.

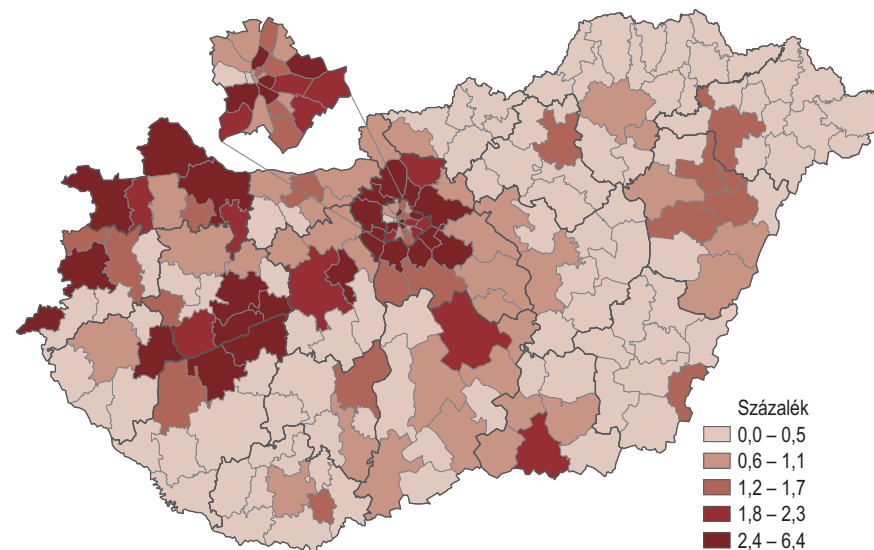
2.1. Az épített lakások számának alakulása településtípusonként

2.2. A 2015 és 2019 között épült lakások tízezer lakosra jutó száma

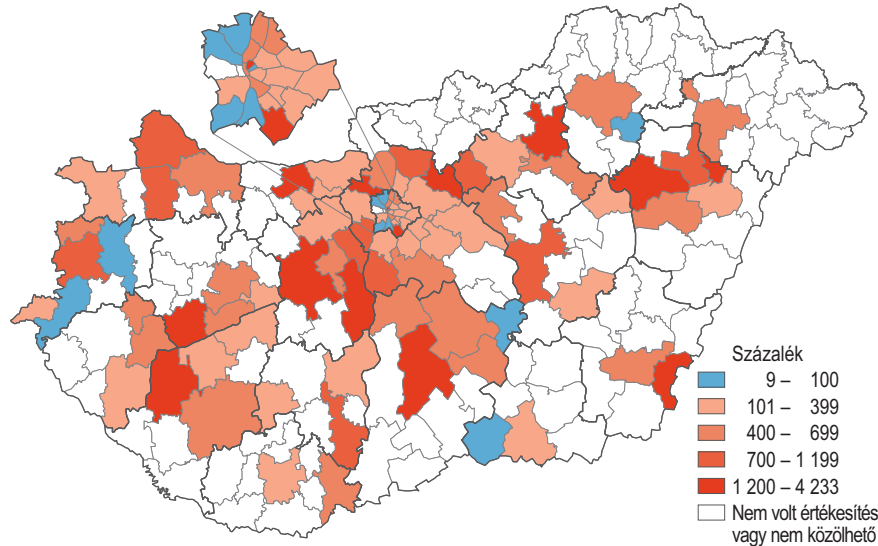

2.3. A 2015 és 2019 között épült lakások aránya a 2019. végi lakásállományból

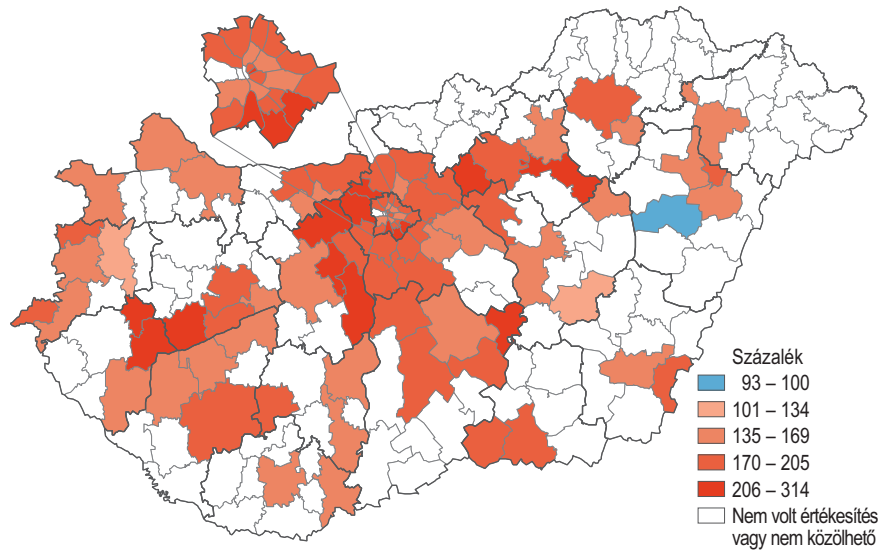

2.2. Lakáspiaci változások

2.4. Az értékesített új lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában

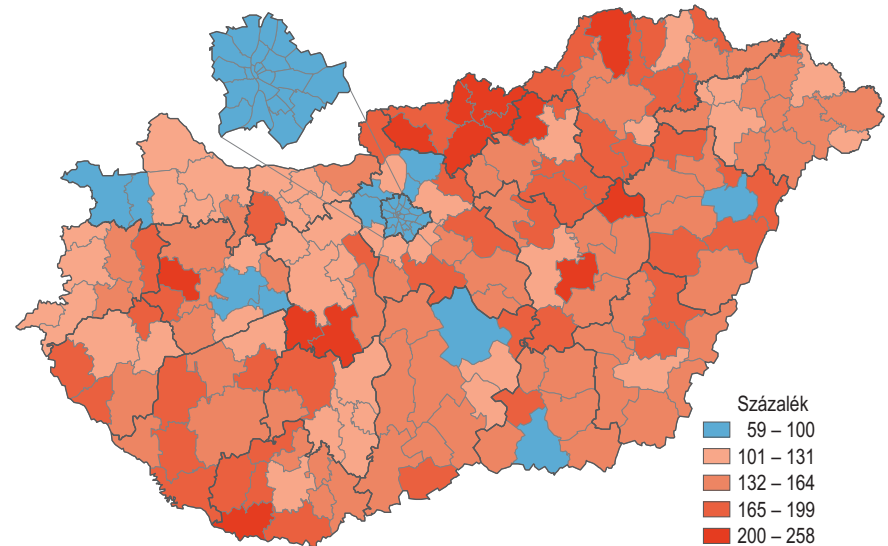

2.5. Az új lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában*

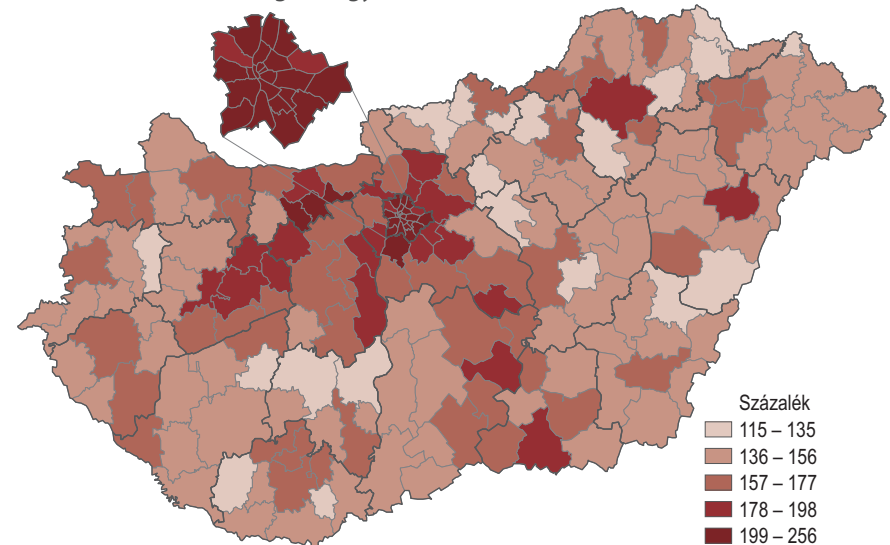

* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becslült alapterület alapján történt.

2.6. Az értékesített használt lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában

2.7. A használt lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában*

* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becslült alapterület alapján történt.

2.3. Újlakás-piac

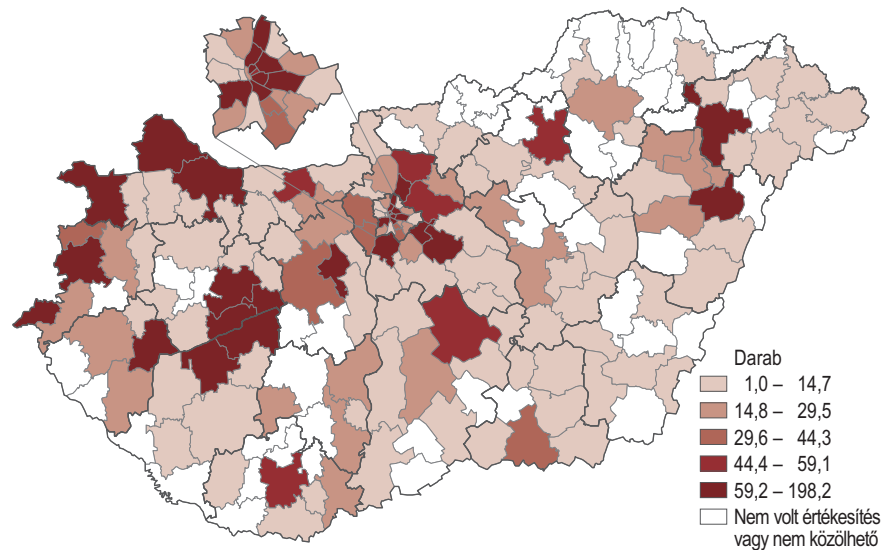

2015 és 2019 között összesen közel 35 ezer új lakást értékesítettek az országban. A bővülés folyamatos volt, 2018-ban közel 50, 2019-ben több mint 20%-os. A forgalmat élénkítették a kormányzati intézkedések és az alacsony kamatszínvonalú lakáshitelek is.

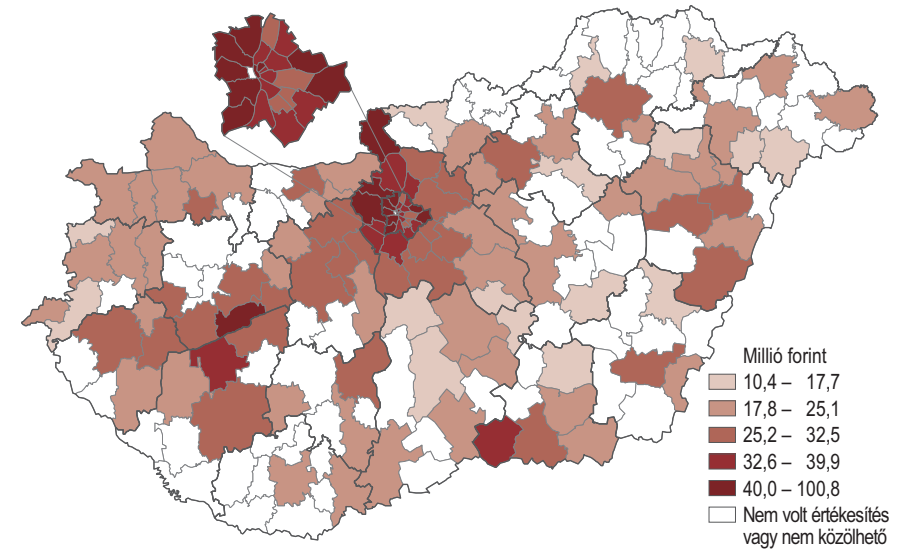
A budapesti kerületek fajlagos forgalmában ugyan nagyok voltak a különbségek, de nem akadt olyan terület, ahol a piac befagyott volna. A vidéki járások 30%-ában – 52 járásban – azonban 5 év alatt egyáltalán nem történt új lakás adásvétele. A forgalom intenzitása a főváros több kerülete és agglomerációs térségei mellett a Balaton és néhány nagyváros környékén, valamint az északnyugati járásokban volt a legnagyobb. Nem volt forgalom ugyanakkor a délnyugati és az északkeleti határsávban, és voltak olyan megyék – Békés, Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén és Jász-Nagykun-Szolnok –, amelyek forgalmát a megyeszékhelyek erőteljesebb eladásai sem emelték meg.

Egy újjépítésű lakás átlagos négyzetméterára 505 ezer forint volt 2019-ben. A Budapesten és környékén, valamint a Balaton partján értékesített lakások átlagos négyzetméterára akár 3–5-szörösét is megközelítette az egyes járásokban épültekének. A legdrágább fővárosi kerületek négyzetméteráiraival mindössze három Balaton-parti járás – a Fonyódi, Balatonfüredi és a Siófoki – tudott lépést tartani. Négy év alatt országos átlagban több mint másfélszeresére emelkedtek a négyzetméterárak, a legnagyobb drágulás a fővárosban és a községekben volt.

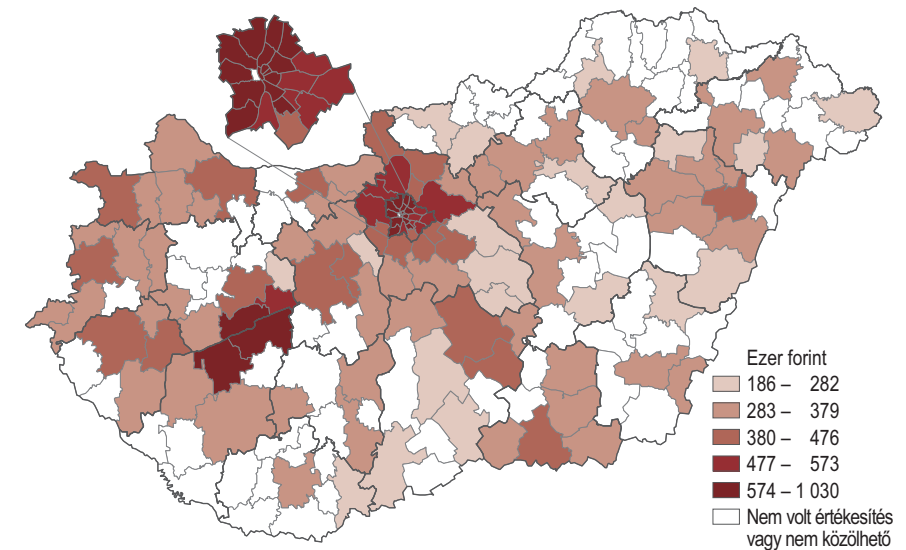
2.8. Az értékesített új lakások tízezer lakosra jutó száma, 2015–2019

2.9. Az értékesített új lakások átlagára, 2019

2.10. Az értékesített új lakások átlagos négyzetméterára*, 2019

* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becsült alapterület alapján történt.

2.4. Használtlakás-piac

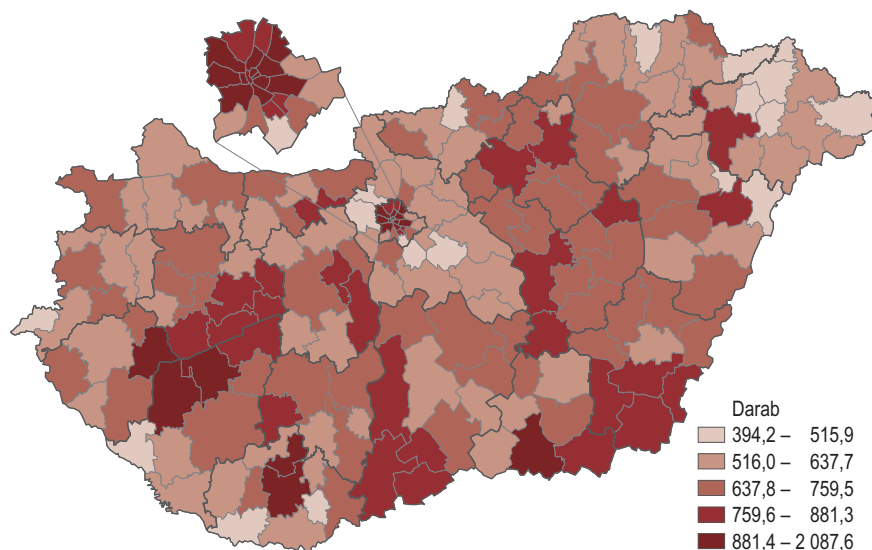

2015 és 2019 között mintegy 720 ezer használt lakást adtak el az országban, több mint hússzor annyit, mint újat. Valamennyi járásban volt adásvétel. 2019-ben 12%-kal volt magasabb a tranzakciók száma, mint 2015-ben, ugyanakkor csak 2019-ben csökkentek az eladások az előző évihez viszonyítva.

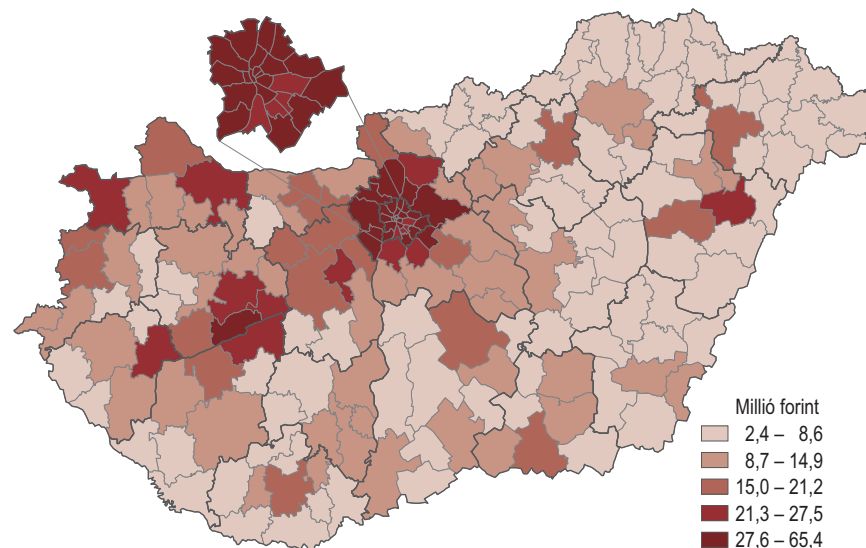
Öt év alatt tízezer lakosra számítva 733 használtlakás adásvétel jutott, de csak 59 járásban volt magasabb az adásvételek fajlagos száma az átlagosnál. A forgalom intenzitása a fővárosban, a Balaton és néhány megyeszékhely környékén volt a legélénkebb. A legkisebb forgalmú járások többsége Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből került ki.

A használt lakások átlagosan 276 ezer forintos négyzetméteráron cseréltek gazdát, a járások 78%-ában azonban ennél csak alacsonyabb átlagáron lehetett eladni. A budapesti kerületek és néhány főváros környéki járás mellett a legmagasabb áron a Balatonfüredi, a Debreceni, a Veszprémi és a Győri járásban lehetett használt lakáshoz jutni. Átlag feletti árak még néhány megyei jogú város környékén, valamint két Balaton-parti járásban voltak. A legalacsonyabb árakat realizáló 94 járás között találjuk az alföldi, észak-magyarországi, valamint dél-dunántúli – sok esetben jelentős vándorlási veszteséggel sújtott – járások többségét. Az új és használt lakások ára 2015-höz képest hasonló mértékben emelkedett. A használtlakás-árak a fővárosban és a megyeszékhelyeken a négy évvel korábbi duplája körül alakultak.

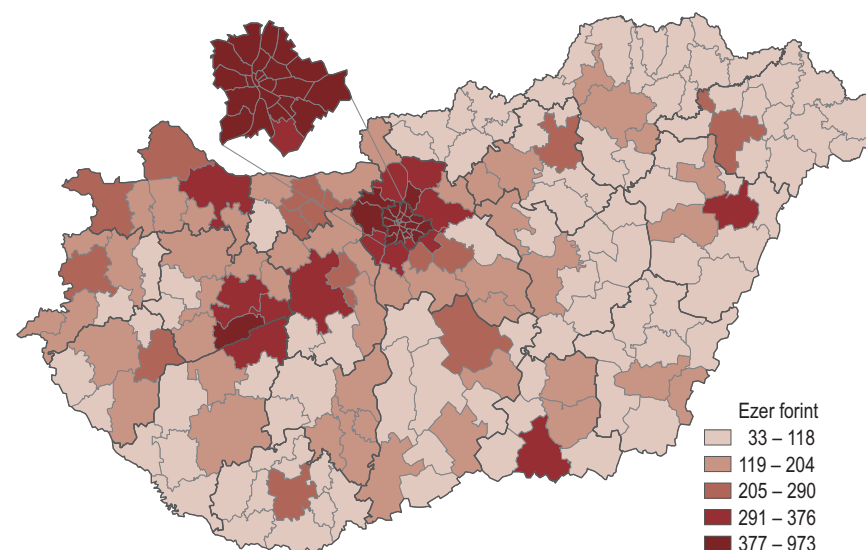
2.11. Az értékesített használt lakások tízezer lakosra jutó száma, 2015–2019

2.12. Az értékesített használt lakások átlagára, 2019

2.13. Az értékesített használt lakások átlagos négyzetméterára*, 2019

* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becsült alapterület alapján történt.

2.5. Lakbérék

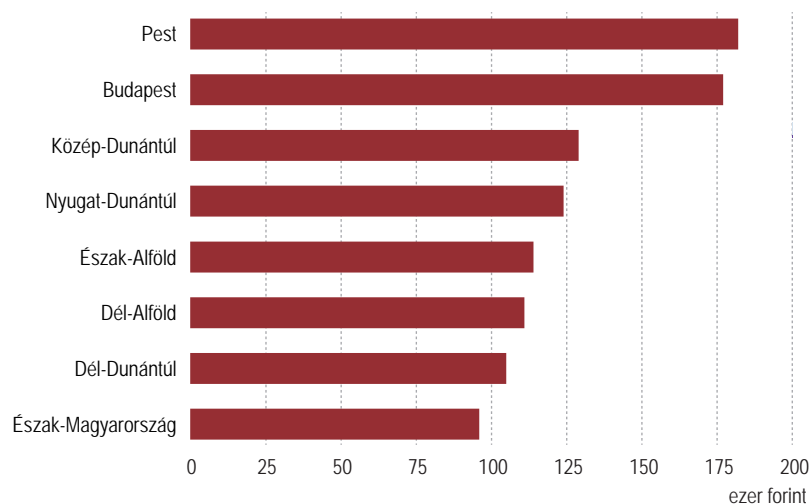
A magyar háztartások döntő többsége saját ingatlanában él, ugyanakkor az utóbbi években a magánlakások kiadása a nagyvárosi lakáshelyzet egyre meghatározóbb tényezőjévé vált.

A KSH és az ingatlan.com együttműködésének köszönhetően az utóbbi hirdési adatbázisának segítségével lehetővé vált a lakáspiac e szegmensének a statisztikai célú megfigyelése.

A magánbérleti piacot jelentős nagyvárosi koncentráció, azon belül erőteljes fővárosi túlsúly jellemzi. 2019-ben a hirdetések 60%-a fővárosi lakásra vonatkozott, a megyei jogú városok súlya 29, a kisebb városoké 9,5%-ot tett ki, a községeké elhanyagolható volt. A kiadó lakások Pest megyében és Budapesten a legdrágábbak: 2019 második felében az országnak ezen a részén egy lakás átlagos havi lakbére megközelítette a legalacsonyabb szintet képviselő észak-magyarországi érték kétszeresét. A piacon a kislakásoké a főszerep: a kiadásra meghirdetett lakások nagysága a fővárosban 56, a másik szélsőértéket képviselő Pest megyében ugyanakkor 83 m² volt.

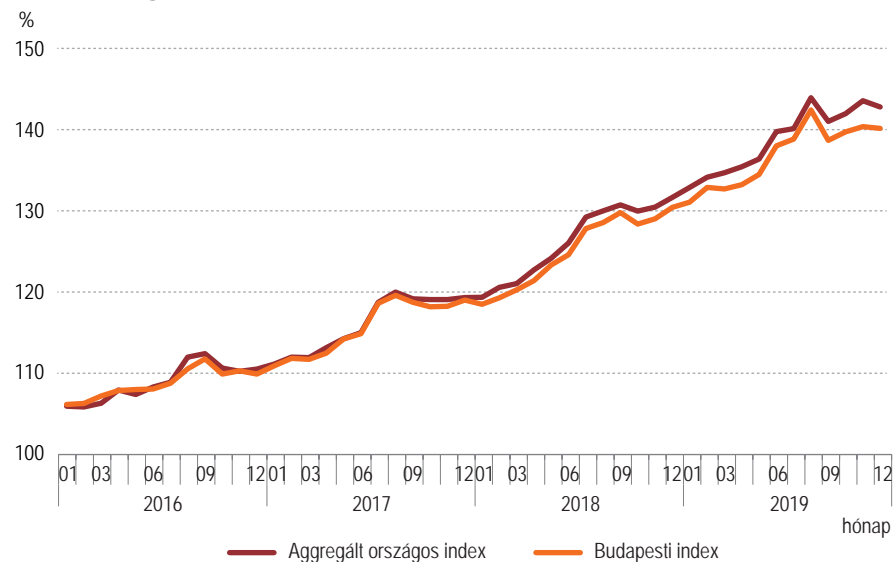
A lakásárakkal párhuzamosan az elmúlt négy évben a lakbérék is jelentősen emelkedtek, az országos és a fővárosi lakbérindex is 2019 augusztusára érte el a csúcspontját (a 2015. évi bázisindexet 44, illetve 42%-kal haladta meg). Az országos átlagnál nagyobb mértékben drágultak az albérletek Közép-Dunántúlon, Pest megyében és Észak-Magyarországon, ahol 2019 decemberére a szintjük a 2015. évi bázisnál 60%-kal magasabb volt.

2.14. Átlagos havi lakbér*, 2019. II. félév

* Az ingatlan.com kínálatában szereplő, kiadó lakáshirdetések alapján.

2.15. A KSH–ingatlan.com-lakbérindex* (2015=100)

* Az ingatlan.com kínálatában szereplő, kiadó lakáshirdetések alapján.

2.16. Az átlagos lakbér Budapest egyes városrészeiben*, 2015–2019

* Az ingatlan.com kínálatában szereplő, kiadó lakáshirdetések alapján.

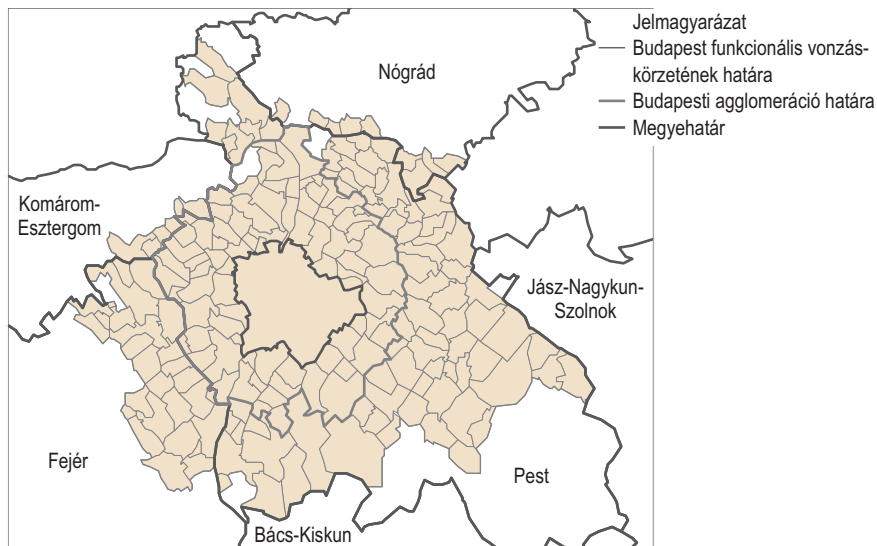
2.6. A lakóhelyi mobilitás és a lakásviszonyok kapcsolata Budapest funkcionális vonzaskörzetében

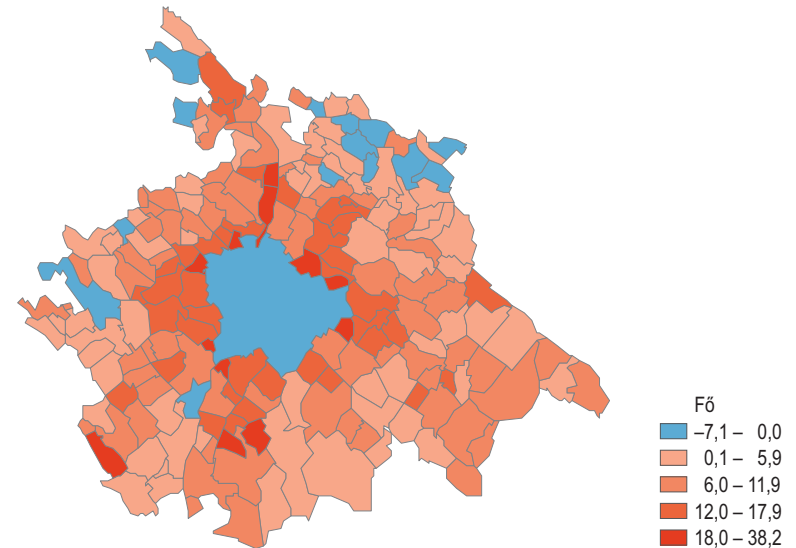
Az Eurostat módszertana szerint a nagyvárosok funkcionális vonzaskörzetét (Functional Urban Area) azok a települések alkotják, ahonnan az ott élő foglalkoztatottak legalább 15%-a a központot jelentő városba jár naponta dolgozni. Budapest esetében a funkcionális vonzaskörzet 156 Pest megyei, valamint 42 más megyéhez tartozó településből áll, és kiterjedése jóval túlnyúlik a Budapesti agglomeráció határán. 2020. január 1-jén több mint 1,26 millió ember él ezeken a településeken, Budapesten pedig 1,75 millió, együttesen az ország népességének 31%-át alkotják.

A közlekedési lehetőségek fejlődése lehetővé tette, hogy a Budapestről kiköltözők többsége megtartsa fővárosi munkahelyét, növelve ezzel az ingázók számát. A vonzaskörzet távolabbi déli, keleti, északkeleti részéről, és főleg Nógrád megyéből a helyben munkát nem találók kénytelenek vállalni az esetenként napi 2–3 órás utazást. (A vonzaskörzetből 2011-ben 182 ezren ingáztak naponta Budapestre, fordított irányba jóval kevesebben, 40,8 ezren jártak dolgozni.) A vonzaskörzet nem homogén: a fővárossal határos belső gyűrű lélekszáma a fiatalabb korösszetétel, a gyakoribb gyermekvállalás és a – főleg Budapestről történt – beköltözések hatására egyre gyarapodik, ezzel szemben a legtávolabbi településekről a munkahelyhiány miatti elköltözések és a természetes népességcsökkenés is fogyó lélekszámot okoz.

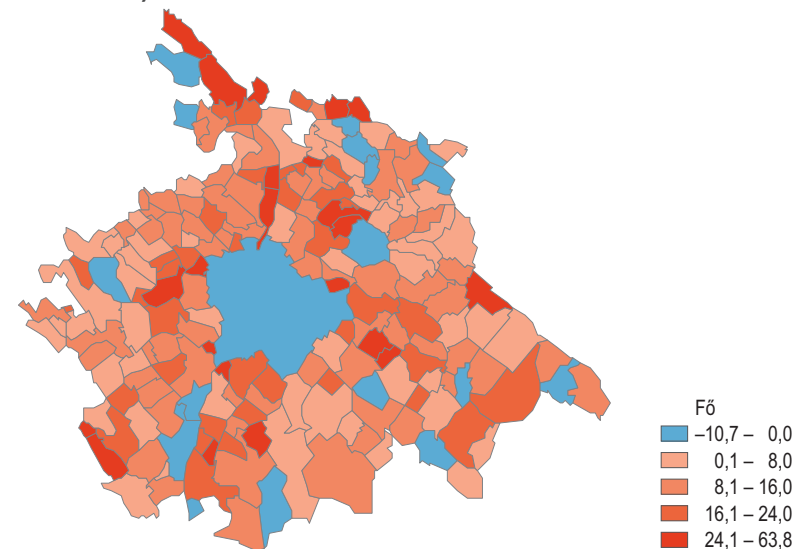
2.17. Budapest és a funkcionális vonzaskörzete

2.18. A vonzaskörzet települései és Budapest közötti éves átlagos belföldi vándorlási különbség ezer lakosra, 2015–2019

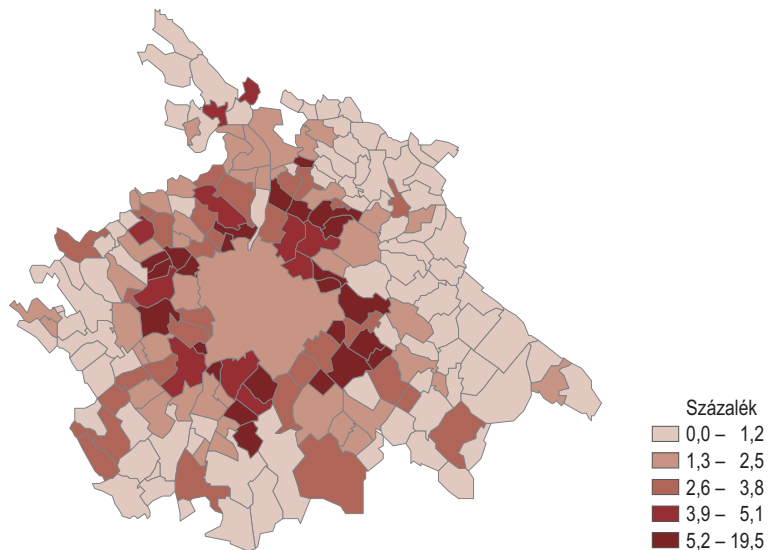
2.19. A vonzaskörzet településeinek ezer lakosra jutó éves átlagos belföldi vándorlási különbsége, 2015–2019

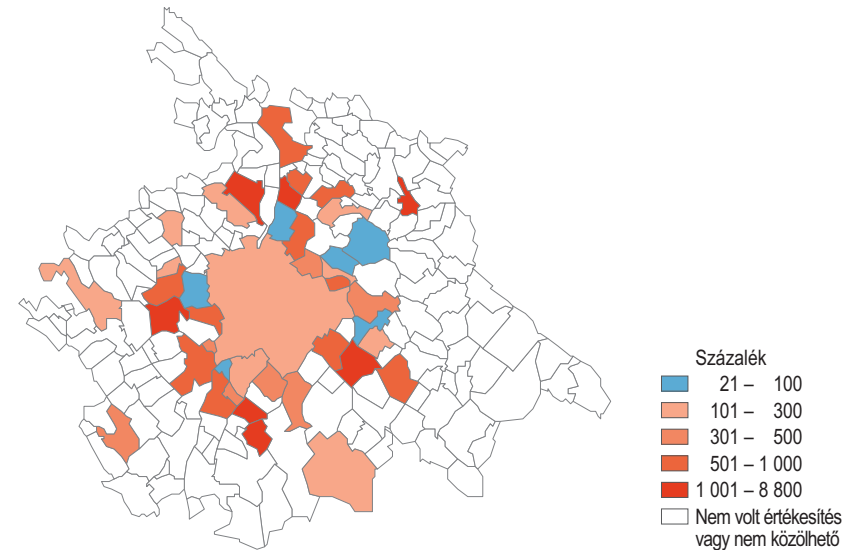
Az elérhető lakásárak költözéseket generálnak, de a költözések révén megjelenő kínálat vissza is hat a lakásárakra. Budapest lakásállománya 2019 végén 925 ezer, a vonzáskörzeté 475 ezer lakásból állt, együttesen az ország lakásállományának 31%-át képezve. 2015–2019 között Budapesten 17,2 ezer, a vonzáskörzetbe tartozó településeken 16,3 ezer új lakást építettek, itt koncentráldott az ország lakásépítésének közel fele. 2015–2019 között minden harmadik lakástranzakció Budapesten, illetve az övezetében ment végbe. 242 ezer használt és 17 ezer új lakást értékesítettek a térségben, ebből a vonzáskörzetben 71 ezret, illetve 6,3 ezret. Az új lakások értékesítése emelkedett meredekebben: 2019-ben Budapesten 2,5-szer, a vonzáskörzetben több mint háromszor annyi új lakást értékesítettek, mint 2015-ben. A felpörgő piac ellenére a vonzáskörzethez tartozó települések közel felén ezen időszakban egyetlen új lakást sem adtak el. A használt lakások 2019. évi forgalma Budapesten 29%-kal emelkedett a 2015. évitől, a vonzáskörzetében viszont átlagosan 18%-kal emelkedett.

2019-ben egy használt lakás átlagos négyzetméterára Budapesten 623 ezer forint volt, több mint kétszerese a 2015. évinek. A vonzáskörzete településein 48 ezer (a Nógrád megyei Erdőtárca) és 621 ezer (Budaörs) forint között szóródott. Az új lakások fajlagos eladási ára több, Budapesttel szomszédos településen is meghaladta a félmillió forintot, ugyanakkor a vonzáskörzet peremén egyes településeken a budaörsi feléért-harmadáért is keltek el új lakások.

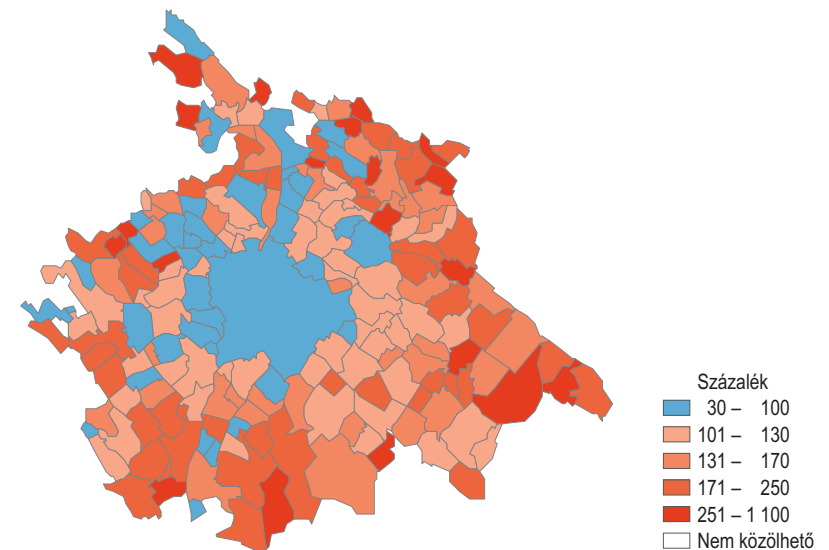
2.20. A 2015 és 2019 között épült lakások aránya a 2019. év végi lakásállományból

2.21. Az értékesített új lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában

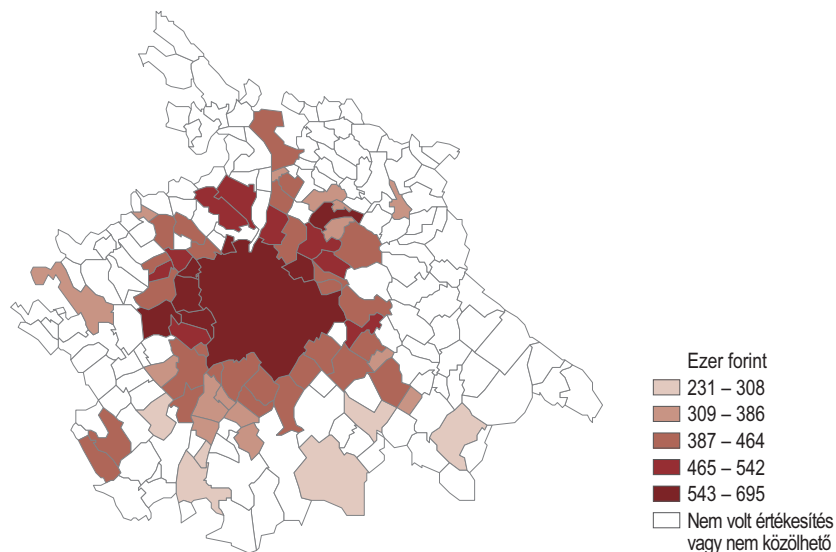

2.22. Az értékesített használt lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában

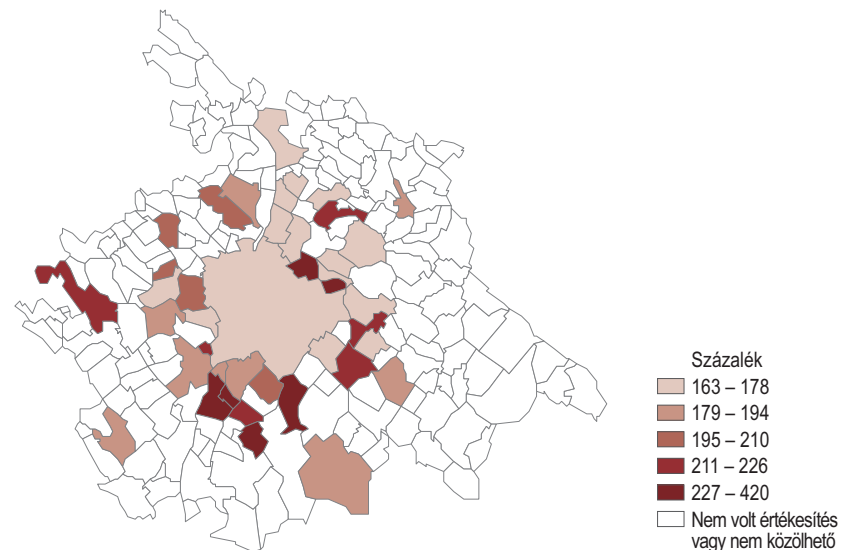
2 A LAKÁSPIACI FOLYAMATOK TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEI

2.23. Az értékesített új lakások átlagos négyzetméterára*, 2019

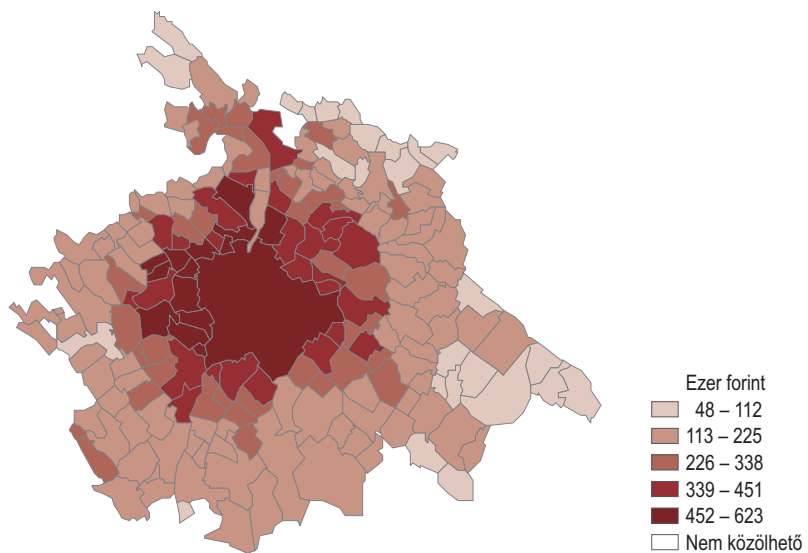
* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becslült alapterület alapján történt.

2.25. Az új lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában*

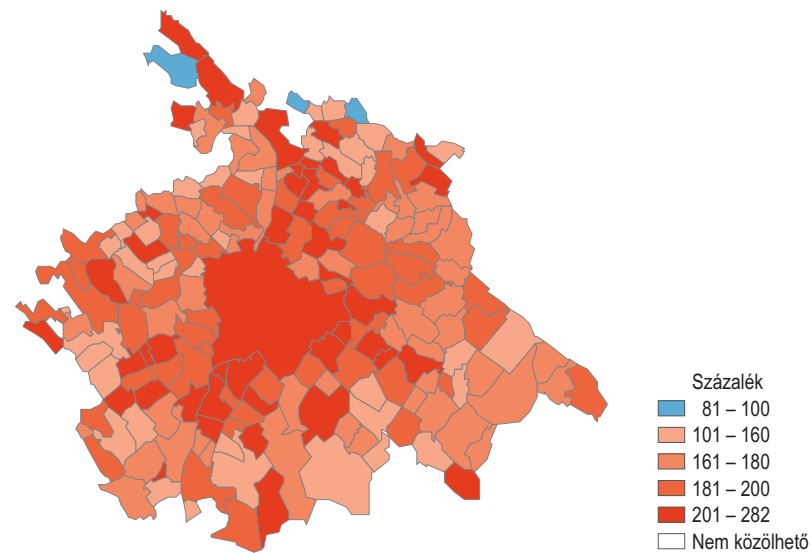
* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becslült alapterület alapján történt.

2.24. Az értékesített használt lakások átlagos négyzetméterára*, 2019

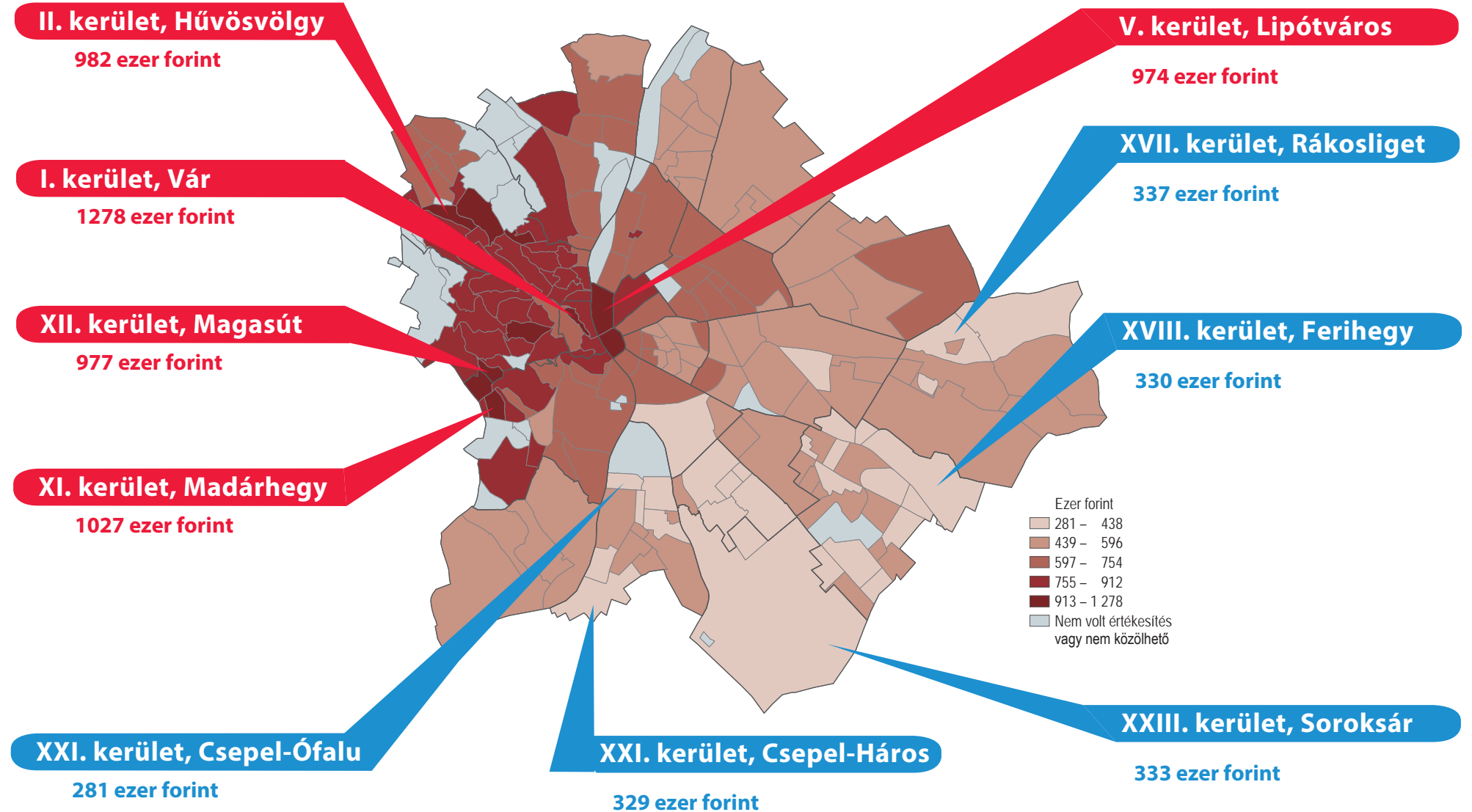
* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becslült alapterület alapján történt.

2.26. A használt lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában*

2.7. Lakásárak Budapest városrészeiben

2.27. Az értékesített használt lakások átlagos négyzetméterára*, 2019**

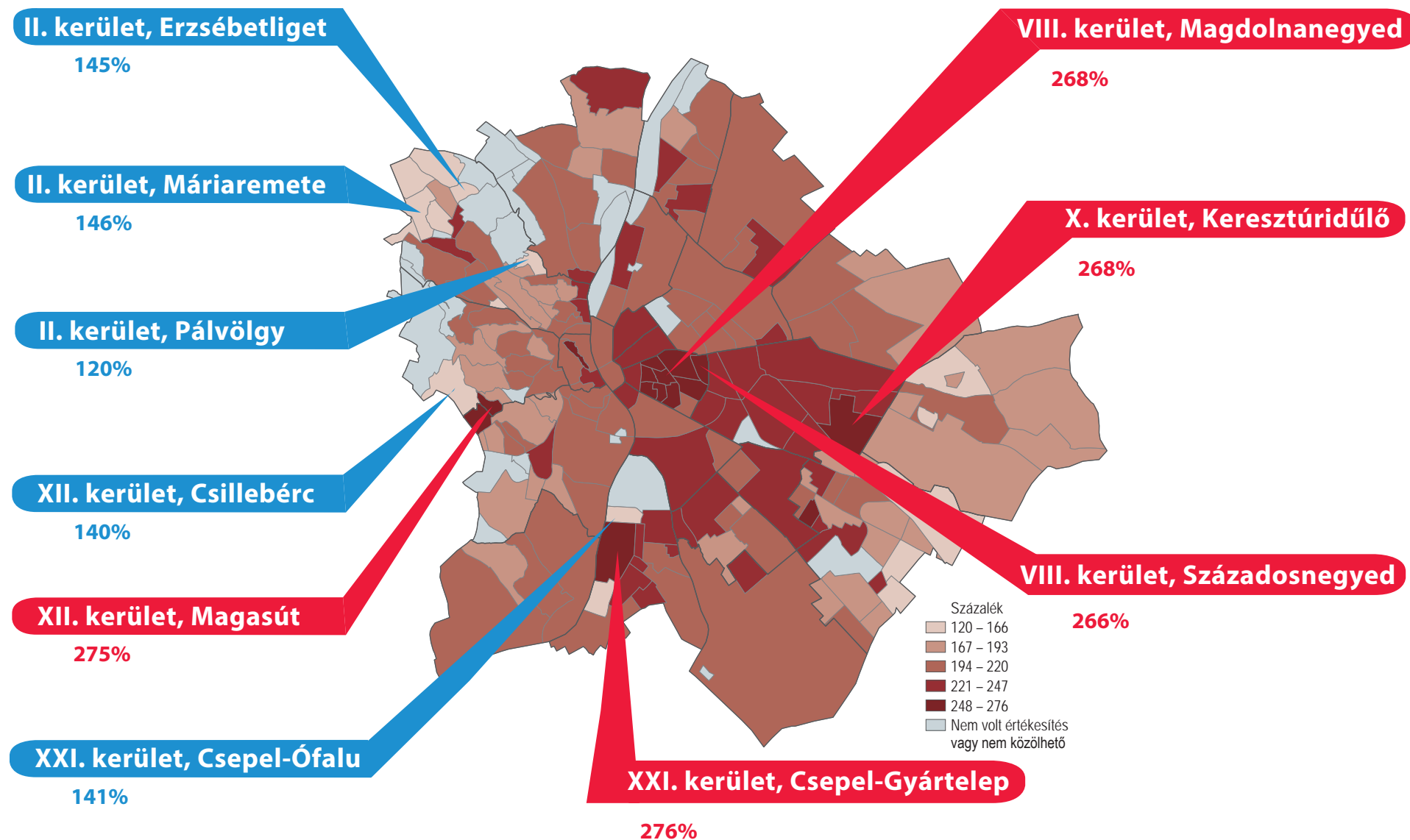

* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becslült alapterület alapján történt.

** Kékkel kiemelve azok a városrészek, ahol a legolcsóbbak, pirossal kiemelve, ahol a legdrágábbak voltak a lakások.

2 A LAKÁSPIACI FOLYAMATOK TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEI

2.28. A használt lakások átlagos négyzetméterára* 2019-ben a 2015. évi százalékában**

* Azokban az esetekben, ahol a lakás alapterülete ismeretlen, az árak számítása a becsült alapterület alapján történt.

** Kézzel kiemelve azok a városrészek, ahol a legkisebb, pirossal kiemelve, ahol a legnagyobb áremelkedés történt.

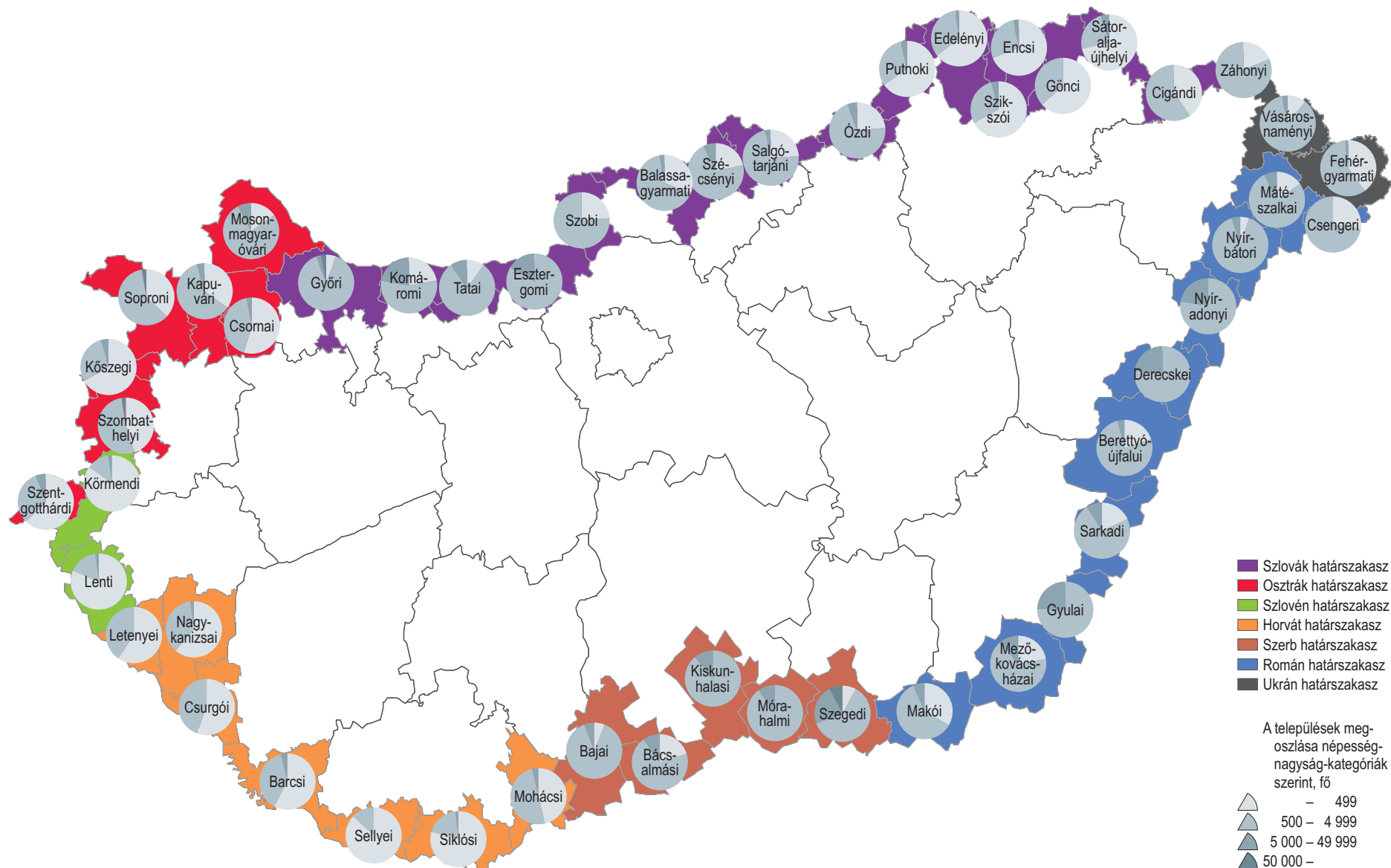
3. Kiemelt térség: Határ menti járások társadalmi-gazdasági jellemzői 27

3.1. Társadalom 30

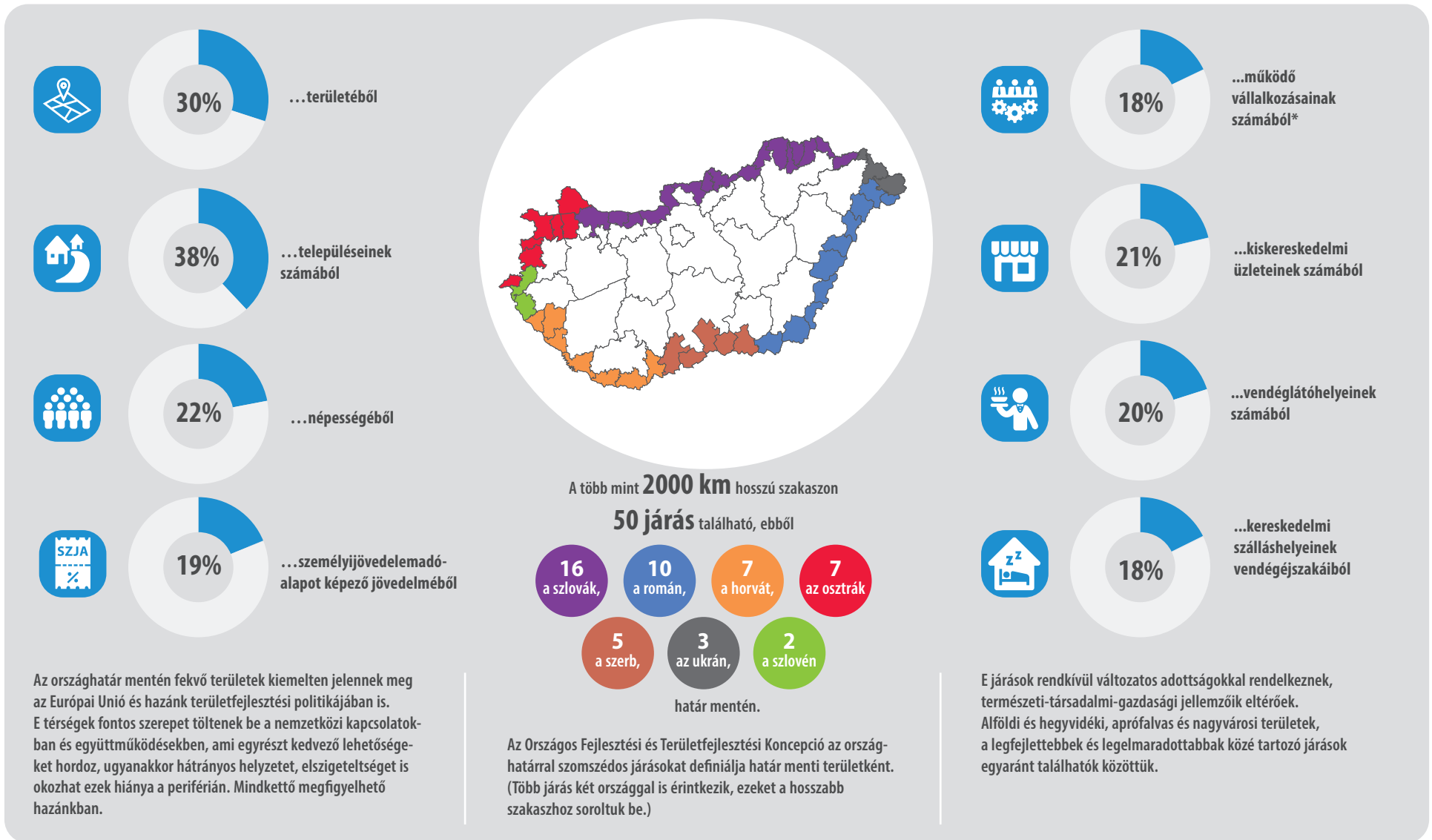
3.2. Gazdaság 33

3 HATÁR MENTI JÁRÁSOK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI JELLEMZŐI

A határ menti járások

A határ menti járások részesedése 2019-ben az ország...

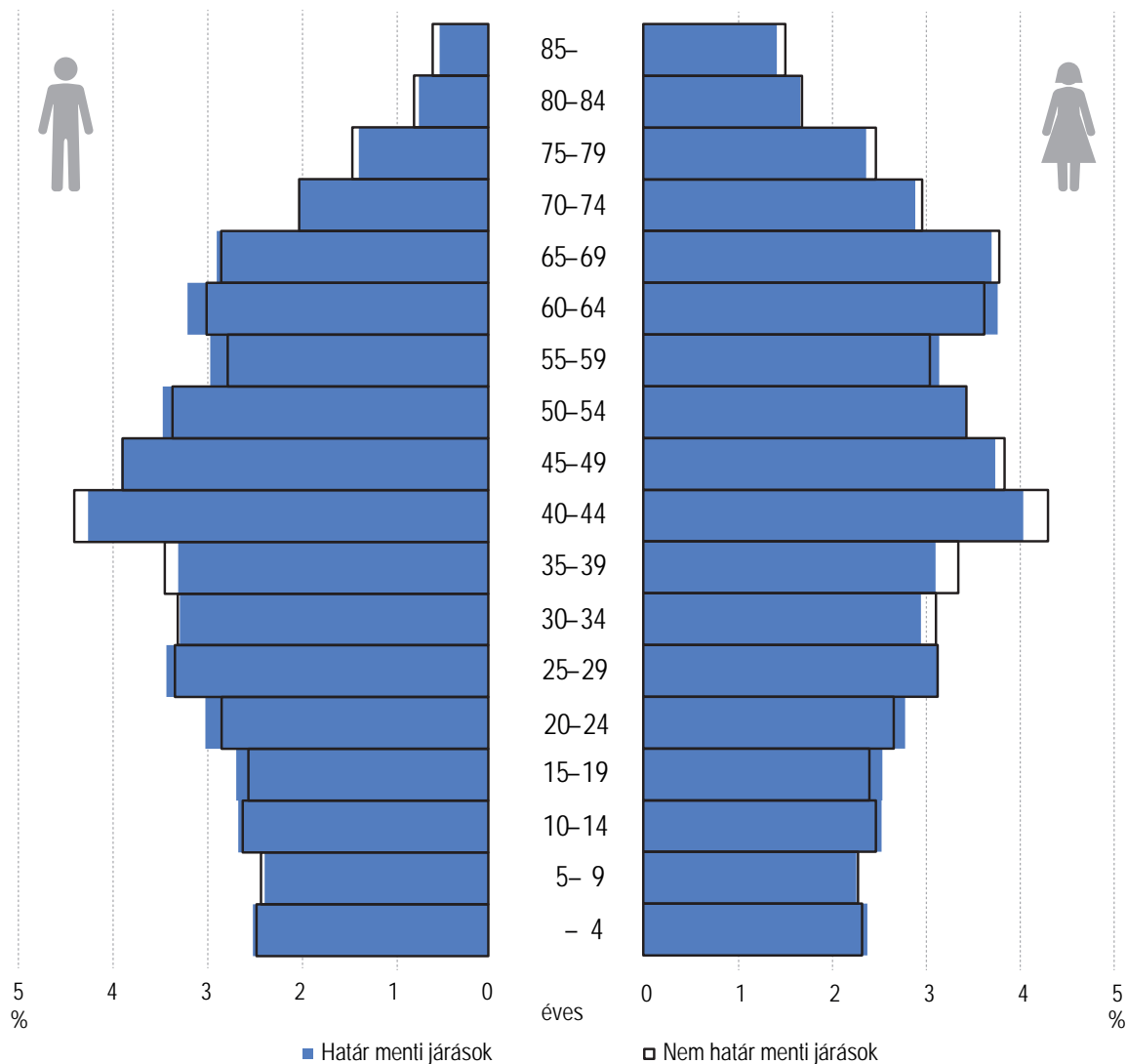

*2018. év

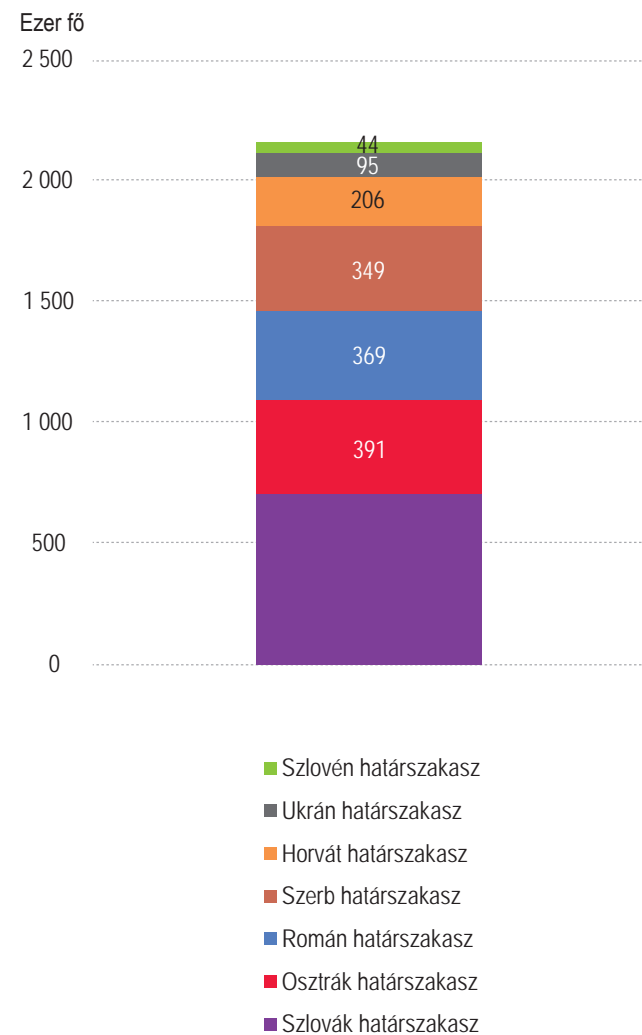
3.1. Társadalom

3.1. A határ menti járások népességének megoszlása...

...nemek és életkor szerint, 2020. január 1.

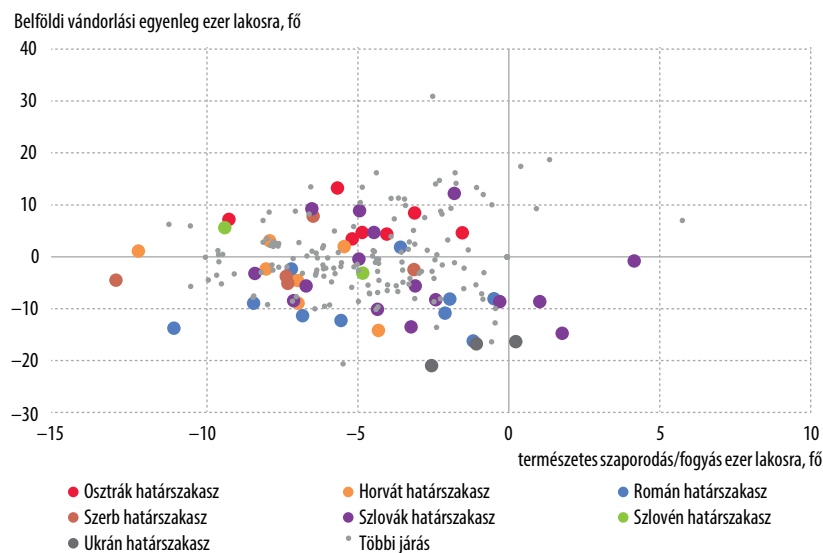
...határszakaszok szerint, 2020. január 1.

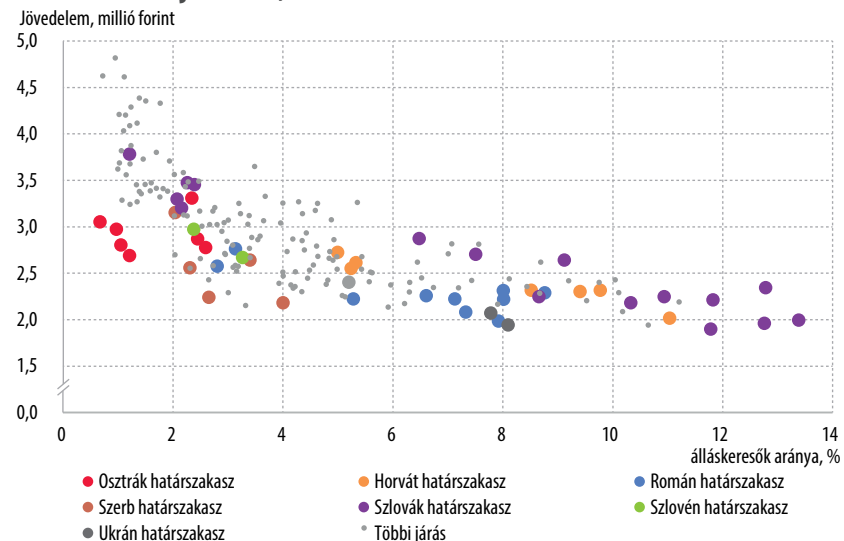
Hazánk lakosságának több mint ötöde, 2,2 millió fő él határ menti térségben. A szlovák szakasz járásainak össznépsége a legnagyobb, 702 ezer fő, míg a szlovén a 44 ezret sem éri el. Az ország legfiatalosabb és legidősebb korszerkezetű járásai egyaránt megtalálhatók közöttük, a 2019-ben természetes szaporodással jellemezhető nyolc járásból négy az északkeleti szlovák vagy ukrán határ mentén fekszik. E térséget ugyanakkor elvándorlás sújtja, csakúgy, mint a román, szerb, horvát határszakasz nagyobb részét. Az Ausztriával, Szlovákia nyugati részével szomszédos járásokban ellenben többnyire belföldi vándorlási többlet volt.

A határ menti területek munkaerőpiaci szempontból szintén igen vegyes képet mutatnak. E járásokban a regisztrált munkanélküliek aktív korú népességén belüli aránya országosan a legalacsonyabb és a legmagasabb értékek között egyaránt előfordult 2019-ben. A mutató értéke nem haladta meg a 2,6%-ot az osztrák és a szlovák határszakasz nyugati egységeiben, de a szlovák sáv keleti részén több helyen 10% fölött volt, és általában kedvezőtlenebb helyzet jellemezte a horvát, román, ukrán határszakaszt is. E járásokban a magas munkanélküliséghez rendszerint alacsony bérek társultak, az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem sok esetben 2,5 millió forint alatt maradt. A határ menti térségekben a leggyakoribb a napi szintű külföldre ingázás. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint 2011-ben a bennük élő foglalkoztatottak átlagosan 2,4%-a így járt munkába, míg az országos átlag 0,7% volt. A területi különbségek itt is jelentősek: az osztrák határszakasz mentén több járásban az ott lakó foglalkoztatottak több mint tizede külföldre ingázott.

3.2. A természetes szaporodás/fogyás és a belföldi vándorlási egyenleg ezer lakosra jutó száma az összes járásban, 2019

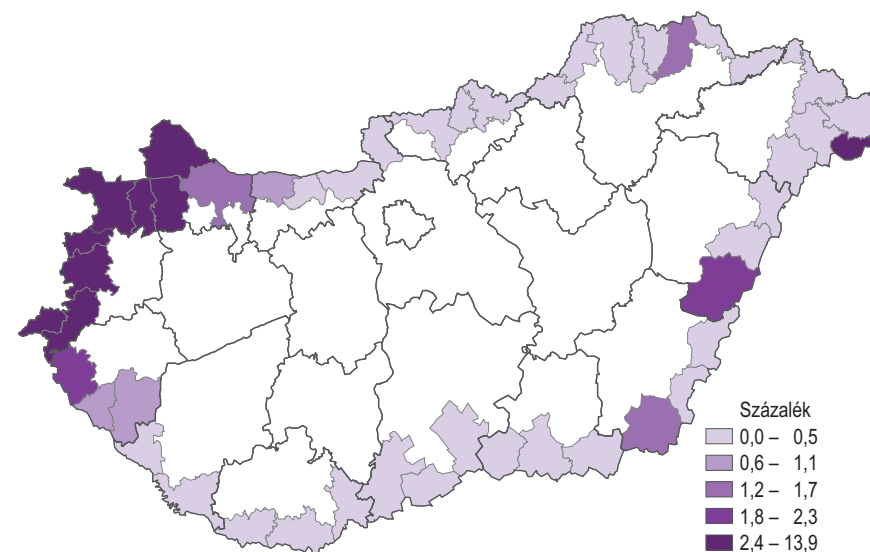

3.3. A regisztrált álláskeresők aránya és az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem értéke az összes járásban, 2019*

*Az álláskeresők aránya a 15–64 éves állandó népességre vonatkozik.

3.4. A külföldre ingázók aránya a határ menti járásokban lakó foglalkoztatottakból, 2011

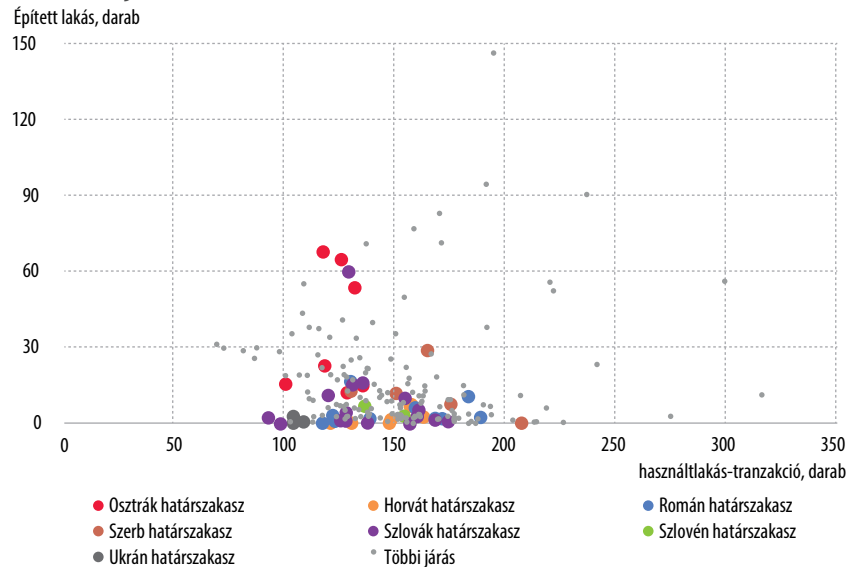
3 HATÁR MENTI JÁRÁSOK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI JELLEMZŐI

Az új építésű lakások piaca a belföldi vándorlással, a kedvező külföldre ingázási pozícióval, valamint a szlovák oldalról érkező kereslettel is összefüggésben élénk az osztrák és a szlovák határszakasz egyes részein. Néhány budapesti kerületet, valamint főváros és Balaton környéki járást leszámítva 2019-ben ezeken a területeken volt a legmagasabb az épített lakások tízezer lakosra jutó száma. Több határ menti járás kedvező mutatóját az magyarázza, hogy nagyvárosokhoz közeli fekvése kiemeli a periférikus helyzetből (pl. a Derecskei járás). Ezzel szemben azon tizenegy járásból, ahol nem épült új lakás, nyolc az országhatár mentén található.

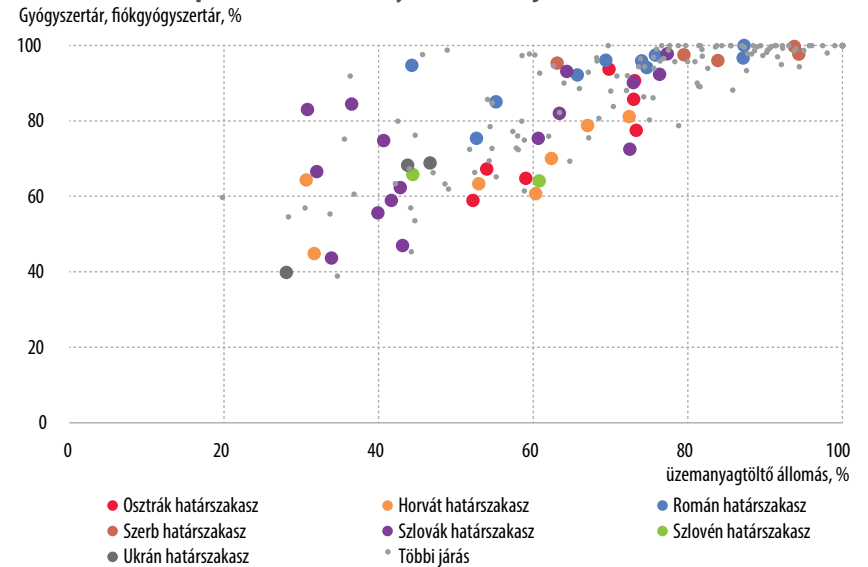
Több határ menti térségben előforduló probléma, hogy bizonyos alapvető szolgáltatások számos településen nem érhetők el, és lakóiknak máshova kell utazni azok igénybevételére. Ez részben a településszerkezetből adódik, hiszen az alacsony (500-nál kisebb) lélekszámú aprófalvak közül sok a horvát, osztrák, szlovák, szlovén, ukrán határvidéken található. Ezekben gyakran nem biztosítható egyes intézmények hatékony működése.

Azon járások közül, ahol a legkevésbé jellemző a lakosságra, hogy saját településén eljuthat háziorvoshoz vagy házi gyermekorvoshoz, illetve óvodába, valamint a legmagasabb a más-honnan bejáró általános iskolai tanulók aránya, több az országhatár mentén fekszik. Számos ilyen térségben a népesség jelentős része nem fér hozzá helyben üzemanyag-töltő állomáshoz, gyógyszer-tárhoz. Szintén gyakori az országhatár mentén, hogy a járásban élők több mint felének lakóhelyén nincs bankfiók és kormányablak.

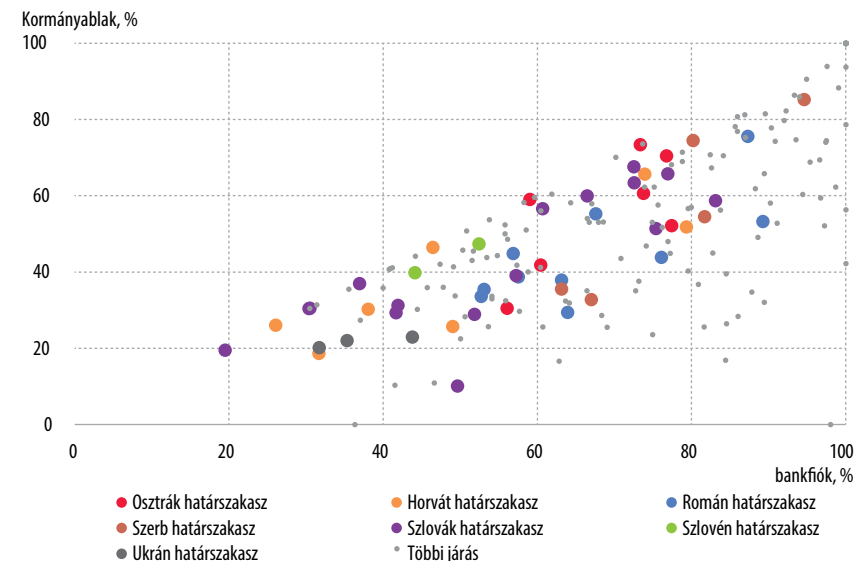
3.5. A használtlakás-tranzakciók és az épített lakások tízezer lakosra jutó száma az összes járásban, 2019

3.6. Az üzemanyag-töltő állomással és a gyógyszer-tárral, fiókgyógyszertárral rendelkező településen élők aránya az összes járásban, 2019

3.7. A bankfiókkal és a kormányablakkal rendelkező településen élők aránya az összes járásban, 2019

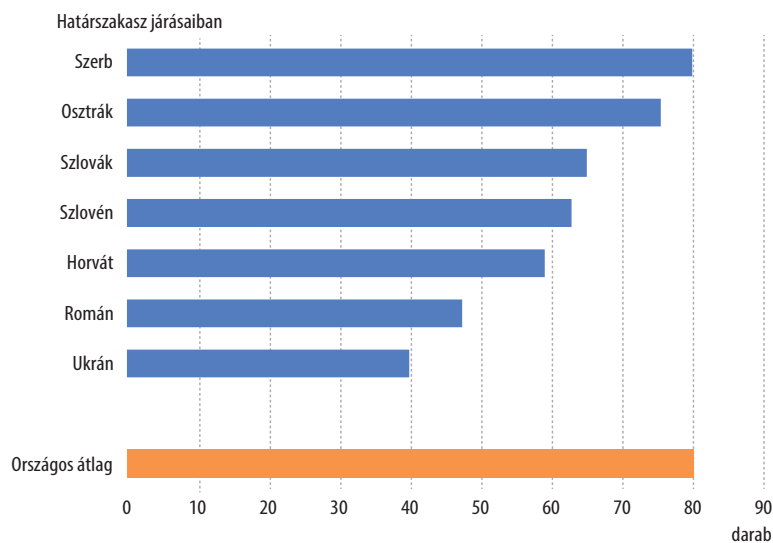
3.2. Gazdaság

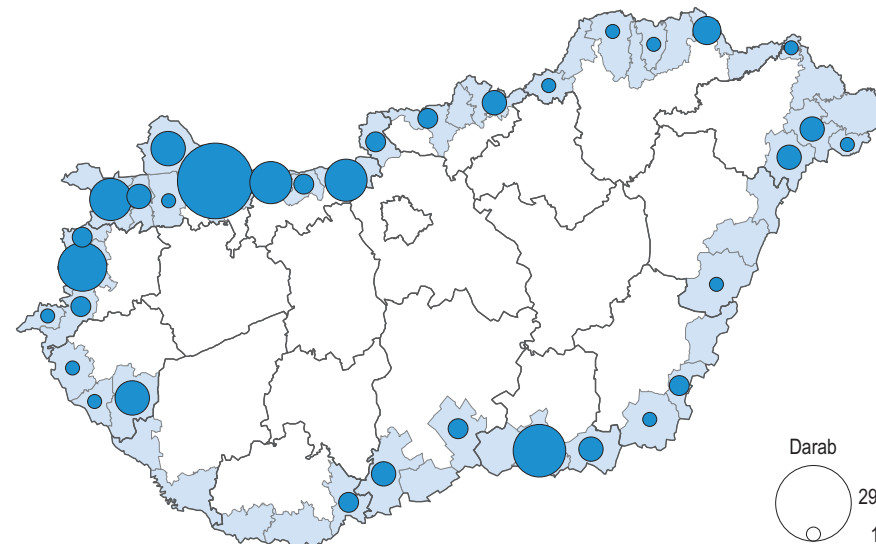
A vállalkozási kedv a Szerbiával határos térségben a legélénkebb, de ez is az országos átlag (80 vállalkozás/10 ezer lakos) alatti. Az ország keleti, Romániával és Ukrajnával határos területein az alacsony vállalkozási kedv a fejlesztésre szoruló elmaradott térségek magas számával magyarázható. A járásokat tekintve a vállalkozói aktivitás a Tatai (92 vállalkozás/10 ezer lakos), a Szegedi (92 vállalkozás/10 ezer lakos), a Győri (91 vállalkozás/10 ezer lakos), valamint a Szombathelyi (87 vállalkozás/10 ezer lakos) járásokban a legmagasabb. Nagy, 249 főt meghaladó foglalkoztatotti létszámmal rendelkező vállalkozások jobbra az osztrák, illetve a szlovák határ dunántúli szakasza mellé települtek, kihasználva a határon átnyúló kereskedelmi kapcsolatok nyújtotta előnyöket.

A föld adott természeti vagyonként meghatározó eleme lehet a határ menti térségek gazdaságának. A legjobban értékesíthető mezőgazdasági földterületek a Kisalföldhöz és az Alföldhöz köthetők. Az itt lévő járásokban a szántóföld egy hektárának öt éves (2015–2019) átlagára jellemzően meghaladja az országosét (1441 ezer forint/hektár).

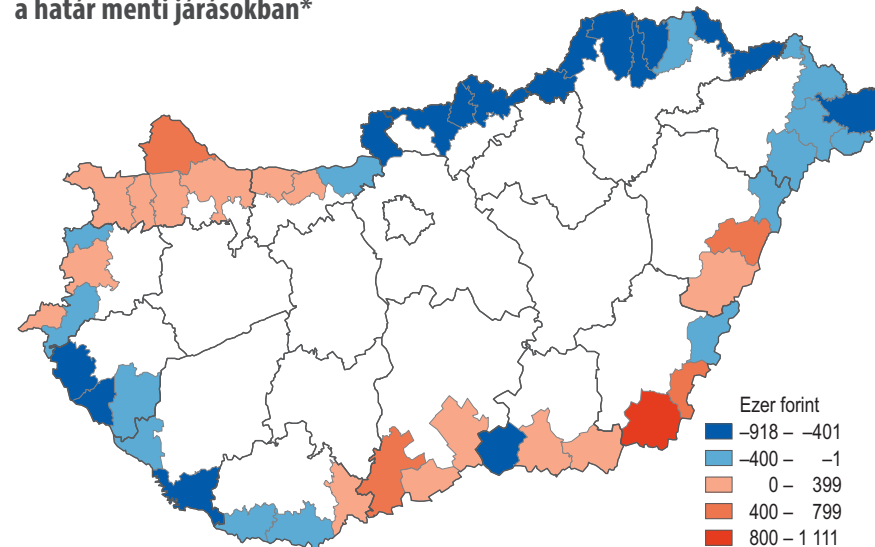
3.8. A működő vállalkozások száma ezer lakosra, 2018

3.9. A legalább 250 főt foglalkoztató vállalatok száma a határ menti járásokban, 2019. december 31.

3.10. Egy hektár szántóföld átlagárának országos átlagtól való eltérése a határ menti járásokban*

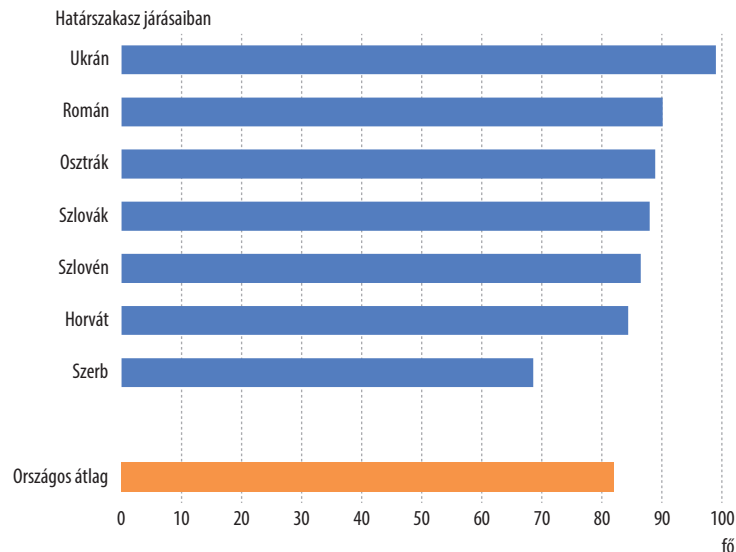
*A Nemzeti Adó- és Vámhivatal adata alapján. Öt éves átlag (2015–2019).

3 HATÁR MENTI JÁRÁSOK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI JELLEMZŐI

A kiskereskedelmi üzletekkel legjobban ellátott területek a szerb határ szomszédságában találhatóak, egy üzletnek az országos átlagnál (82 fő) kevesebb, átlagosan mindössze 69 lakost kell kiszolgálnia. Ez a térség az osztrák és szlovák határszakaszok járásai után a legsűrűbben lakott terület a határ mentén. Ezzel szemben az ukrán határ mellett működő kiskereskedelmi boltoknak – bár a népsűrűség itt jóval alacsonyabb – csaknem másfélszer annyi lakost kell kiszolgálniuk, mint a déli határon találhatóknak. Ebben az is szerepet játszik, hogy a szerb határ közvetlen szomszédságában van az ország harmadik legnagyobb lakosságszámú városa, Szeged, számos, határon átnyúló „vonzerővel” bíró hipermarkettel és bevásárlóközponttal. A helyi forgalmat kiegészítő, a határ túloldaláról érkező vásárlóerő megmutatkozik a lakosságszámra vetített bolti kiskereskedelmi forgalomban, ami az osztrák és szerb határ mentén országos átlag feletti, míg az ukrán és a román határ mentén lényegesen elmarad attól.

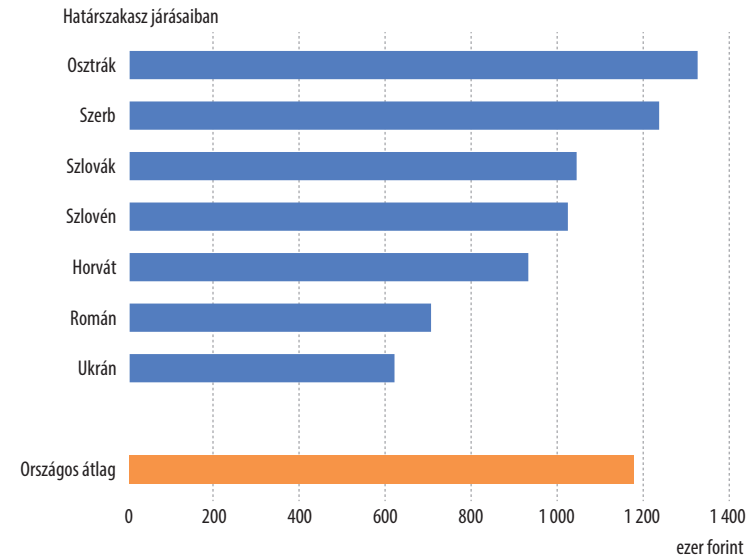
2019-ben a kiskereskedelmi forgalom csaknem felét jelentették a külföldi irányítású vállalkozások. Országos átlag feletti az arány a megyeszékhelyeket és nagyobb városokat magukban foglaló, határ menti járásokban, ahol számos külföldi irányítású, nagy üzletlánc várja a vásárlókat, szemben az északkeleti határon fekvő és a megyeszékhelyektől távolabb eső járásokkal, ahol egyes esetekben ez az arány a teljes kiskereskedelmi forgalom negyedét sem teszi ki.

3.11. Az egy kiskereskedelmi üzletre jutó lakosságszám, 2019*

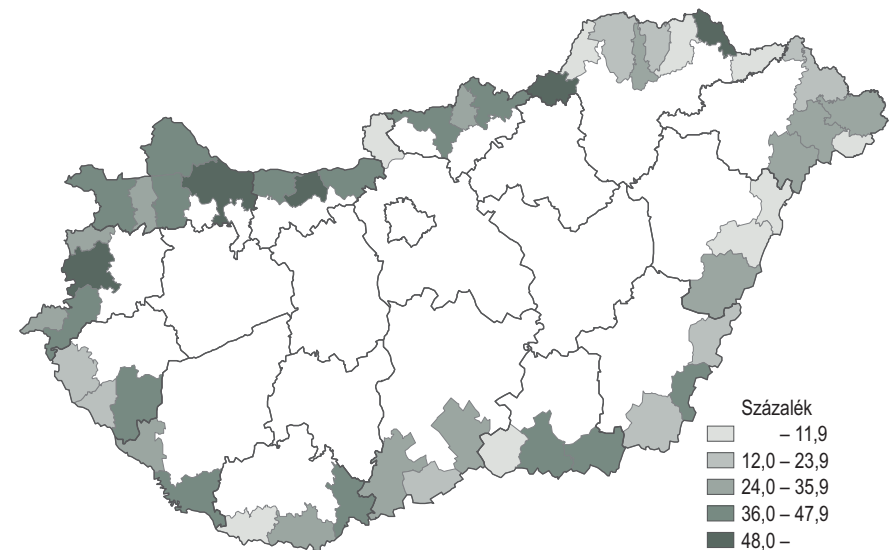
* Az EU kiskereskedelmi forgalmának megfelelően üzemanyagtöltő állomásokkal együtt, de gépjármű-, gépjárműalkatrész-, valamint motorkerékpár- és motorkerékpáralkatrész-szaküzletek nélkül. A kiskereskedelmi üzletek száma nem tartalmazza a 2013. július 1-jétől alakult nemzeti dohányboltokat.

3.12. Az egy lakosra jutó kiskereskedelmi forgalom értéke, 2019*

* Az ország területre nem bontható csomagküldő és internetes kiskereskedelem adatai nélkül.

3.13. A külföldi irányítású vállalkozások kiskereskedelmi forgalmának aránya a határ menti járásokban, 2019

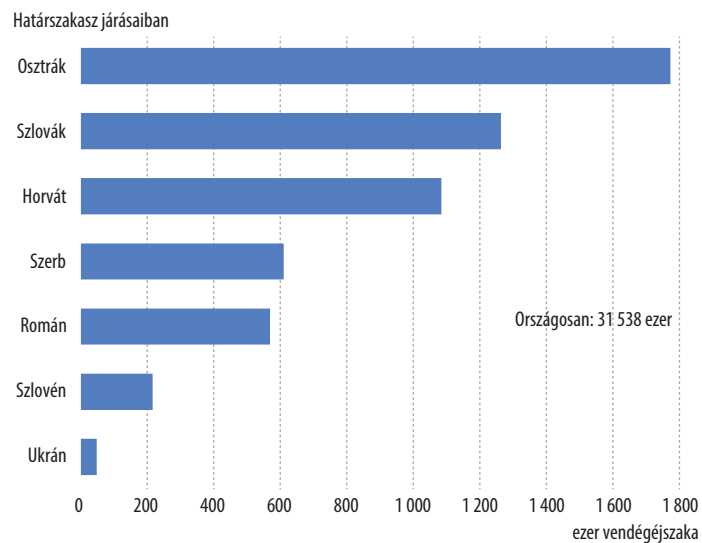

A határ menti fekvés következtében, a jelentős átutazó forgalom mellett, a kereskedelmi és az üzleti célú egyéb szálláshelyek vendégéjszakáiban mért országos forgalmának mintegy ötöde koncentrálódott ezekre a járásokra 2019-ben. A külföldi és belföldi vendégek körében is egyaránt népszerű az osztrák, illetve a szlovén határszakasz mentén található Fertő tó, Alpokalja és Őrség. A szlovák határon fekvő járások esetében a Duna-mente, a Bükk és a Mátra turisztikai attrakciói jelentenek kiemelkedő vonzerőt. A legrövidebb határszakaszon, az Ukrajnával szomszédos járások esetében inkább az átutazó és egynapos látogatások a jellemzőbbek.

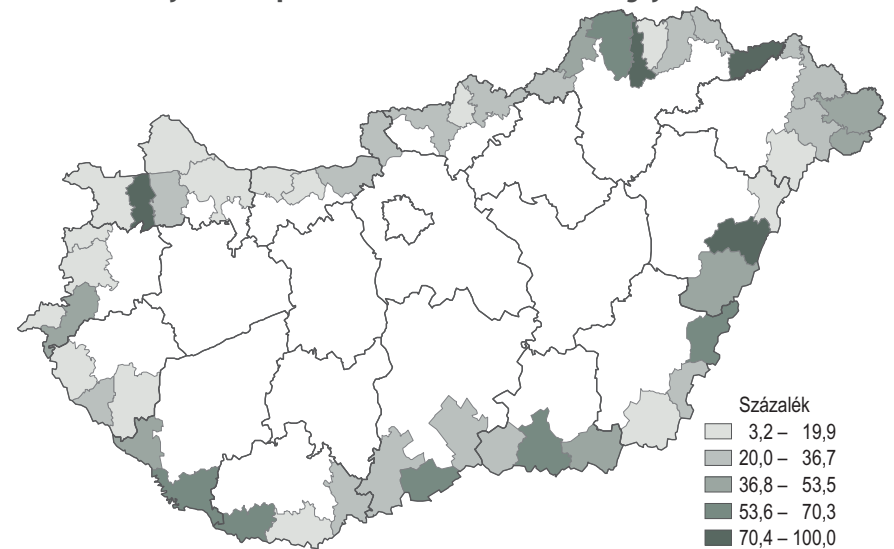
A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya egyik határ menti térség esetében sem érte el az országos átlagot. Az osztrák határ mellett fekvő járások esetében megközelíti a térségben eltöltött összes vendégéjszaka felét, míg az Ukrajnával közös határhosszon az egytizedét sem éri el.

Vendéglátóhelyekkel a szlovén és az osztrák határ mellett fekvő térség a legjobban ellátott. Járásonként kiemelkedő (10 ezer lakosonként több mint 60 vendéglátóhely) az ellátottság a Kőszegi, a Siklói, a Lenti, a Sátoraljaújhelyi, a Tatai, a Gyulai, a Szentgotthárdi, a Körmenői és a Kiskunhalasi járásban. A határ mentén az átutazó forgalom kiszolgálására épülő vállalkozások jelenlétét megelhetési forrásként mi sem igazolja jobban, hogy az önálló vállalkozók által működtetett kereskedelmi vendéglátóhelyek aránya a szerb határszakasz kivételével országos átlag feletti.

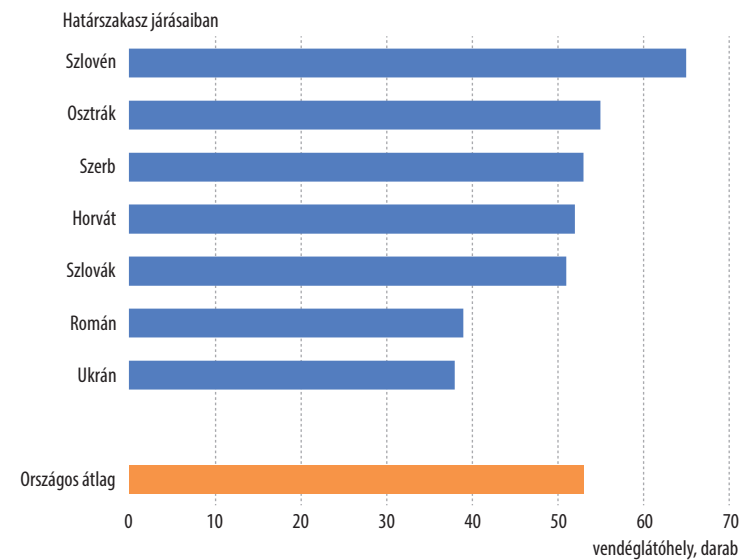
3.14. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma, 2019

3.15. Az egyéb üzleti célú szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák aránya a határ menti járás településein eltöltött összes vendégéjszakák számából, 2019

3.16. A vendéglátóhelyek tízezer lakosra jutó száma, 2019

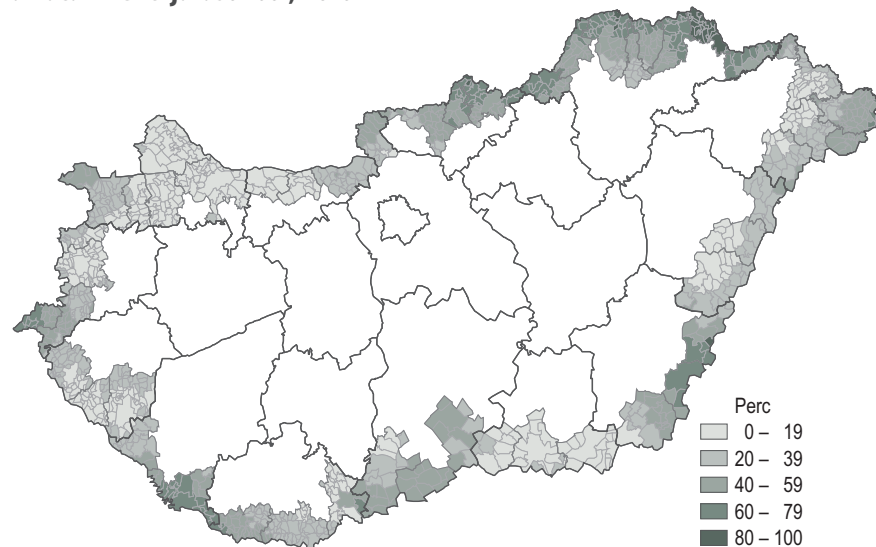
3 HATÁR MENTI JÁRÁSOK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI JELLEMZŐI

A határ menti járásoknak az ország társadalmi-gazdasági vérkeringésébe való bekapcsolódását az elérhetőségük meggyorsítása, a belső, illetve a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra fejlesztése is segítheti. Az ország több mint 140 állandó és ideiglenesen nyitvartartó határátkelési pontja közül mintegy 100-at közúton vehetünk igénybe. A hét szomszédos ország közül hatot legalább egy gyorsforgalmi úton elérhető határátkelő köt össze hazánkkal, egyedül Ukrajna felé nem biztosított ilyen módon az átvetés.

Azoknak a határ mentén fekvő járásoknak a legkedvezőbb a kapcsolata az ország közúthálózatával, amelyek az országhatárt a fővárossal összekötő gyorsforgalmi utak (M1-es, M4-es, M5-ös, M43-as és M70-es) mentén fekszenek. De az M3-as és M6-os autópálya továbbvezetésével jelentősen javult az ukrán és a horvát határszakasz egyes járásainak az elérhetősége is.

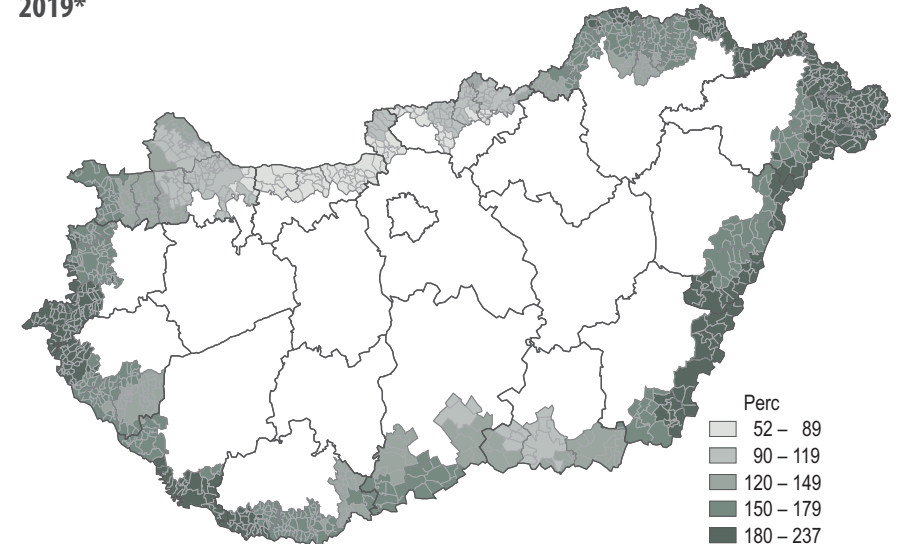
A fővárost a szlovák és a szerb határ menti járások településeiről lehet a leggyorsabban, átlagosan kevéssel több mint 2,5 óra alatt elérni, ami egyrészt a földrajzi közelségnek, másrészt a térséget Budapesttel összekötő autópályáknak köszönhető. Ezzel szemben az ukrán határ közelében fekvő egyes településekről közel 4 órába is beletelhet eljutni a fővárosba. A saját megyeszékhely elérési ideje jobbára a megye területének nagyságától, ezáltal a megyén belüli távolságoktól, valamint a megyeszékhely országhatártól való távolságától is függ. Az előbbit példázzák a szlovák, osztrák és szlovén határ mentén fekvő kis területű megyék, az utóbbit pedig a keleti és a déli országhatár mentén fekvő megyeszékhelyek.

3.17. A legközelebbi gyorsforgalmi csomópont elérési ideje a leggyorsabb közúton a határ menti járásokból, 2019*

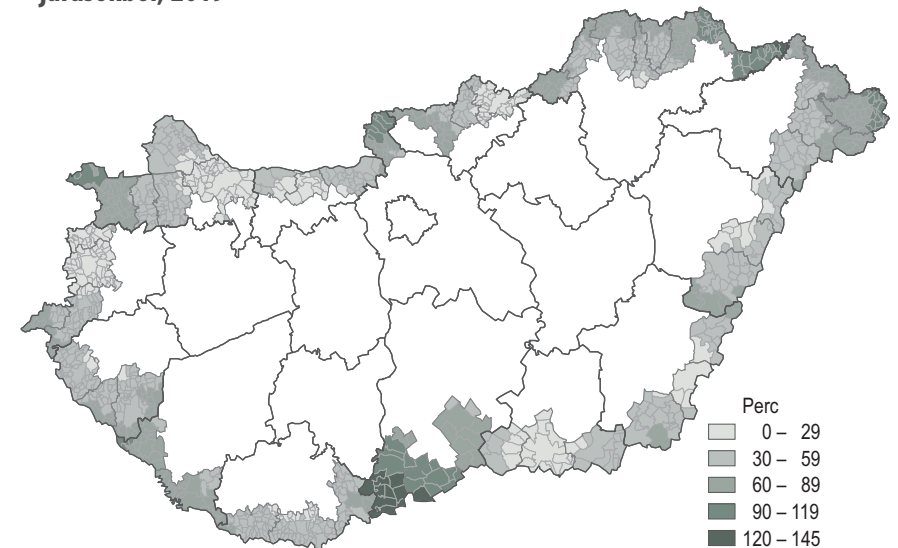
* Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

3.18. Budapest elérési ideje a leggyorsabb közúton a határ menti járásokból, 2019*

* Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

3.19. A saját megyeszékhely elérési ideje a leggyorsabb közúton a határ menti járásokból, 2019*

* Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

4. Területi különbségek Magyarországon 37

4.1. Járási szélsőértékek Magyarországon	38
4.2. Népeség, népmozgalom	39
4.3. Munkaerőpiac	42
4.4. Jövedelmi viszonyok	45
4.5. Szociális ellátások	47
4.6. Egészségügy	49
4.7. Oktatás	52
4.8. Lakáshelyzet	54
4.9. Gazdasági teljesítmény	55
4.10. Vállalkozások	56
4.11. Beruházások	57
4.12. Kutatás-fejlesztés	58
4.13. Mezőgazdaság	59
4.14. Ipar, építőipar	61
4.15. Kiskereskedelem	63
4.16. Turizmus	64
4.17. Közlekedési hálózatok és balesetek	66
4.18. Személygépkocsi-állomány	68
4.19. Távközlés	69
4.20. Vállalkozások digitalizációja	70
4.21. Víz- és hulladékgazdálkodás	71
4.22. Energiafelhasználás	73
4.23. Természeti környezet	75

4.1. Járási szélsőértékek Magyarországon

4.1. Járási szélsőértékek néhány kiemelt mutató alapján

MIN   MAX

BUDAPEST, V. KERÜLET

 Száz gyermekkorúra jutó időskorú (2019)
269 fő

 A használt lakások átlagos négyzetméterára (2019)
973 ezer forint

BUDAPEST, VIII. KERÜLET

 Természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik ezer lakosra jutó száma (2019)
211 darab

BUDAPEST, VI. KERÜLET

 Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (2019)
1074 fő

BUDAPEST, XII. KERÜLET

 Egy adófizetőre jutó szja-alapot képező jövedelem (2019)
5477 ezer forint

ENCSI

 Száz gyermekkorúra jutó időskorú (2019)
63 fő

 A nyilvántartott állás keresők aránya a 15-64 éves állandó népességből (2019)
13,4%

CSORNAI

 A nyilvántartott állás keresők aránya a 15-64 éves állandó népességből (2019)
0,7%

PANNONHALMI

 Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (2019)
2659 fő

GÁRDONYI

 Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási egyenleg (2019)
31,0 fő

BALATONFÜREDI

 Természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik ezer lakosra jutó száma (2019)
476 darab

NAGYKANIZSAI

 Egy háztartási fogyasztóra jutó villamosenergia-felhasználás (2019)
1402 kilowattóra

BÁCSALMÁSI

 Ezer lakosra jutó természetes szaporodás, fogyás (-) (2019)
-12,9 fő

SZIGETSZENTMIKLÓSI

 Egy háztartási fogyasztóra jutó villamosenergia-felhasználás (2019)
3331 kilowattóra

CIGÁNDI

 Egy adófizetőre jutó szja-alapot képező jövedelem (2019)
1901 ezer forint

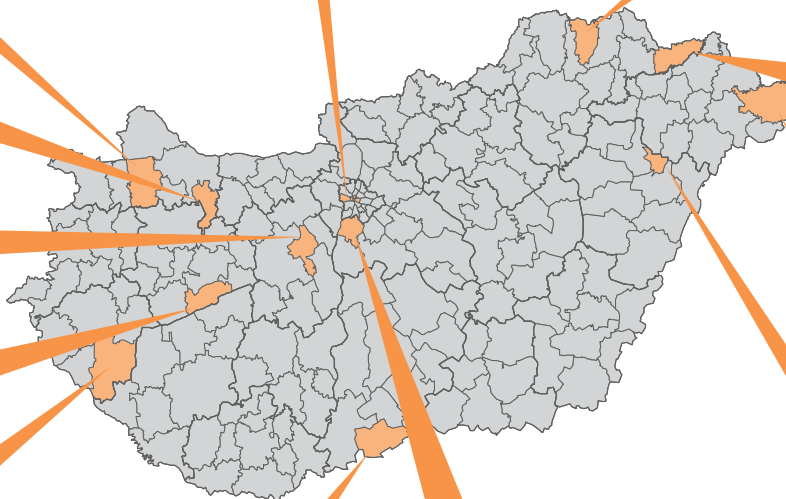
 A használt lakások átlagos négyzetméterára (2019)
33 ezer forint

FEHÉRGYARMATI

 Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási egyenleg (2019)
-21,0 fő

HAJDÚHADHÁZI

 Ezer lakosra jutó természetes szaporodás, fogyás (-) (2019)
5,8 fő

4.2. Népeség, népmozgalom

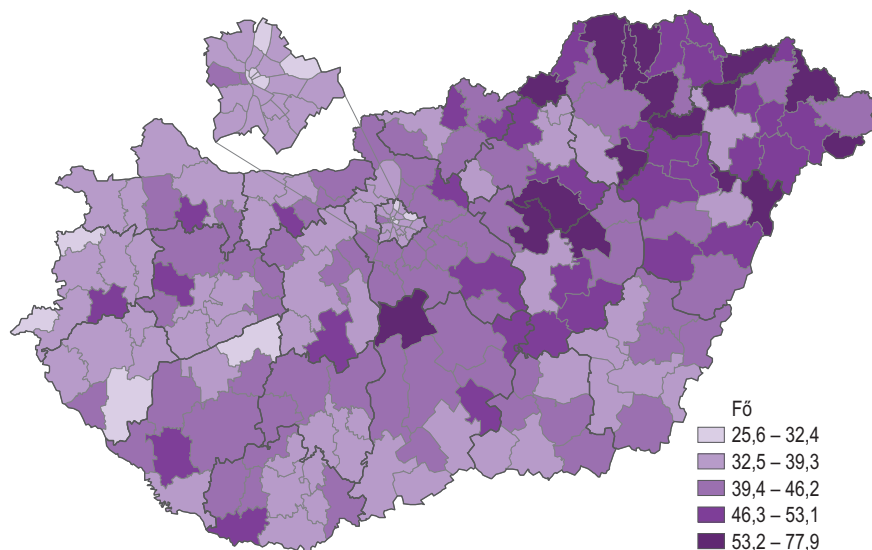

Hazánk népessége 2019 folyamán tovább csökkent, amit alapvetően a születések és a halálozások egyenlegéből adódó 40,4 ezer fős természetes népességfogyás eredményezett. A csökkenést a 37,2 ezer főre becsülhető nemzetközi bevándorlási többlet mérsékelte. 2020. január 1-jén Magyarország népessége 9 millió 770 ezer fő volt, 3,2 ezer fővel kevesebb, mint egy évvel korábban. Hazánkban 2019-ben 89,2 ezer gyermek született, 614 újszülöttel, 0,7%-kal kevesebb az előző évinél. Ezer 15–49 éves nőre 40 élveszületés jutott, ennél jóval kevesebb volt Budapest egyes kerületeiben és több, főleg dunántúli (Somogy, Zala és Vas megyei) járásban. A legmagasabb (70-nél több) születési gyakoriság a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található Szikszói és Cigándi járást jellemezte. A teljes termékenységi arányszám (2019-ben is 1,49) a születésszám-csökkenés ellenére nem változott, vagyis a gyermekvállalási kedv nem csökkent.

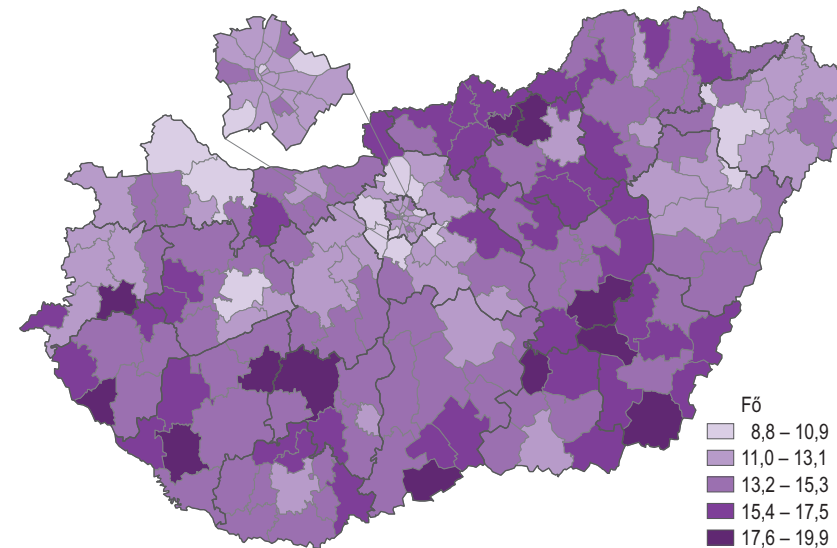
2019-ben 129,6 ezer személy hunyt el, 1,4 ezer fővel kevesebb az előző évinél. Ezer lakosra 13,3 – az egy évvel korábbinál 0,1 ezrelékponttal kevesebb – halálozás jutott.

2019-ben az ország járásainak többségében természetes fogyás következett be, mindössze nyolc járásban haladta meg a születések száma a halálozásokét. Országosan az ezer lakosra jutó természetes fogyás 4,1 fő volt, ennek mértéke legfőképp hazánk déli és nyugati területein volt magasabb, az átlagosnál alacsonyabb születési és magasabb halálozási ráták miatt.

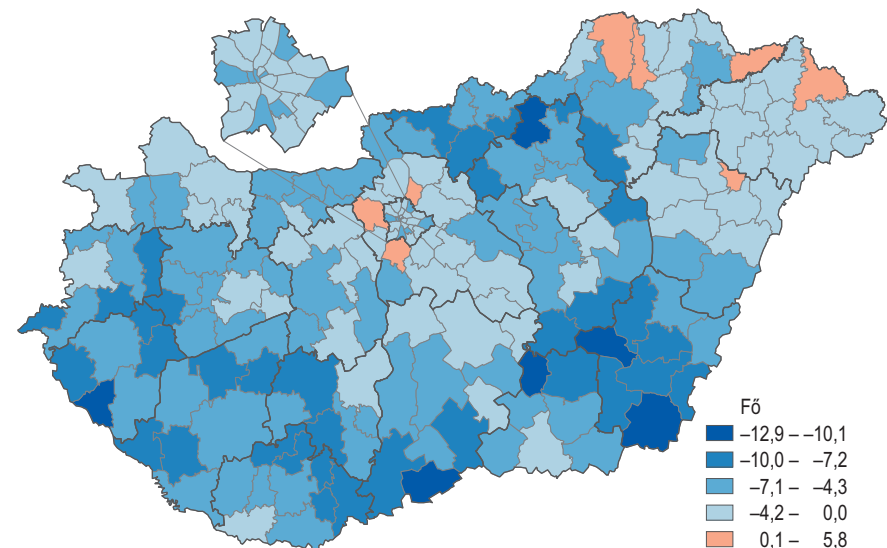
4.2. Ezer 15–49 éves nőre jutó élveszületés, 2019

4.3. Ezer lakosra jutó halálozás, 2019

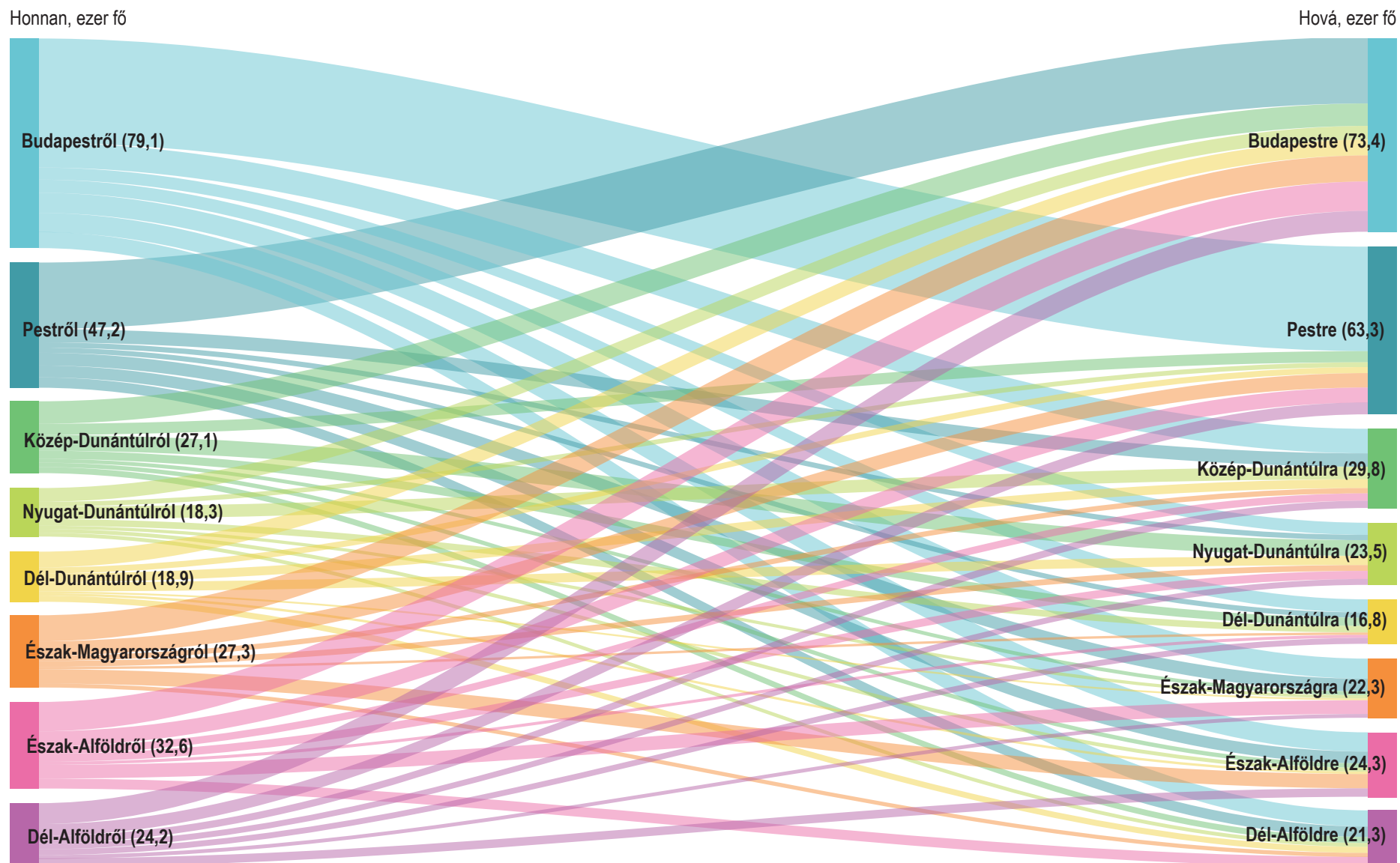

4.4. Ezer lakosra jutó természetes szaporodás, fogyás (-), 2019

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

4.5. A régiók közötti belföldi vándorlás, 2019

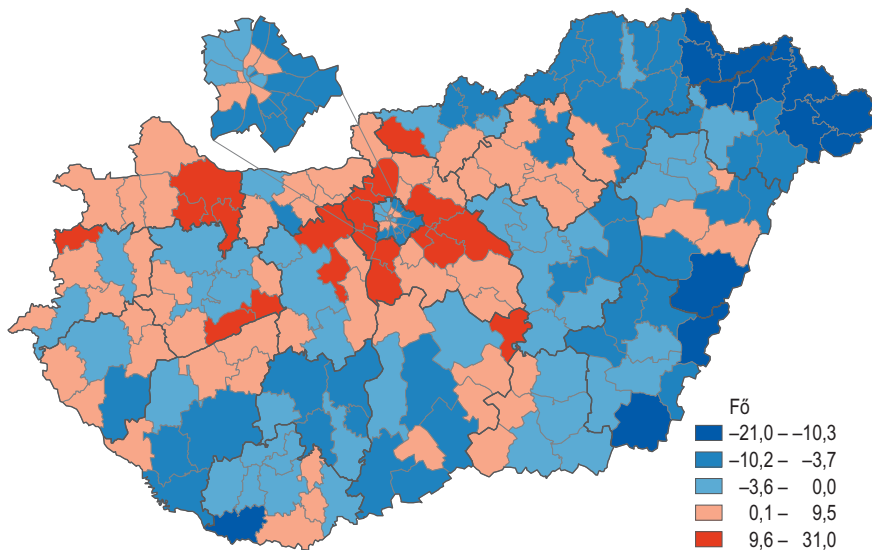
2019-ben 283 ezren változtattak állandó és 298 ezren ideiglenes jelleggel lakóhelyet, ez a teljes belföldi vándorlásban 4,3 ezer fős növekedést jelentett az előző évhez képest. Az állandó belföldi vándorlásban résztvevők száma 3,6 ezerrel emelkedett, miközben az ideiglenes vándorlások száma alig változott. A korábbi évekhez hasonlóan az ország gazdaságilag fejlettebb térségeit jellemezte bevándorlási többlet. Budapest vándorlási vesztesége a 2018. évi 3,1 ezer főről 5,7 ezerre emelkedett.

A jelentős belföldi bevándorlási többlettel rendelkező járások túlnyomó többsége a főváros környékére koncentrált, de arányaiban kiemelkedő volt Gárdony, Kőszeg, Győr és a Balaton északi partvidéke térségeinek többlete is. Egyes nagyvárosoknál (Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs) bár megközelítette, illetve meghaladta a 7–9 ezer főt a beköltözők létszáma, az elköltözés ennél nagyobb mértéket öltött. A legnagyobb vándorlási deficit az ország egyes északkeleti és keleti határ menti járásait jellemezte.

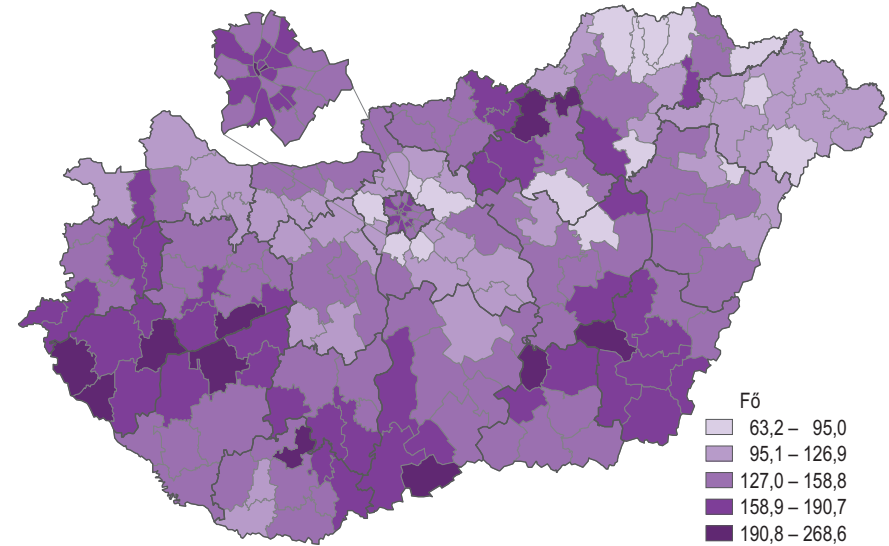
Az ország népessége egyre idősödik, 2005 óta a 65 éves és annál idősebbek száma és aránya meghaladja a 0–14 éves gyermekkorúakat. 2019-ben 52 ezerrel nőtt a 65 évesek és a náluk idősebbek létszáma, ugyanakkor a 0–14 évesek mintegy 400 fővel csökkent. 2020. január 1-jén száz gyermekkorúra 137 idős korú jutott, 4 fővel több, mint egy évvel korábban.

Hazánkban 2019-ben kimagasló számú házasságkötés történt: 65,3 ezer pár kelt egybe, 28%-kal felülmúlva az egy évvel korábbit. 2019-ben kötötték a legtöbb házasságot 1990 óta. Ezer nem házas 15 éves és annál idősebb férfira 29,7, ezer nem házas nőre 24,7 házasodó jutott, mindkettő meghaladta a 2018. évi. A házasságot kötők aránya az északkeleti országrész egyes járásában, valamint Paks, Tatabánya, Gárdony térségében volt a legmagasabb. 2020 januárjában a 15 éves és annál idősebb népesség 42%-a élt házasságban.

4.6. Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási egyenleg, 2019

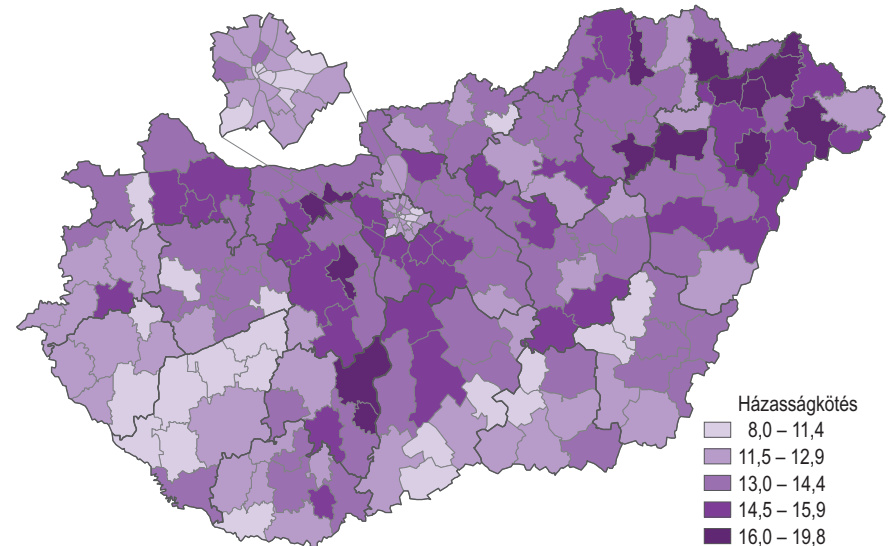

4.7. Száz gyermekkorúra jutó idős korú, 2019. december 31.*

* Gyermekkorú: 0–14 éves, idős korú: 65 éves és annál idősebb.

4.8. Ezer 15 éves és annál idősebb nem házas személyre jutó házasságkötés, 2019

4.3. Munkaerőpiac

2010 és 2019 között jelentősen nőtt a lakosság gazdasági aktivitása, ami bővülő foglalkoztatottság és csökkenő munkanélküliség mellett ment végbe.

2019-ben a 15–64 évesek foglalkoztatottsága minden megyében jelentősen nőtt, a legnagyobb mértékben a kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetű térségekben, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön, így a területi különbségek valamelyest mérséklődtek. A foglalkoztatási ráta változatlanul a gazdaságilag legfejlettebb területeken, leginkább Győr-Moson-Sopron és Vas megyében, valamint a fővárosban haladta meg az országos átlagot (70,1%).

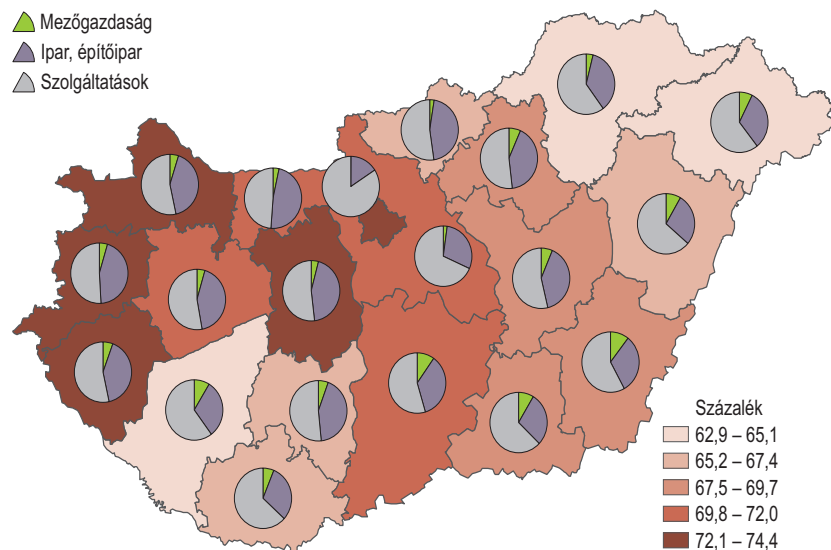
A foglalkoztatottak szektorok szerinti megoszlása összefügg a térség gazdasági szerkezetével, így a mezőgazdaságban továbbra is az Alföld, az iparban, építőiparban Közép- és Nyugat-Dunántúl megyéiben dolgoztak a legnagyobb arányban, a szolgáltatásban pedig Budapesten.

Minden megyében csökkent a 15–64 évesek munkanélküliségi rátája, 2010 és 2019 között országosan 11,3-ról 3,5%-ra mérséklődött. A legnagyobb munkanélküliség Szabolcs-Szatmár-Bereg, Nógrád és Baranya megyét jellemezte.

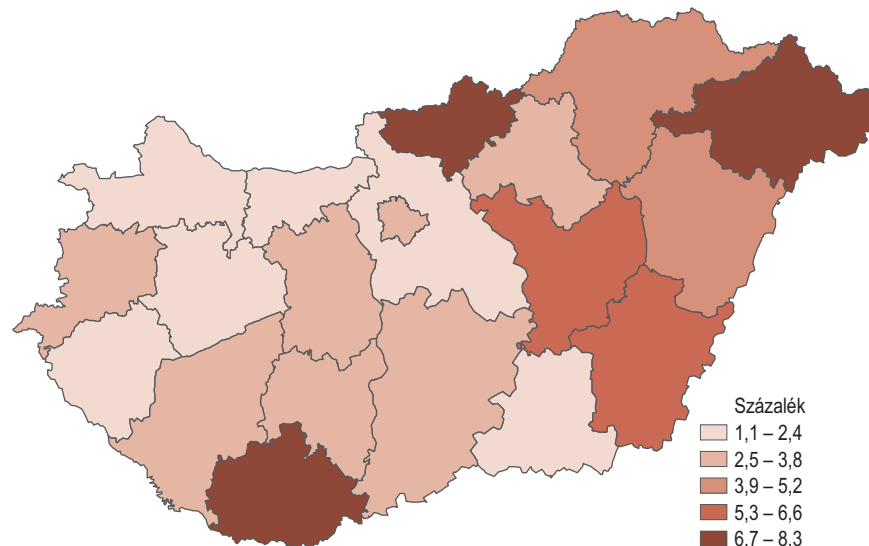
A gazdaságilag inaktívák száma és aránya fokozatosan mérséklődik, ami demográfiai folyamatokkal, valamint a munkaképes inaktív népesség – elsősorban a nők és az idősebb munkavállalók – növekvő foglalkoztatásával függ össze. A területi különbségek változatlanul jelentősek, az inaktívák aránya továbbra is Somogy, Borsod-Abaúj-Zemplén és Tolna megyében a legnagyobb.

4.9. A 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája, a foglalkoztatottak megoszlása gazdasági szektoronként, 2019

- Mezőgazdaság
- Ipar, építőipar
- Szolgáltatások

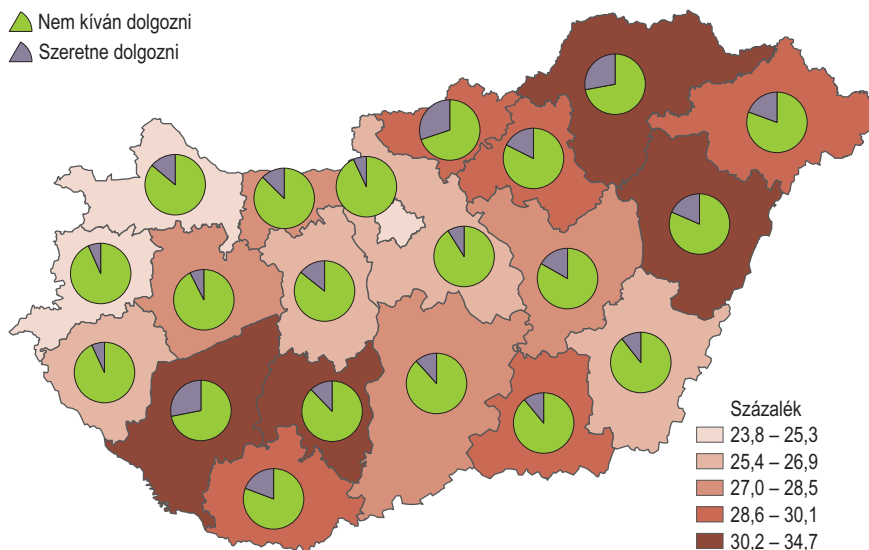

4.10. A 15–64 éves korcsoport munkanélküliségi rátája, 2019

4.11. Az inaktívák aránya a 15–64 éves népességből, 2019

- Nem kíván dolgozni
- Szeretne dolgozni

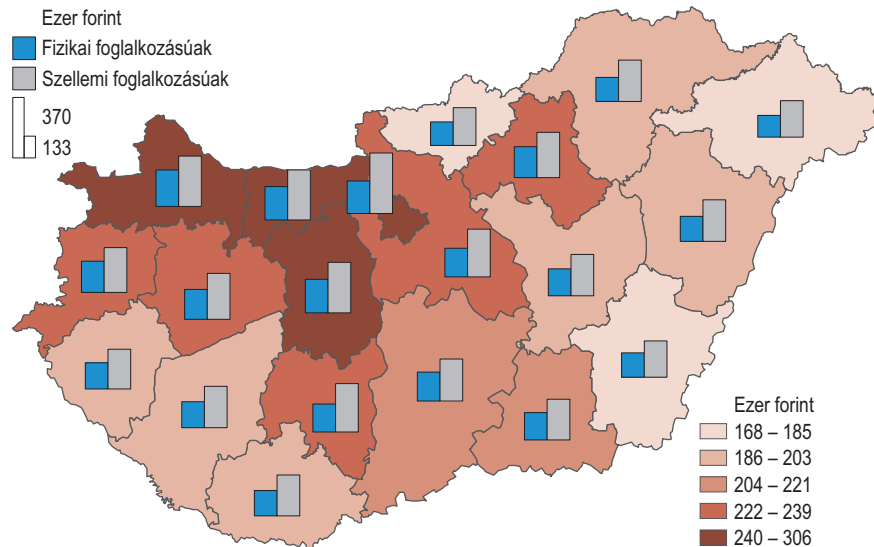
Az utóbbi években számos tényező, többek között a gazdasági konjunktúra, a minimálbér-emelés, a munkavállalókért folyó versengés fokozódása vagy a különféle adókedvezmények következtében jelentősen emelkedett az átlagos bérszínvonal. 2019-ben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete – a kedvezmények figyelembevétele nélkül – 245 ezer forintot tett ki.² Ennél magasabb nettó átlagkereset továbbra is Budapesten és Győr-Moson-Sopron megyében volt, a rangsor végén változatlanul a magas munkanélküliséggel küzdő Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés és Nógrád megye állt. Az átlagkereset a fővárosban 1,8-szerese a legalacsonyabb Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeinek, ez a jelentős különbség többek között az eltérő foglalkoztatásszerkezettel függ össze.

A 2019-et megelőző években a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál az üres álláshelyek aránya az összes álláshelyhez képest fokozatosan emelkedett, majd 2019-ben 2,4%-ra mérséklődött. A kielégítetlen létszámigény Pest és Fejér megyében volt a legnagyobb arányú.

A lakossági munkaerő-felmérés 2019. II. negyedévi, a munkafeltételekre és a műszakrendre vonatkozó kiegészítő felvétele szerint országosan a 15–74 éves foglalkoztatottak valamivel több mint felénél (53%-ánál) fordult elő, hogy változtatnia kellett a szokásos munkaidején a feladatai miatt, illetve ügyfelei vagy felettesei kérésére.

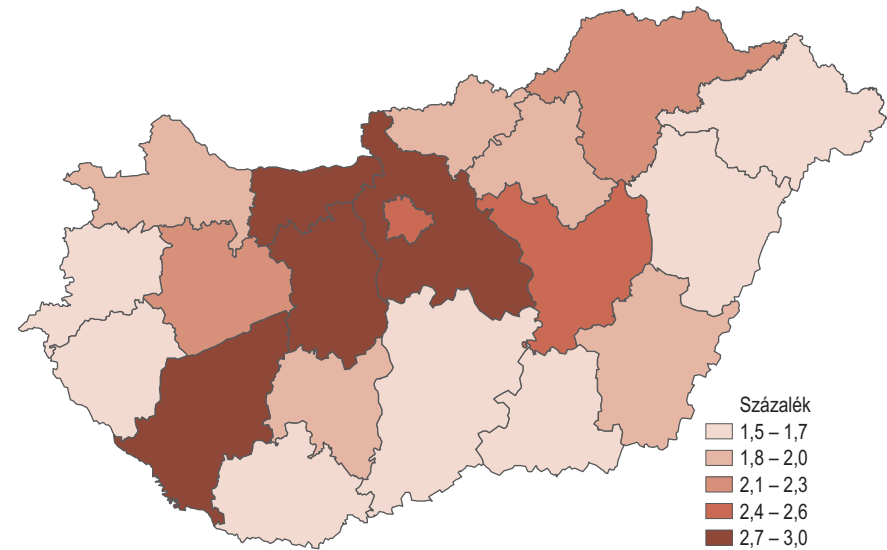
² A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások, létszámhatártól függetlenül a költségvetési szervek és a kijelölt nonprofit szervezetek adatai, a kedvezmények (pl.: családi kedvezmény) figyelembevétele nélkül.

4.12. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete, 2019*

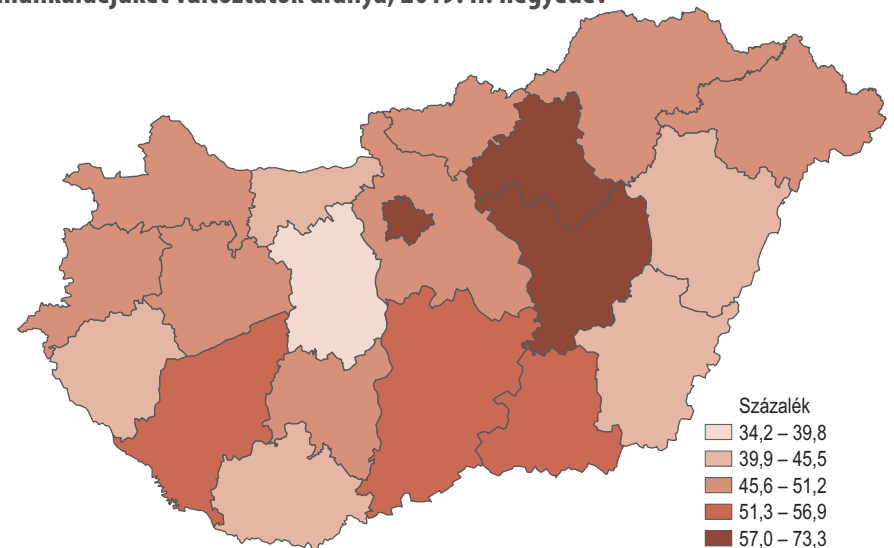

* A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások, létszámhatártól függetlenül a költségvetési szervek és a kijelölt nonprofit szervezetek adatai, a kedvezmények (pl.: családi kedvezmény) figyelembevétele nélkül.

4.13. Az üres álláshelyek aránya a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, 2019

4.14. A feladatai miatt, illetve ügyfelei vagy felettesei kérésére a szokásos munkaidejüket változtatók aránya, 2019. II. negyedév*

* A 15–74 éves, választ adó foglalkoztatottak körében.

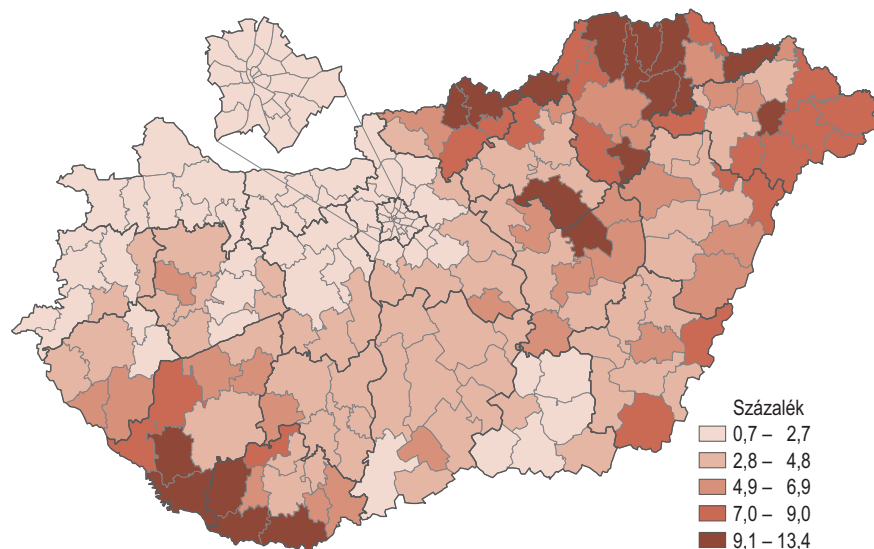
4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

Az évtized eleje óta minden térségben jelentősen csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. 2019 decemberében 235 ezer álláskeresőt tartottak nyilván Magyarországon, 60%-kal kevesebbet, mint 2010-ben. Az álláskeresők 15–64 éves népességhez viszonyított aránya (3,6%) 2018-hoz képest országosan nem változott, a területi különbségek továbbra is jelentősek. Észak-Magyarország, Dél-Dunántúl és Észak-Alföld járásaiban szinte mindenhol az országos átlag feletti ez az arány, néhány járásban még a 10%-ot is meghaladta. Ezekben a járásokban az álláskeresők iskolai végzettsége jellemzően alacsonyabb az átlagnál, döntő többségük legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Ezzel szemben a fővárosban, Pest régióban, valamint a közép- és nyugat-dunántúli járások nagy részében az aktív korú népesség kevesebb, mint 3,0%-a volt álláskereső, néhány budapesti kerületben és Győr-Moson-Sopron megye egyes járásában pedig 1,0%-nál kisebb volt az arányuk.

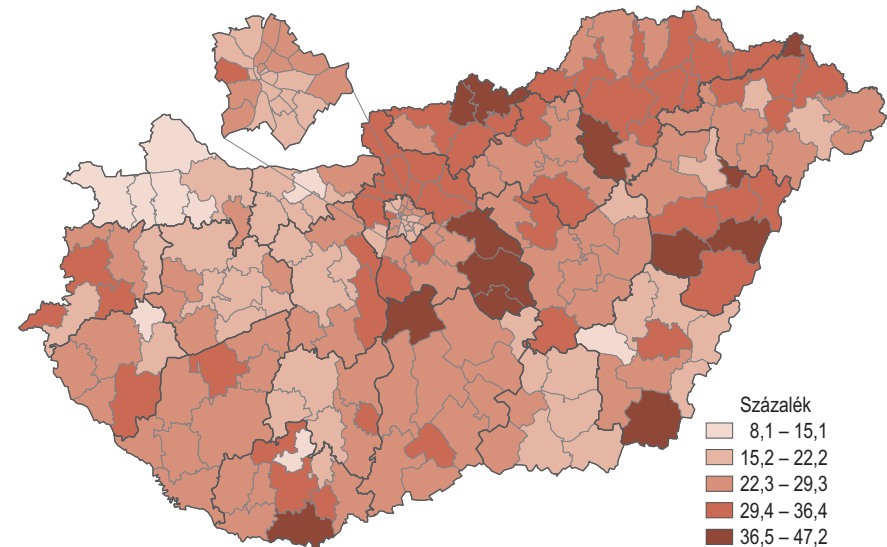
Az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők száma 2019 végén 62%-kal kevesebb volt a 2010. év végénél. Országosan a munkanélküliek 28%-a tartozott ebbe a körbe, arányuk döntően Észak-Magyarország, Észak-Alföld és Pest régió járásában volt a legmagasabb.

2019 végén az álláskeresők 8,2%-a volt pályakezdő. A járások 40%-ában, túlnyomórészt az ország északkeleti felében és Dél-Dunántúlon volt ennél magasabb az arányuk.

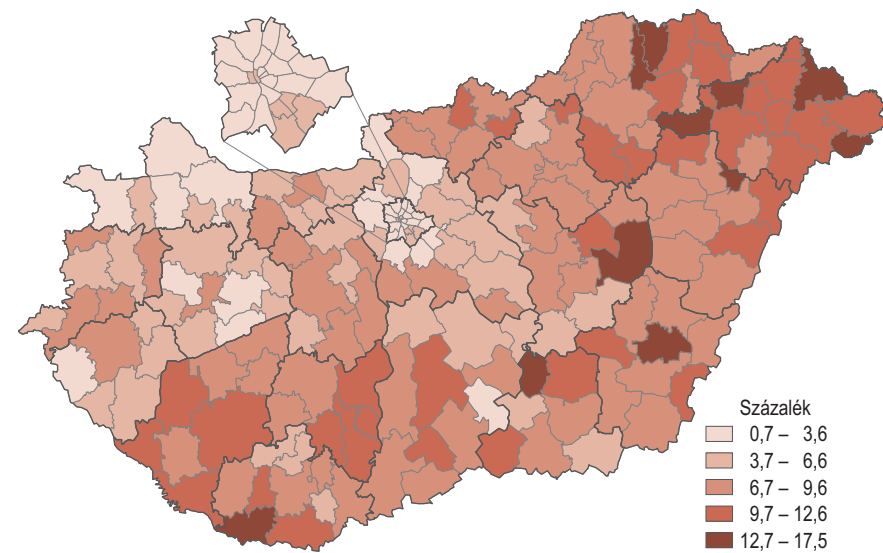
4.15. A nyilvántartott álláskeresők aránya a 15–64 éves állandó népességből, 2019

4.16. Az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők aránya az összes álláskeresőből, 2019

4.17. A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskeresőből, 2019

4.4. Jövedelmi viszonyok

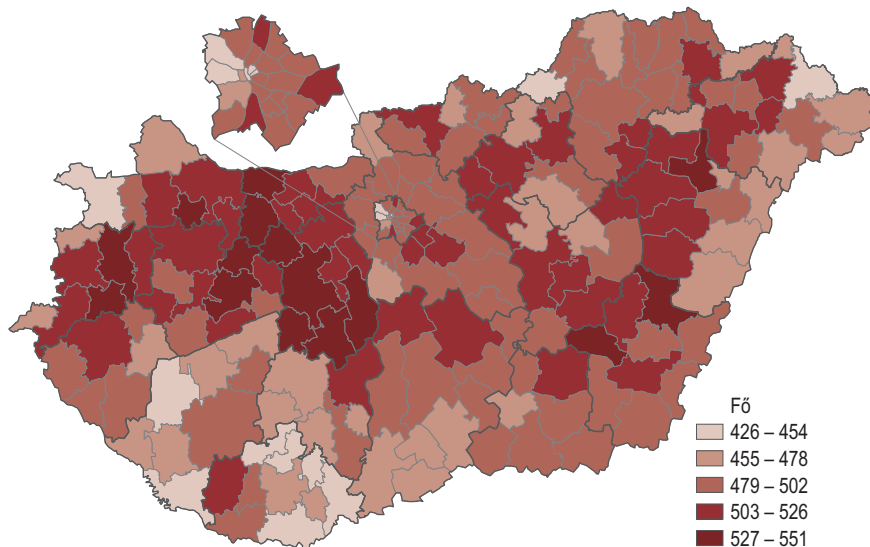

2019-ben 5,1 millióan fizettek személyi jövedelemadót Magyarországon, 12%-kal többen, mint 2010-ben. Ezer lakosra 510 adófizető jutott, ez az arány főként a Dunántúl északi részén, valamint Észak- és Dél-Alföld egyes járásaiban volt a legmagasabb. A járasok háromnegyedében a mutató értéke nem érte el az országos átlagot, a legalacsonyabb értékek – összefüggésben a munkaerőpiaci helyzettel – főként az ország északkeleti és déli (nagyrészt) határ menti járásait, valamint Budapest egyes kerületeit jellemezték.

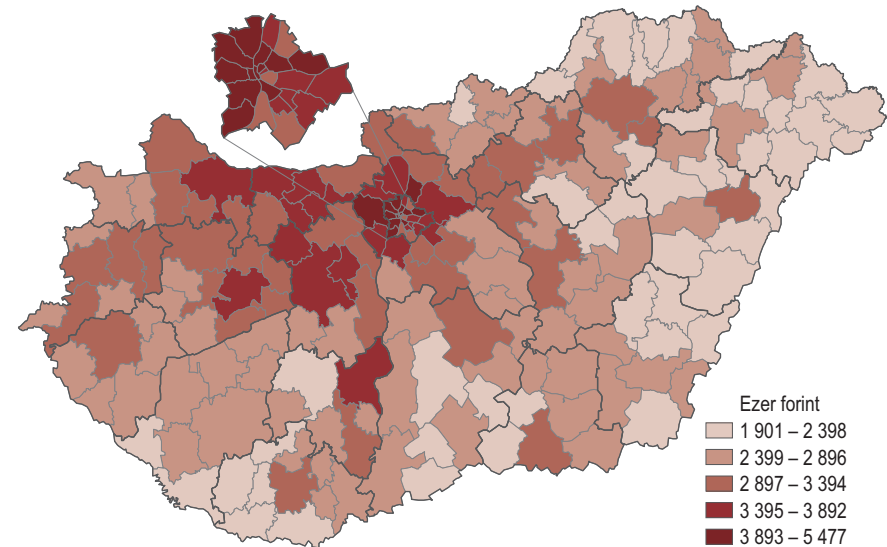
2019-ben az egy adózóra jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem összege 3,1 millió forint volt. A magasabb keresetekkel összefüggésben az egy adófizetőre jutó adó-alap összege a fővárosban, illetve a vonzáskörzetében, valamint Közép- és Nyugat-Dunántúl egyes járásában, továbbá a nagyvárosok körzeteiben volt a legnagyobb. Ezzel szemben jellemzően az Alföld, Észak-Magyarország és Dél-Dunántúl határ menti területein élők rendelkeztek a legalacsonyabb összeggel.

2019-ben az adófizetők 17%-ának volt 5 millió forintnál magasabb az éves adóköteles jövedelme. Ennél magasabb arány döntően a fővárosban és az ahhoz közeli járasokban, valamint Közép-, Nyugat-Dunántúl egyes járásában, illetve a nagyvárosok körzetében – összességében a járasok 32%-ában – volt jellemző. Tizből négy járasban – főként Észak-Magyarországon, Észak-Alföldön és Dél-Dunántúlon – a legmagasabb jövedelműek aránya legfeljebb 11% volt.

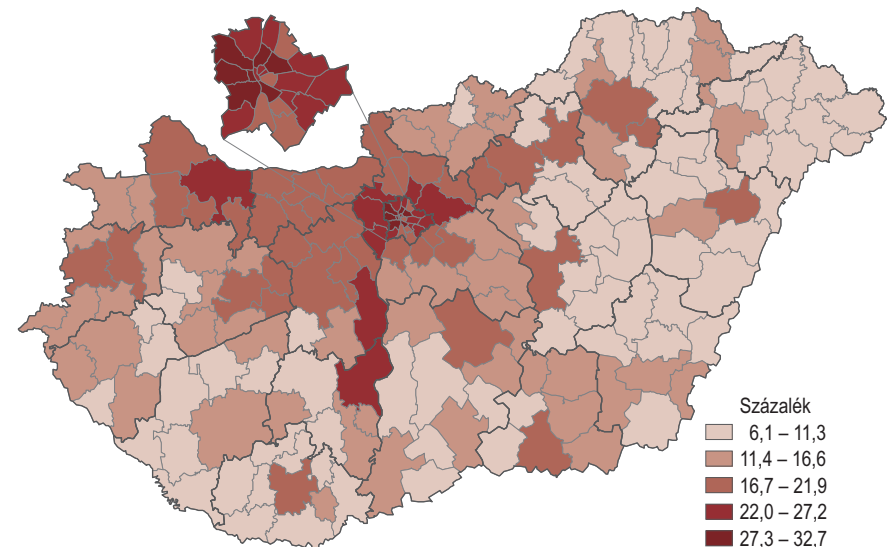
4.18. A személyijövedelemadó-fizetők ezer lakosra jutó száma, 2019

4.19. Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező éves jövedelem, 2019

4.20. Az 5 millió forint jövedelemsáv feletti adófizetők aránya, 2019

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

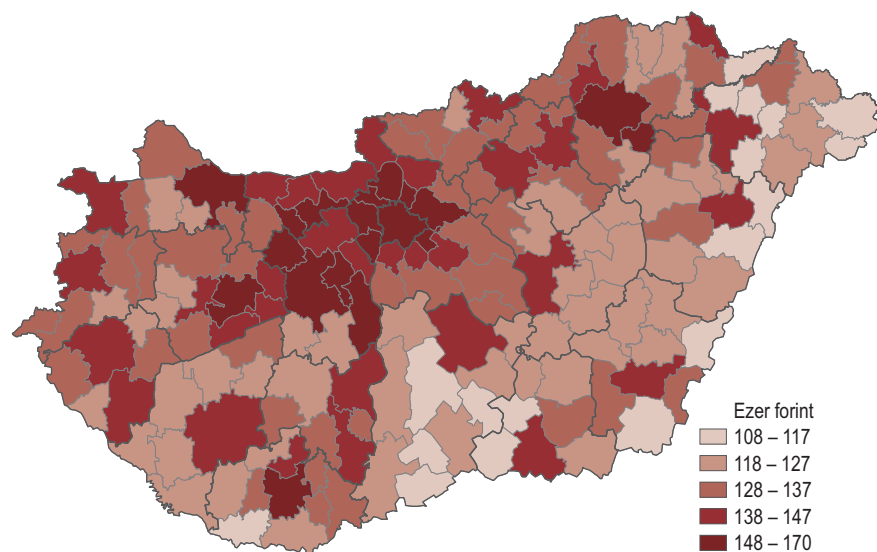
A társadalmi jövedelmek döntő hányada öregségi ellátás, azon belül öregségi nyugdíj. A nyugdíjban és egyéb ellátásban részesülők népességhez viszonyított aránya az idősebb korösszetétellel összefüggésben Békés és Tolna megyében volt a legmagasabb.

Az ellátottak nagy része mindenütt öregségi nyugdíjas, az egyéb ellátottak (hozzátartozói nyugellátásban, megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásban, életkoron alapuló ellátásban, egyéb járadékban, járandóságban részesülők) aránya 2020 januárjában Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya megyében volt a legnagyobb.

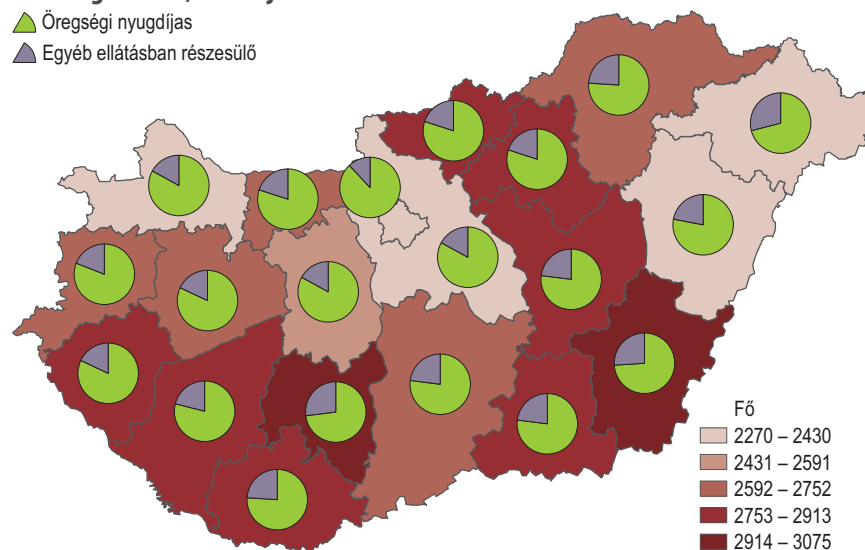
Magyarországon 2020 januárjában az öregségi nyugdíjasok átlagosan 142 ezer forintot kaptak. Mivel a nyugdíjak nagysága függ az aktív korban elért jövedelemtől, a magasabb keresettel rendelkező térségekben, Budapesten és agglomerációjában, a közép-dunántúli járásokban, valamint a nagyvárosok körzeteiben a legnagyobb az öregségi nyugdíjak összege.

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerőpiaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújt jövedelmet, ami foglalkoztatást helyettesítő, vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatási formában adható. Az e támogatásban részesülők népességhez viszonyított aránya a kedvezőtlenebb munkaerőpiaci helyzetű térségekben a legmagasabb, ezek döntően az északi, keleti és dél-dunántúli területeken az országhatárhoz közel, valamint az Alföld középső részén helyezkednek el.

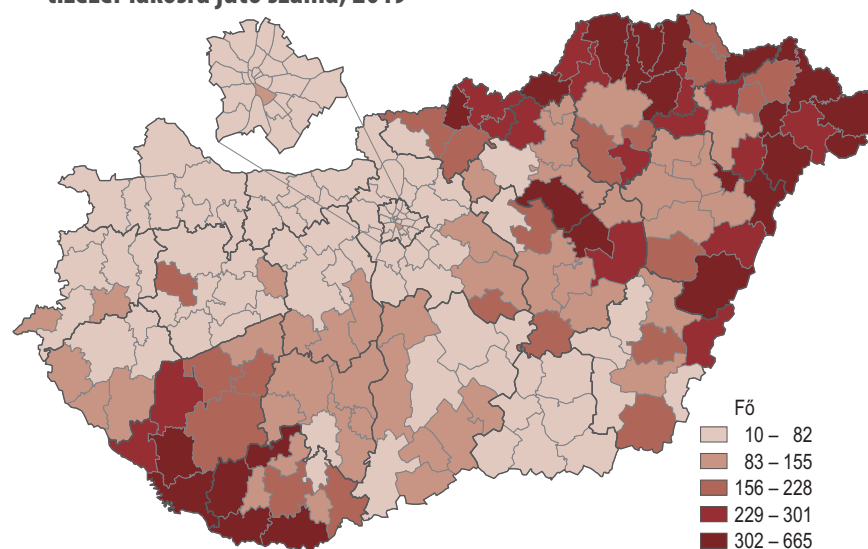
4.21. Az öregségi nyugdíj egy ellátottra jutó havi összege, 2020. január

4.22. A nyugdíjban és egyéb ellátásban részesülők tízezer lakosra jutó száma és megoszlása, 2020. január

4.23. Az aktív korúak ellátásában részesített hátrányos munkaerőpiaci helyzetűek tízezer lakosra jutó száma, 2019

4.5. Szociális ellátások

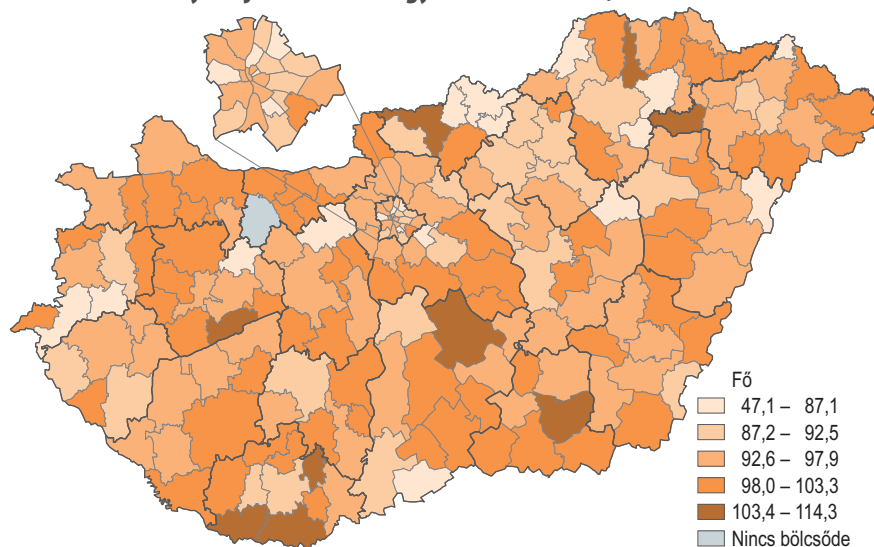

1997 óta a 3 évesnél fiatalabb gyermekek napközbeni ellátását minden esetben bölcsődei ellátás keretén belül kell biztosítani. A hagyományos, a mini-, a munkahelyi és a családi bölcsődék az adott településen fellépő igényhez, illetve a munkahelyi adottságokhoz igazodva biztosítják a kisgyermekek ellátását.

A hagyományos és a minibölcsőde intézményes formában, a munkahelyi és a családi bölcsőde szolgáltatásként működik. Az új formák és a pályázati lehetőségek a férőhelyek számát 2017 és 2019 között 4,8, a beíratott gyermekek számát 4,1%-kal emelték. 2019-ben összesen 45 889 gyermeket írtak be, 84%-ukat hagyományos, 12%-ukat családi, 3,4%-ukat minibölcsődébe, és mindössze 54 gyermek járt munkahelyi bölcsődébe.

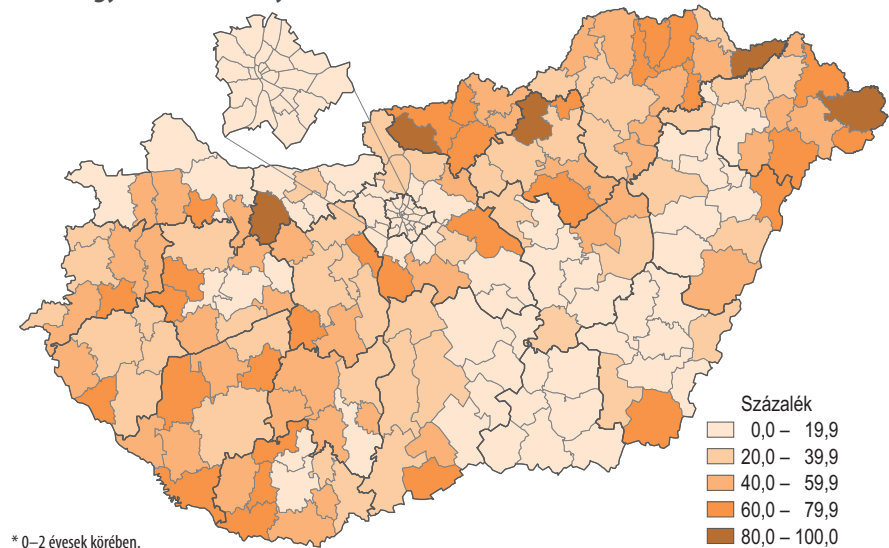
Ugyanakkor csökkent azon 3 éven aluli gyermekek száma, akik számára az intézmény vagy a szolgáltatás a lakóhelyükön belül nem volt elérhető: 2017-ben 554, 2019-ben már 739 településen biztosítottak valamilyen bölcsődei férőhelyet. A hagyományos férőhelyek 42, a családi férőhelyek 40%-a Budapestre és Pest megyére koncentrálódott, a legtöbb (17%) minibölcsőde Borsod-Abaúj-Zemplén, míg a munkahelyi bölcsődék fele Fejér megyében található.

4.24. A kisgyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény vagy szolgáltatás* száz férőhelyére jutó beíratott gyermekek száma, 2019

* Hagományos bölcsőde, családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde és minibölcsőde együtt.

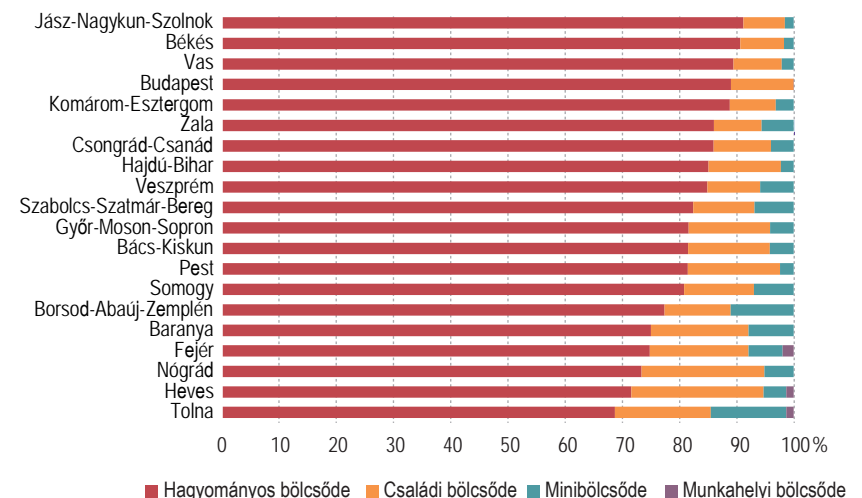
4.25. A kisgyermekek napközbeni ellátását helyben igénybe venni nem tudó kisgyermekek aránya*, 2019

* 0-2 évesek körében.

4.26. Az egyes bölcsődékben gondozott gyermekek aránya, 2019

(kisgyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményben vagy szolgáltatás keretében gondozott gyermekek összesen=100%)

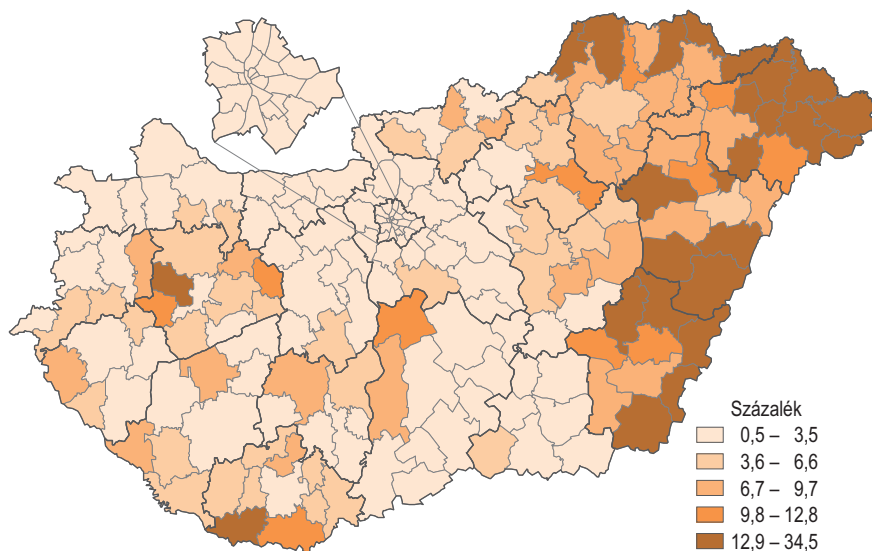

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

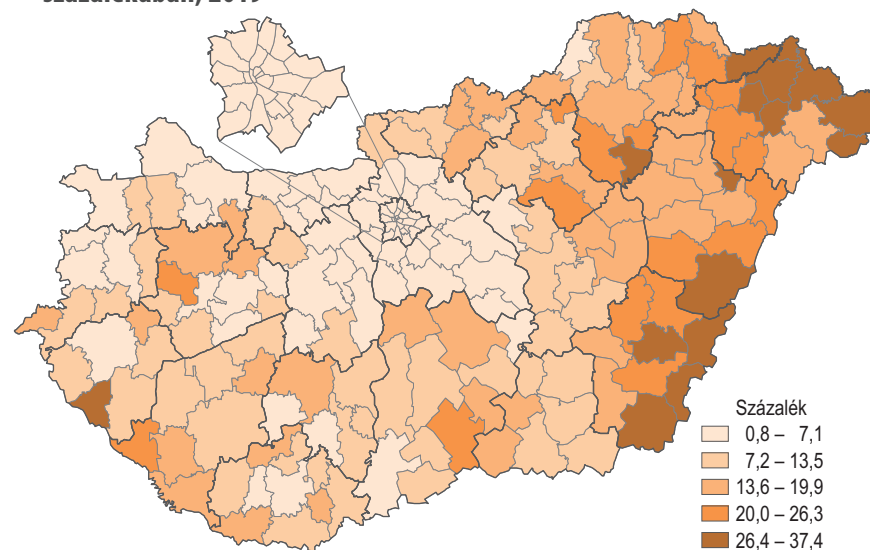
A rászorulóknak nyújtott szociális alapszolgáltatások közül 2019-ben is a legtöbben a szociális étkeztetést (186 ezer fő) és a házi segítségnyújtást (91 ezer fő) vették igénybe. A szociális étkeztetésben részesülők a 65 év felettiek 9,6, a házi segítségnyújtásban részesülők 4,7%-át tették ki. Mindkét szolgáltatás igénybevétele jóval nagyobb az északi-keleti országrészben: az étkeztetést igénybe vevők 43, a házi segítségnyújtásban részesülők 52%-a négy – Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén – megyében élt.

Időseket ellátó nappali szociális intézmény a települések negyedén működött 2019-ben, 38 ezer ember napközbeni ellátását megoldva. Időskorúak otthona a települések 17%-án volt, bennük közel 53 ezer gondozott élt. A 65 év feletti népesség 2,7%-a élt időskorúak otthonában. Nyolc járásban – Vecsési, Gyáli, Oroszlányi, Téti, Szentgotthárdi, Fonyódi, Mezöcsáti, Hajdúhadházi –, valamint a főváros V. kerületében nem működött ilyen intézmény. Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézménnyel a települések ötöde rendelkezett. Férőhelyeiken mintegy 90 ezer rászoruló gondoskodtak, akiknek 62%-a időskorú, 16%-a fogyatékos, 11%-a hajléktalan és 9,2%-a pszichiátriai beteg volt. Férőhely-kihasználságuk összességében 94%-ot tett ki.

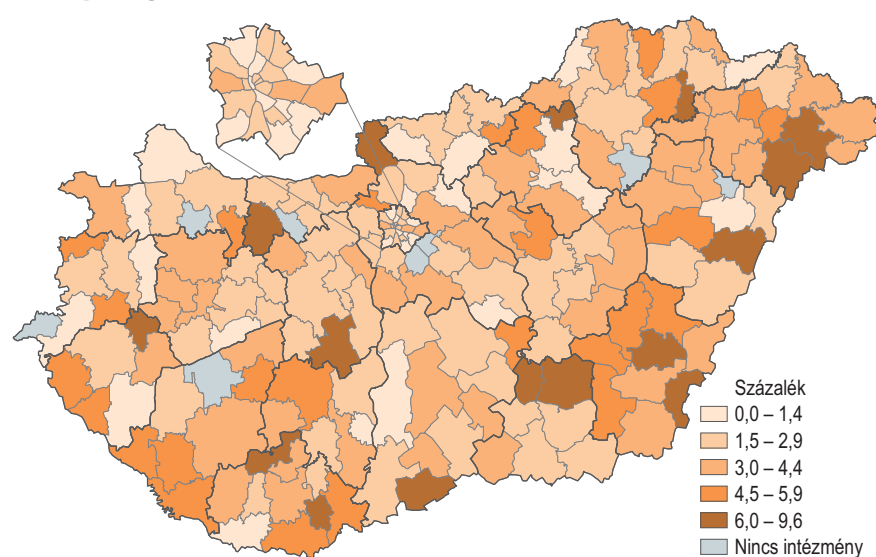
4.27. Házi segítségnyújtásban részesülők a 65 éves és annál idősebb népesség százalékában, 2019

4.28. Szociális étkeztetésben részesülők a 65 éves és annál idősebb népesség százalékában, 2019

4.29. Idősek bentlakásos intézményében ellátottak a 65 éves és annál idősebb népesség százalékában, 2019

4.6. Egészségügy

A betöltetlen egészségügyi állások aránya 2010 óta 2015-ben volt a legmagasabb – az orvosiaké 4,7, a szakdolgozóiaké 4,1% –, majd két év csökkenés után újra enyhe emelkedés indult. 2019-ben 41,7 ezer orvosi állást töltöttek be az országban, tízezer lakosra jutó számuk az eddig mért legmagasabb volt (42,7).

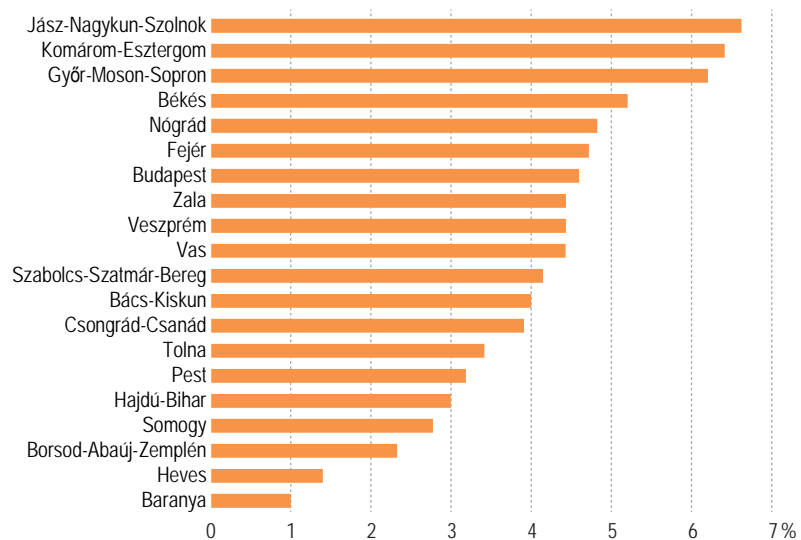
Az 1700 üres állás 39%-a Budapestre koncentrált az országos hatáskörű egészségügyi intézmények jelenléte miatt. Arányaiban a legtöbb üres orvosi állás Jász-Nagykun-Szolnok (6,6%), Komárom-Esztergom (6,4%) és Győr-Sopron-Moson (6,2%) megyében volt.

Az egészségügyi szakdolgozók 102 ezer állást töltöttek be. Több mint 3907 állás betöltetlen maradt, ezek 53%-a budapesti intézményekben volt. A budapestihez (7,3%) hasonlóan alakult az üres állások aránya Komárom-Esztergom megyében, Vas megyében azonban ennél is több (9,6%) volt.

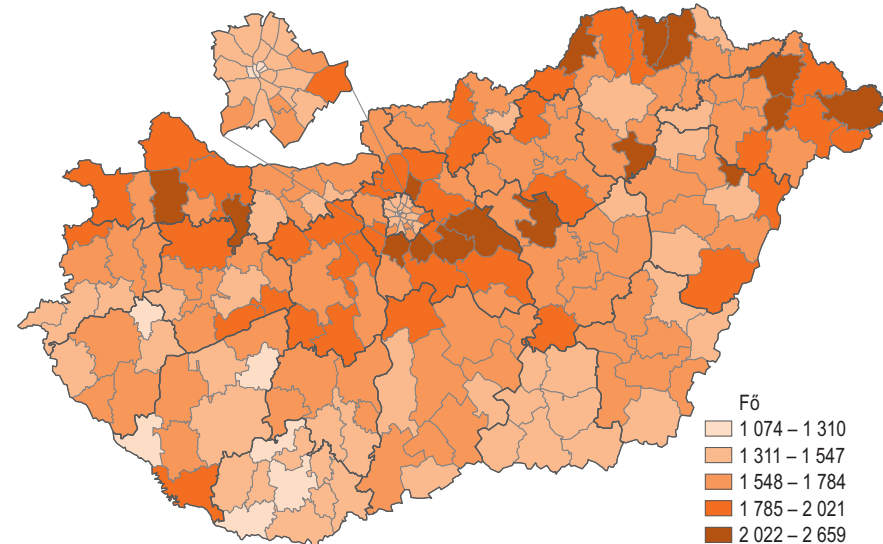
2019-ben 4629 házi-, és 1384 házi gyermekorvos dolgozott az országban. 1403, többnyire 1000 főnél kevesebb lelket számláló településen 538 ezer ember számára nem volt helyben háziorvosi ellátás. Mind a háziorvosokra, mind a házi gyermekorvosokra Pest megyében jutott a legtöbb bejelentkezett lakos.

A 6549 háziorvosi praxis 92%-ában saját praxisban és 7,5%-ában helyettesítésben látták el a betegeket. Az utóbbi tíz évben a praxisok száma kissé csökkent, az üres praxisok száma azonban 2,7-szeresére emelkedett.

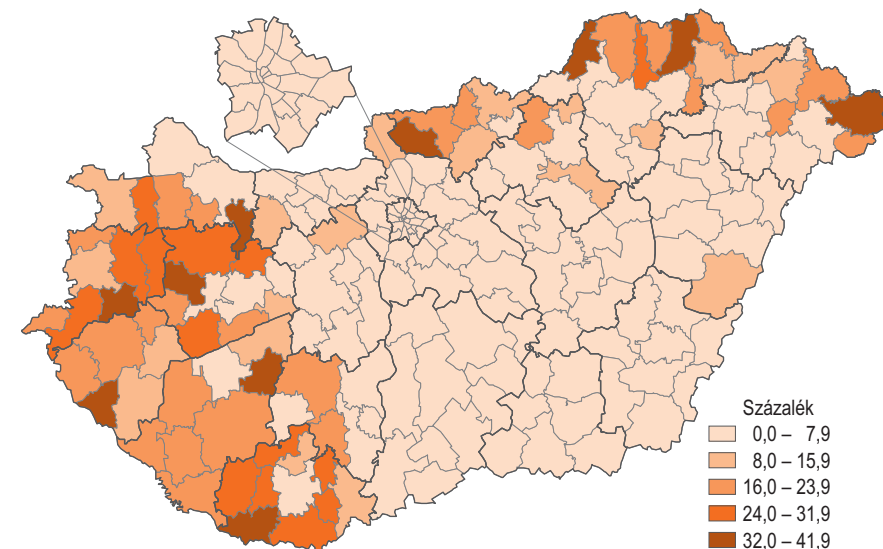
4.30. A betöltetlen orvosi állások aránya, 2019

4.31. Az egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma, 2019

4.32. Háziorvosi és házi gyermekorvosi szolgálattal nem rendelkező településeken élők aránya a népesség százalékában, 2019

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

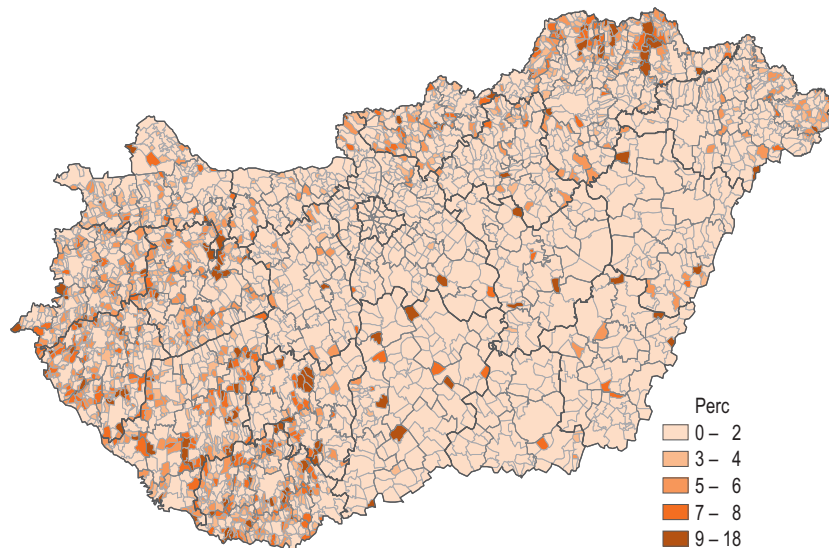
Az a közel 1500 település, ahol az alapellátás nem volt elérhető helyben, jellegzetesen a dunántúli, valamint az északi-északkeleti országrészben található. Ezekben, a gyakran csak néhány száz főt számláló településeken a lakosság jellemzően előregedett. Az „akadálymentes kaputól kapuig” eljutást figyelembe véve ezekről a településekről is szükség esetén 20 percen belül igénybe lehet venni a háziorvosi segítséget.

A járóbeteg-ellátás időbeli elérhetősége elsősorban azzal függ össze, hogy az adott település milyen távolságra fekszik valamelyik nagyobb várostól. Mivel a keleti országrészben a települések határai kiterjedtebbek, az ott élőknek akár 20–40 percbe is beletelik, hogy szakellátáshoz jussanak.

Mentőállomás 217 településen és Budapest 14 kerületében működik. A fekvőbeteg-intézménnyel nem, de mentőállomással rendelkező legtávolabbi településekről is egy órán belül kórházi ellátásban részesül a beteg, míg a mentőállomás hiánya akár 20 perccel is meghosszabbíthatja ezt az időt.

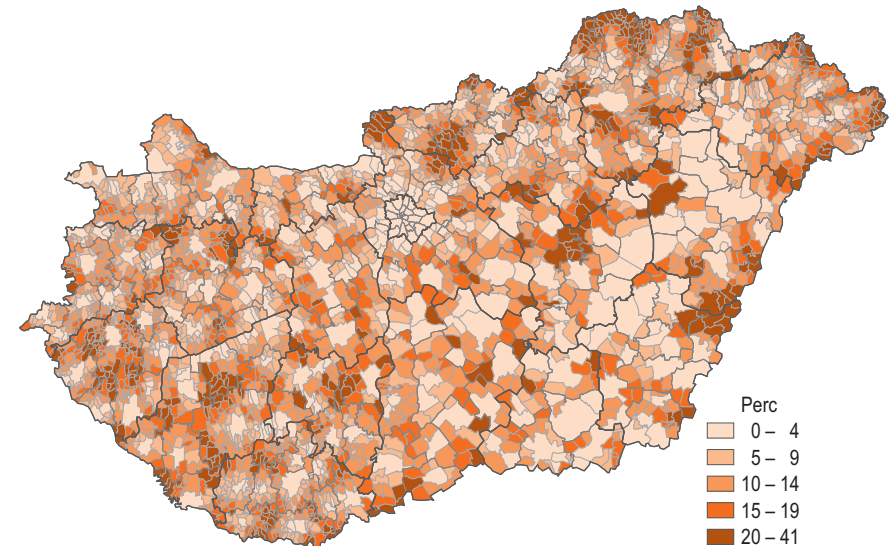
Az ország 87 településén és Budapest 14 kerületében működik kórház. A sűrűség a nyugati országrészben nagyobb. A legtöbb kórháztól távol eső település Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén, Vas és Zala megyében található, ezek között van olyan, ahol a kórház megközelíthetősége több mint 1 órát vesz igénybe.

4.33. Háziorvosi ellátás elérhetőségi ideje, 2019

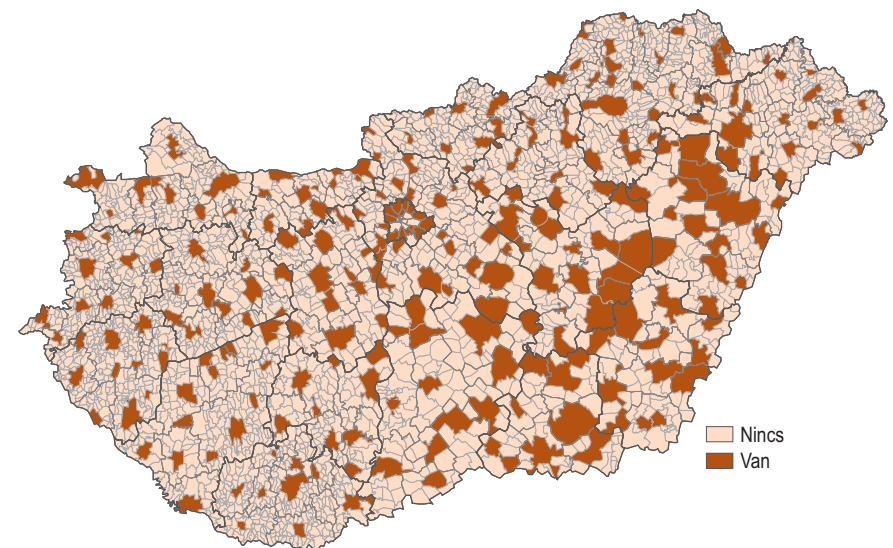
Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

4.34. A járóbeteg-szakellátás elérhetőségi ideje, 2019

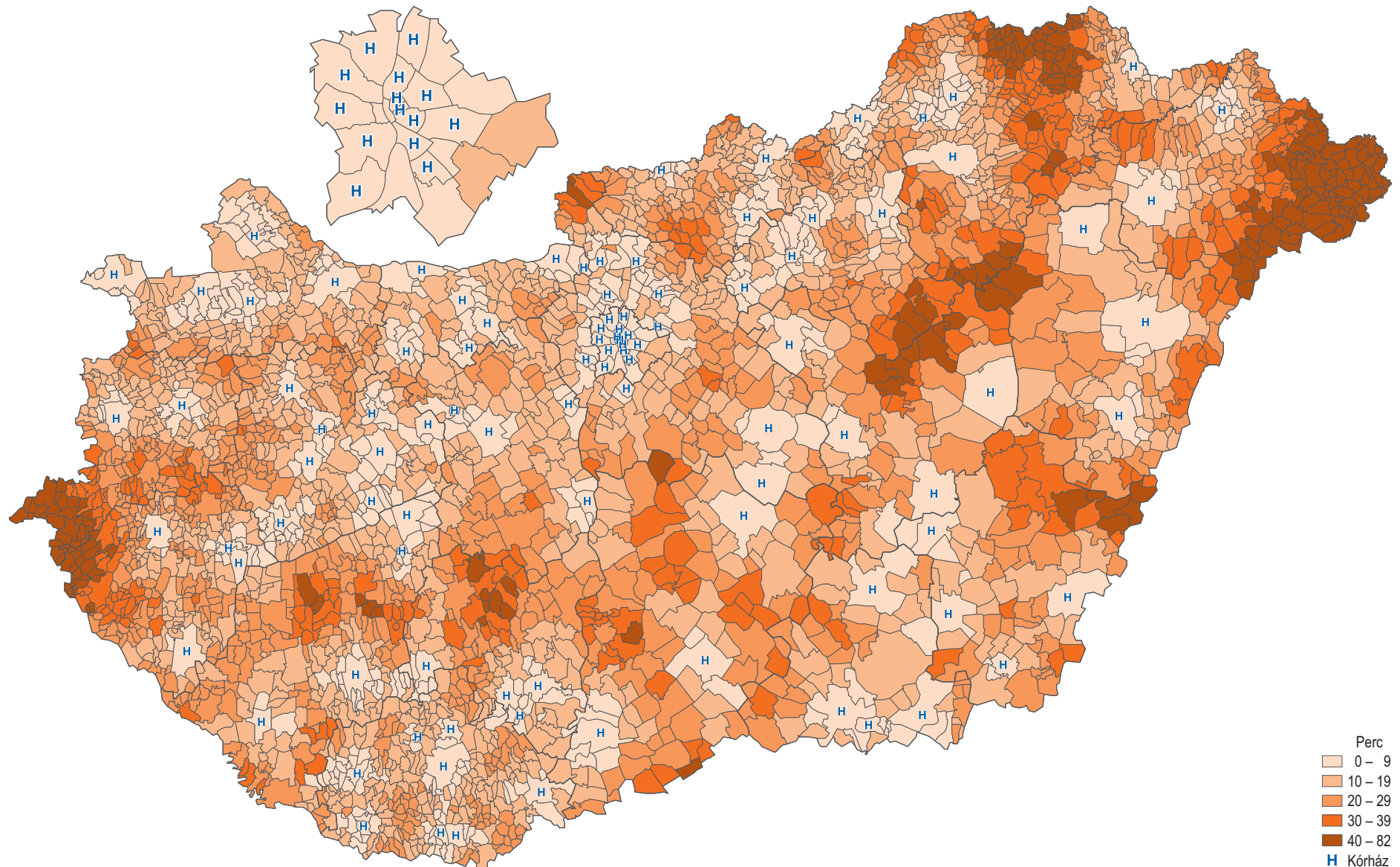
Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

4.35. Mentőállomás léte, 2019

Adatok forrása: Országos Mentőszolgálat, KSH.

4.36. A kórházak elérhetőségi ideje, 2019

Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

4.7. Oktatás

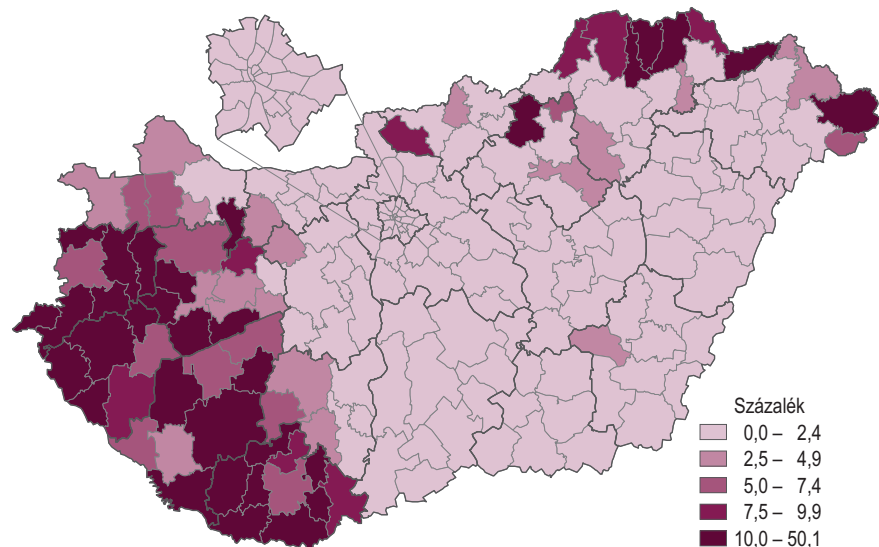

Magyarországon a 2019/2020-as nevelési évben az egy évvel korábbinál 4 ezerrel többet, 330,5 ezer gyermeket írtak be az óvodákba. 2019-ben a települések háromtizedén nem volt elérhető helyben az óvodai ellátás, leginkább Baranya, Zala, Vas, Borsod-Abaúj-Zemplén és Somogy megye aprófalvas térségeiben. A rendelkezésre álló férőhelyek száma az előző nevelési évhez képest alig változott (0,9%-kal nőtt), férőhelyhiány országos szinten nem mutatkozott. Az óvodával rendelkező települések 8,7%-ában a beíratott gyermekek száma meghaladta a férőhelyekét. A legtöbb ilyen település Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Pest megyében található. Országos átlagban egy óvodai csoportra 22, egy óvodapedagógusra 11 gyermek jutott.

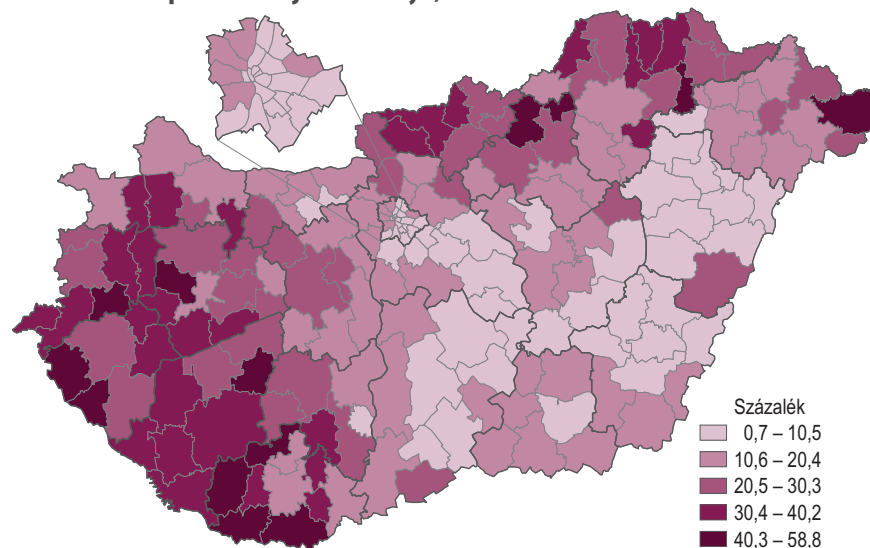
Az iskolák tanulói létszáma a nappali oktatásban egy év alatt országosan közel 6 ezerrel (720 ezer főre) mérséklődött. Az iskolával rendelkező települések 55%-ában csökkent a tanulói létszám az előző évhez képest. A csökkenés az érintett települések számát tekintve leginkább a Borsod-Abaúj-Zemplén, a Szabolcs-Szatmár-Bereg és a Pest megyei településeket érintette. Általános iskola 1365 községben nincs (közülük 947-ben az óvoda is hiányzik), a legtöbb ilyen település a dél- és a nyugat-dunántúli, illetve az észak-magyarországi megyékben található.

A pedagógusok száma 1,4%-kal, 75 ezerre csökkent, egy pedagógusra országos szinten 9,5 tanuló jutott. A pedagógusok 10,6%-a 60 éves vagy annál idősebb volt, arányuk megyénként 8,8 és 12,3% között szóródott.

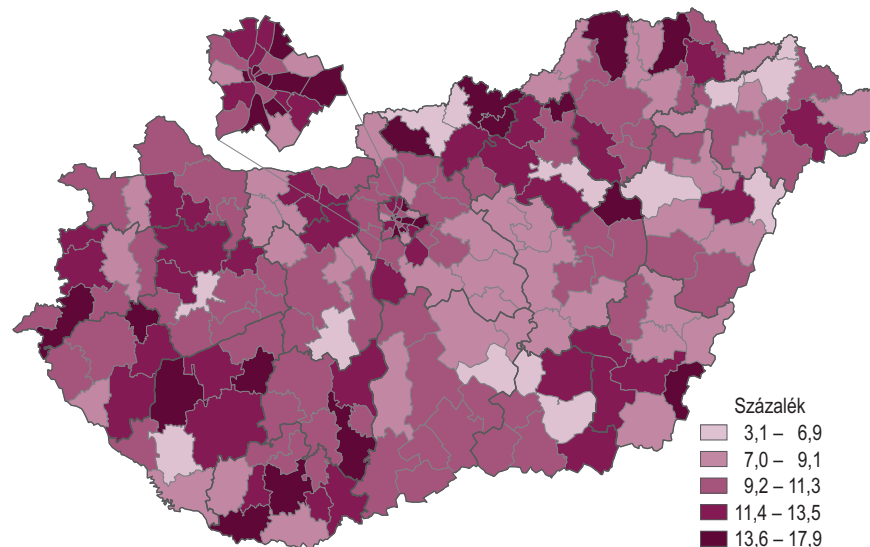
4.37. Az óvodát helyben igénybe venni nem tudó gyermekek aránya a 3–5 évesek körében, 2019

4.38. Az általános iskolák nappali rendszerű oktatásában tanulókból a más településről bejárók aránya, 2019

4.39. A 60 éves vagy annál idősebb általános iskolai pedagógusok aránya, 2019

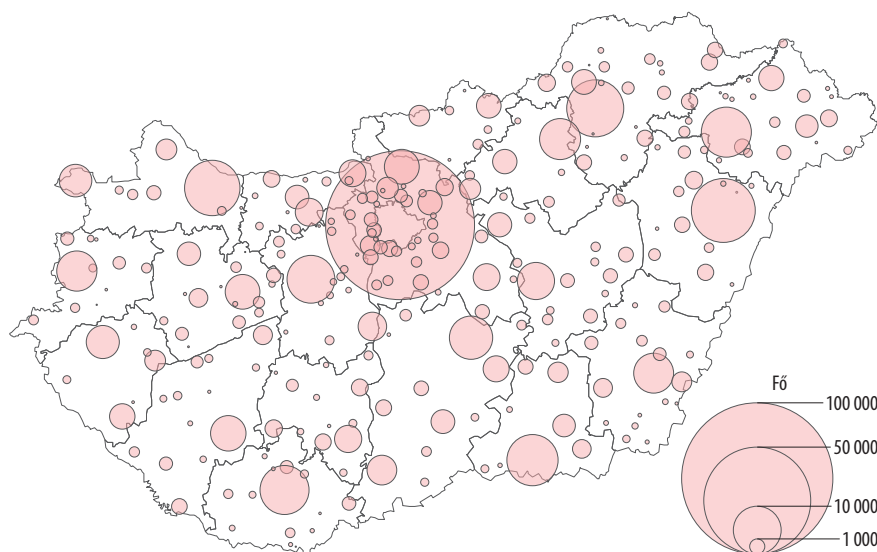
A 2019/2020-as tanévben nappali oktatásban az egy évvel korábbinál 1,3%-kal (közel 6 ezer fővel) kevesebben, 411 ezren tanultak középfokú oktatási intézményekben. A beiratkozott tanulóknak 2243 feladatellátási hely állt rendelkezésére, 56-tal kevesebb, mint az előző évben.

A középfokú oktatás feladatellátási helyei jellemzően a nagyobb lélekszámú településeken, főleg a városokban működnek, a községekben csupán 6,4%-uk található. Ez a területi koncentráció a legkevésbé a gimnáziumokat jellemzi. 5 megye (Komárom-Esztergom, Somogy, Tolna, Vas, Zala) kivételével a gimnáziumok a községekben is jelen vannak. A többi intézménytípus területi koncentrációja nagyobb, szakgimnázium 10, szakközépiskola 8, szakiskola pedig 11 megyében is csak városban található. A két legjelentősebb intézménytípus közül a gimnáziumi feladatellátási helyek száma 8-cal, 858-ra, míg a szakgimnáziumoké 29-cel, 685-re csökkent.

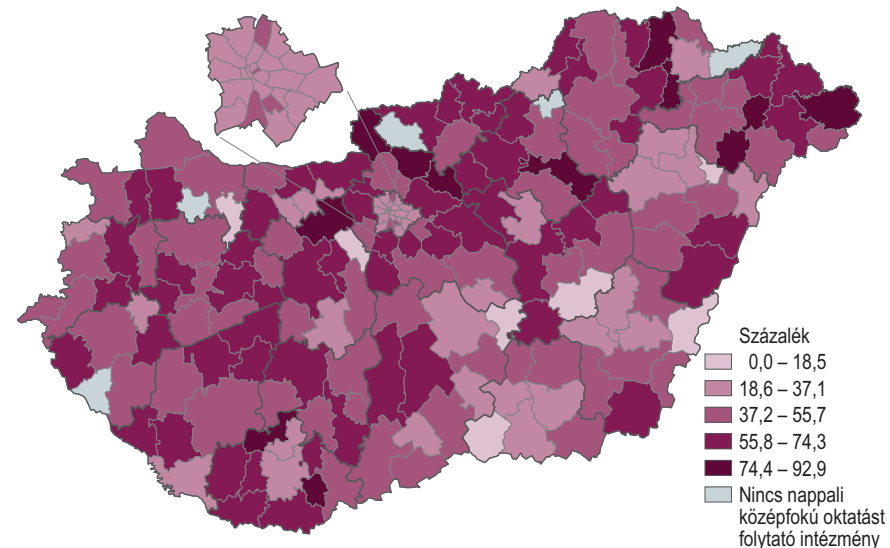
Országosan a nappali oktatásban tanuló diákok 46%-a gimnáziumba, 36%-a szakgimnáziumba, 16%-a szakközépiskolába, további 1,7%-a szakiskolába, készségfejlesztő iskolába járt. Jelentős eltérések vannak a főváros és az egyes megyék között: a gimnazisták aránya Pest, a szakgimnáziumi tanulóké Győr-Moson-Sopron megyében volt a legmagasabb. 2019-ben a tanulók 46%-a (187 ezer fő) nem azon a településen járt középfokú iskolába, ahol lakott. A legalacsonyabb bejárás arány Budapestet, valamint Csongrád-Csanád és Hajdú-Bihar megyét jellemezte, ahol ez az arány nem érte el a tanulólétszám negytedét.

A 2019/2020-as tanévben 285 ezer (közel 4 ezer fővel több) hallgató folytatta tanulmányait felsőoktatási intézményben. A felsőoktatás fővároskoncentrátságát mutatja, hogy az intézmények több mint felének a székhelye Budapesten található, a hallgatók 53%-a is itt tanul.

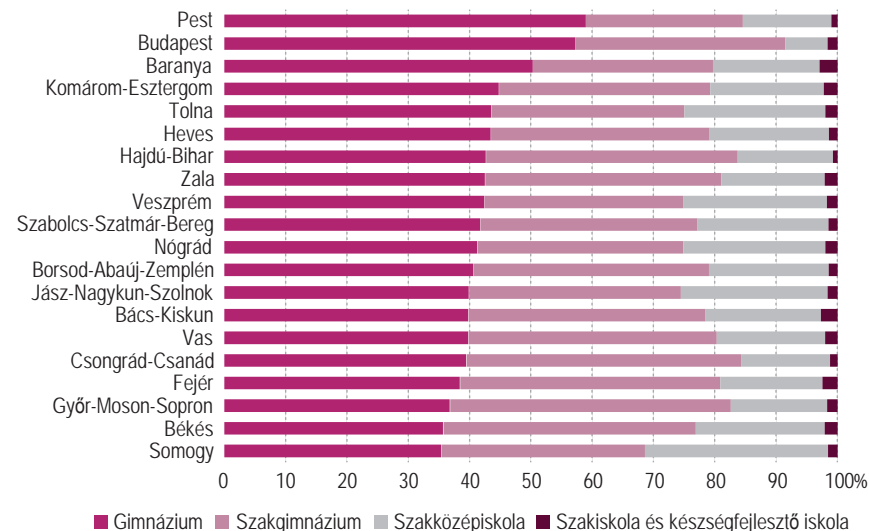
4.40. A nappali középfokú oktatásban részt vevő tanulók száma, 2019

4.41. A más településről bejáró tanulók aránya a nappali középfokú oktatásban, 2019

4.42. A középfokú nappali oktatásban részt vevő tanulók megoszlása a feladatellátási hely típusai szerint, 2019/2020

4.8. Lakáshelyzet

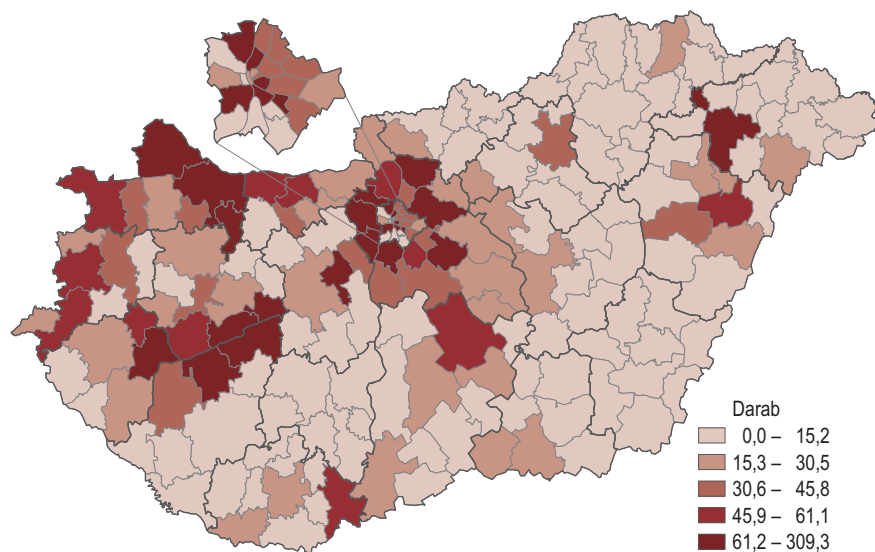

A lakásépítési kedv mérséklődése 2019-ben folytatódott, ugyanis a kiadott lakásépítési engedélyek alapján az egy évvel korábbinál 4,3%-kal kevesebb, mintegy 35 ezer új lakás építését tervezték. Míg a csökkenés 2018-ban alapvetően a fővárosra, 2019-ben már a vidéki városokra koncentrálódott. A tervezett lakásépítések közel kétharmada három térségben, Budapesten, illetve Pest és Győr-Moson-Sopron megyében összpontosult 2019-ben. Tízezer lakosra országos átlagban 36 új lakásépítési engedély jutott, a főváros egyes kerületeiben, Pest, illetve Győr-Moson-Sopron megye és a balatoni térség néhány járásában ennek azonban a többszöröse.

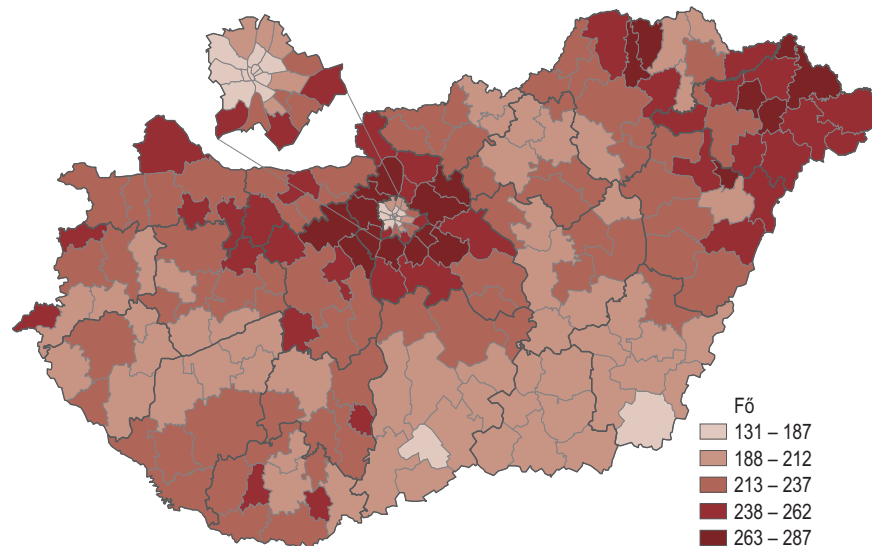
A lakásállomány 2020. január 1-jén közel 4 millió 475 ezer lakásból állt, ami az épített és megszűnt lakások egyenlegeként 2019-ben 19 ezerrel nőtt. A lakásállomány gyarapodása és a népesség fogyása következtében országosan évről évre csökken a laksűrűség: 2019-ben száz lakásra 218 lakos jutott. Az átlagosnál sűrűbben lakott lakások – összefüggésben a fiatalabb korösszetétellel, a magasabb termékenységgel és a nagyobb családmérettel – az északkeleti, valamint az átlagosnál fiatalabb korösszetételű fővárosi agglomerációhoz tartozó járásokban vannak.

A lakásállományon belül évek óta nő a négy és annál több szobás lakások aránya, 2019-ben országosan meghaladta a lakások egyötödét. E tekintetben a főváros, illetve néhány alföldi járás maradt el a leginkább az átlagtól.

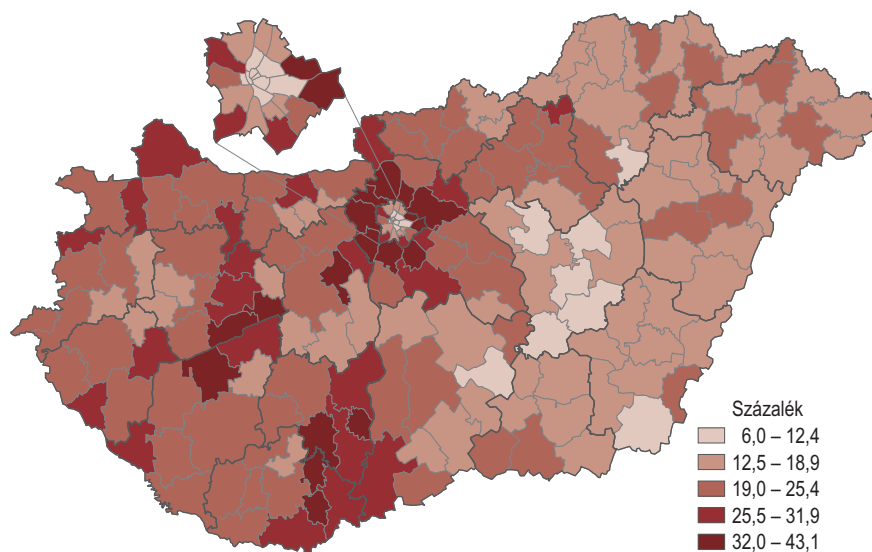
4.43. A kiadott új lakásépítési engedélyek tízezer lakosra jutó száma, 2019

4.44. A száz lakásra jutó lakosok száma, 2019

4.45. A négy és annál több szobás lakások aránya az év végi lakásállományból, 2019

4.9. Gazdasági teljesítmény

A magyar gazdaság 2013-ban növekedési pályára állt, és évről évre az EU átlagát meghaladóan bővült. A termelési oldalon a piaci jellegű szolgáltatások jelentették a konjunktúra motorját, de 2014–2015-ben a feldolgozóipar is számottevően hozzájárult a gazdasági növekedéshez.

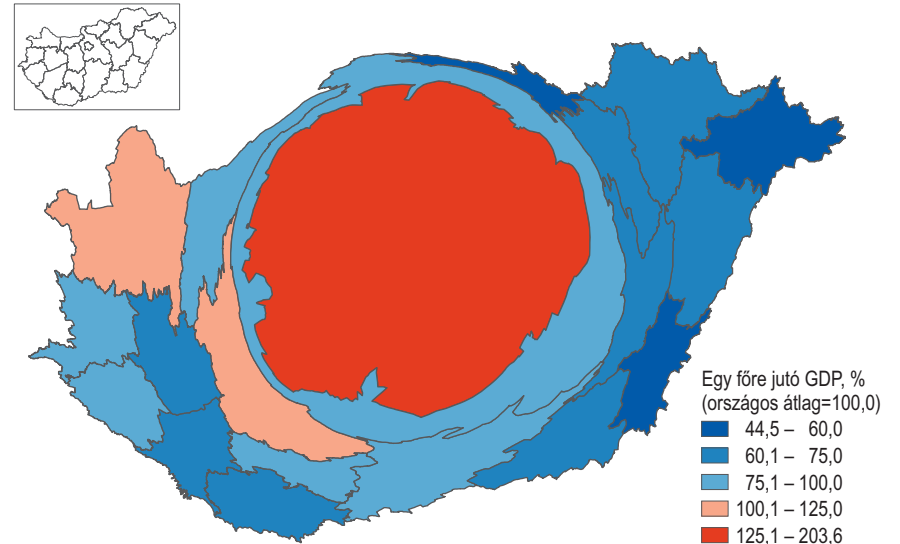
Az országon belüli fejlettségbeli különbségek összességében valamelyest csökkentek az elmúlt években. Ezt jelzi, hogy a megyék egy főre jutó GDP-jének relatív szórása – kisebb ingadozások mellett – mérséklődött 2010 és 2018 között. Ebben az időszakban Budapest gazdasági előnye számottevően csökkent, miközben a fejlettségi rangsor végén álló Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Békés megye lemaradása nem fokozódott, közülük a két utóbbi valamelyest közelebb is került az országos átlaghoz. A 2010-es években a legjelentősebb fejlődést a járműipari központtá váló Bács-Kiskun, a globális válság idején jelentősen visszaeső, de 2015 óta az országos átlagot is meghaladó Fejér, valamint a 2010-es években számottevő külföldi tőkét vonzó Borsod-Abaúj-Zemplén megye érte el. Ezzel párhuzamosan – a főváros mellett – Zala és Pest megye relatív pozíciója romlott a leginkább.

A fejlettségi sorrend élén álló Budapesten 2018-ban az egy főre jutó GDP több mint kétszerese volt az országos átlagnak. Győr-Moson-Sopron megye gazdasági teljesítménye 22, Fejéré 1,8%-kal meghaladta az átlagot, Komárom-Esztergomé pedig lényegében megegyezett azzal. A többi megye egy főre jutó GDP-je jóval kisebb, közülük még a legfejlettebbnek számító Vas megyében is az országosnál 9,2%-kal alacsonyabb volt a mutató értéke. A többi megye lemaradása jellemzően 25–35% közötti, a rangsor végén álló Nógrád megyéé ugyanakkor továbbra is 56%-ot tett ki. A szélsőértékek (Budapest és Nógrád megye) közötti különbség az elmúlt években rendre 4,6-szeres volt.

A bruttó hazai termék abszolút értékét tekintve is jelentős a főváros fölénye. Az országos GDP 36%-át Budapesten, további 10%-át Pest megyében állították elő 2018-ban. Ezeket kívül csak Győr-Moson-Sopron megye részesedése haladta meg az 5%-ot.

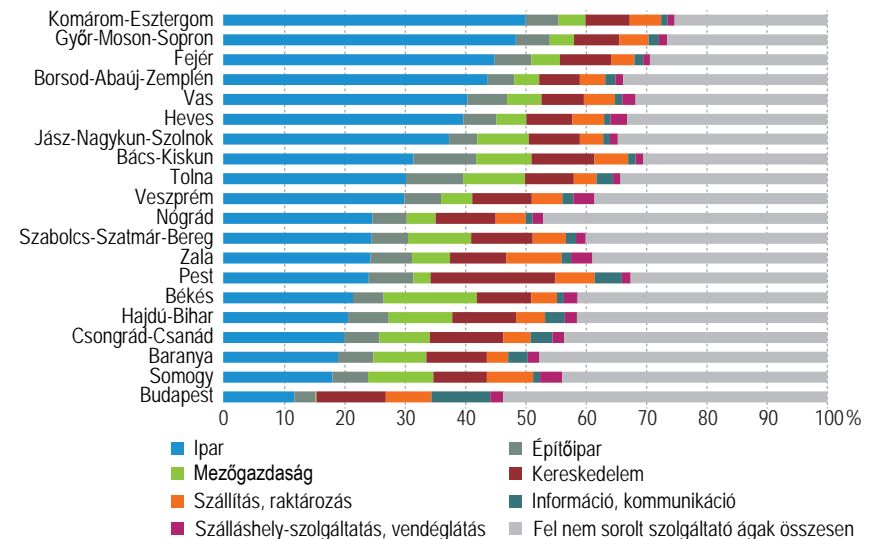
Országosan a bruttó hozzáadott érték 66%-át a szolgáltatások jelentették. Ez az arány Budapesten – a székhely szerinti adatok alapján – kiemelkedően magas, 85% volt. A fővárosban koncentrált az információ, kommunikáció és pénzügyi szolgáltatások hozzáadott értékének 71, illetve 81%-a. Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron és Fejér megye gazdaságában az ipar játszotta a legfontosabb szerepet, a hozzáadott értékeik 45–50%-át adta 2018-ban. Az építőipar súlya évről évre jelentősebb mértékben is ingadozhat, 2018-ban a legtöbb megye gazdasági teljesítményének 4–6%-át jelentette, Bács-Kiskunban és Tolnában volt a legmagasabb az aránya, 10, illetve 9,4%. A mezőgazdaság súlya az Alföld és Dél-Dunántúl megyéiben jelentős, jellemzően 10% körüli, Békés megyében kiemelkedő, 15%.

4.46. Az egy főre jutó GDP az országos százalékában, 2018*

* A megyék területe a GDP abszolút értékével arányos.

4.47. A bruttó hozzáadott érték megoszlása a nemzetgazdasági ágak főbb csoportjai szerint, 2018*

* A megyék területe a GDP abszolút értékével arányos.

4.10. Vállalkozások

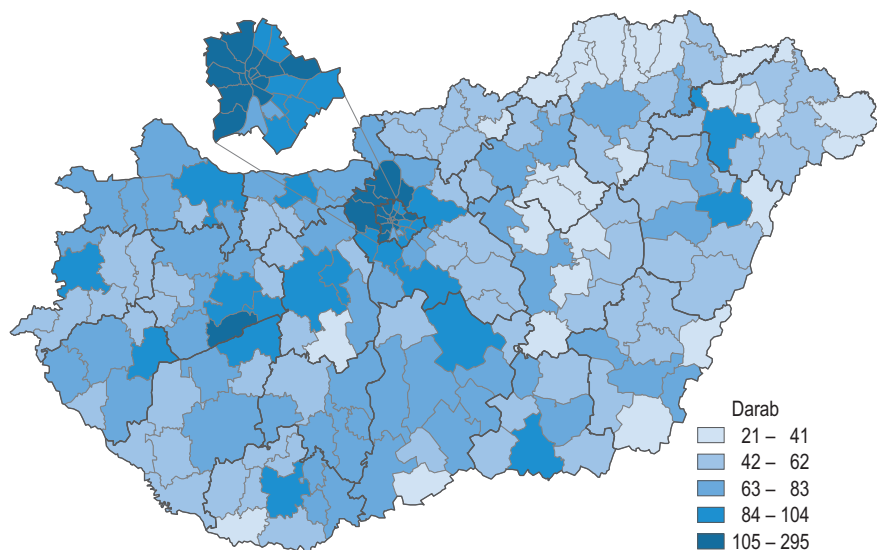

2018-ban a működő vállalkozások több mint felének a fővárosban (28%), illetve megyei jogú városban (23%) volt a székhelye. Az országrészek közötti különbségek is meghatározóak: a működő vállalkozások ezer lakosra jutó száma az ország közép- és nyugati térségeiben jellemzően magasabb, keleten pedig – különösen az ország északi és keleti peremvidékein, de a közép-tiszai térségben is – alacsonyabb volt.

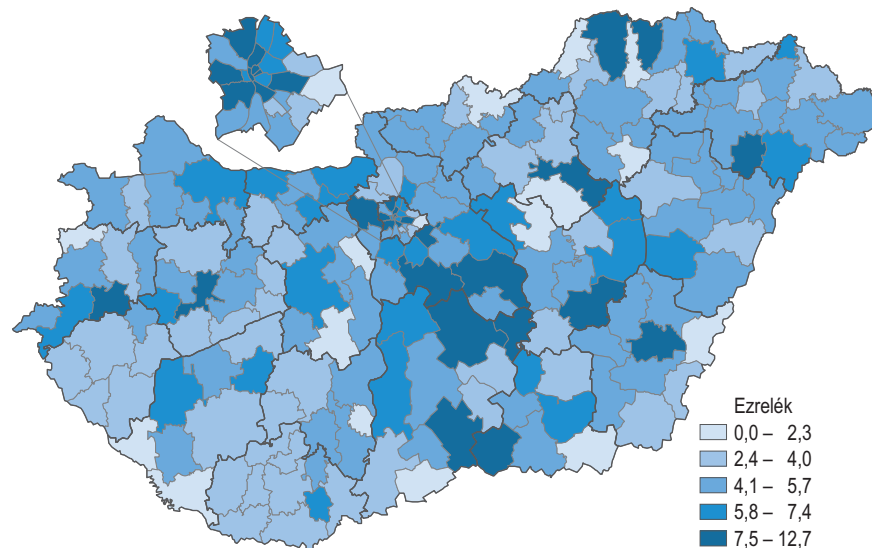
2016 és 2018 között a működő vállalkozások közül 4,4 ezer évente átlagosan legalább 10%-kal növelte a foglalkoztatottainak számát, vagyis gyorsan növekvő vállalkozásnak minősült. E cégek több mint negyztizede az iparban és a kereskedelemben tevékenykedett. Arányuk (országosan 5,7 ezrelék) főként az iparban, a szállítás, raktározás, valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén számít kiemelkedőnek. A főváros egyes kerületeiben elsősorban a kereskedelem, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, valamint a tudományos, műszaki tevékenység, míg a vidéki térségekben jellemzően inkább az ipar járult hozzá a magasabb arány kialakulásához.

A 2015-ben elindult új vállalkozások 59%-a működött még 3 év elteltével is. A termelési ráta átlagon felüli túlélési ráta jellemezte, ugyanakkor a szolgáltatás szektorban jelentősek a különbségek: míg az egészségügyi szolgáltatók 77, addig a pénzügyi vállalkozások mindössze 28%-a érte meg alapításának a 3. évfordulóját. Bács-Kiskun és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes járásaiiban a magasabb mutatóértéket elsősorban az átlagon felüli túlélési rátával rendelkező mezőgazdasági vállalkozások nagyobb aránya eredményezte.

4.48. Ezer lakosra jutó működő vállalkozás, 2018

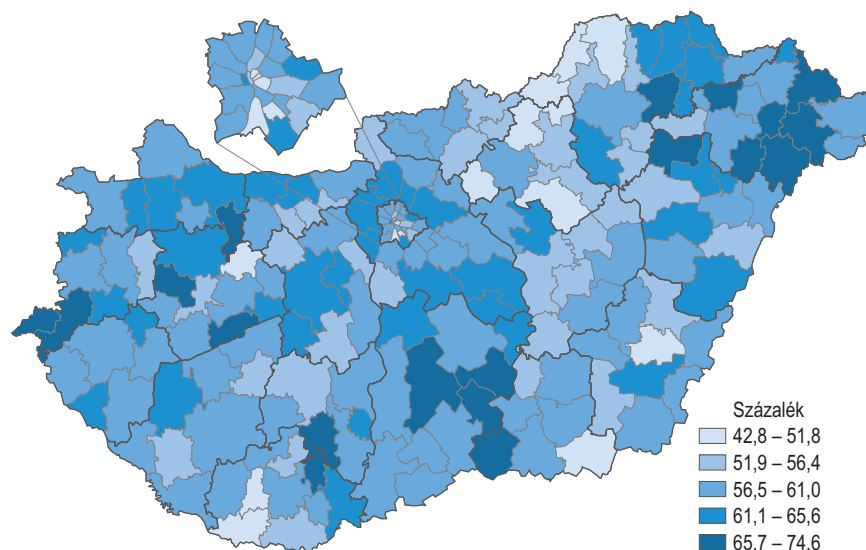

4.49. A működő vállalkozásokból a gyorsan növekvő* vállalkozások aránya, 2018

* A foglalkoztatottak számát az utóbbi három évben évente átlagosan 10%-ot meghaladó mértékben bővítették.

4.50. A működő vállalkozások hároméves túlélési rátája, 2018

4.11. Beruházások

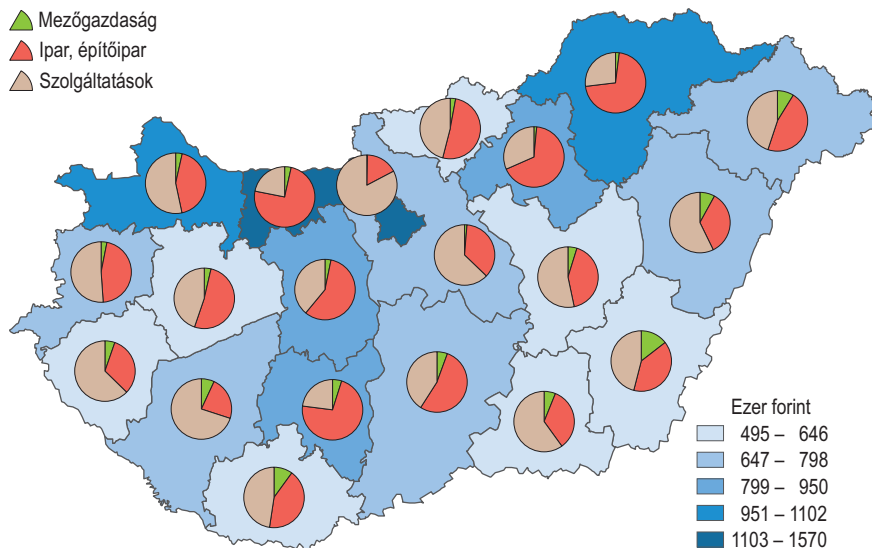

A nemzetgazdasági beruházások 2017-től erőteljesen bővültek. Ehhez a 2014–2020-as uniós költségvetési ciklus forrásaiból finanszírozott infrastrukturális fejlesztések, az üzleti környezet javulásával együtt járó kapacitásbővítések, valamint az otthoneremtési támogatások által generált lakásépítések egyaránt hozzájárultak.

2019-ben a gazdasági szervezetek fejlesztéseinek értéke Heves megye kivételével a többiben és Budapesten is meghaladta az egy évvel korábbit. A beruházások területi eloszlása erőteljes koncentrációt mutatott: 26%-uk a főváros, 12%-uk Pest megye területén valósult meg. A legkisebb részesedést Nógrád megye érte el az investíciók 1,1%-ával.

Komárom-Esztergom megyében volt a legnagyobb a gazdasági szervezetek által megvalósított fejlesztések egy lakosra jutó értéke, az országos átlag 1,8-szerese. Szintén átlag (875 ezer forint/fő) feletti volt a beruházások intenzitása Budapesten, Győr-Moson-Sopron, Borsod-Abaúj-Zemplén, Tolna és Heves megyében is. A főváros kivételével ezekben a megyékben a legmagasabb a vállalkozások részesedése a beruházásokon belül. Az alacsonyabb fejlesztési intenzitású megyékben jellemzően relatíve fontosabb szerepet töltenek be a költségvetési szervek beruházásai. A megyék jelentős részében a feldolgozóiparban, valamint – a közlekedéshálózat építésével és rekonstrukciójával összefüggésben – a szállítás és raktározás területén történtek a legnagyobb értékű fejlesztések. Budapesten az ingatlanügyletek és a közigazgatás beruházásai voltak a legszámottevőbbek.

4.51. A gazdasági szervezetek egy lakosra jutó beruházási teljesítményértéke és a beruházások megoszlása nemzetgazdasági ágak főbb csoportjai szerint, 2019

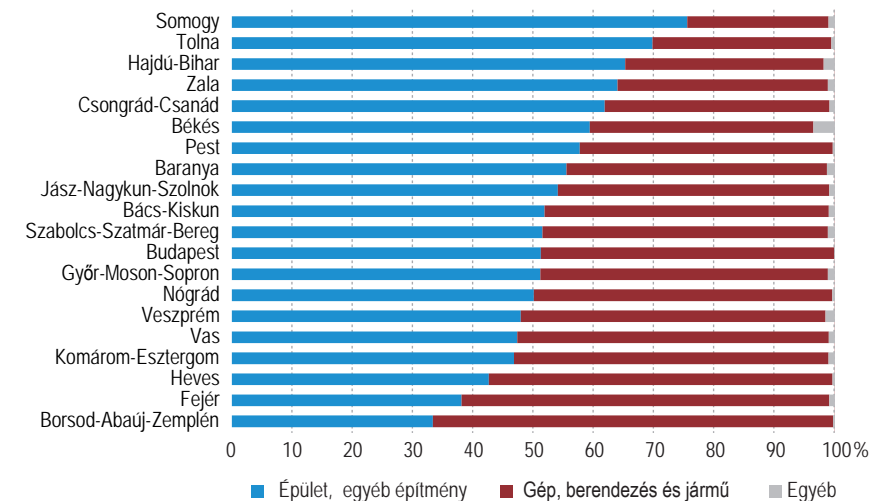
4.52. A gazdasági szervezetek beruházásainak megoszlása gazdálkodási forma szerint, 2019*

* A vállalkozások adatai az állami tulajdonú, kormányzati szektorba tartozó vállalkozásokat is tartalmazzák.

²⁾ Az egyéb, technikai kategóriában szerepelnek, mint például a befektetési alapok.

4.53. A gazdasági szervezetek beruházásainak megoszlása anyagi-műszaki összetétel szerint, 2019*

* Az egyéb beruházás a mezőgazdasági célú, állatokkal, ültetvényekkel, földdel kapcsolatos beruházásokat tartalmazza.

4.12. Kutatás-fejlesztés

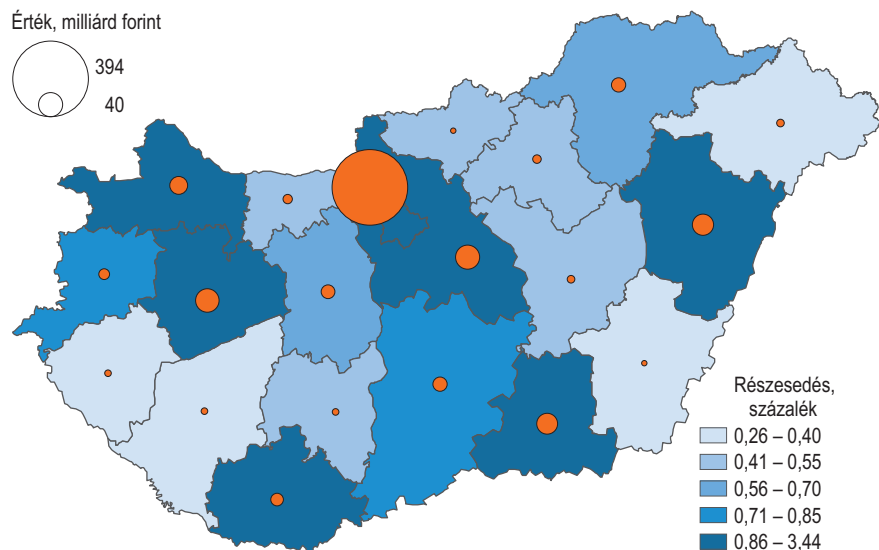
Magyarországon kutatás-fejlesztésre mintegy 700 milliárd forintot fordítottak 2019-ben, folyó áron számítva 7,3%-kal többet, mint 2018-ban. Ennek ellenére a ráfordítások GDP-hez viszonyított aránya az előző évi 1,51-ről 1,48%-ra csökkent, de így is a második legmagasabb érték volt az ezredforduló óta.

A hazai K+F-tevékenység továbbra is fővároscentrikus: 2019-ben Budapesten működött az ország 3555 kutató-fejlesztő helyének 41%-a, ahol a kutatással foglalkozók 54%-a dolgozott, és itt használták fel a területre bontható K+F-ráfordítások hattizedét. A ráfordításokat tekintve a megyék közül Pest, Hajdú-Bihar, Csongrád-Csanád, Veszprém, Győr-Moson-Sopron és Bács-Kiskun súlya a legnagyobb, ezek összességében a K+F-ráfordítások további 26%-át használták fel. A megyék többségében és a fővárosban 2019-ben többet költöttek kutatás-fejlesztésre, mint egy évvel korábban. Az országos átlagot jóval meghaladó mértékű növekedés a nagyobb súlyú megyék közül Pest és Bács-Kiskun megyében következett be.

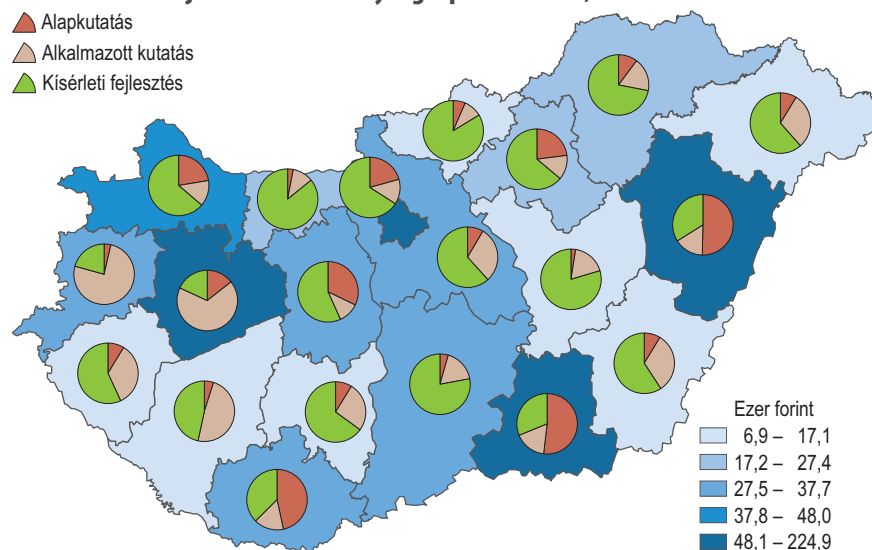
A fővárosban kutatás-fejlesztésre a GDP 2,53%-át fordították 2018-ban. Ez az arány – a relatíve nagy vállalkozói aktivitásnak köszönhetően – Veszprém megyében volt a legmagasabb (3,44%), amit Budapest és Csongrád-Csanád megye (2,34%) követett. Ezeken kívül Hajdú-Biharban és Baranyában költöttek még a GDP 1,0%-ánál többet kutatás-fejlesztésre.

2016–2018 között a legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozások negyede végzett innovációs tevékenységet, Budapesten volt a legmagasabb (31%), az Észak-Alföldön a legalacsonyabb (19%) az innovatív vállalkozások aránya.

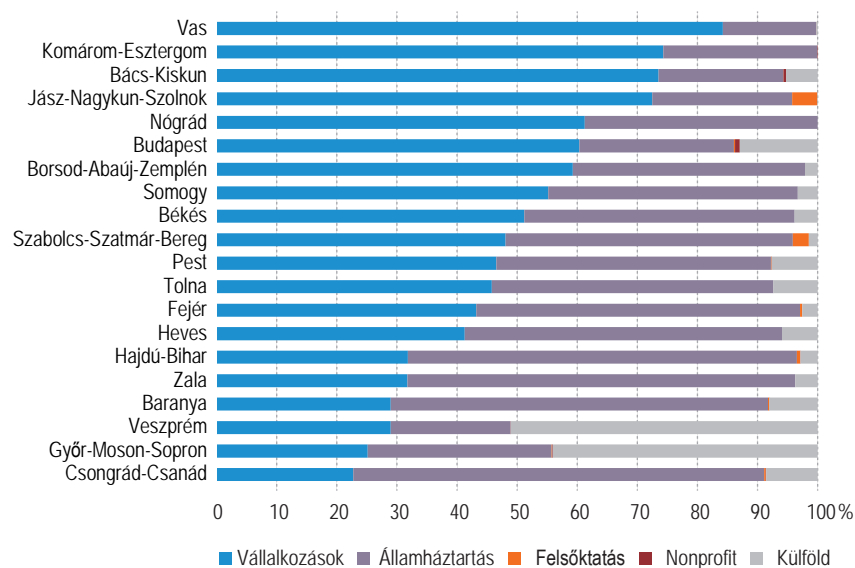
4.54. Kutatás-fejlesztési ráfordítások a GDP százalékában, 2018

4.55. A K+F-ráfordítások egy lakosra jutó értéke és a K+F-költségek megoszlása a kutatás-fejlesztési tevékenység típusa szerint, 2019

4.56. A kutatás-fejlesztési ráfordítások megoszlása források szerint, 2019

4.13. Mezőgazdaság

A mezőgazdaság 2019. évi kibocsátásának volumene 0,4%-kal több volt az egy évvel korábbinál, a növekedéshez a gabonafélék járultak hozzá leginkább. Ebben az évben a beruházások 3,3%-át fordították az agrárium fejlesztésére, és a foglalkoztatottak 4,7%-a dolgozott az ágazatban. Az alföldi régiók együtt a beruházásokból 48, a foglalkoztatottak létszámából 49%-kal részesedtek.

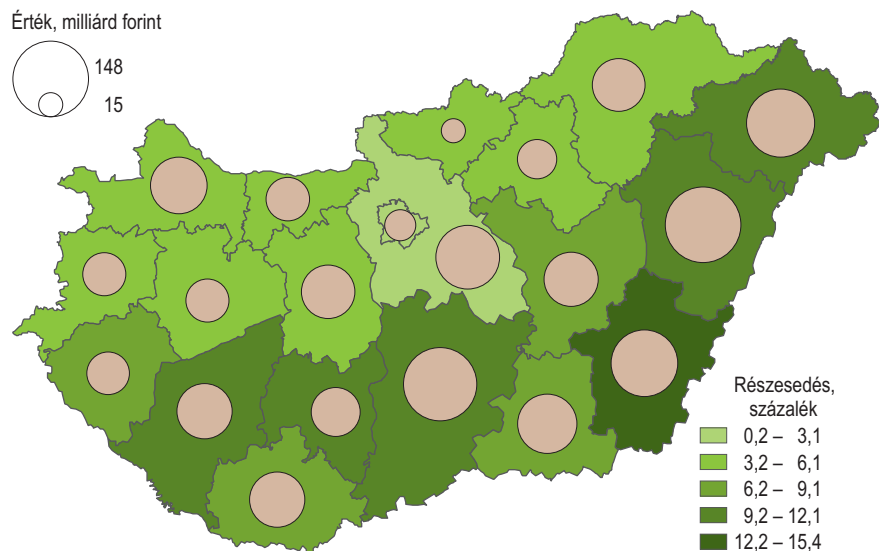
2019-ben közel 16 millió tonna gabona termelt, 62%-a az alföldi és a dél-dunántúli megyékben. Jász-Nagykun-Szolnok és Békés megyében arattak a legnagyobb mennyiségben búzát, míg kukoricát Hajdú-Bihar és Békés megyében. A napraforgó termesztése Jász-Nagykun-Szolnok és Békés, a repcéé Vas és Bács-Kiskun megyében volt számottevő. A legtöbb haszonállatot állategységben kifejezve³ Hajdú-Bihar és Bács-Kiskun megyében tartották. Szarvasmarhát ezen kívül nagyobb számban Pest és Békés, sertést Baranya és Békés, tyúkot Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében tartottak az év végén.

A gabonafélék és az ipari növények egy hektár mezőgazdasági területre jutó kibocsátása Dél-Dunántúlon, a kertészeti termékeké Dél-Alföldön, a gyümölcsféléké Észak-Magyarország mellett Pest régióban volt a legnagyobb. A szarvasmarhák fajlagos kibocsátása Nyugat-Dunántúlon, a sertéseké Dél-Dunántúlon, a baromfiké Dél-Alföldön múlta felül leginkább az országos átlagot.

2015 és 2019 között a szántó átlagára Hajdú-Bihar és Békés megye egyes járásaiiban volt a legnagyobb, Észak-Magyarország határ menti térségeiben pedig a legkisebb. 2019-ben egy hektár szántót átlagosan 60 ezer forintért lehetett bérbé venni, de Hajdú-Bihar, Tolna és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 80 ezer forintnál többet kellett érte fizetni.

³ Állategység: a különböző állatfajok, illetve kategóriák (kor, ivar) összehasonlítható összesítésének elvégzése érdekében alkalmazott egyenérték.

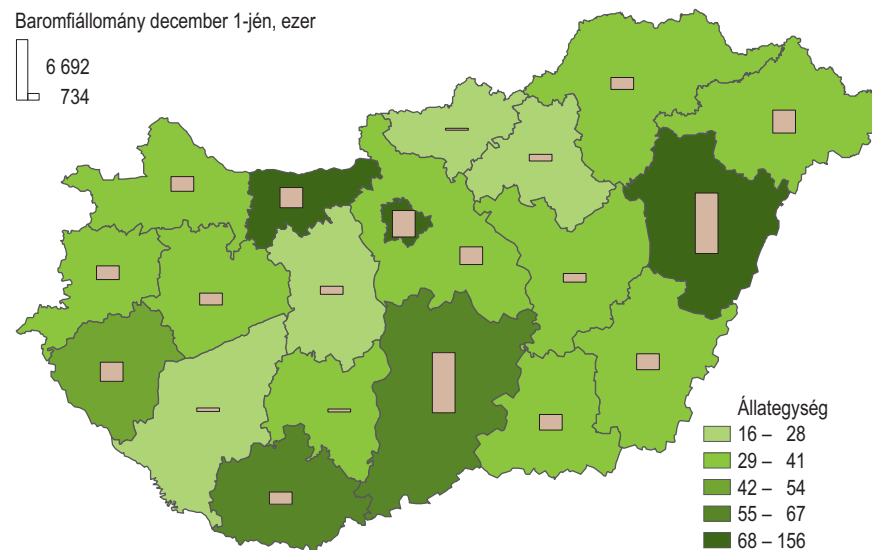
4.57. A mezőgazdaság hozzáadott értékének nagysága és részesedése a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

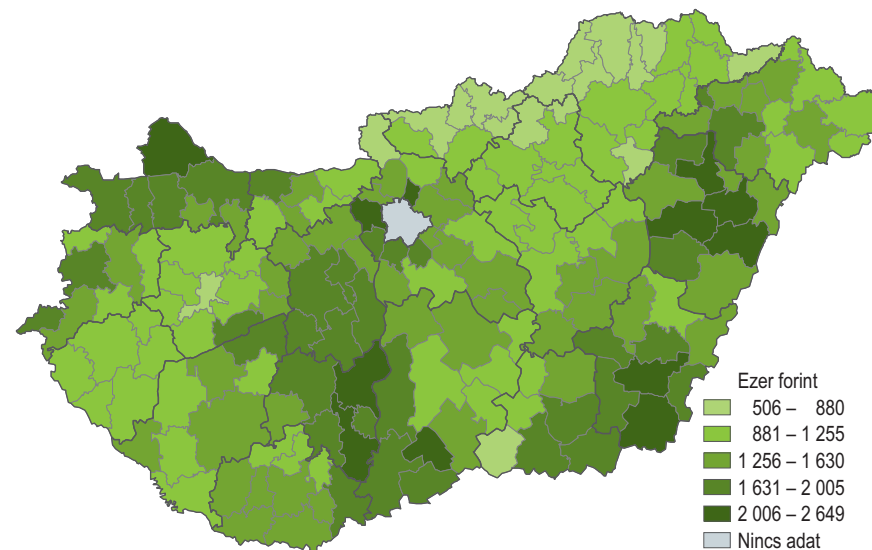
4.58. Száz hektár mezőgazdasági területre jutó állategység és a baromfiállomány, 2019

Baromfiállomány december 1-jén, ezer

6 692
734

4.59. Egy hektár szántóföld átlagára, 2015–2019*

* A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) adatai alapján a mezőgazdasági termelőiár-indexszel súlyozott öt éves átlagár.

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

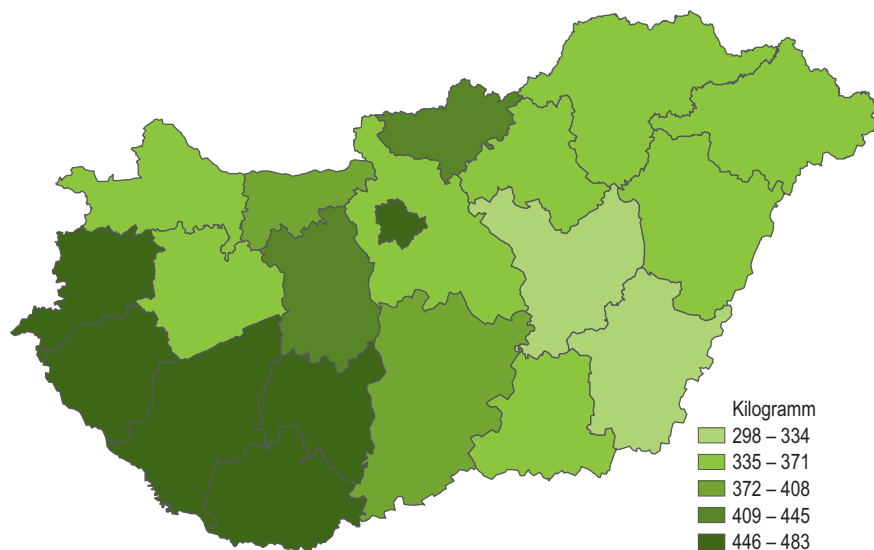
A növénytermesztésben műtrágya, szerves trágya és öntözővíz felhasználásával növelhető a termésmennyiség és javulhat a termémbiztonság. A gazdálkodók 2019-ben a folyó termelő-felhasználás összegének 9,5%-át fordították műtrágyákra, talajjavító szerekre.

Az értékesített műtrágya-hatóanyag mennyisége 2010 és 2017 között folyamatosan emelkedett, ezután kissé csökkent. A 2019-ben forgalmazott műtrágyák 66%-a nitrogént, 18%-a foszfort, 16%-a káliumot tartalmazott. Országosan 2019-ben hektáronként átlagosan 380 kilogramm műtrágyát juttattak ki a kezelt területekre, a legtöbbet Zalaiban és a dél-dunántúli megyékben használták fel.

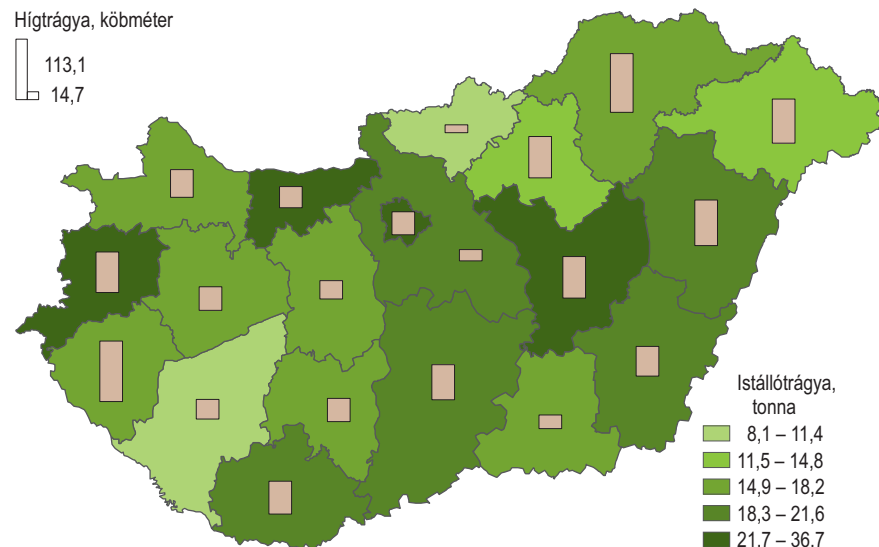
Az állatállomány változásával összefüggésben 2017-től mérséklődött a szervestrágyázott terület nagysága. 2019-ben a mezőgazdasági terület 3,6%-át istállótrágyázták, 0,8%-át pedig hígtrágyázták. A legalább egyszer trágyázott területeken hektáronként átlagosan 19 tonna istálló- és 55 m³ hígtrágyát használtak fel, de a fajlagos mennyiség megyénként nagymértékben különbözött.

2019-ben a mezőgazdasági terület 1,9%-át öntözték legalább egy alkalommal. A gazdálkodók összesen 109 millió m³ öntözővizet használtak fel, ennek 67%-át Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Csongrád-Csanád megyében. Egy hektárra átlagosan 1077m³ víz jutott, ezen belül Jász-Nagykun-Szolnok megyében egységnyi területen 3,8-szer több öntözővizet kaptak a növények, mint Hevesben.

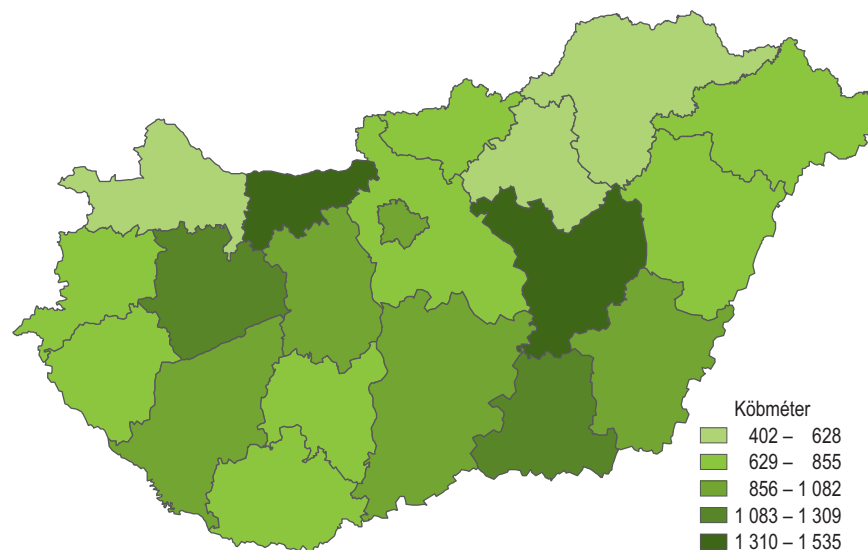
4.60. Egy hektárra jutó műtrágya, 2019

4.61. Egy hektárra jutó istálló- és hígtrágya, 2019

4.62. Egy hektárra jutó öntözővíz, 2019

4.14. Ipar, építőipar

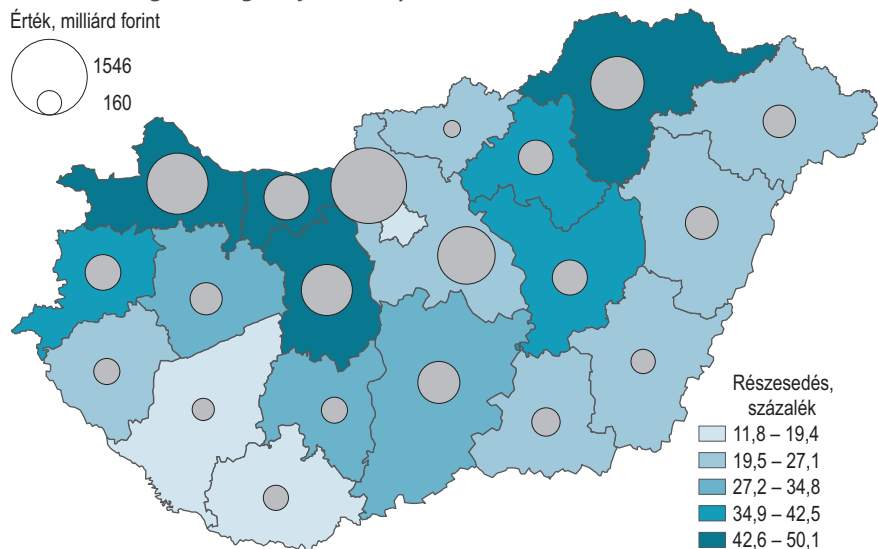

Gazdasági teljesítményünk 25%-a realizálódott az iparban 2018 folyamán, ami a korábbi évekhez közel hasonló mértékű volt. Az egyes megyéket tekintve Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron megyében volt a legnagyobb (50% körüli), Budapesten pedig a legkisebb az ipar gazdasági súlya.

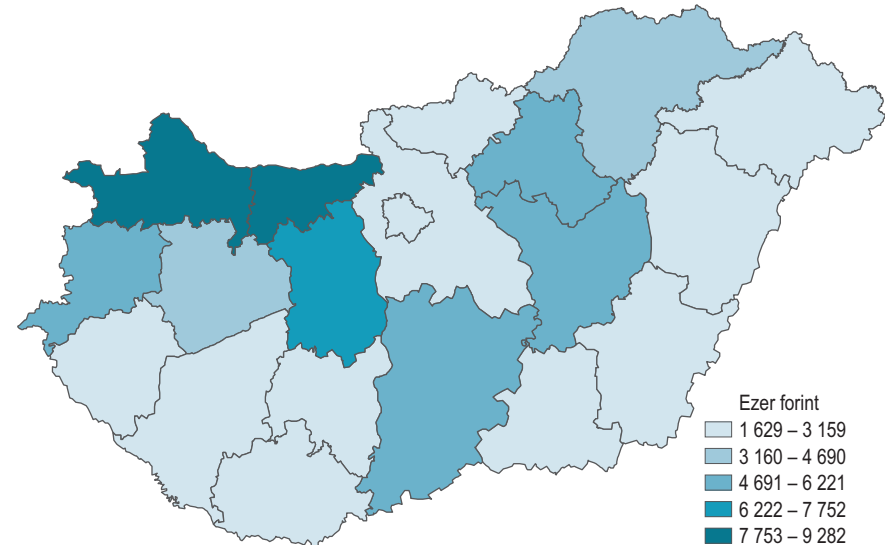
A legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek telephely szerinti adatai alapján az ország ipari termeléséből Győr-Moson-Sopron megye és Budapest részesedett 2019-ben a legnagyobb (13, illetve 11%-os) mértékben. A termelés volumene Győr-Moson-Sopron megyében – elsősorban a járműipari kibocsátás bővülésével – emelkedett a legjelentősebb mértékben, 12%-kal, de a fővárosban is az átlagot meghaladóan (8,1%) növekedett. Az ipari teljesítmény mindössze Zala, Veszprém, Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyében nem érte el az egy évvel korábbit, a csökkenés az utóbbiban volt a legnagyobb mértékű, 6,3%-os. Az egy lakosra jutó ipari termelési érték 2019-ben is Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyében volt a legmagasabb, a 3,5 millió forintos országos átlag egyaránt 2,6-szerese, míg Baranya, Békés, Hajdú-Bihar és Nógrád megyében a felét sem érte el.

Az ipari vállalkozások székhely szerinti adatai alapján számított egy lakosra jutó termelési értékben szintén jelentősek a járásonkénti különbségek: az ország iparosodottabb térségeit főként a Dunántúl északi és középső részei, Budapest egyes kerületei, Észak-Magyarország ipari hagyományokkal rendelkező járásai, valamint a járműgyártás hazai fellegvárai alkotják.

4.63. Az ipar hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

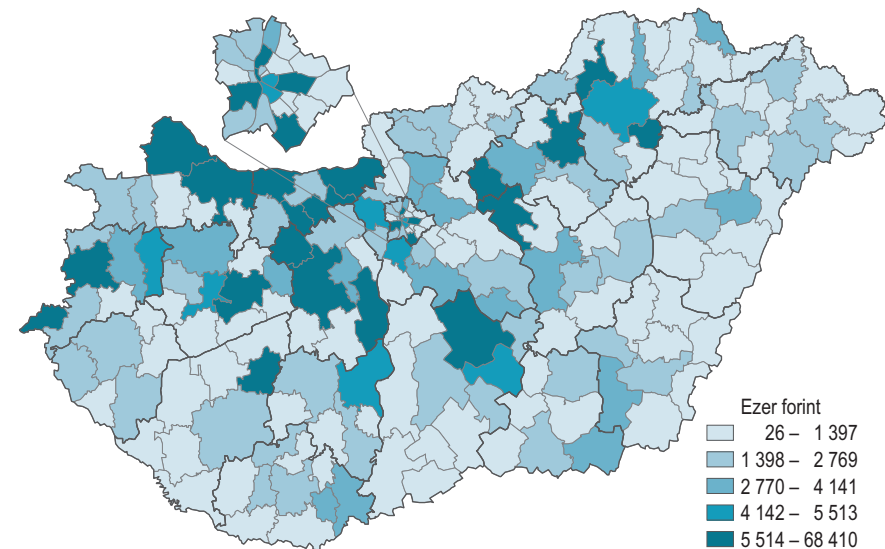

4.64. Az egy lakosra jutó ipari termelési érték, 2019*

* A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások telephely szerinti adatai víz- és hulladékgyártás nélkül.

4.65. Az ipari vállalkozások egy lakosra jutó összes termelési értéke, 2019

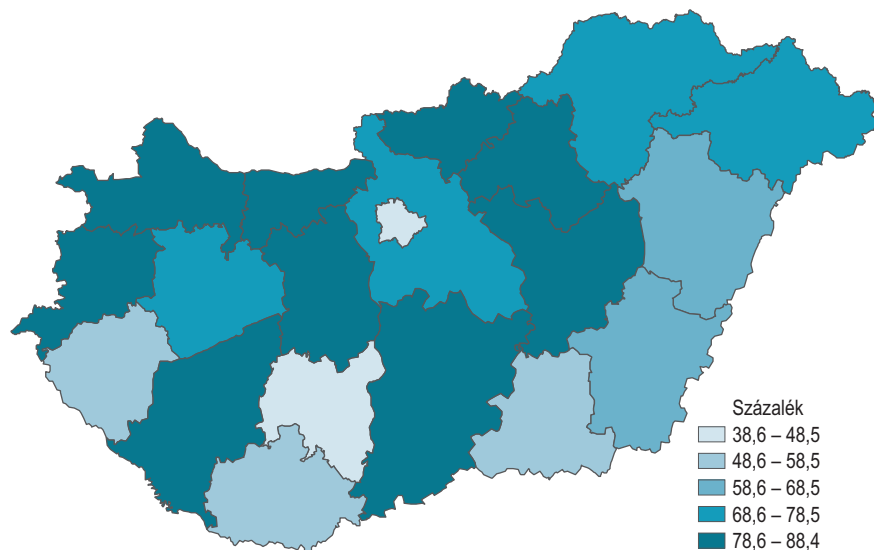
4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

Az építőipar a bruttó hozzáadott érték 5,1%-át állította elő 2018-ban. Az ágazat megyénkénti részesedése 4,4–10,4% között szóródott, illetve Budapesten ennél alacsonyabb (3,5%) volt. Az építőipar teljesítményét és – a többi nemzetgazdasági ágénál nagyobb változásokat mutató – területi különbségeit alapvetően meghatározzák az állami megrendelések, a közműfejlesztések, a vállalati beruházások, valamint a háztartási szektor lakásépítései. Az építőipari termelés volumene 2013–2015 között folyamatosan emelkedett, amit az uniós forrásból finanszírozott fejlesztések kifizetése miatt 2016-ban 18%-os csökkenés váltott fel. Az új uniós költségvetési ciklus forrásainak rendelkezésre állásával és a lakásépítések bővülésével 2017-től ismét nőtt az építőipari termelés volumene, 2019-ben 21%-kal haladta meg az egy évvel korábbi magas bázist.

A kivitelezés helye szerint 2019-ben az építőipari termelés 23%-a Budapesten, 15%-a Pest megyében valósult meg. A legkisebb részesedést (1,0%) Nógrád megye érte el. Az egy lakosra jutó építőipari termelési érték Budapesten és Győr-Moson-Sopron megyében volt a legmagasabb, míg Nógrád megyében a legalacsonyabb, az országos átlag (329 ezer forint) alig több mint fele.

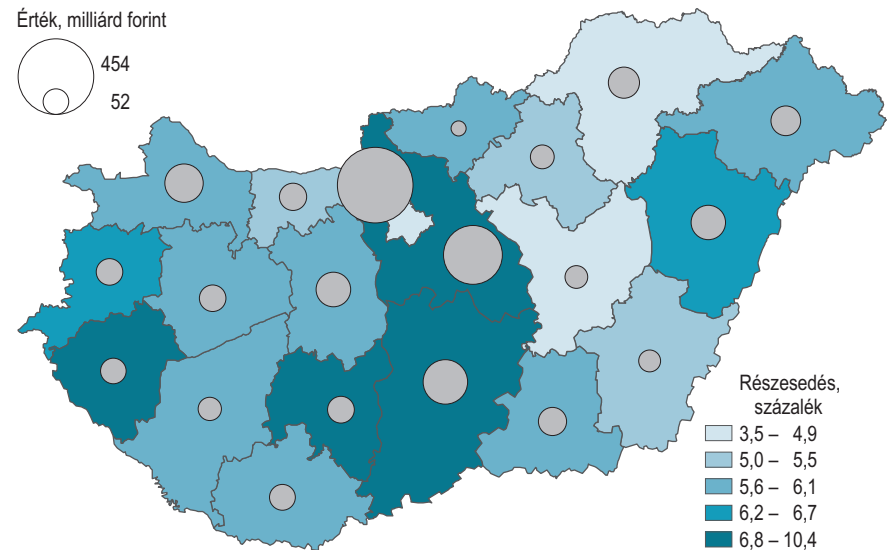
Ágazati bontás szerint országosan az épületek építése tette ki a termelési érték 29, az egyéb építmények építése a 38, a speciális szaképítés pedig a 33%-át. A megyék közül az épületek építése Baranya, az egyéb építmények építése Nógrád megyében, a speciális szaképítés pedig a fővárosban képviselte a legnagyobb részarányt.

4.66. Az export aránya az ipari értékesítésből, 2019*

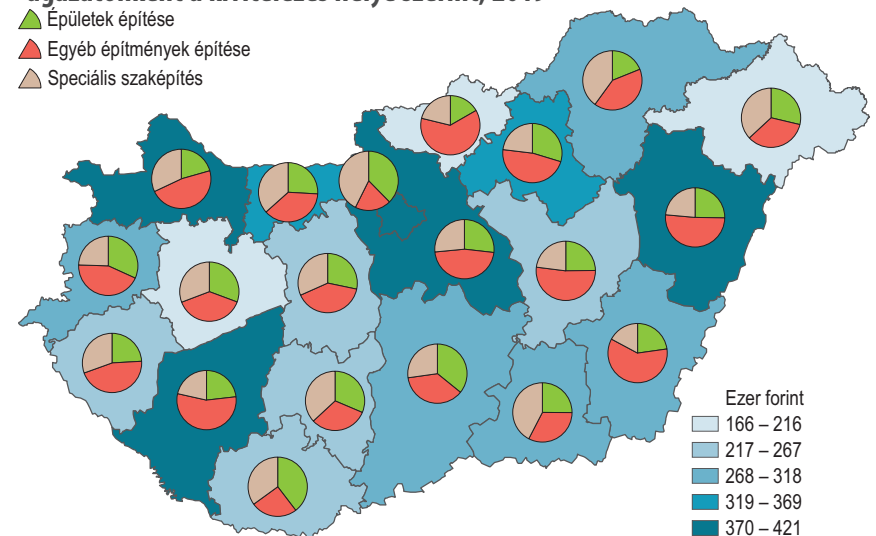

* A legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások székhely szerinti adatai.

4.67. Az építőipar hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

4.68. Az egy lakosra jutó építőipari termelési érték és a termelés megoszlása ágazatonként a kivitelezés helye szerint, 2019*

* Az egy lakosra jutó termelési érték kiszámítása az építőipari és nem építőipar szervezetek együttes termelési értéke, az ágazati megoszlás az építőipari szervezetek termelési értéke alapján történt.

4.15. Kiskereskedelem

A kiskereskedelem 11%-kal járult hozzá az ország teljes bruttó hozzáadott értékéhez. A gazdaságon belüli súlyát tekintve Pest megye, vezetői rangsort (21%), ahol számos kiugróan magas forgalmat realizáló bevásárlóközpont és hipermarket található, amit Csongrád-Csanád és Budapest követ valamivel az országos átlag feletti értékkel.

A rangsor másik végén Borsod-Abaúj-Zemplén megye áll, a mutató értéke némileg magasabb, mint az országos átlag fele.

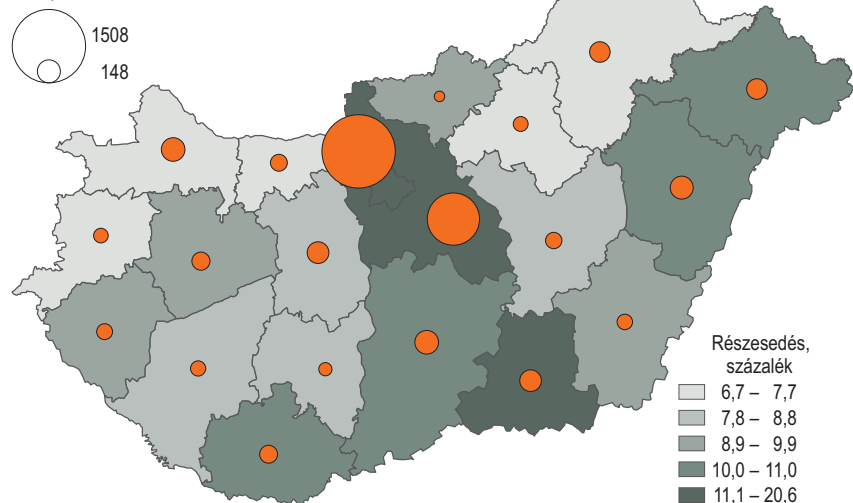
2013 óta növekszik a kiskereskedelmi forgalom volumene, 2019-ben 6,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Minden megyében nőtt a forgalom, a leginkább (6% körül) Nógrádban, Borsod-Abaúj-Zemplénben és Tolnában. A kiskereskedelmi üzletek (a csomagküldő és internetes kiskereskedelem nélküli) 2019. évi 11,5 ezer milliárd forint forgalmának közel negytede a fővárosban, illetve Pest megyében koncentrálódott. A forgalom éven belüli eloszlása esetében jól látszik, hogy a jelentős nyári, vízparti turisztikai vonzerővel bíró, a nagytavainkhoz köthető járások esetében a nyári hónapok részesedése az éves forgalomból kiemelkedő, egyes Balaton-parti járások esetében megközelíti vagy meg is haladja a 40%-ot.

Hazánkban 2019 végén 119 ezer kiskereskedelmi üzlet működött, 2012 óta évről évre kevesebb.

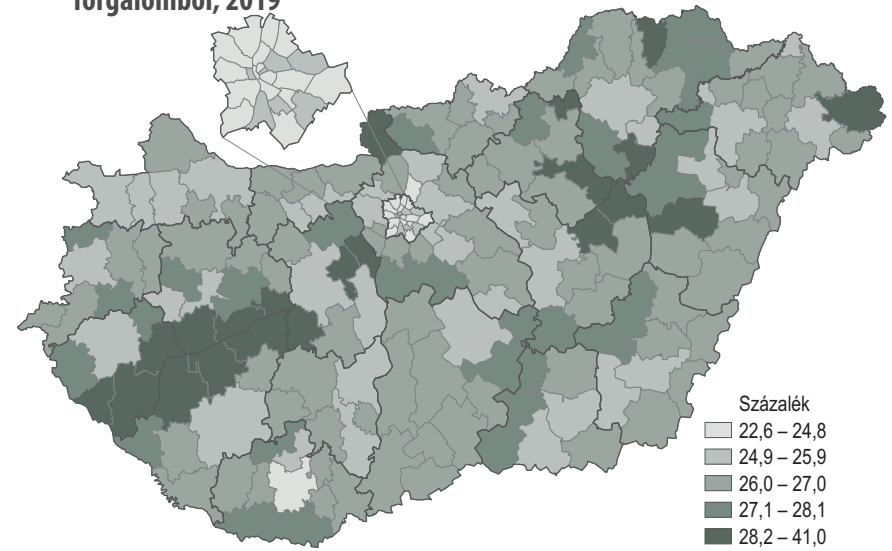
A boltok egyharmada Budapesten és Pest megyében koncentrálódott, ezzel együtt a lakosság kiskereskedelmi üzletekkel való ellátottsága alapján ellentétes pólust képviselnek. Míg Pest és Fejér a boltokkal legkevésbé ellátott megyék (9,7 üzlet/ezer lakos), addig a főváros ellátottsága kiemelkedő (15 üzlet/ezer lakos).

4.69. A kiskereskedelem hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

Érték, milliárd forint

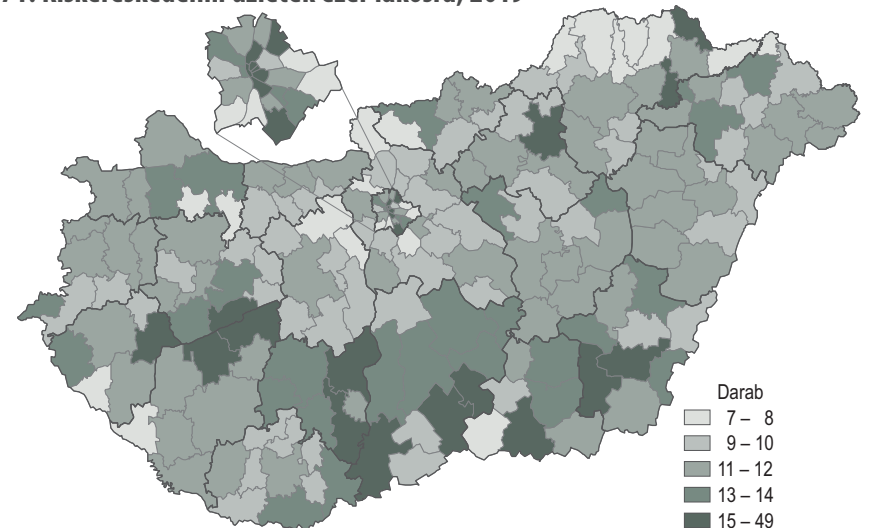

4.70. A nyári hónapok forgalmának részesedése a teljes éves kiskereskedelmi forgalomból, 2019*

* Az ország területére nem bontható csomagküldő és internetes kiskereskedelem adata nélkül.

4.71. Kiskereskedelmi üzletek ezer lakosra, 2019*

* Az EU kiskereskedelmi forgalmának megfelelően üzemanyag-töltő-állomásokkal együtt, de a gépjármű-, gépjárműalkatrész-, valamint motorkerékpár- és motorkerékpáralkatrész-szaküzletek nélkül. A kiskereskedelmi üzletek száma nem tartalmazza a 2013. július 1-jétől alakult nemzeti dohányboltokat.

4.16. Turizmus

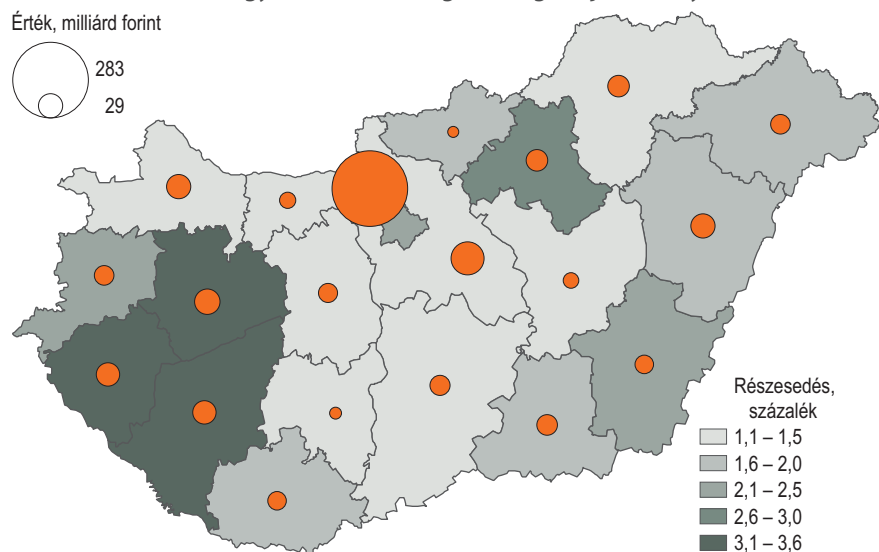

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás bruttó hozzáadott értéken belüli súlya évek óta a Balaton-parti megyékben, valamint Heves megyében a legnagyobb. A kereskedelmi és az üzleti célú egyéb szálláshelyeken 2019-ben összesen 16 millió vendég szállt meg 42 millió vendégszakra. Előbbi 4,2, utóbbi 4,1%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A forgalom nagyobb részét a kereskedelmi szálláshelyek bonyolították, a 31,5 millió vendégszaka harmadát a főváros létesítményeiben töltötték, a forgalmonövedés mértéke itt kétszerese volt az országos átlagnak (1,7%). Még dinamikusabban bővült az üzleti célú egyéb szálláshelyek forgalma: 3,2 millió vendég 10,5 millió éjszakát töltött e szállástípusban, számuk 9,5, illetve 12%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

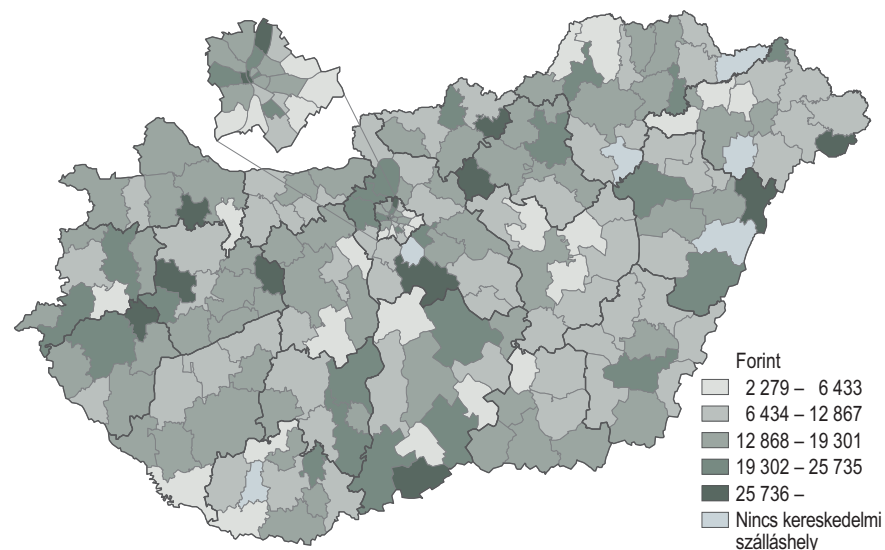
A turizmus további kiemelt célpontja a Balatoni idegenforgalmi régió, emellett az ország északnyugati térsége és az Északi-középhegység vonzott különösen sok látogatót, valamint a fürdőikről ismert települések. A belföldivendég-éjszakák legnagyobb arányban a Balaton térségéhez kötődtek, a külföldivendég-éjszakák hattizedét a főváros kereskedelmi szálláshelyein regisztrálták.

A kereskedelmi szálláshelyek 2019-ben 562 milliárd forint bevételt könyveltek el. Az összeg közel hattizede származott a szállásdíjból, negyede a vendéglátásból, a fennmaradó rész pedig egyéb szolgáltatásokból. Országos átlagban egy vendégszakra közel 18 ezer forint bevétel jutott.

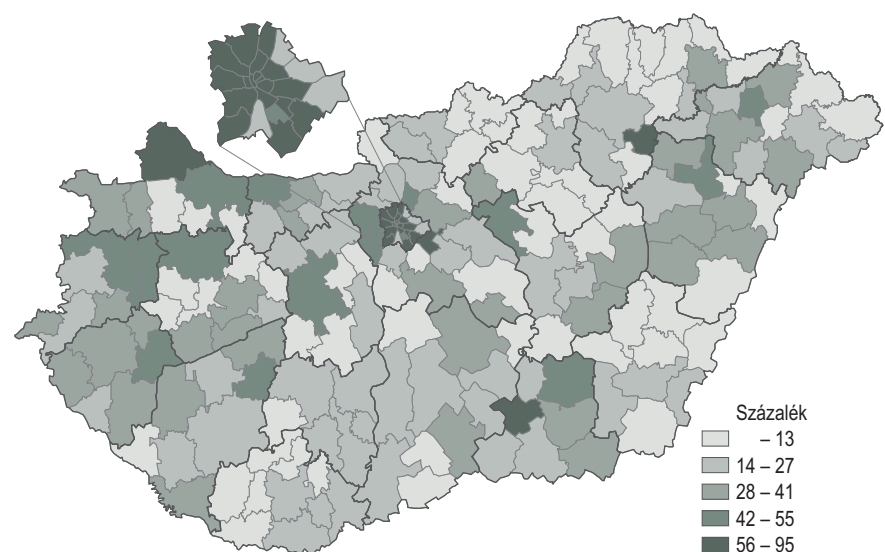
4.72. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

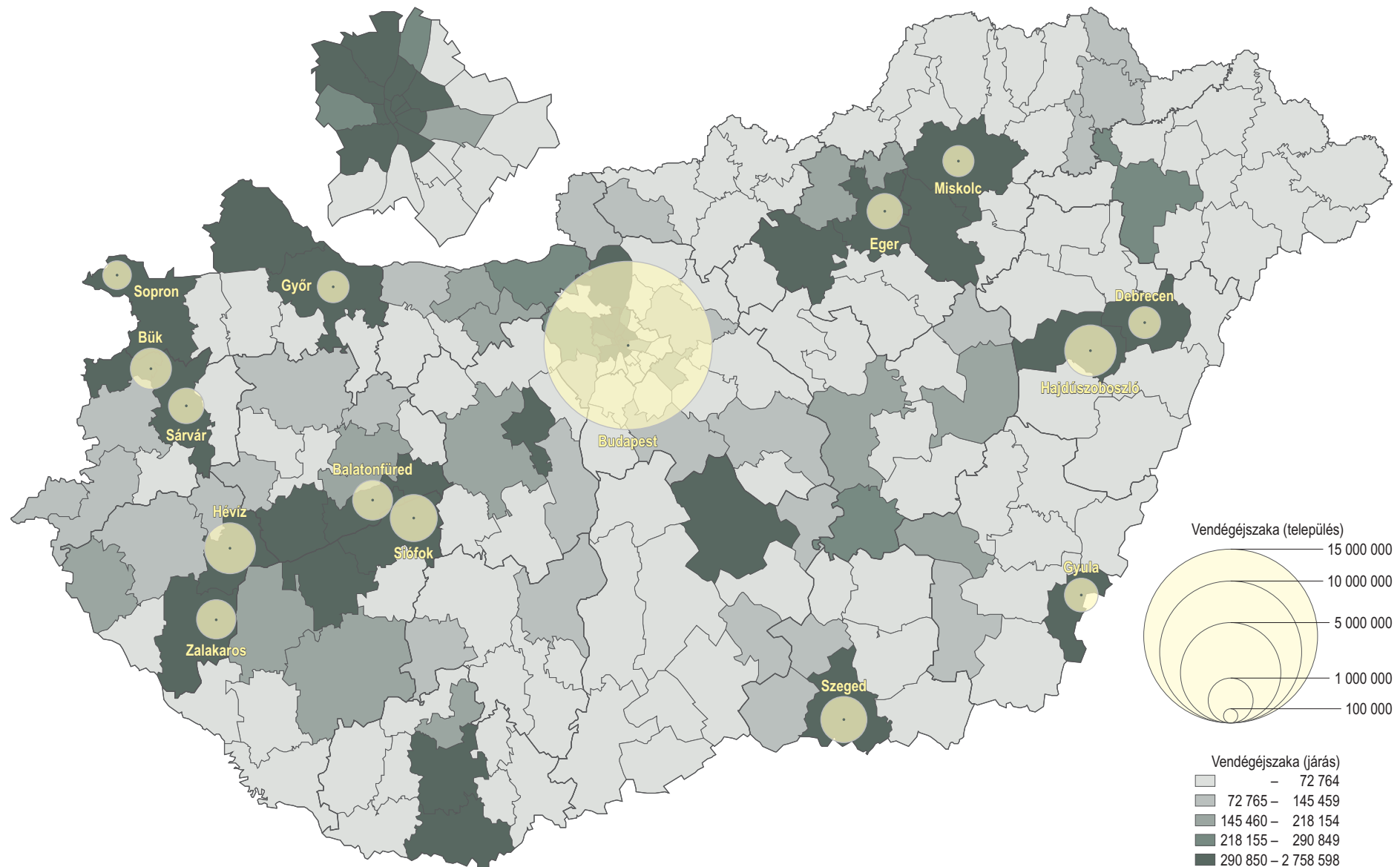
4.73. Egy vendégszakra jutó bruttó árbevétel a kereskedelmi szálláshelyeken, 2019

4.74. A külföldi vendégek vendégszakai aránya a kereskedelmi és az üzleti célú egyéb szálláshelyeken, 2019

4.75. A kereskedelmi és üzleti célú egyéb szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma és a legnagyobb forgalmat lebonyolító 15 település, 2019

4.17. Közlekedési hálózatok és balesetek

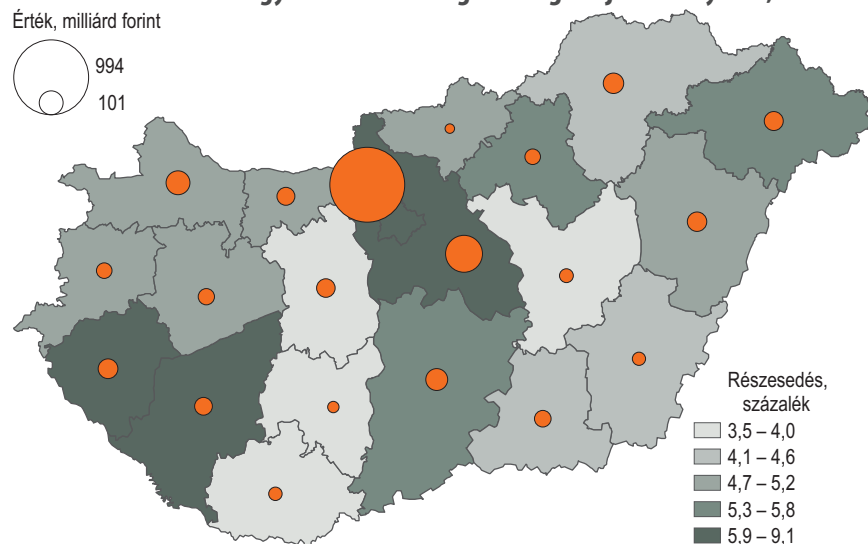

A szállítás, raktározás gazdasági ágban a bruttó hozzáadott érték 6,1%-át állították elő 2018-ban. A termelésből való részesedése Zalában volt a legnagyobb (9,1%), míg Baranya és Tolna megyében a gazdasági teljesítmény alig 4%-át adta.

2019-ben 7743 km hosszú vasúthálózatot működtettek az országban, ebből a legalább kétvágányú szakaszok aránya 16, a villamosítottaké 40%-os. A fővárosban és Pest megyében mind a több vágányú, mind a villamosított vasútvonalak aránya lényegesen nagyobb az országos átlagnál, a legnagyobb villamosítottaság azonban Vas megyében jellemző (87%). 2019-ben a települések 28%-ában üzemelt vasútállomás, ezekben a helységekben 7,4 millió ember élt. A vasúti összeköttetéssel nem rendelkező településekről átlagosan 11 perc alatt érhető el egy másik helység vasútállomása.

2019-ben az országos közutak hossza 32 ezer km volt, ebből az autópályák és autótutak együttesen 1586 km-t tettek ki. A vasúthoz hasonlóan a gyorsforgalmi közúthálózat is elsősorban sugaras jellegű, az autópályák, autótutak Pest megyében a leginkább kiépültek (246 km), míg például Veszprémben alig vannak (6 km), Nógrádban pedig nincsenek ilyen utak. Településeink átlagában a legközelebbi gyorsforgalmi csomópont közötti elérhetőségi ideje mintegy fél óra, viszont 258 helység esetében, amelyek 580 ezer embernek adnak otthont, ehhez legalább egy óra szükséges. Ezen települések legnagyobb része Borsod-Abaúj-Zemplén megyében van, ahol a megyék közül a legtöbb község található, de szintén kedvezőtlen helyzetben van több Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyei település is.

4.76. A szállítás, raktározás gazdasági ág hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

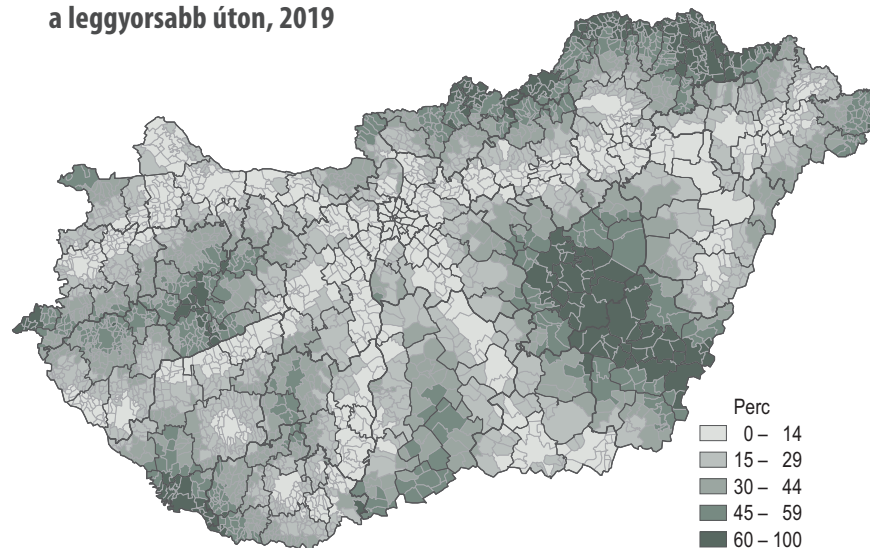

4.77. A legközelebbi vasútállomás közüti elérhetőségi ideje a leggyorsabb úton, 2019

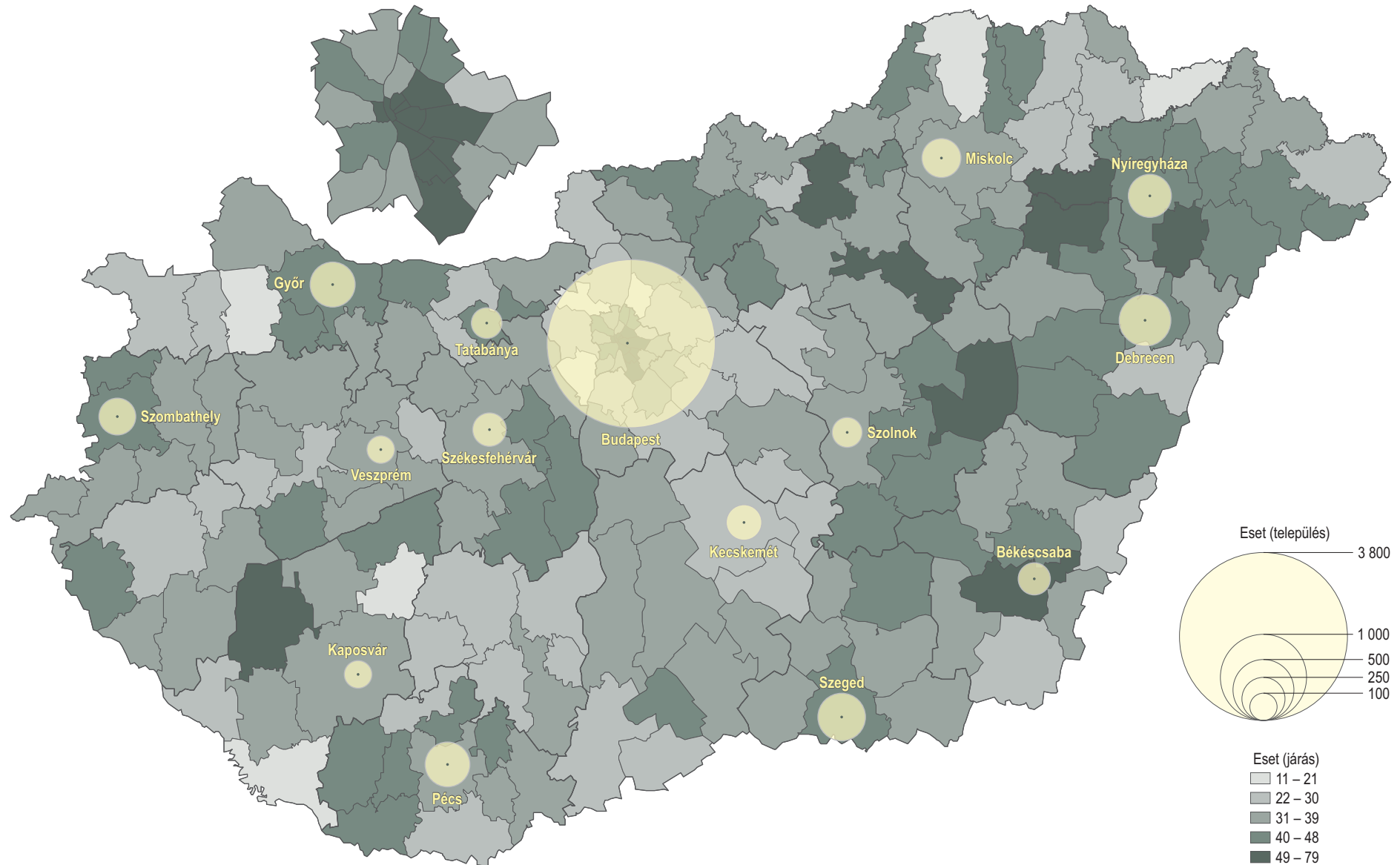
Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

4.78. A legközelebbi gyorsforgalmi csomópont közötti elérhetőségi ideje a leggyorsabb úton, 2019

Adatok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR).

4.79. A személyi sérüléssel közúti közlekedési balesetek tízezer gépjárműre jutó száma és a legtöbb balesettel jellemezhető 15 település, 2019

4.18. Személygépkocsi-állomány

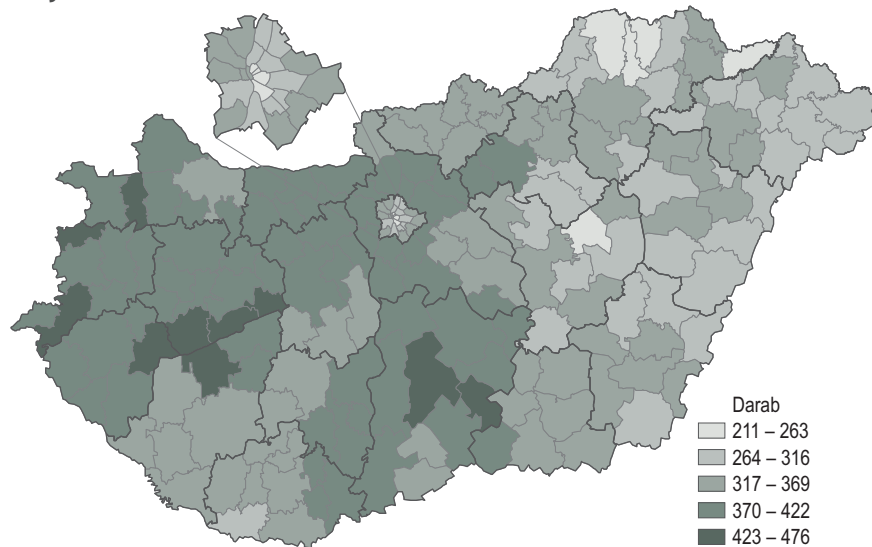

2019 végén a magánszemélyek 3,4 millió, a vállalkozások 0,4 millió személygépkocsit üzemeltettek. Ugyanekkor ezer lakosra 352 magánhasználatú autó jutott. A legnagyobb autósűrűség a Balaton környékére, néhány nyugat-dunántúli, illetve Bács-Kiskun megyei járásra jellemző. Ezzel szemben Borsod-Abaúj-Zemplén megye Szlovákiával határos néhány járásában, valamint a fejlett közösségi közlekedésű Budapest belső kerületeiben a népesség számához képest kevés autót tartanak üzemben. Az abszolút számokat tekintve ugyanakkor kiemelkedik a főváros és az azt határoló Pest megye, ahol 0,5–0,5 millió gépkocsi – a teljes állomány 30%-a – van regisztrálva. 2019 végén a háztartások által használt személygépkocsik átlagos kora 15,2 év volt.

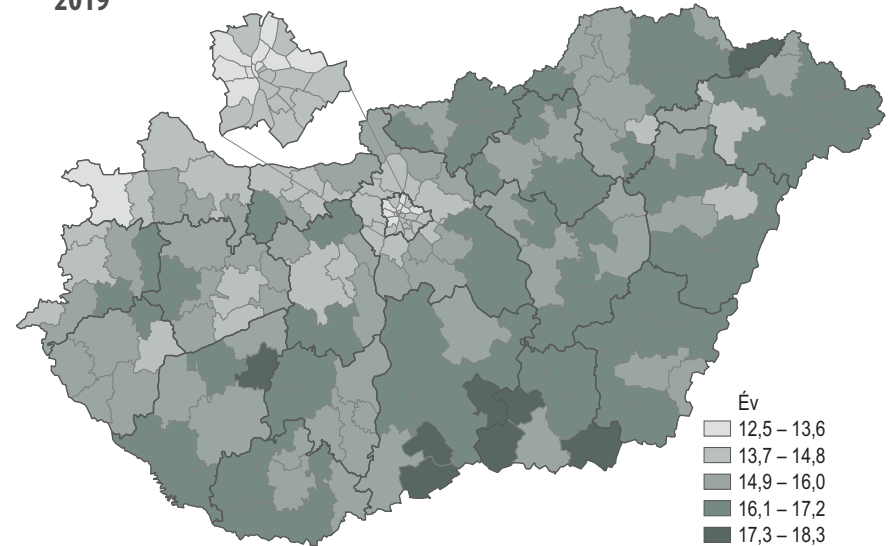
A legfiatalabb járműpark a fővárosban és annak agglomerációjában, továbbá néhány Győr-Moson-Sopron megyei járásban fut, míg a legöregebb autókat leginkább egyes dél-alföldi járásokban használják.

A járműpark átlagos korát befolyásolja az újonnan forgalomba kerülő autók kora, száma. 2019-ben 218 ezer – ezer lakosra számítva 22 – személygépkocsit helyeztek magánszemélyek első alkalommal forgalomba hazánkban. Lakosságárányosan a legtöbb kocsit Nyugat-Dunántúl határ menti járásában helyezték forgalomba, míg számos észak-alföldi, továbbá borsodi járásban alacsony volt a használatba vételek száma. A gépkocsi-állomány cserélődési ideje egyes alföldi járásokban a 25 évet is meghaladja, míg néhány Vas megyei járásban csupán 11–12 évet tesz ki a 2019. évi adatok alapján.

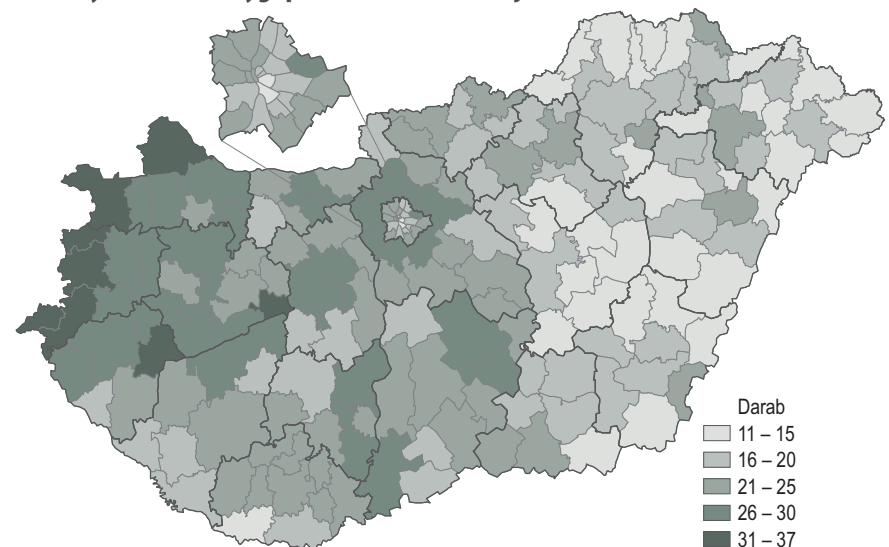
4.80. A természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik ezer lakosra jutó száma, 2019

4.81. A természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik átlagos kora, 2019

4.82. A Magyarországon első alkalommal, természetes személyek által üzembe helyezett személygépkocsik ezer lakosra jutó száma, 2019

4.19. Távközlés

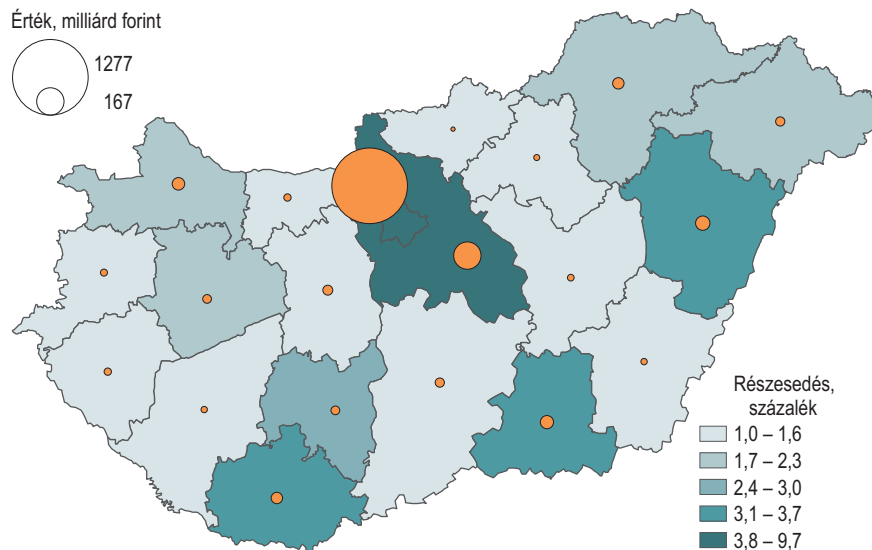
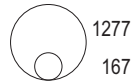
A távközlést is magában foglaló információ, kommunikáció gazdasági ágban 2018-ban a nemzetgazdaság bruttó hozzáadott értékének 5,0%-át állították elő, a szektor összteljesítményének több mint nyolctizede évek óta a fővárosból és Pest megyéből származik.

A hazai IT-szektor dinamikusan növekvő szegmense, az internetpiac folyamatosan bővül, 2019-ben a nyilvántartott internet-előfizetések száma meghaladta a 10 milliót. Ezek 69%-át a mobilinternet adta, részesedése az internetszolgáltatások nettó árbevételében 52%-ra emelkedett. A mobilhálózaton lebonyolított adatmennyiség 2019-ben 54%-kal felülmúlta az egy évvel korábbit, míg az egy mobiltelefon-előfizetésre jutó átlagos havi forgalom 1,7-ről 2,5 gigabyte-ra nőtt. A vezetékesinternet-előfizetési formák közül a kábeltelevíziós kapcsolat a leggyakoribb (több mint 1,5 millió), de a legnagyobb ütemben a fejlettebb technológiát képviselő optikai hálózat (871 ezer) terjed. Ezzel párhuzamosan a hagyományos technológiák (például a telefonhálózati xDSL-kapcsolat) fokozatosan visszaszorulnak.

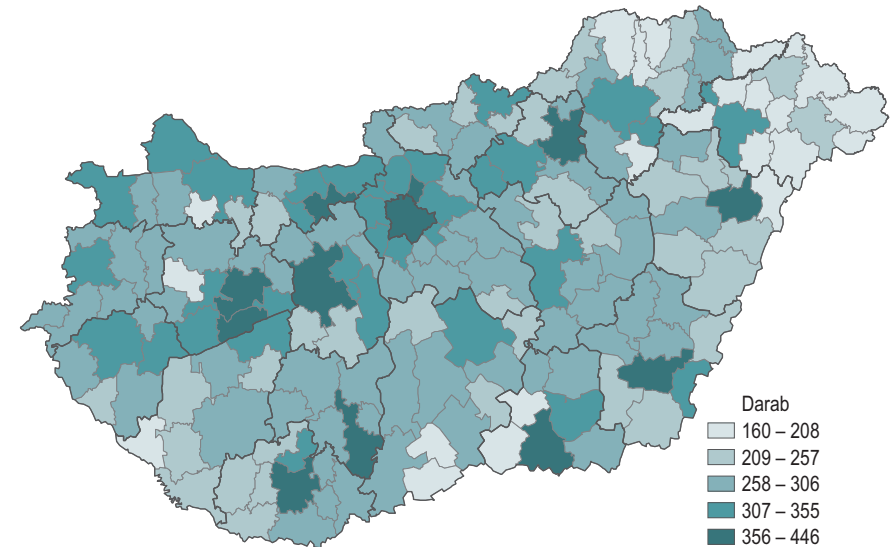
Az ezer lakosra jutó vezetékesinternet-előfizetések száma kiemelkedő volt Budapesten, de a nagyobb városok köré szerveződő járásokban, valamint a Balaton környékén is meghaladta az országos átlagot (327). A mutató értéke főleg az északkeleti és a délnyugati járásokban volt alacsony, több helyen a 200-at sem érte el. Országos átlagban a vezetékes előfizetések 28%-a történt optikai hálózaton. Ennek értéke elsősorban a fővárosban és a környékén lévő járásokban volt magasabb, de a délnyugati és a keleti országrészben is előfordultak tömbökben ilyen területek.

4.83. Az információ, kommunikáció gazdasági ág részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018

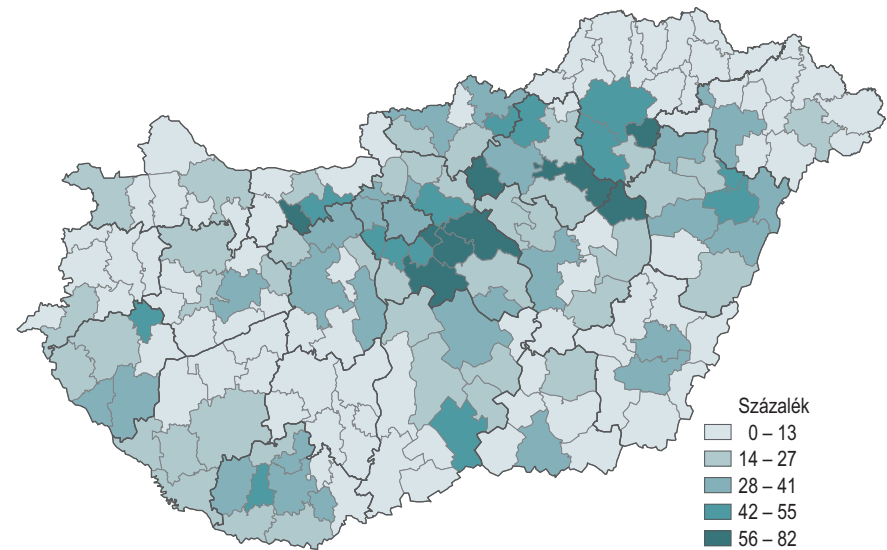
Érték, milliárd forint

4.84. Az ezer lakosra jutó vezetékesinternet-előfizetések száma, 2019

4.85. Az optikai hálózaton történő vezetékesinternet-előfizetések aránya, 2019

4.20. Vállalkozások digitalizációja

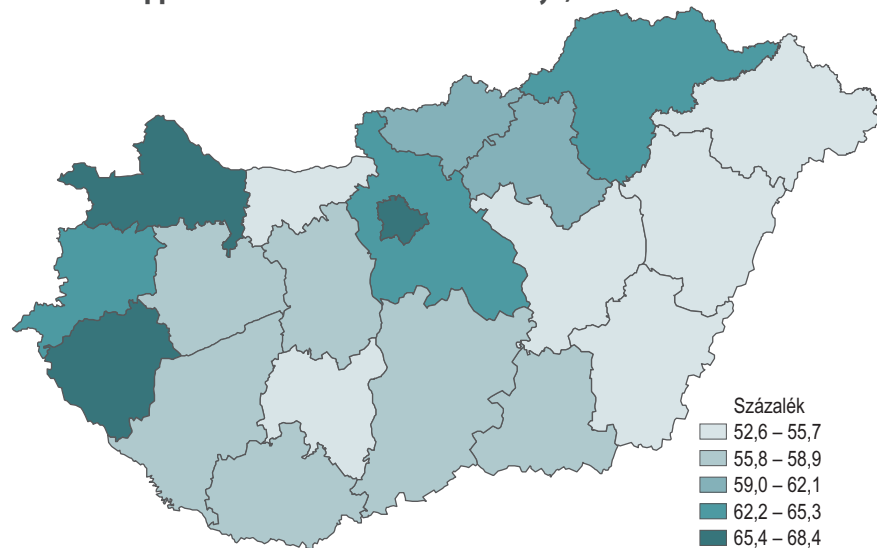
Az információtechnológiai eszközök és alkalmazások állandó fejlődése folyamatosan alakítja gazdasági és társadalmi környezetünket. Ma már a versenyképesség fenntartásához elengedhetetlen a digitalizáció kihívásaihoz való eredményes alkalmazkodás.

2019-ben a vállalkozások 93%-ának volt internetkapcsolata, 62%-uk saját honlappal rendelkezett. A honlappal rendelkező vállalkozások aránya a fővárosban, Pest megyében és a nyugat-dunántúli megyékben volt a legnagyobb, Tolna megyében és Észak-Alföldön ugyanakkor nem érte el az 55%-ot.

A vállalkozások honlapjain elérhető szolgáltatások hozzájárulnak versenyképességük fokozásához, viszont a lehetőségek köre a vállalkozás profiljától is függ. 2019-ben a honlappal rendelkező vállalkozások 83%-a nyújtott információt a weboldalán termékeivel és szolgáltatásaival kapcsolatban, ugyanakkor csak 30%-uk tette lehetővé, hogy ezeket meg is lehessen rendelni az online felületen keresztül. Utóbbi leginkább a fővárosi, a Csongrád-Csanád és a Pest megyei cégeket jellemezte.

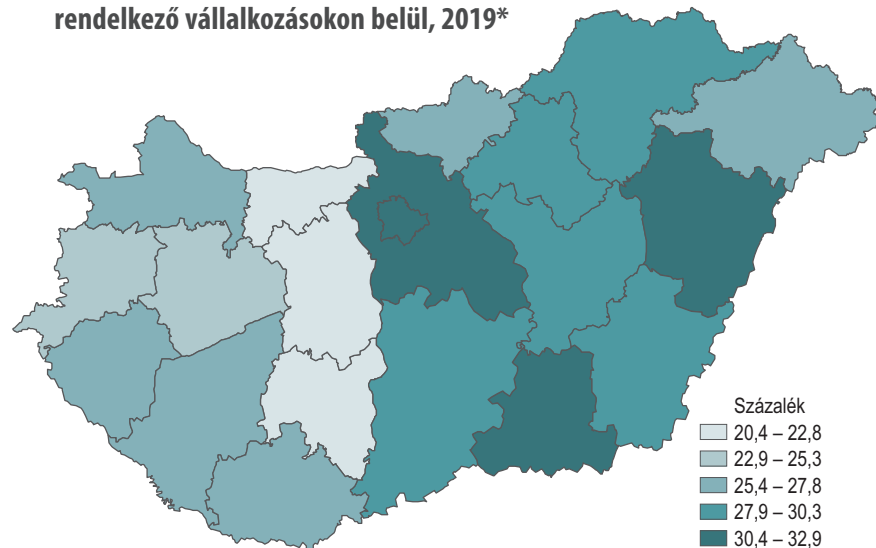
A felhasználók egyre szélesebb köre vesz igénybe felhőalapú szolgáltatást, amely különféle állományoknak egy személyes tárhelyre, ún. „felhőbe” való feltöltését, és az interneten keresztüli elérhetőségét teszi lehetővé. 2019-ben a vállalkozások 23%-a használt ilyen típusú szolgáltatást. A lehetőséggel leginkább a fővárosi és a közép-dunántúli cégek éltek.

4.86. A honlappal rendelkező vállalkozások aránya, 2019*

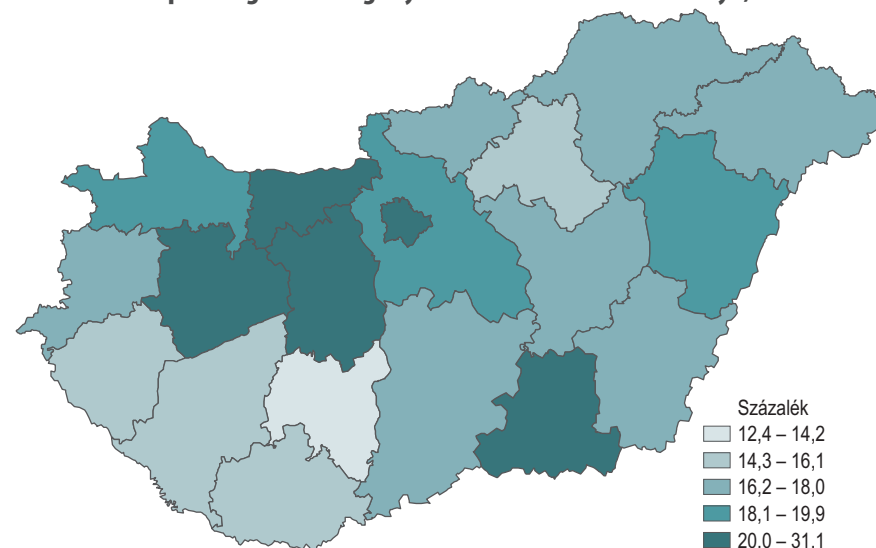
* Kivéve a mezőgazdaság, a bányászat, a pénzügyi szolgáltatás, a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy, szociális ellátás, valamint a művészet, szabadidő nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozásokat.

4.87. Az online megrendelési lehetőséget biztosító vállalkozások aránya a honlappal rendelkező vállalkozásokon belül, 2019*

* Kivéve a mezőgazdaság, a bányászat, a pénzügyi szolgáltatás, a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy, szociális ellátás, valamint a művészet, szabadidő nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozásokat.

4.88. A felhőalapú szolgáltatást igénybe vevő vállalkozások aránya, 2019*

* Kivéve a mezőgazdaság, a bányászat, a pénzügyi szolgáltatás, a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy, szociális ellátás, valamint a művészet, szabadidő nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozásokat.

4.21. Víz- és hulladékgazdálkodás

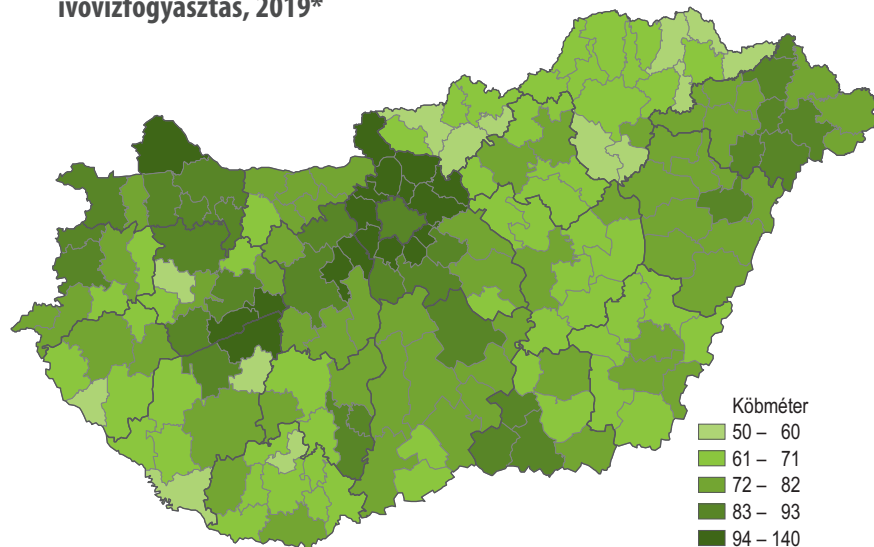

A másodlagos közműöllő (a közüzemi ivóvíz- és szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége százalékpontban kifejezve) értéke a 2000-es évektől változott jelentősen, 2001 és 2019 között 39 százalékponttól 12 százalékpontra csökkent. A nagy vízhálózati fejlesztések az ezredforduló előtt lezajlottak, a csatornahálózati fejlesztések azonban később vettek lendületet, aminek köszönhetően főleg az Alföldön és az ország északkeleti részén jelentősen emelkedett a közüzemi szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya. A mutató értéke 2019-ben elsősorban az alföldi és a délnyugat-magyarországi járásokban maradt el leginkább az országos átlagtól (83%).

A szennyvízkezelés célja a szennyezőanyagok minél nagyobb mértékű eltávolítása természetes vizeink védelme érdekében. 2019-ben 554 millió m³ szennyvíz távozott a közműves csatornahálózaton keresztül, ennek 2,7%-a (döntően Budapesten és Csongrád-Csanád megyében) került tisztítatlanul felszíni vizeinkbe. Ez az arány az előző évinél 0,8 százalékponttal magasabb, de a 2000. évihez képest 7,0 százalékponttal kevesebb.

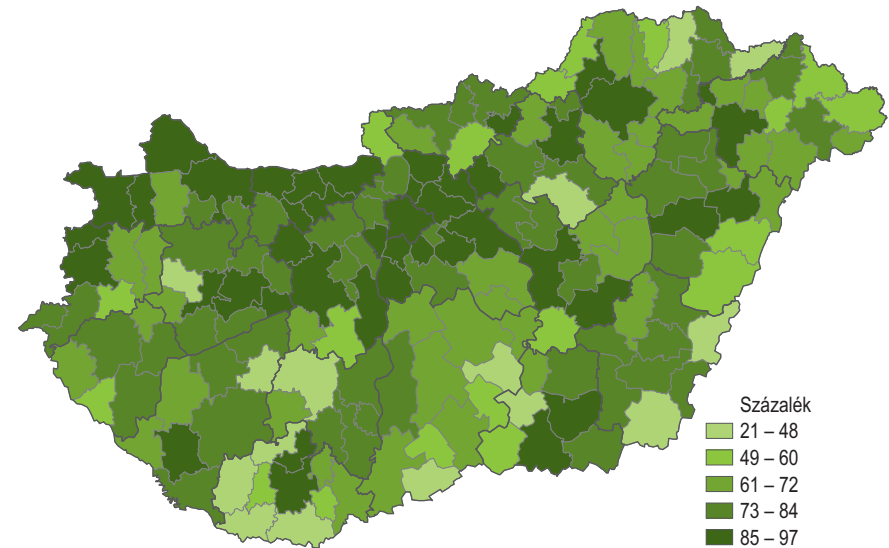
A közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások 2019-ben átlagosan 82 m³ vizet fogyasztottak, ami több mint ötödével csökkent az ezredfordulóhoz viszonyítva. Néhány Budapest környéki járásban az országos átlag másfélszeresét is meghaladta a lakossági vízfelhasználás, viszont több észak-magyarországi járásban 60 m³ alatt maradt a háztartások átlagos fogyasztása.

4.89. Az egy közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakásra jutó ivóvízfogyasztás, 2019*

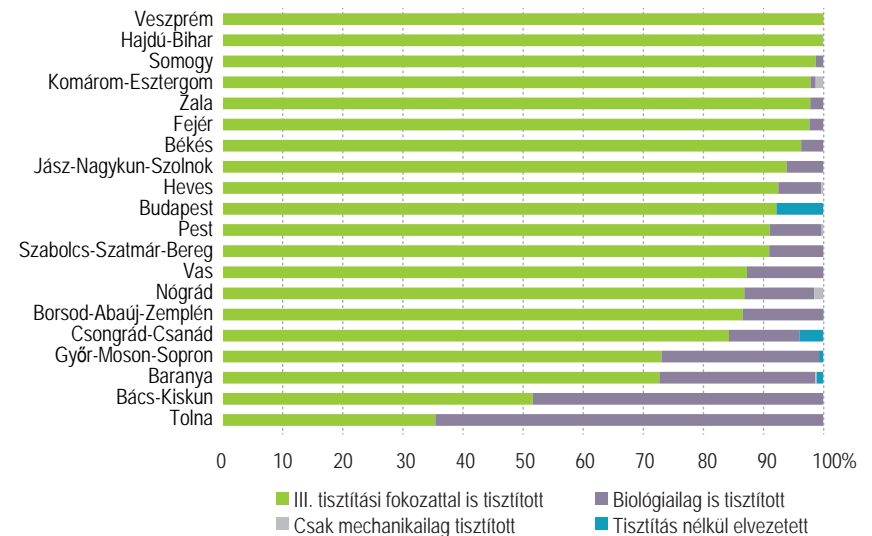

* A közkifolyókon keresztül szolgáltatott ivóvízzel együtt.

4.90. A közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások aránya, 2019

4.91. A közüzemi szennyvízgyűjtő hálózaton elvezetett szennyvíz megoszlása tisztítási fokozatok szerint, 2019

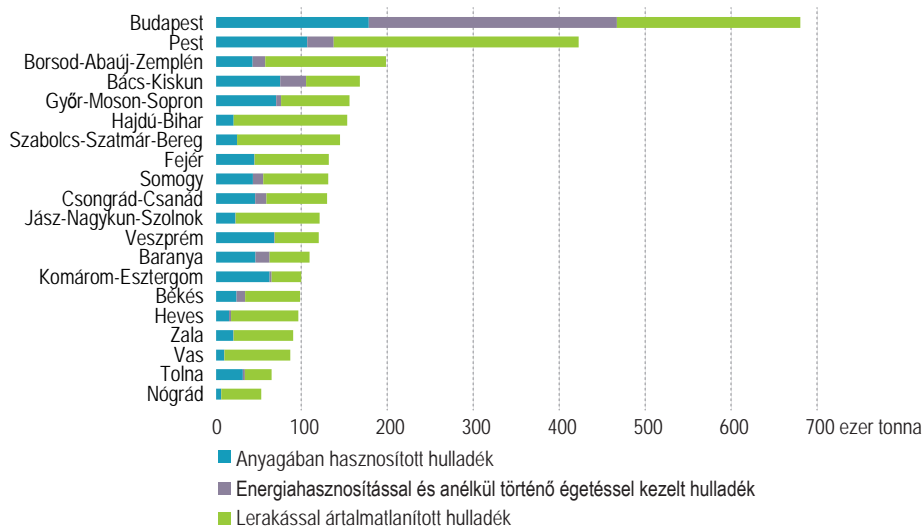

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

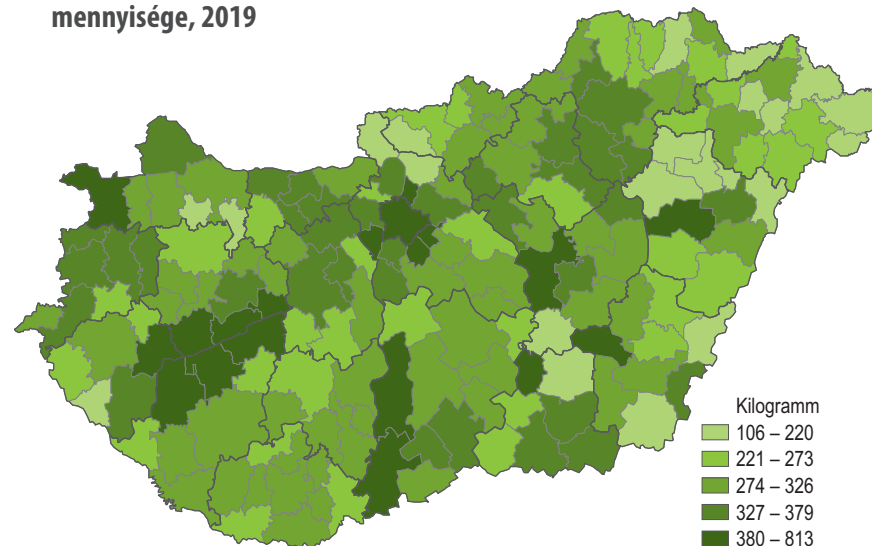
A gazdaság élénkülésével együtt jár a fogyasztás növekedése, ebből adódóan 2014 óta emelkedik a közszolgáltatás keretében elszállított települési hulladék mennyisége is, ami 2019-ben 3,2 millió tonnát tett ki. Ez a mennyiség 3,8%-kal meghaladta az előző, 17%-kal pedig a 2013. évit. Az egy főre jutó elszállított települési hulladék 332 kilogramm volt, a legtöbbet (500 kilogramm fölött) a nagyobb idegenforgalommal rendelkező Balaton környéki járásokban, a legkevesebbet az északkeleti térségekben gyűjtötték össze. A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék aránya az ország egyes területein igen eltérő: az összes elszállított hulladékon belül járásonként 0–63% között szóródott, átlagosan 17%-ot ért el. Mindössze négy járásban (Szentesi, Siófoki, Szarvasi és Fonyódi) haladta meg a 40%-ot az elkülönített gyűjtés részesedése.

A hulladékkezelési módok közül a környezeti szempontból legártalmasabbnak számító lerakás részesedése a legmagasabb (2019-ben 57%). Ez az arány a legnagyobb mennyiségű hulladékot termelő fővárosban jóval átlag alatti (31%), ugyanakkor 7 megyében még mindig 75% fölötti volt 2019-ben. Az anyagában hasznosított hulladék mennyisége és részesedése (29%) az előző évi csökkenés után 2019-ben ismét emelkedett. Energiahasznosítással és anélkül történő égetéssel a hulladék 13%-át ártalmatlanították, aránya a fővárosban kimagasló (42%) volt.

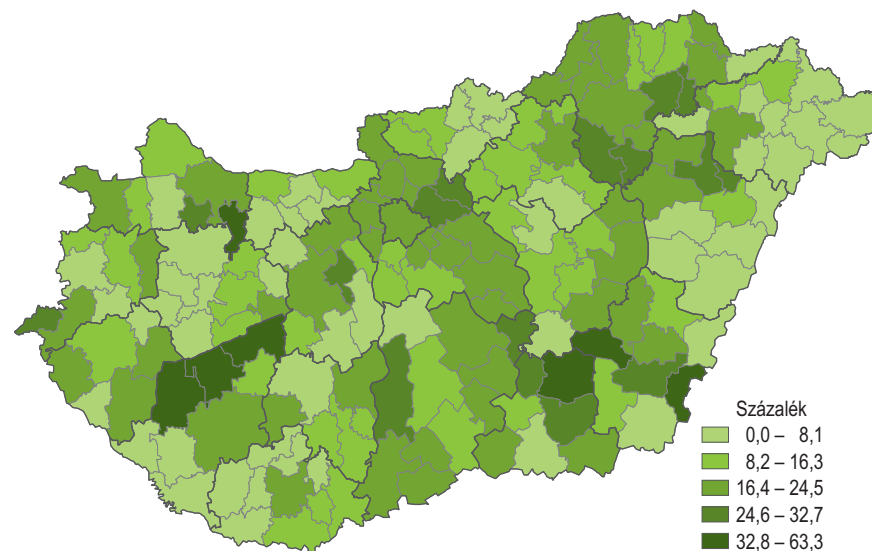
4.92. A hulladék hasznosítása, ártalmatlanítása, 2019

4.93. A közszolgáltatás keretében elszállított települési hulladék egy főre jutó mennyisége, 2019

4.94. A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék aránya, 2019

4.22. Energiafelhasználás

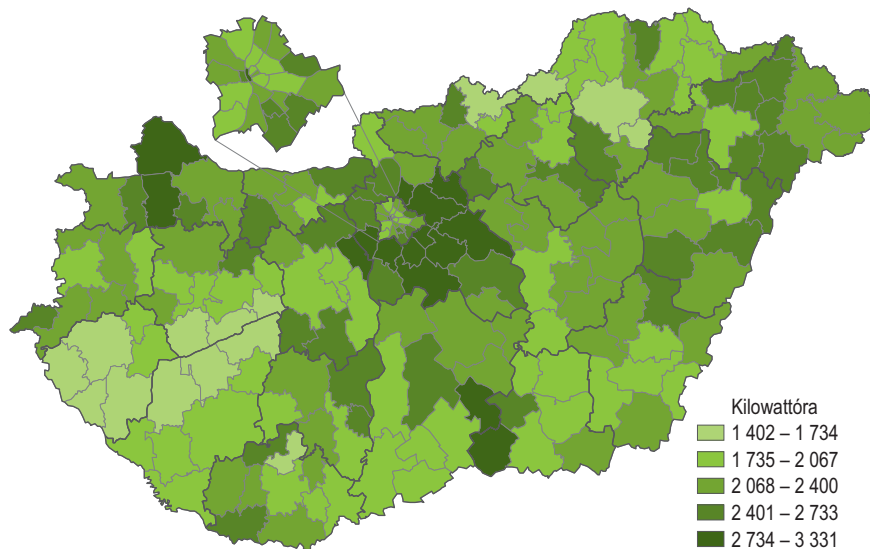
2019-ben az ország energiafelhasználása⁴ (1108 PJ) 1,5%-kal kisebb volt az egy évvel korábbinál. Az év során szolgáltatott villamos energia 29, a vezetékes gáz 38 és a távhőmennyiség 72%-át a háztartások használták fel. 2019-ben a háztartások fajlagos villamosenergia-fogyasztása az előző évi csökkenés után nőtt: átlagosan 2171 kilowattóra villamos energiát vettek igénybe, 10 kilowattórával többet, mint 2018-ban. A fogyasztás jellemzően a Pest és a Győr-Moson-Sopron megyei járásokban magasabb, az ország délnyugati részén jóval alacsonyabb volt az átlagosnál.

A lakások 73%-ában használtak az ott élők hálózati gázt 2019-ben, a háztartási gázfogyasztók 87%-a az energiaforrást fűtésre is használhatta. A háztartások éves átlagos gázfogyasztása 1041 m³ volt, majdnem azonos az egy évvel korábbival. Budapest két külső kerületében és a főváros vonzáskörzetéhez tartozó több járásban a felhasználás meghaladta az 1500 m³-t. Budapest egyes északi és több belső kerületében ugyanakkor a fogyasztás legfeljebb az átlagos mennyiség harmadnegyedét érte el, mivel itt gyakoribbak a gázt csak főzésre használó, távfűtést igénybe vevő háztartások.

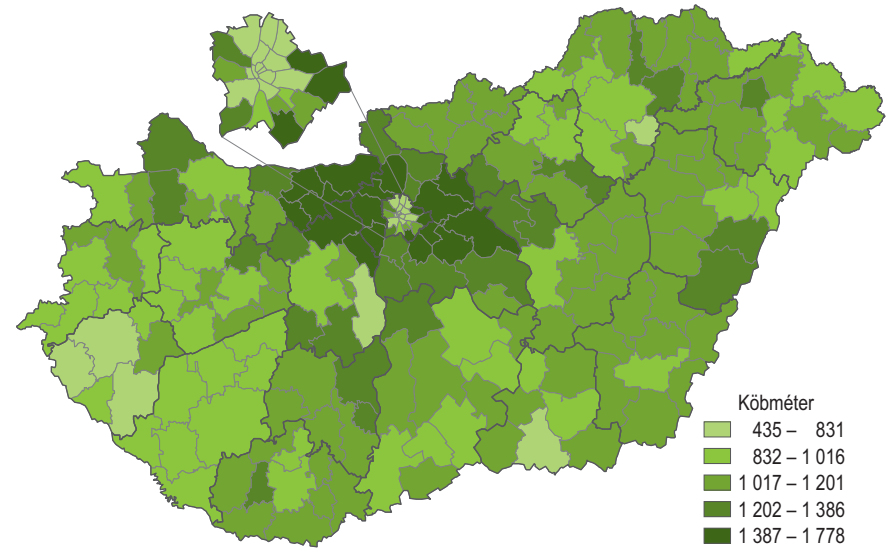
Közel 653 ezer otthon, a lakásállomány mintegy 15%-a volt bekapcsolva a távhőellátásba 2019 folyamán. Számuk egy év alatt mintegy 2 ezerrel nőtt. A távfűtött lakások 37%-a Budapesten található, a fővárosi otthonok 26%-a rendelkezett ezzel a szolgáltatással. Békéscsaba, Nagykanizsa és Zalaegerszeg kivételével minden megyei jogú városban volt távfűtés.

⁴Forrás: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal.

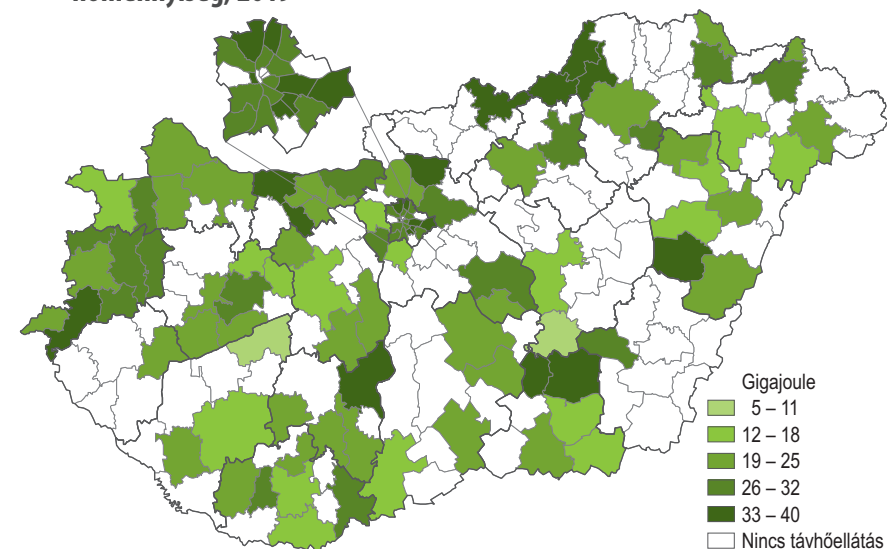
4.95. Egy háztartási fogyasztóra jutó villamosenergia-felhasználás, 2019

4.96. Egy háztartási fogyasztóra jutó vezetékesgáz-fogyasztás, 2019

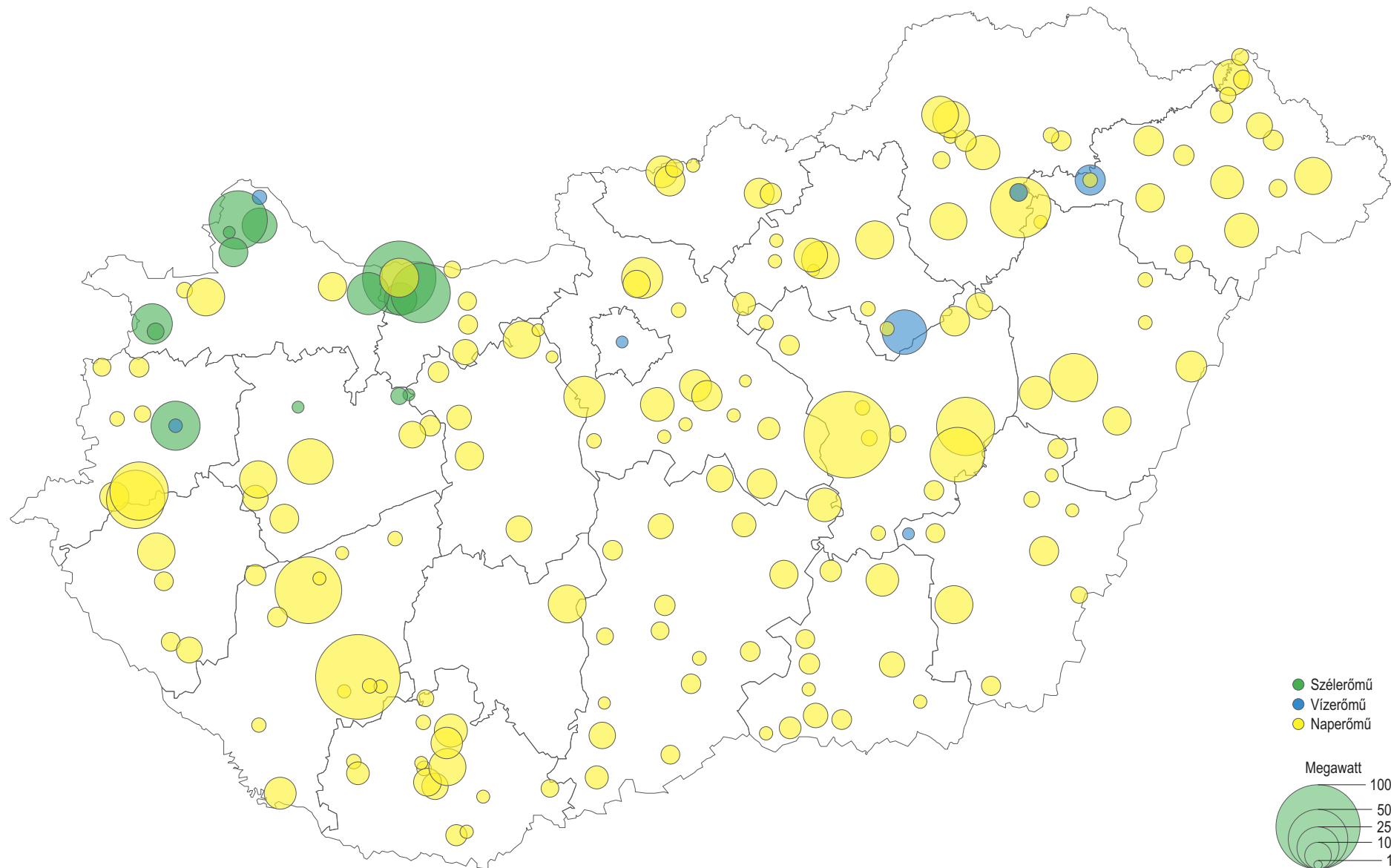

4.97. Egy távfűtésbe bekapcsolt lakásra jutó távhőellátásra felhasznált hőmennyiség, 2019

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

4.98. A legalább 2 megawatt beépített teljesítőképességű, villamos energiát termelő nap-, szél- és vízerőművek, 2019

4.23. Természeti környezet

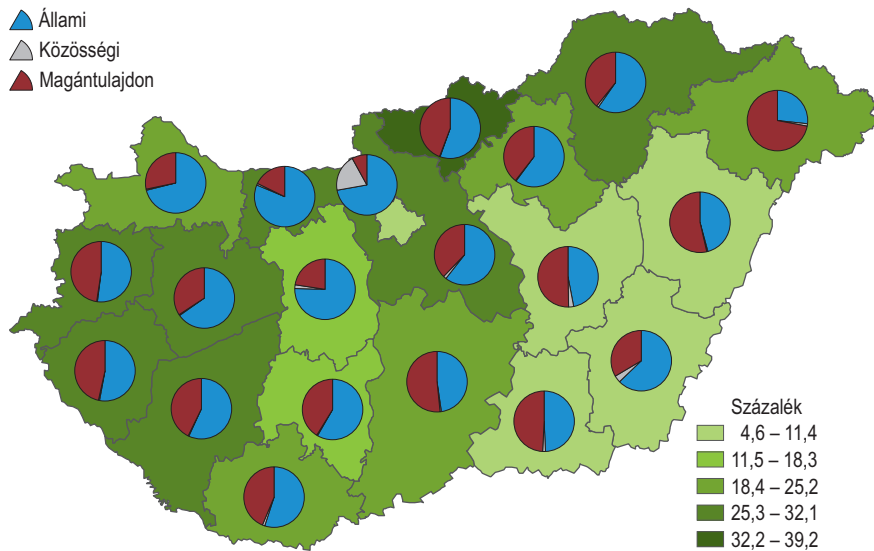
Magyarország területének 21%-át (1,9 millió hektár) borította erdő 2019-ben, nagysága az ezredforduló óta 151 ezer hektárral nőtt. Az erdőterület döntő részét lombhullatók borították, a tűlevelűek aránya mindössze 10%-ot (Vas megyében azonban 33%-ot) tett ki. Az Északi- és a Dunántúli-középhegység erdősültsége az éghajlati adottságok miatt kiemelkedő.

2019-ben az erdők 56%-a állami, 43%-a magán-, 1%-a közösségi tulajdonban volt. Az állami tulajdonú erdők aránya Komárom-Esztergom (81%), a magánerdőké Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (72%) volt a legmagasabb. A főváros erdőterületeinek ötöde közösségi tulajdonban van. Míg a megyék többségében az erdőterület főként (országosan 58%-a) gazdasági, Budapest erdőinek 92%-a védelmi vagy közjóléti rendeltetésű.

2019-ben 311 országos jelentőségű védett természeti területet tartottak nyilván az országban, ezek nagysága 849 ezer hektár volt, 15%-uk fokozottan védett besorolást kapott. Tíz nemzeti parkunk adja a terület 57%-át, ezek elsősorban Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében találhatóak.

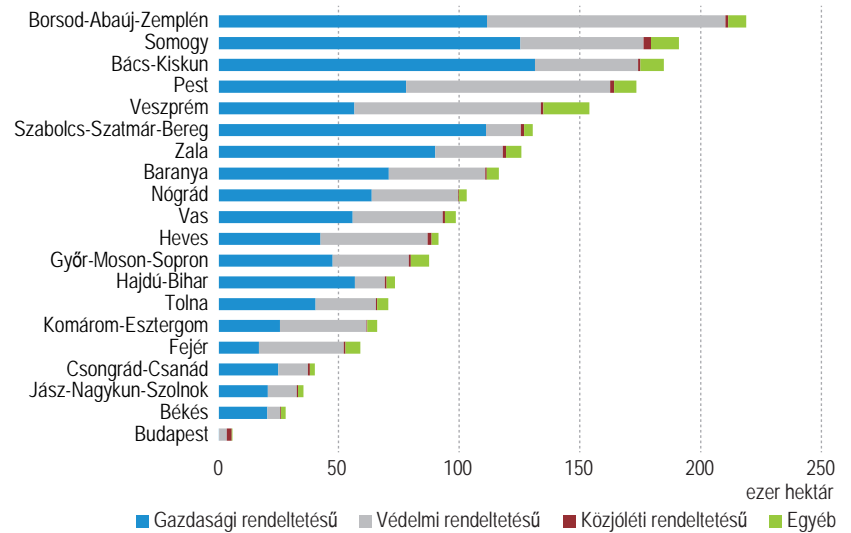
Az Európai Unió összefüggő ökológiai hálózata, a Natura 2000 a madárvédelmi (2009/147/ EK) és élőhelyvédelmi (92/43/EGK) irányelvek alapján kijelölt különleges madárvédelmi és különleges természetmegőrzési területeket foglalja magába. Magyarországon 46 élőhelytípust jelöltek ki, amelyeken 36 növény-, 91 madár- és 105 egyéb állatfajt azonosítottak.

4.99. Erdősültség és az erdők tulajdon szerinti megoszlása, 2019. december 31.

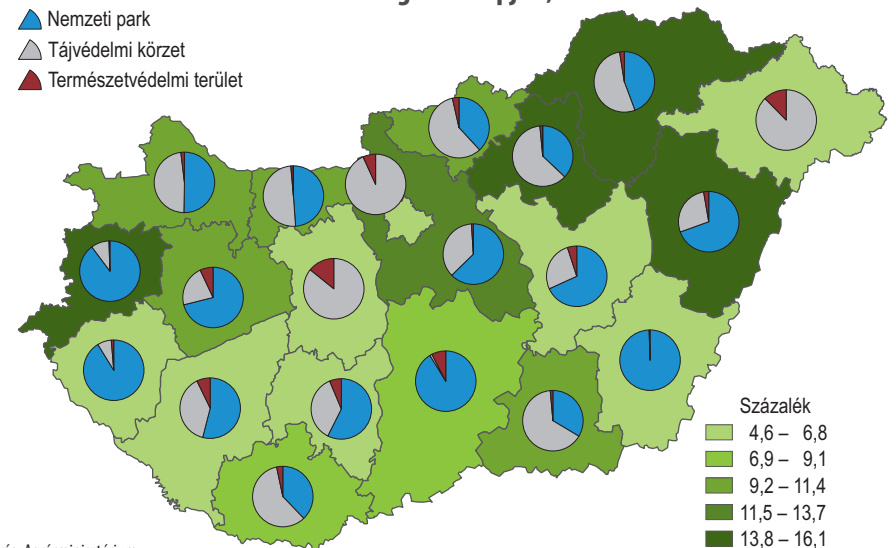
Forrás: Nemzeti Földügyi Központ Erdészeti Főosztály.

4.100. Erdőgazdálkodási célú terület rendeltetés szerint, 2019. december 31.

Forrás: Nemzeti Földügyi Központ Erdészeti Főosztály.

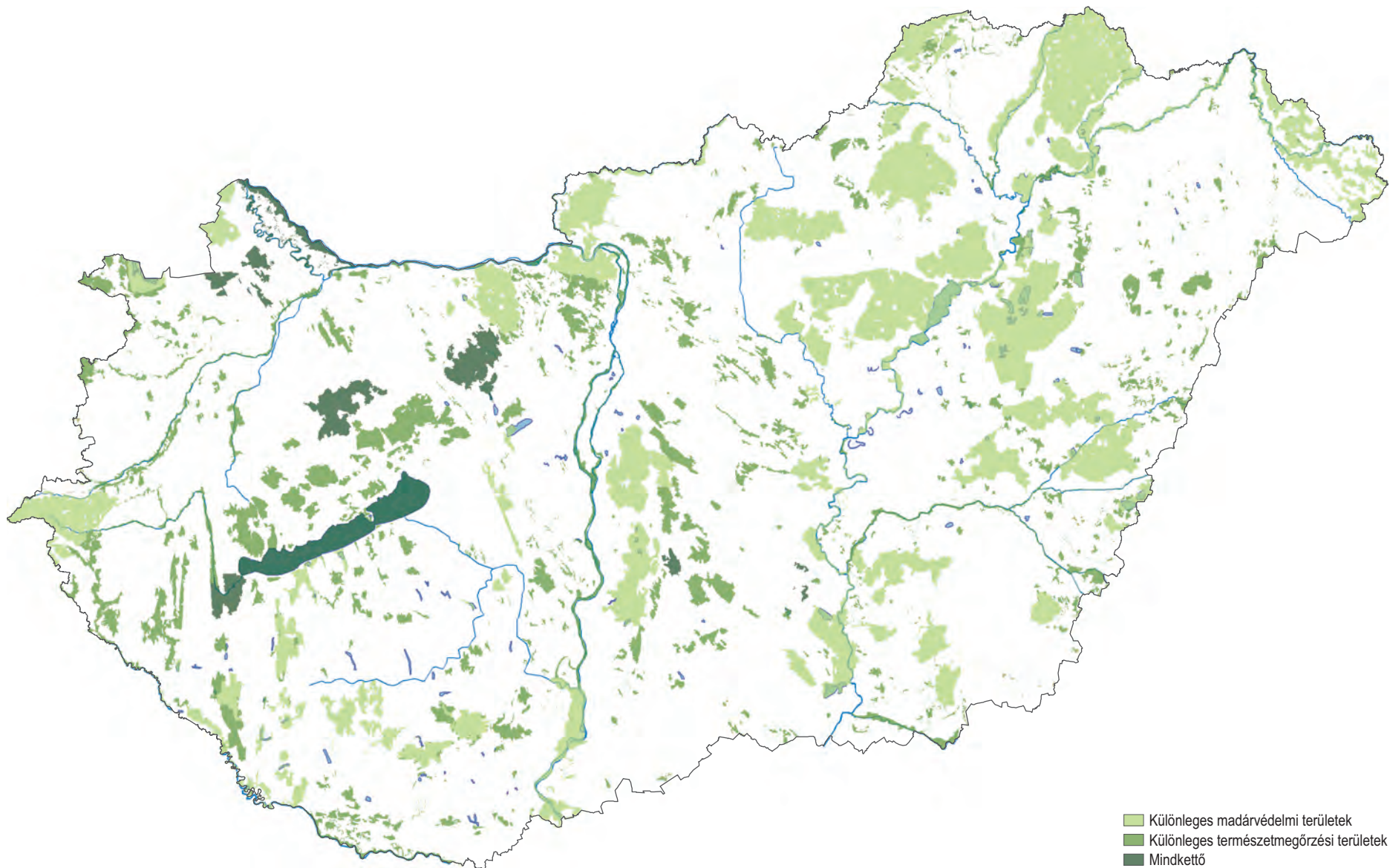
4.101. Az országos jelentőségű védett természeti területek aránya és megoszlása védett természeti területi kategória alapján, 2019

Forrás: Agrárminisztérium.

4 TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MAGYARORSZÁGON

4.102. Natura 2000 területek

**5. Regionális különbségek főbb mutatói
az Európai Unióban..... 77**

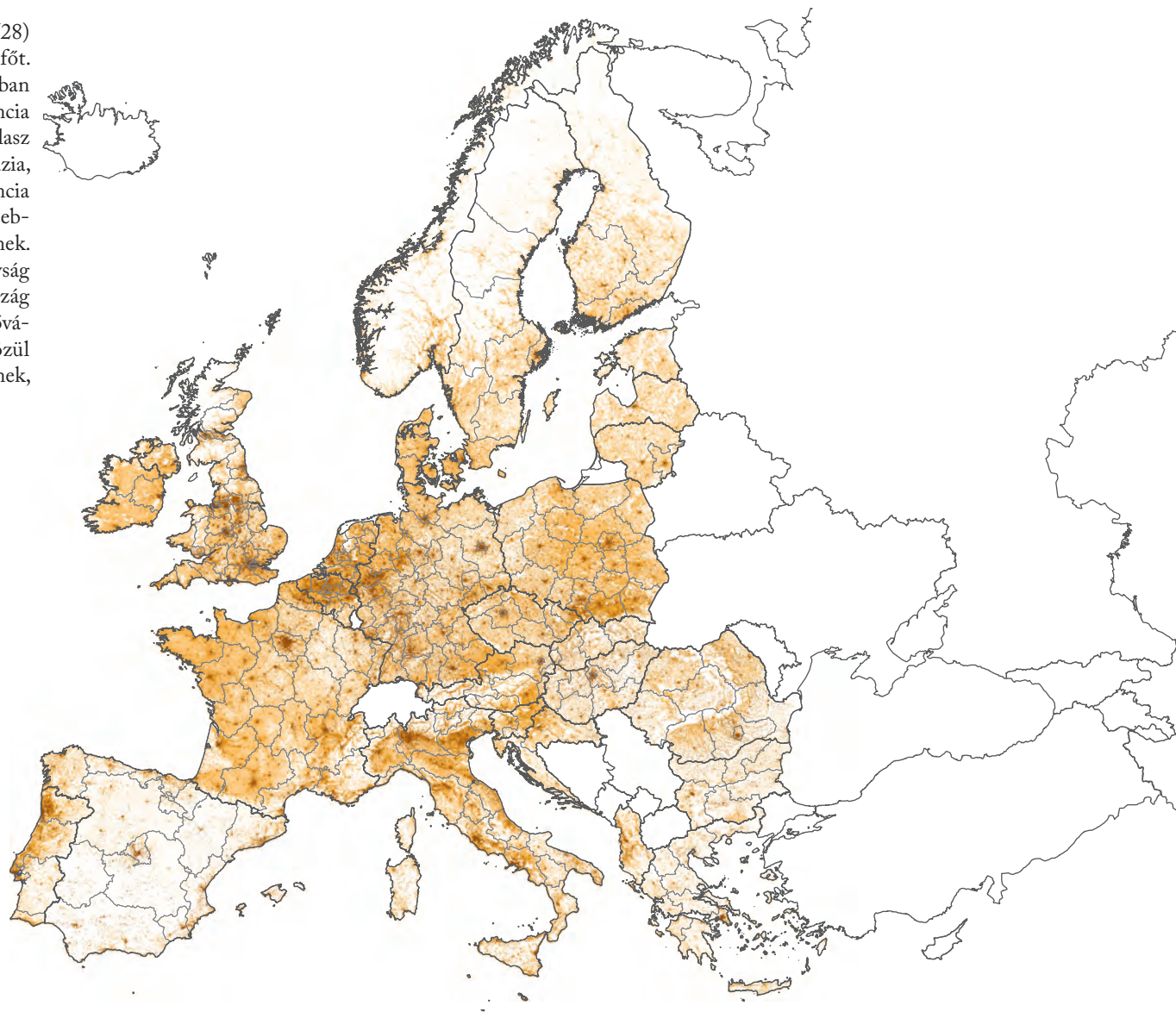
5 REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK FŐBB MUTATÓI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

5.1. Az egy négyzetkilométeres földrajzi rácsnálóra (gridre) jutó népesség száma, 2011

2019. január 1-jén az Európai Unió (EU28) népessége meghaladta az 513 millió főt. A lakosság tizede a hat legnépesebb régióban élt. Ezek közül 10 millió fő feletti a francia fővárost is magába foglaló Ile-de-France és az olasz Lombardia lélekszáma, három spanyol régió (Andalúzia, Katalónia és Comunidad de Madrid), valamint a francia Rhône-Alpes pedig 6,6–8,4 millió lakosú. A legkevesebben (30 ezren) a finnországi Aland régióban élnek. A legsűrűbben lakott területeknek az Egyesült Királyság középső és déli régiói, a Benelux államok, Németország északnyugati és Olaszország északi része, valamint a fővárosi térségek számítanak. A magyar régiók közül Budapesten kétszer annyian (közel 1,8 millióan) élnek, mint a legkisebb lélekszámú Dél-Dunántúlon.

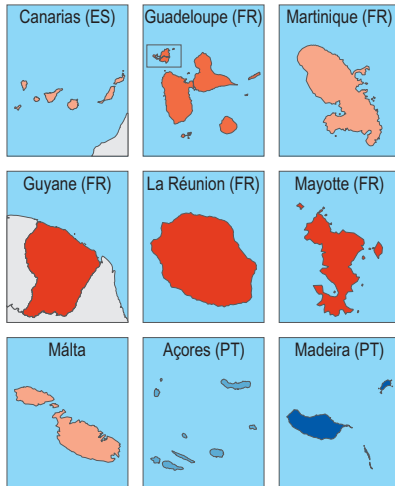
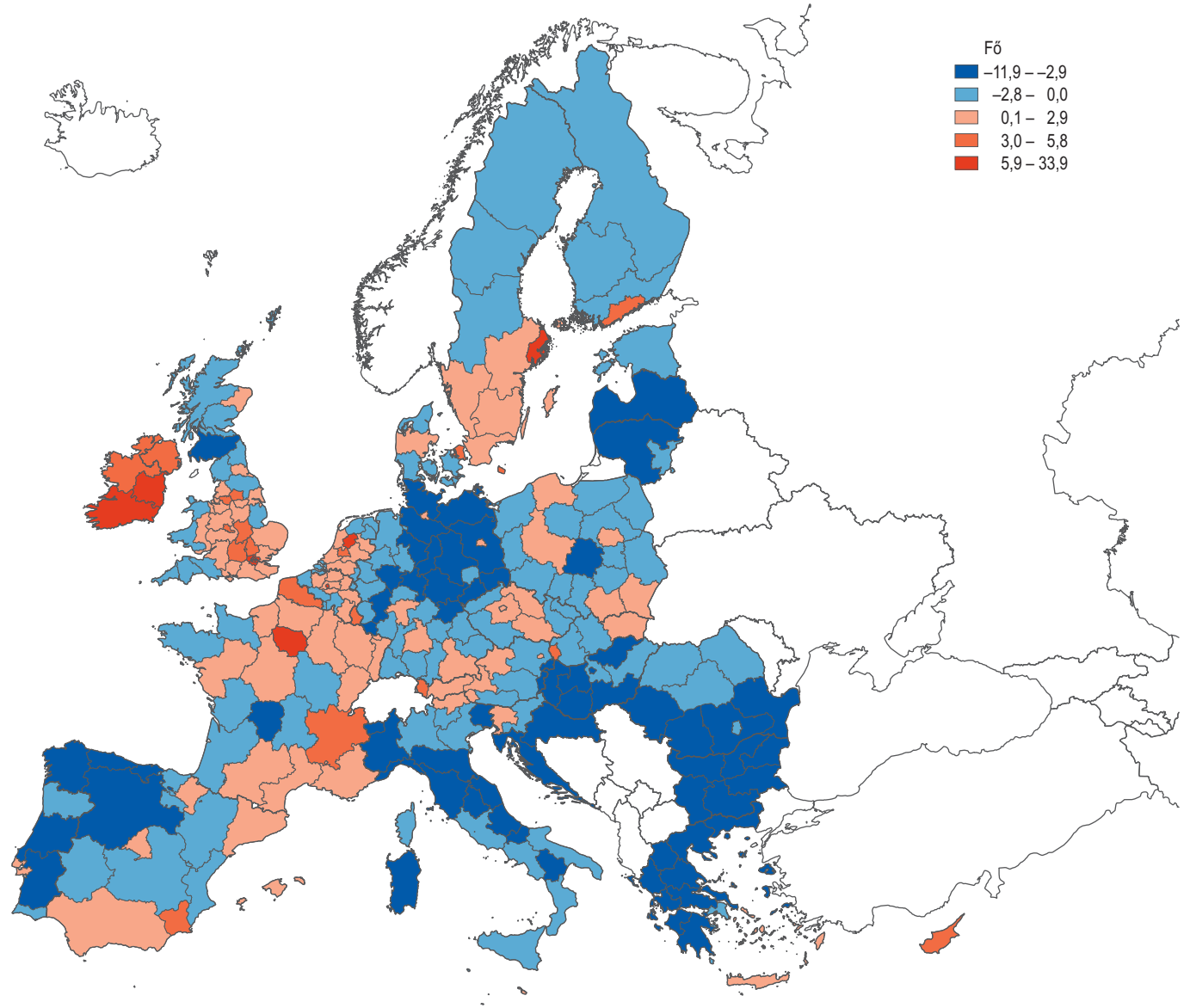
Fő	
1 – 10	
11 – 50	
51 – 100	
101 – 500	
501 – 53 119	

Forrás: 2011. évi népszámlálás.

5.2. Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, a 2014–2018. évek átlaga*

Az Európai Unióban a halálozások száma 2015 óta meghaladja a születéseket. 2018-ban már a régiók kétharmadában természetes fogyás alakult ki. A népesség természetes utánpótlása leginkább Írország, az Egyesült Királyság, Franciaország és a Benelux államok régióiban, valamint Svédország sűrűbben lakott területein jellemző. Magyarország mindegyik régiójában az uniós átlagot meghaladó a természetes fogyás mértéke.

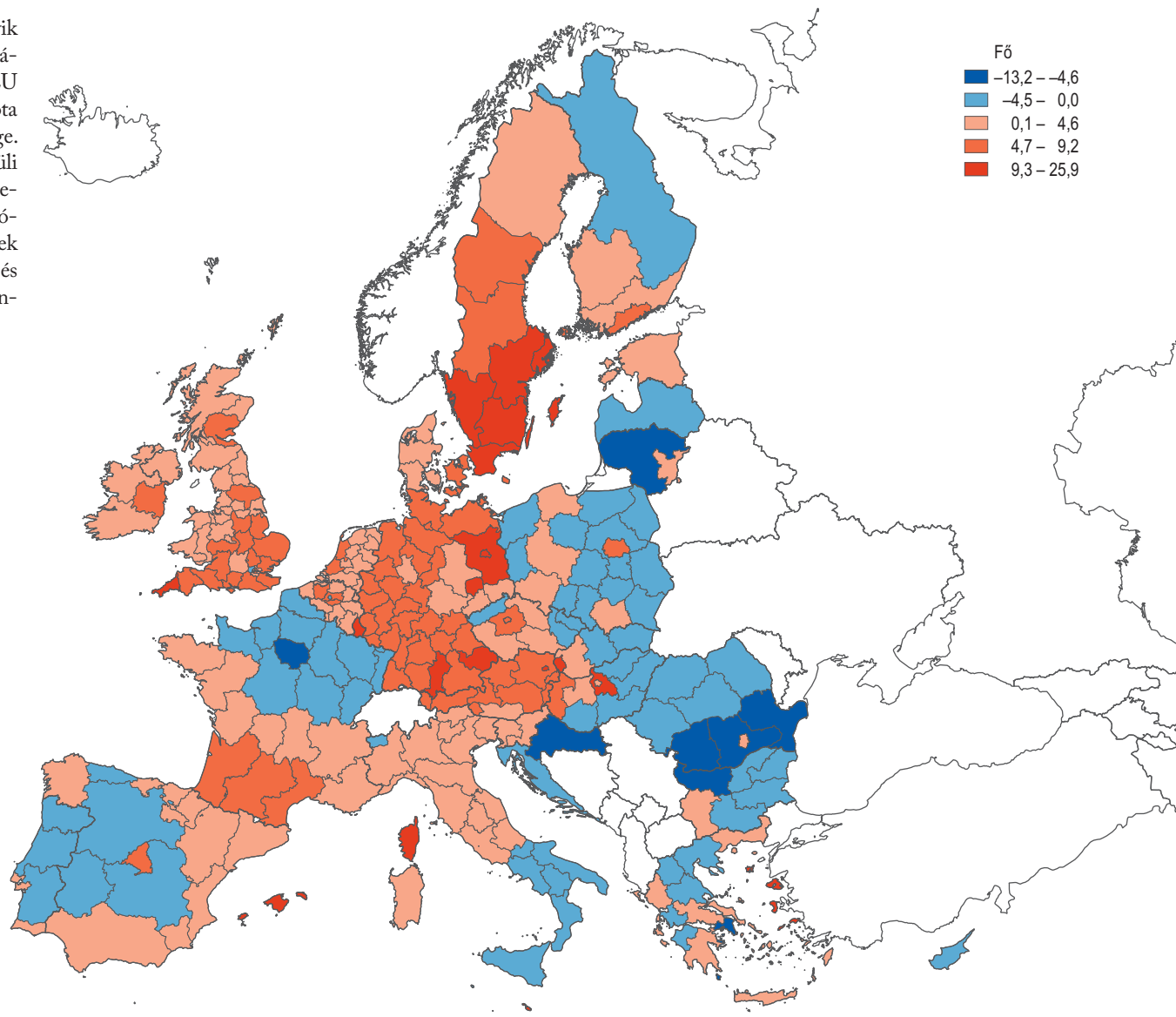
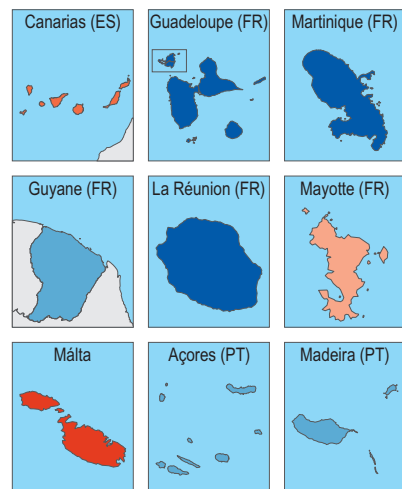
* Három skót régió (Eastern Scotland, West Central Scotland, Southern Scotland) adata 2017–2018-ra vonatkozik.

5 REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK FŐBB MUTATÓI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

5.3. Ezer lakosra jutó vándorlási egyenleg, a 2014–2018. évek átlaga*

Az Európai Unió a nemzetközi vándorlás egyik célterületének számít. Az unión kívüli országokkal szembeni migrációs többlet miatt az EU népessége annak ellenére bővül, hogy 2015 óta negatív a születések és a halálozások egyenlege. A 2014–2018 közötti időszakban – a közösségen belüli vándorlást is figyelembe véve – a régiók csaknem háromnegyedében meghaladta a bevándorlók száma az elvándorlókét. A vándorlás fő iránya a gazdaságilag fejlettebb térségek felé mutat, hazánkban a főváros és térsége, Közép- és Nyugat-Dunántúl jellemzően vándorlási nyereséggel rendelkezik.

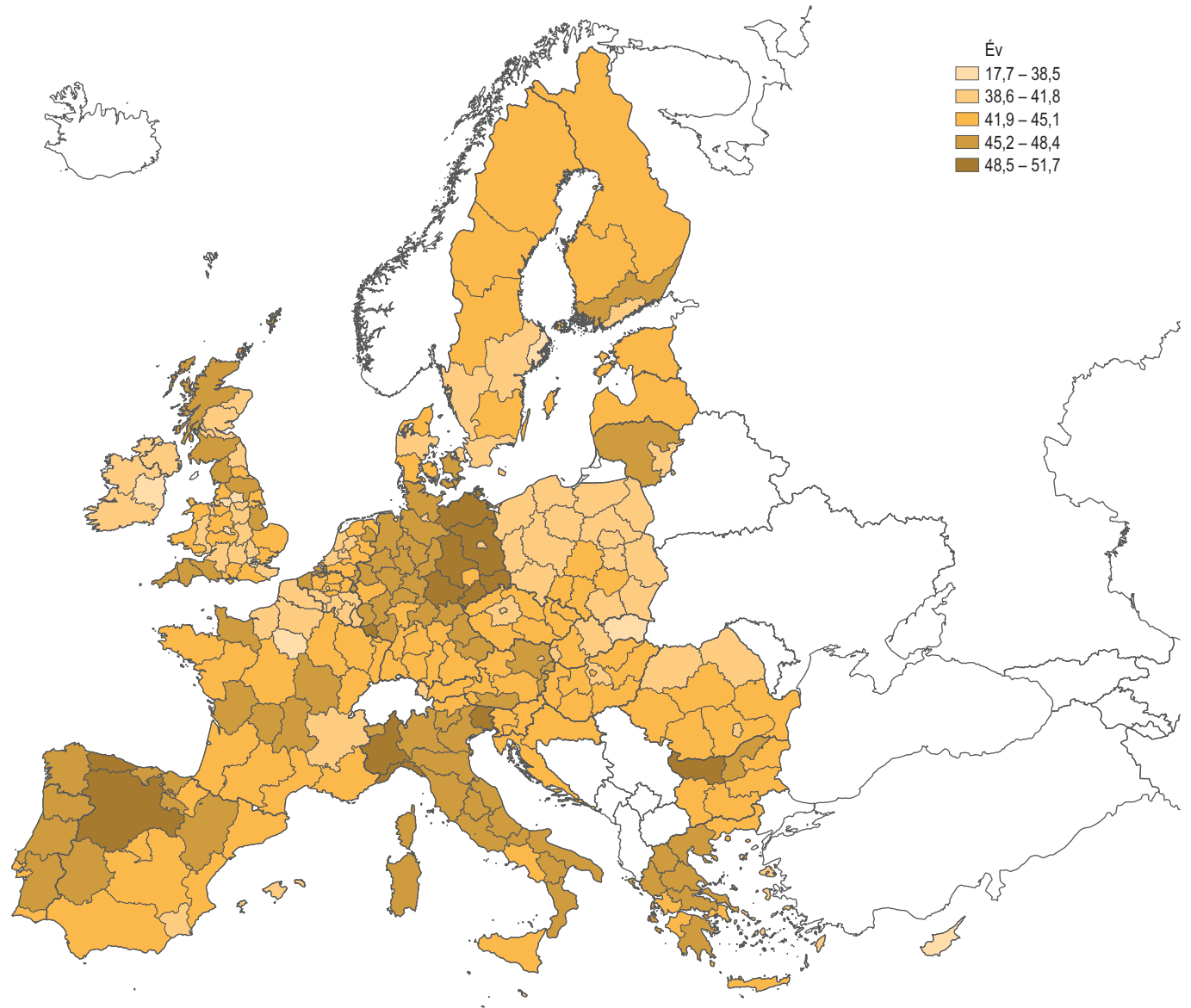
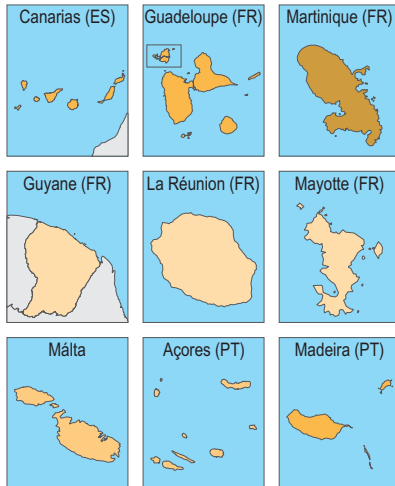
* Statistikai kiigazítással. Három skót régió (Eastern Scotland, West Central Scotland, Southern Scotland) adata 2017–2018-ra vonatkozik.

5.4. A medián életkor*, 2019

Az Európai Unió népességének a fele 44 évesnél fiatalabb volt 2019-ben. Néhány tengerentúli területet leszámítva a medián életkor régióként 33 és 52 év között szóródott.

A legmagasabb medián életkor (50 év feletti) 5 kelet-németországi régióban és Liguriában (Olaszország), a legalacsonyabb (36 év alatti) pedig Belgium és az Egyesült Királyság egyes, főképp fővárosi, illetve főváros környéki régióiban volt. A magyar régiók jellemzően az uniós középmezőnyhöz tartoztak, a legfiatalabb korszerkezetű Pest régióban 42, a legidősebb Dél-Dunántúlon közel 45 év volt a medián életkor.

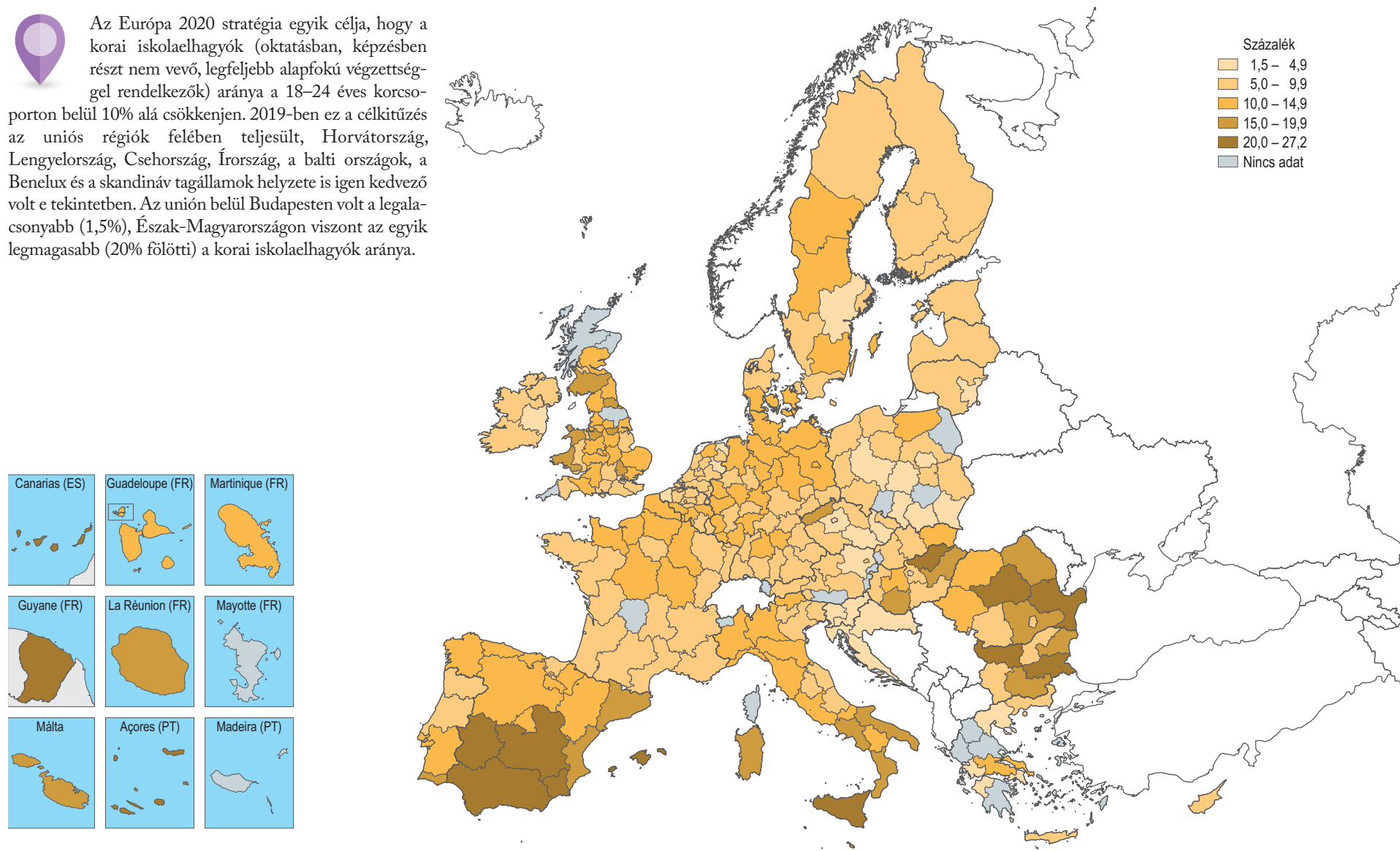
* Northern Ireland (Egyesült Királyság) régió adata 2018-ra vonatkozik.

5 REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK FŐBB MUTATÓI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

5.5. A korai iskolaelhagyók aránya a 18–24 éves népességből, 2019*

Az Európa 2020 stratégia egyik célja, hogy a korai iskolaelhagyók (oktatásban, képzésben részt nem vevő, legfeljebb alacsonyabb szintű végzettségűekkel rendelkezők) aránya a 18–24 éves korcsoporton belül 10% alá csökkenjen. 2019-ben ez a célkitűzés az uniós régiók felében teljesült, Horvátország, Lengyelország, Csehország, Írország, a balti országok, a Benelux és a skandináv tagállamok helyzete is igen kedvező volt e tekintetben. Az unión belül Budapesten volt a legalacsonyabb (1,5%), Észak-Magyarországon viszont az egyik legmagasabb (20% fölötti) a korai iskolaelhagyók aránya.

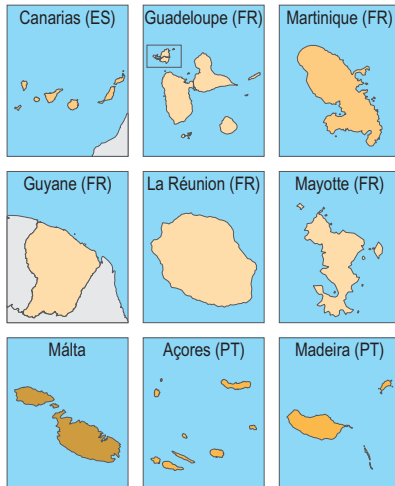
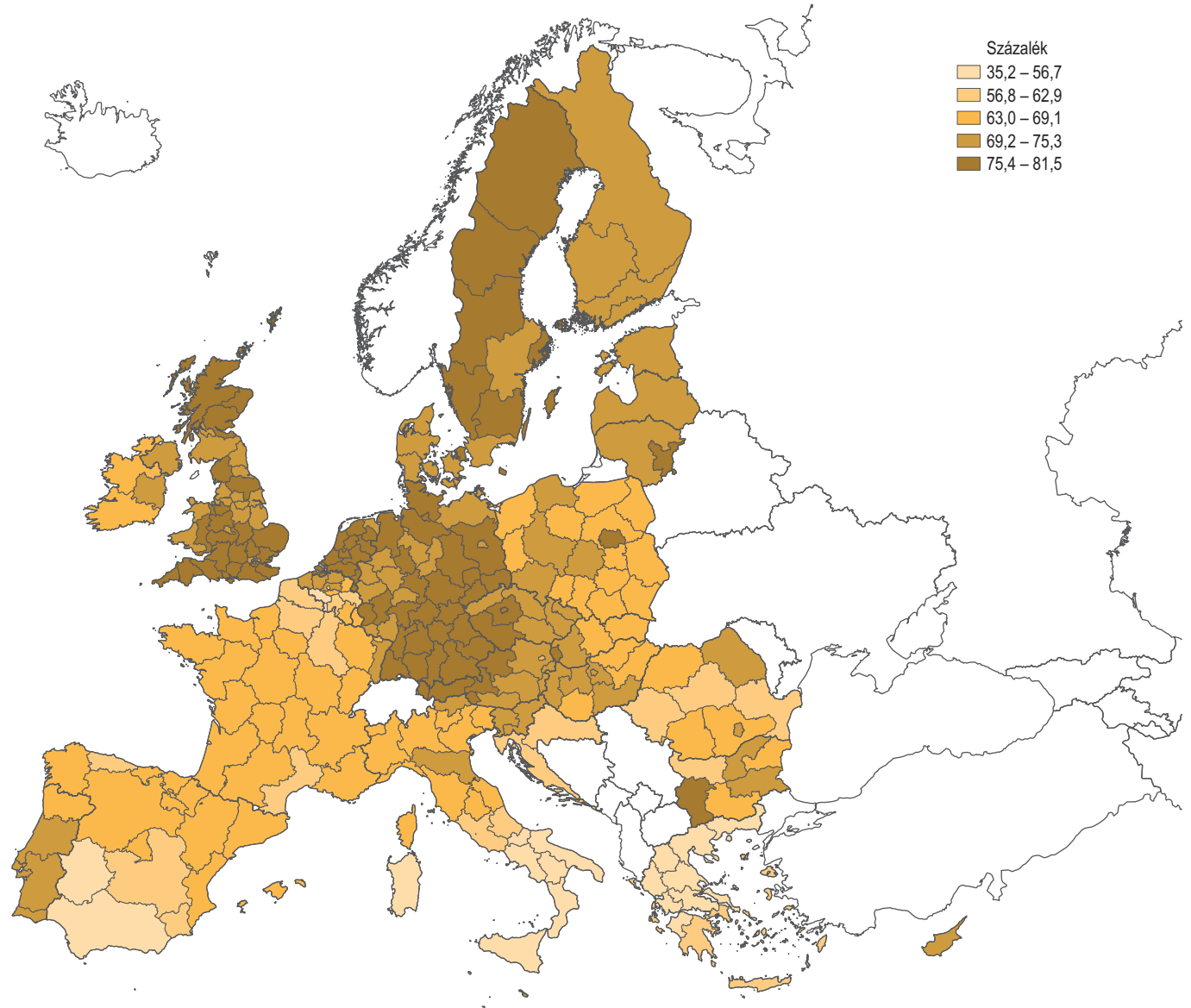
* Auvergne (Franciaország), Cumbria (Egyesült Királyság), Lódzkie (Lengyelország), Mellersta Norrland és Övre Norrland (mindkettő Svédország), Sostines (Litvánia) régiók adatai 2018-ra vonatkoznak.

5.6. A 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája, 2019

2019-ben az Európai Unió 15–64 éves népességének 69,2%-a foglalkoztatott volt.

A foglalkoztatási ráta az unió középső és északi (jellemzően német, brit és svéd) régióiban volt a legmagasabb, a déli térségekben pedig a legalacsonyabb. A 8 magyar régió közül 5-ben meghaladta a foglalkoztatási szint az uniós átlagot, Észak-Alföldön, Észak-Magyarországon és Dél-Dunántúlon elmaradt attól. 2010 óta hazánk mindegyik régiója jelentősen előrelépett az uniós rangsorban.

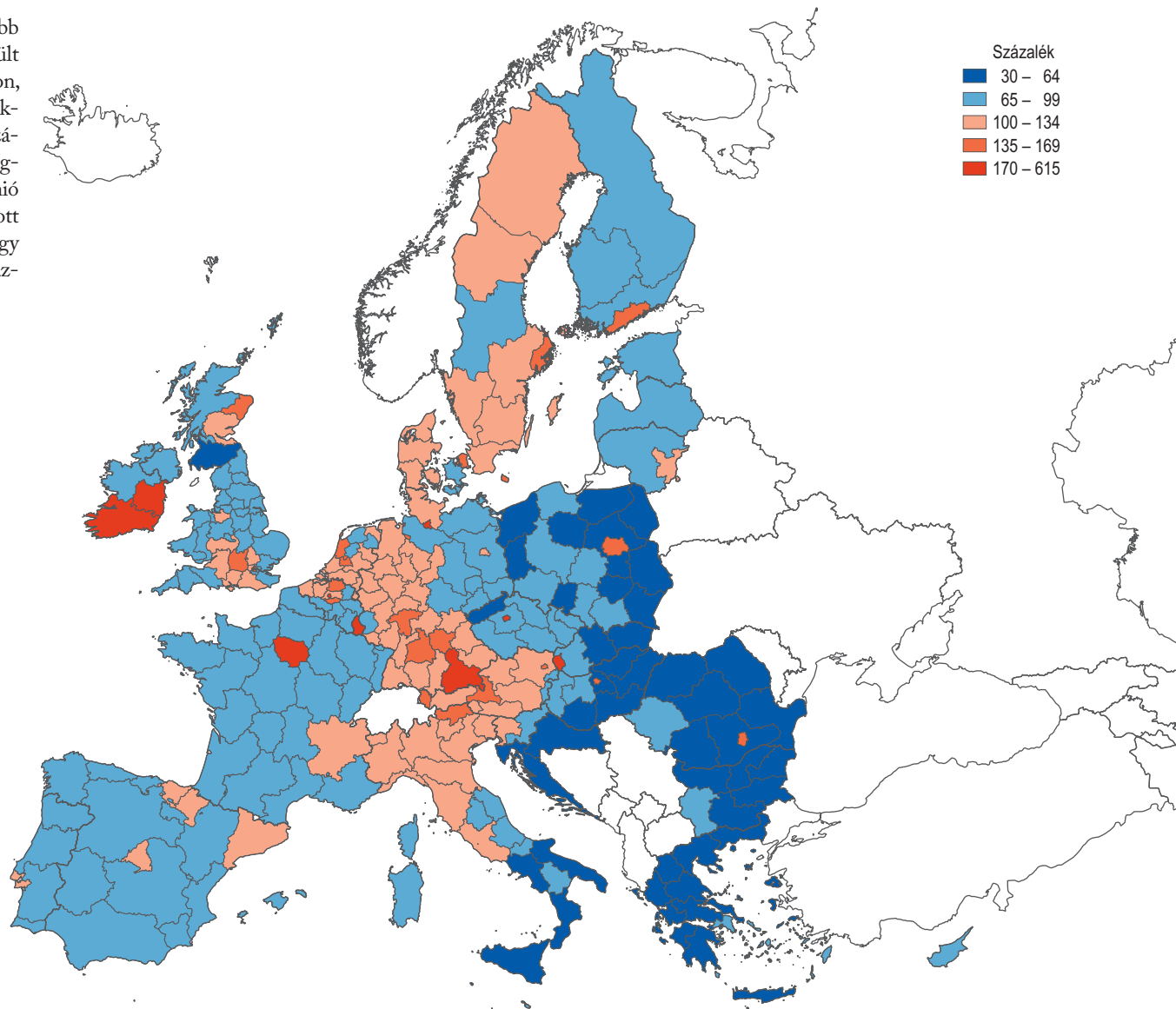
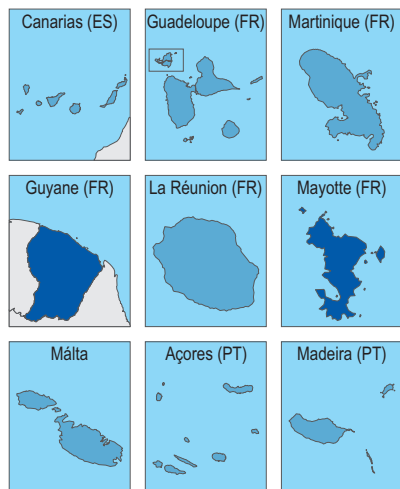

5 REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK FŐBB MUTATÓI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

5.7. Az egy főre jutó GDP az Európai Unió átlagának százalékában, vásárlóerő-paritáson számolva, 2018

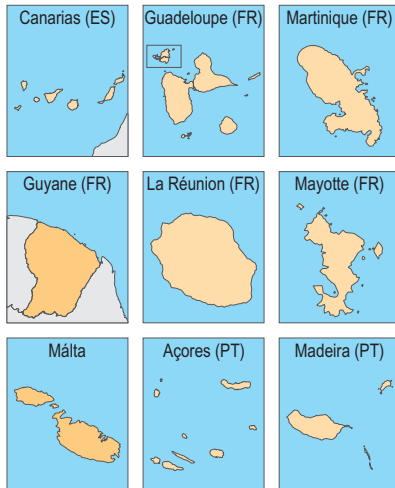
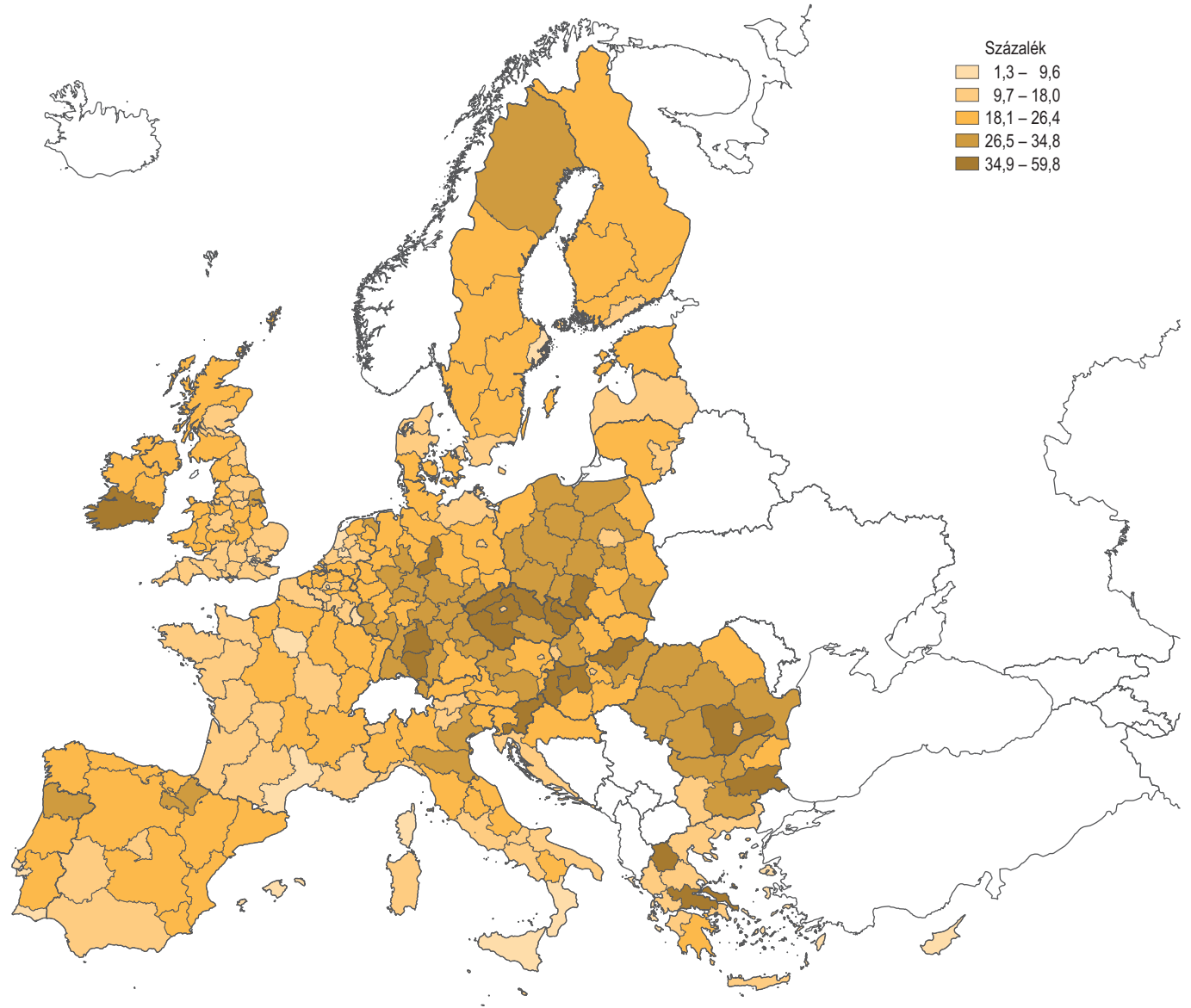
Az Európai Unió gazdaságilag legfejlettebb részét zömmel az Írországtól, illetve az Egyesült Királyság déli részétől a Benelux államokon, Németországon és Ausztrián keresztül Észak-Olaszországig terjedő övezete, valamint a skandináv országok, továbbá az egyes tagállamok fővárosait magukba foglaló régiók jelentették 2018-ban. Ezzel szemben az unió keleti, délkeleti (többnyire a 2000-es években csatlakozott országokhoz tartozó) térségeiben a legalacsonyabb az egy főre jutó GDP. A magyar régiók közül csak Budapest gazdasági fejlettsége haladta meg az uniós átlagot.

5.8. Az ipar aránya a bruttó hozzáadott értékből*, 2017

Az uniós gazdaság elsősorban a szolgáltatások teljesítményén alapul, ez a szektor az elmúlt években az EU28 bruttó hozzáadott értékéből 74% körül részesedett. 2017-ben a régiók zömében a szolgáltatások súlya 50% feletti volt. Az ipar az unió gazdasági teljesítményének 19%-át adta, szerepe Németország és Közép-Európa régióiban volt a legnagyobb. A magyar régiók közül Közép- és Nyugat-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon is kiemelkedően magas, 40% fölötti volt az ipari hozzáadott érték aránya.

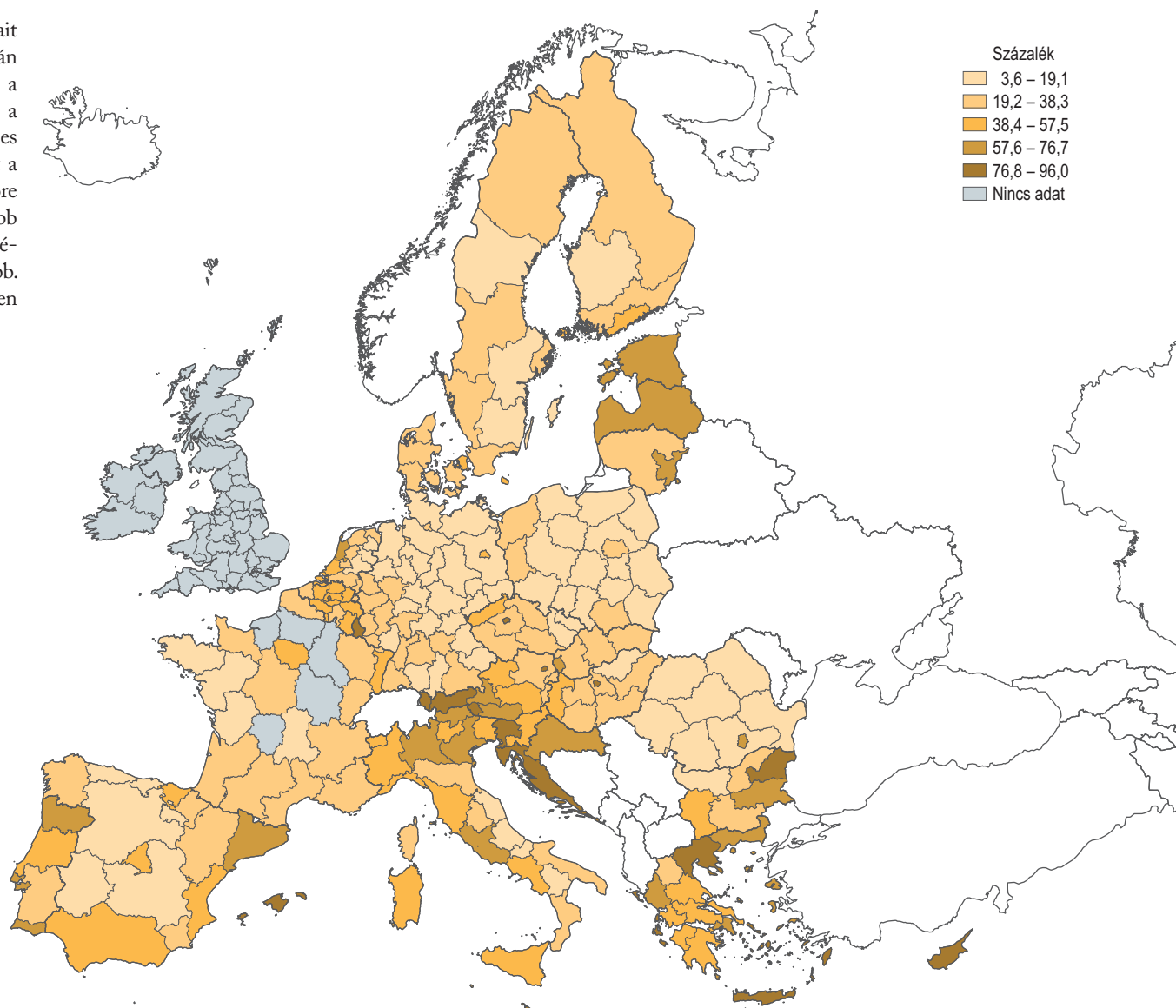
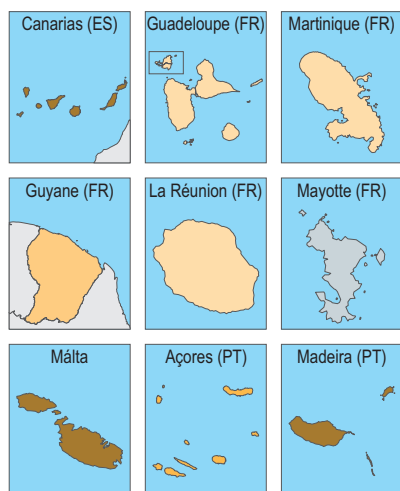
* Euróadatokból számítva. A francia régiók adatai 2016-ra vonatkoznak.

5 REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK FŐBB MUTATÓI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

5.9. A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya az összes vendégéjszakából*, 2019

Az unió leglátogatottabb turisztikai célpontjait a Kanári-szigetek, a Földközi-tenger partján fekvő területek, valamint két francia régió, a Párizst is magában foglaló Ile-de-France és a – többek között síparadicsomairól is ismert – Rhône-Alpes jelentik. 2019-ben a legtöbb (96 millió) vendégéjszakát a Kanári-szigeteken töltötték el. Az egyes régiók vendégköre igen eltérő, a külföldi turisták aránya jellemzően a kisebb lélekszámú országokban, Görögország tengerparti térségeiben és a fővárosok környékén volt a legmagasabb. Hazánkban a külföldi vendégéjszakák 60%-át Budapesten töltötték el 2019-ben.

* Az Egyesült Királyság, Írország és 6 francia régió adatai nem álltak rendelkezésre. Luxemburg és a görög régiók adatai 2018-ra vonatkoznak.

Területi egységek..... 87

Magyarország régiói (NUTS-2-egységek), 2019. január 1. 88

Magyarország megyéi (NUTS-3-egységek), 2019. január 1. 89

Magyarország járásai, 2019. január 1. 90

Magyarország települései, 2019. január 1. 91

Az Európai Unió országai (NUTS-0-egységek),
2019. január 1. 92

Az Európai Unió régiói (NUTS-2-egységek),
2019. január 1. 93

TERÜLETI EGYSÉGEK

Magyarország régiói (NUTS-2-egységek), 2019. január 1.

Magyarország megyéi (NUTS-3-egységek), 2019. január 1.

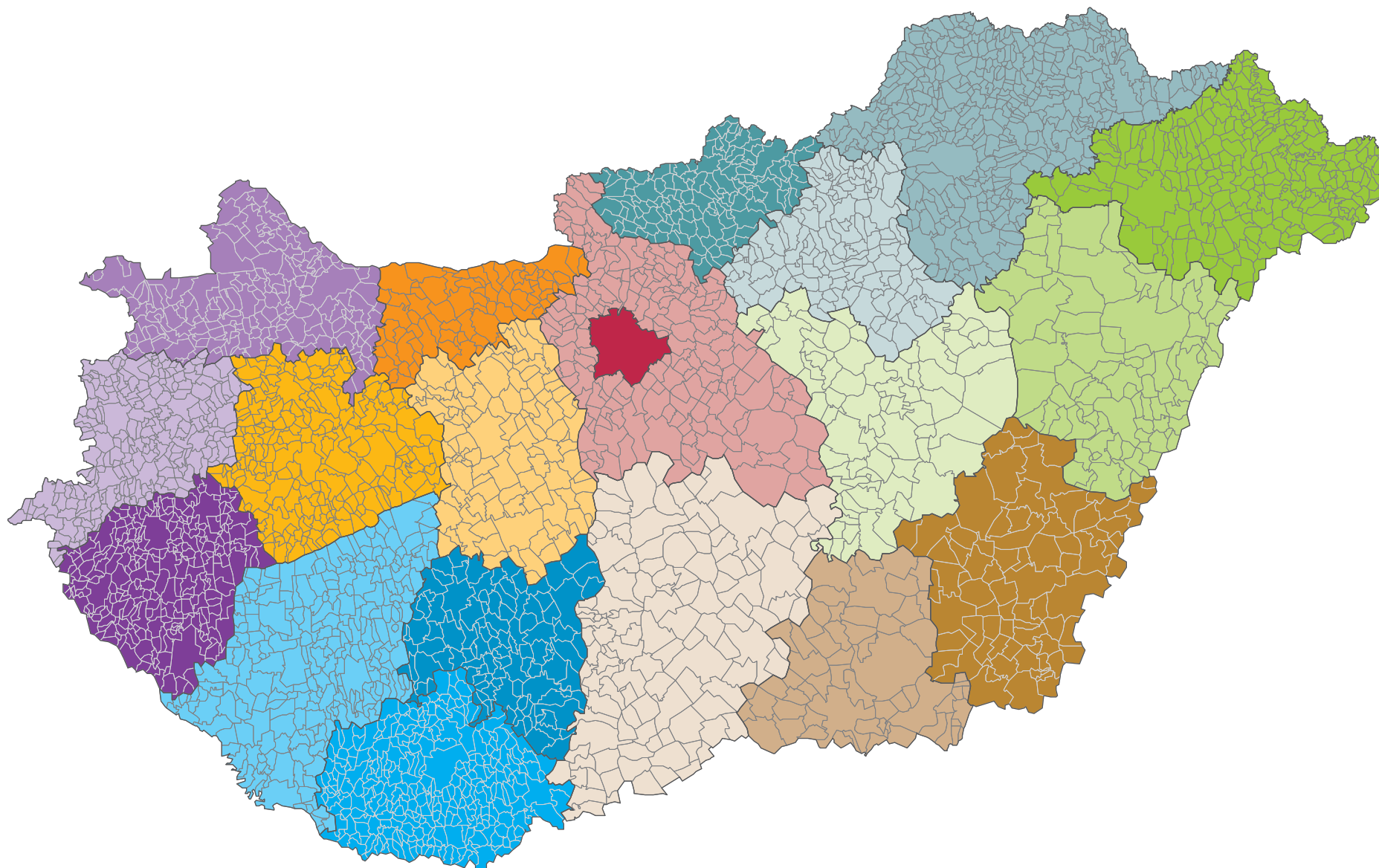
TERÜLETI EGYSÉGEK

Magyarország járásai, 2019. január 1.

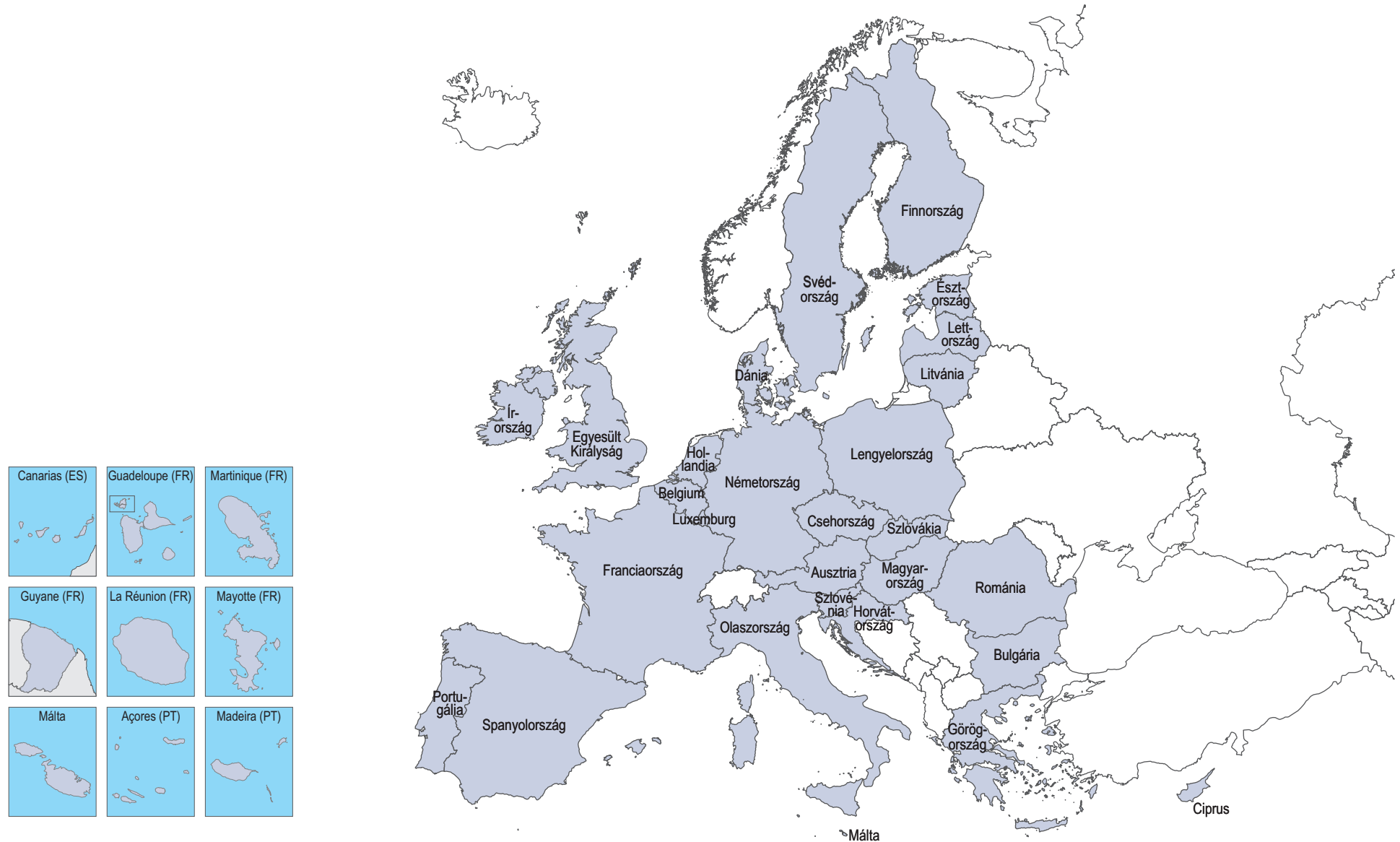
- 1 Budapest I. kerület
- 2 Budapest II. kerület
- 3 Budapest III. kerület
- 4 Budapest IV. kerület
- 5 Budapest V. kerület
- 6 Budapest VI. kerület
- 7 Budapest VII. kerület
- 8 Budapest VIII. kerület
- 9 Budapest IX. kerület
- 10 Budapest X. kerület
- 11 Budapest XI. kerület
- 12 Budapest XII. kerület
- 13 Budapest XIII. kerület
- 14 Budapest XIV. kerület
- 15 Budapest XV. kerület
- 16 Budapest XVI. kerület
- 17 Budapest XVII. kerület
- 18 Budapest XVIII. kerület
- 19 Budapest XIX. kerület
- 20 Budapest XX. kerület
- 21 Budapest XXI. kerület
- 22 Budapest XXII. kerület
- 23 Budapest XXIII. kerület

Magyarország települései, 2019. január 1.

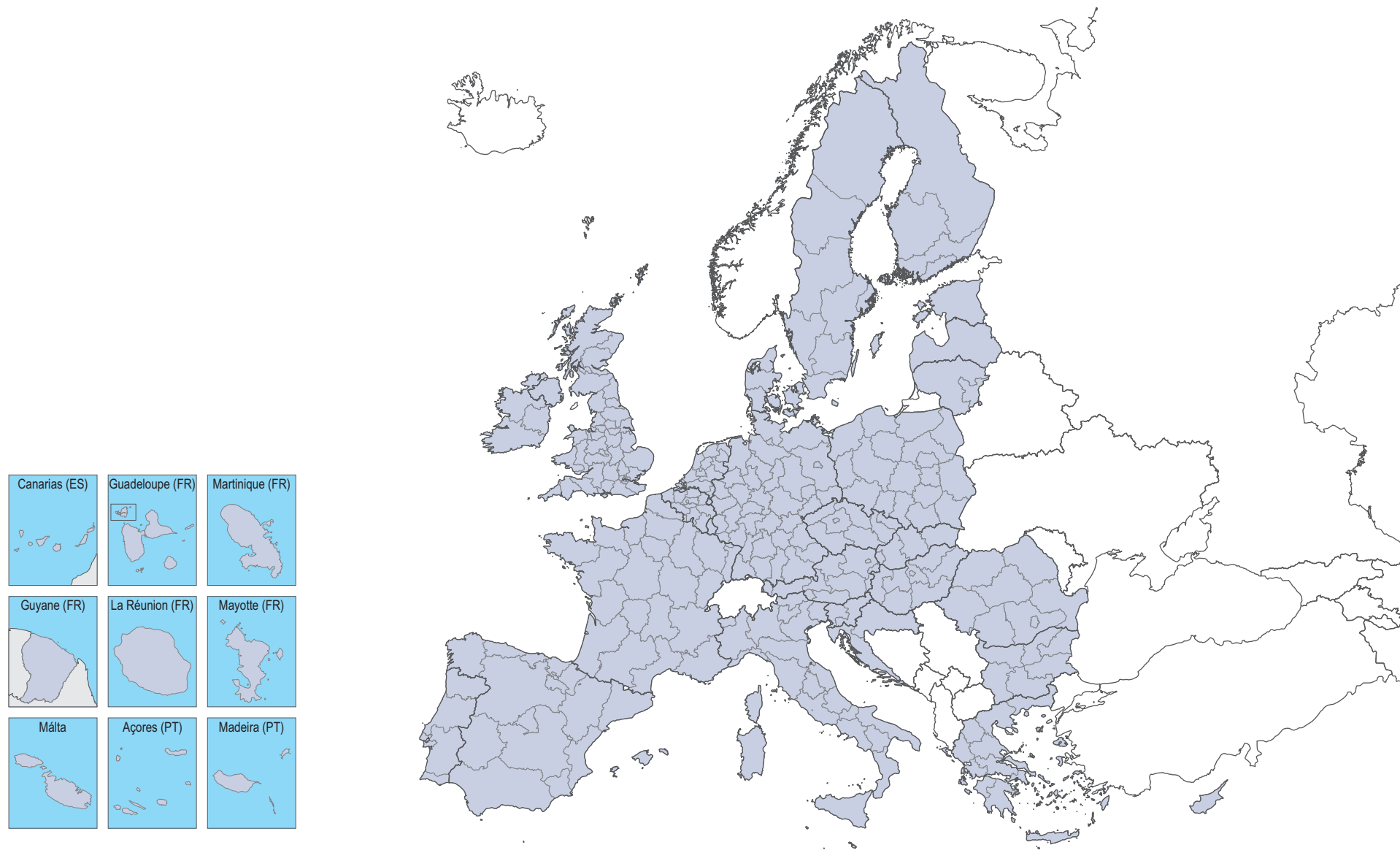

TERÜLETI EGYSÉGEK

Az Európai Unió országai (NUTS-0-egységek), 2019. január 1.

Az Európai Unió régiói (NUTS-2-egységek), 2019. január 1.

Ábrajegyzék

I. A KORONAVÍRUS OKOZTA JÁRVÁNY HATÁSA A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRA

1.1. VÁLLALKOZÁSOK

- 1.1. Az újonnan alakult gazdasági szervezetek számának változása, 2020 7
- 1.2. A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások aránya, 2020. április 30..... 7
- 1.3. A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozások aránya, 2020. december 31..... 7

1.2. IPAR, ÉPÍTŐIPAR

- 1.4. Az ipari termelés volumenváltozása, 2020..... 8
- 1.5. Az ipari exportértékesítés volumenváltozása, 2020..... 8
- 1.6. Az építőipari termelés volumenváltozása, 2020..... 8

1.3. KISKERESKEDELEM

- 1.7. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának megoszlása járásonként, 2020 9
- 1.8. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumenváltozása, 2020..... 9
- 1.9. A kiskereskedelmi forgalom egy lakosra jutó értéke, 2020..... 9

1.4. TURIZMUS

- 1.10. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számának változása, 2020..... 10
- 1.11. Az összes eltöltött vendégéjszakán belül a belföldivendég-éjszakák aránya, 2020..... 10
- 1.12. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött belföldivendég-éjszakák számának változása, 2020. június–augusztus..... 10

1.5. FOGLALKOZTATÁS

- 1.13. A referenciahéten nem dolgozók aránya, 2020. március–május..... 11
- 1.14. A koronavírus-járvány miatt megváltozott munkakörülményekben érintett alkalmazottak aránya, 2020. április–június..... 11
- 1.15. A távmunkában vagy home office-ban dolgozók aránya, 2020. április–június..... 11

1.6. ÁLLÁSKERESŐK

- 1.16. A nyilvántartott álláskeresők számának változása, 2020. június..... 12
- 1.17. A nyilvántartott álláskeresők számának változása, 2020. december..... 12
- 1.18. Ezer lakosra jutó nyilvántartott álláskeresők száma, 2020. december..... 12

1.7. LAKÁS

- 1.19. Kiadott új lakásépítési engedélyek tízezer lakosra jutó száma és a kiadott új lakásépítési engedélyek számának változása az előző évhez képest, 2020..... 13

- 1.20. A kiadó lakások aránya kerületenként, 2020 13
- 1.21. A lakberek változása a régiós KSH–ingatlan.com-lakbérindexek alapján 13

1.8. EGÉSZSÉGÜGY

- 1.22. A támogatott gyógyszerek tízezer lakosra jutó napi dobozforgalma megyénként, 2020. december..... 14
- 1.23. A tízezer lakosra jutó ápolási napok száma az aktív fekvőbeteg-ellátásban a beteg lakóhelye szerint, 2020. december..... 14
- 1.24. A tízezer lakosra jutó aktív kórházi ágyszám, 2020. december..... 14

II. KIEMELT TÉMA: A LAKÁSPIACI FOLYAMATOK TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEI

2.1. LAKÁSÉPÍTÉSEK

- 2.1. Az épített lakások számának alakulása településtípusonként 17
- 2.2. A 2015 és 2019 között épült lakások tízezer lakosra jutó száma..... 17
- 2.3. A 2015 és 2019 között épült lakások aránya a 2019. végi lakásállományból 17

2.4. LAKÁSPIACI VÁLTOZÁSOK

- 2.4. Az értékesített új lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában 18
- 2.5. Az új lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában 18
- 2.6. Az értékesített használt lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában..... 18
- 2.7. A használt lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában 18

2.3. ÚJLAKÁS-PIAC

- 2.8. Az értékesített új lakások tízezer lakosra jutó száma, 2015–2019 19
- 2.9. Az értékesített új lakások átlagára, 2019..... 19
- 2.10. Az értékesített új lakások átlagos négyzetméterára, 2019..... 19

2.4. HASZNÁLT LAKÁS-PIAC

- 2.11. Az értékesített használt lakások tízezer lakosra jutó száma, 2015–2019 20
- 2.12. Az értékesített használt lakások átlagára, 2019..... 20
- 2.13. Az értékesített használt lakások átlagos négyzetméterára, 2019..... 20

2.5. LAKBÉREK

- 2.14. Átlagos havi lakbér, 2019. II. félév..... 21
- 2.15. A KSH–ingatlan.com-lakbérindex 21
- 2.16. Az átlagos lakbér Budapest egyes városrészeiben, 2015–2019..... 21

2.6. A LAKÓHELYI MOBILITÁS ÉS A LAKÁSVISZONYOK KAPCSOLATA BUDAPEST FUNKCIONÁLIS VONZÁSKÖRZETÉBEN	
2.17. Budapest és a funkcionális vonzaskörzete	22
2.18. A vonzaskörzet települései és Budapest közötti éves átlagos belföldi vándorlási különbség ezer lakosra, 2015–2019.....	22
2.19. A vonzaskörzet településeinek ezer lakosra jutó éves átlagos belföldi vándorlási különbsége, 2015–2019.....	22
2.20. A 2015 és 2019 között épült lakások aránya a 2019. év végi lakásállományból.....	23
2.21. Az értékesített új lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában	23
2.22. Az értékesített használt lakások száma 2019-ben a 2015. évi százalékában	23
2.23. Az értékesített új lakások átlagos négyzetméterára, 2019.....	24
2.24. Az értékesített használt lakások átlagos négyzetméterára, 2019.....	24
2.25. Az új lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában	24
2.26. A használt lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában.....	24
2.7. LAKÁSÁRAK BUDAPEST VÁROSRESZEIBEN	
2.27. Az értékesített használt lakások átlagos négyzetméterára, 2019.....	25
2.28. A használt lakások átlagos négyzetméterára 2019-ben a 2015. évi százalékában.....	26
III. KIEMELT TÉRSÉG: HATÁR MENTI JÁRÁSOK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI JELLEMZŐI	
3.1. TÁRSADALOM	
3.1. A határ menti járások népességének megoszlása.....	30
3.2. A természetes szaporodás/fogyás és a belföldi vándorlási egyenleg ezer lakosra jutó száma az összes járásban, 2019.....	31
3.3. A regisztrált álláskereső aránya és az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem értéke az összes járásban, 2019.....	31
3.4. A külföldre ingázók aránya a határ menti járásokban lakó foglalkoztatottakból, 2011	31
3.5. A használtlakás-tranzakciók és az épített lakások tízezer lakosra jutó száma az összes járásban, 2019.....	32
3.6. Az üzemanyagtöltő állomással és a gyógyszerházzal, fiókgyógyszertárral rendelkező településen élők aránya az összes járásban, 2019	32
3.7. A bankfiókkal és a kormányablakkal rendelkező településen élők aránya az összes járásban, 2019.....	32
3.2. GAZDASÁG	
3.8. A működő vállalkozások száma ezer lakosra, 2018.....	33
3.9. A legalább 250 főt foglalkoztató vállalatok száma a határ menti járásokban, 2019. december 31.....	33
3.10. Egy hektár szántóföld átlagárának országos átlagtól való eltérése a határ menti járásokban.....	33

3.11. Az egy kiskereskedelmi üzletre jutó lakosság szám, 2019.....	34
3.12. Az egy lakosra jutó kiskereskedelmi forgalom értéke, 2019	34
3.13. A külföldi irányítású vállalkozások kiskereskedelmi forgalmának aránya a határ menti járásokban, 2019.....	34
3.14. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma, 2019.....	35
3.15. Az egyéb üzleti célú szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák aránya a határ menti járás településein eltöltött összes vendégéjszakák számából, 2019	35
3.16. A vendéglátóhelyek tízezer lakosra jutó száma, 2019	35
3.17. A legközelebbi gyorsforgalmi-csomópont elérési ideje a leggyorsabb közúton a határ menti járásokból, 2019.....	36
3.18. Budapest elérési ideje a leggyorsabb közúton a határ menti járásokból, 2019	36
3.19. A saját megyeszékhely elérési ideje a leggyorsabb közúton a határ menti járásokból, 2019	36

IV. TERÜLETI KÜLÖNBSEGEK MAGYARORSZÁGON

4.1. JÁRÁSI SZÉLSŐÉRTÉKEK MAGYARORSZÁGON	
4.1. Járási szélsőértékek néhány kiemelt mutató alapján	38
4.2. NÉPESSÉG, NÉPMOZGALOM	
4.2. Ezer 15–49 éves nőre jutó élveszületés, 2019	39
4.3. Ezer lakosra jutó halálozás, 2019.....	39
4.4. Ezer lakosra jutó természetes szaporodás, fogyás (-), 2019.....	39
4.5. A régiók közötti belföldi vándorlás, 2019.....	40
4.6. Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási egyenleg, 2019.....	41
4.7. Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2019. december 31.	41
4.8. Ezer 15 éves és annál idősebb nem házas személyre jutó házasságkötés, 2019	41
4.3. MUNKAERŐPIAC	
4.9. A 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája, a foglalkoztatottak megoszlása gazdasági szektoronként, 2019	42
4.10. A 15–64 éves korcsoport munkanélküliségi rátája, 2019	42
4.11. Az inaktív aránya a 15–64 éves népességből, 2019	42
4.12. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete, 2019	43
4.13. Az üres álláshelyek aránya a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, 2019.....	43
4.14. A feladatai miatt, illetve ügyfelei vagy felettesei kérésére a szokásos munkaidejüket változtatók aránya, 2019. II. negyedév	43
4.15. A nyilvántartott álláskereső aránya a 15–64 éves állandó népességből, 2019.....	44
4.16. Az egy éven túl nyilvántartott álláskereső aránya az összes álláskeresőből, 2019.....	44
4.17. A nyilvántartott pályakezdő álláskereső aránya az összes álláskeresőből, 2019.....	44

4.4. JÖVEDELMI VISZONYOK

4.18. A személyijövedelemadó-fizetők ezer lakosra jutó száma, 2019.....	45
4.19. Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező éves jövedelem, 2019.....	45
4.20. Az 5 millió forint jövedelemsáv feletti adófizetők aránya, 2019.....	45
4.21. Az öregségi nyugdíj egy ellátottra jutó havi összege, 2020. január	46
4.22. A nyugdíjban és egyéb ellátásban részesülők tízezer lakosra jutó száma és megoszlása, 2020. január	46
4.23. Az aktív korúak ellátásában részesített hátrányos munkaerőpiaci helyzetűek tízezer lakosra jutó száma, 2019	46

4.5. SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

4.24. A kisgyermek napközbeni ellátását biztosító intézmény vagy szolgáltatás száz férőhelyére jutó beíratott gyermekek száma, 2019	47
4.25. A kisgyermek napközbeni ellátását helyben igénybe venni nem tudó kisgyermek aránya, 2019.....	47
4.26. Az egyes bölcsődékben gondozott gyermekek aránya, 2019	47
4.27. Házi segítségnyújtásban részesülők a 65 éves és annál idősebb népesség százalékában, 2019	48
4.28. Szociális étkeztetésben részesülők a 65 éves és annál idősebb népesség százalékában, 2019	48
4.29. Idősek bentlakásos intézményében ellátottak a 65 éves és annál idősebb népesség százalékában, 2019.....	48

4.6. EGÉSZSÉGÜGY

4.30. A betöltetlen orvosi állások aránya, 2019	49
4.31. Az egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma, 2019.....	49
4.32. Házi orvos és házi gyermekorvosi szolgálattal nem rendelkező településeken élők aránya a népesség százalékában, 2019.....	49
4.33. Házi orvos ellátás elérhetőségi ideje, 2019	50
4.34. A járóbeteg-szakellátás elérhetőségi ideje, 2019.....	50
4.35. Mentőállomás léte, 2019.....	50
4.36. A kórházak elérhetőségi ideje, 2019	51

4.7. OKTATÁS

4.37. Az óvodát helyben igénybe venni nem tudó gyermekek aránya a 3–5 évesek körében, 2019.....	52
4.38. Az általános iskolák nappali rendszerű oktatásában tanulókból a más településről bejárók aránya, 2019	52
4.39. A 60 éves vagy annál idősebb általános iskolai pedagógusok aránya, 2019.....	52
4.40. A nappali középfokú oktatásban részt vevő tanulók száma, 2019	53
4.41. A más településről bejáró tanulók aránya a nappali középfokú oktatásban, 2019.....	53

4.42. A középfokú nappali oktatásban részt vevő tanulók megoszlása a feladatellátási hely típusai szerint, 2019/2020.....	53
---	----

4.8. LAKÁSHELYZET

4.43. A kiadott új lakásépítési engedélyek tízezer lakosra jutó száma, 2019	54
4.44. A száz lakosra jutó lakosok száma, 2019	54
4.45. A négy és annál több szobás lakások aránya az év végi lakásállományból, 2019	54

4.9. GAZDASÁGI TELJESÍTMÉNY

4.46. Az egy főre jutó GDP az országos százalékában, 2018.....	55
4.47. A bruttó hozzáadott érték megoszlása a nemzetgazdasági ágak főbb csoportjai szerint, 2018	55

4.10. VÁLLALKOZÁSOK

4.48. Ezer lakosra jutó működő vállalkozás, 2018.....	56
4.49. A működő vállalkozásokból a gyorsan növekvő vállalkozások aránya, 2018.....	56
4.50. A működő vállalkozások hároméves túlélési rátája, 2018	56

4.11. BERUHÁZÁSOK

4.51. A gazdasági szervezetek egy lakosra jutó beruházási teljesítményértéke és a beruházások megoszlása nemzetgazdasági ágak főbb csoportjai szerint, 2019	57
4.52. A gazdasági szervezetek beruházásainak megoszlása gazdálkodási forma szerint, 2019.....	57
4.53. A gazdasági szervezetek beruházásainak megoszlása anyagi-műszaki összetétel szerint, 2019	57

4.12. KUTATÁS-FEJLESZTÉS

4.54. Kutatás-fejlesztési ráfordítások a GDP százalékában, 2018	58
4.55. A K+F-ráfordítások egy lakosra jutó értéke és a K+F-költségek megoszlása a kutatás-fejlesztési tevékenység típusa szerint, 2019	58
4.56. A kutatás-fejlesztési ráfordítások megoszlása források szerint, 2019.....	58

4.13. MEZŐGAZDASÁG

4.57. A mezőgazdaság hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018	59
4.58. Száz hektár mezőgazdasági területre jutó állategység és a baromfiállomány, 2019.....	59
4.59. Egy hektár szántó föld átlagára, 2015–2019.....	59
4.60. Egy hektárra jutó műtrágya, 2019	60
4.61. Egy hektárra jutó istálló- és hígrágya, 2019.....	60
4.62. Egy hektárra jutó öntözővíz, 2019	60

4.14. IPAR, ÉPÍTŐIPAR

4.63. Az ipar hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018 61

4.64. Az egy lakosra jutó ipari termelési érték, 2019..... 61

4.65. Az ipari vállalkozások egy lakosra jutó összes termelési értéke, 2019 61

4.66. Az export aránya az ipari értékesítésből, 2019..... 62

4.67. Az építőipar hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018 62

4.68. Az egy lakosra jutó építőipari termelési érték és a termelés megoszlása ágazatonként a kivitelezés helye szerint, 2019..... 62

4.15. KISKERESKEDELEM

4.69. A kiskereskedelem hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018 63

4.70. A nyári hónapok forgalmának részesedése a teljes éves kiskereskedelmi forgalomból, 2019..... 63

4.71. Kiskereskedelmi üzletek ezer lakosra, 2019..... 63

4.16. TURIZMUS

4.72. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018 64

4.73. Egy vendégéjszakára jutó bruttó árbevétel a kereskedelmi szálláshelyeken, 2019..... 64

4.74. A külföldi vendégek vendégéjszakáinak aránya a kereskedelmi és az üzleti célú egyéb szálláshelyeken, 2019 64

4.75. A kereskedelmi és üzleti célú egyéb szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma és a legnagyobb forgalmat lebonyolító 15 település, 2019 65

4.17. KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATOK ÉS BALESETEK

4.76. A szállítás, raktározás gazdasági ág hozzáadott értékének nagysága és részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018..... 66

4.77. A legközelebbi vasútállomás közúti elérhetőségi ideje, a leggyorsabb úton, 2019 66

4.78. A legközelebbi gyorsforgalmi csomópont közúti elérhetőségi ideje a leggyorsabb úton, 2019 66

4.79. A személyi sérüléssel közúti közlekedési balesetek tízezer gépjárműre jutó száma és a legtöbb balesettel jellemezhető 15 település, 2019..... 67

4.18. SZEMÉLYGÉPKOCSI-ÁLLOMÁNY

4.80. A természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik ezer lakosra jutó száma, 2019 68

4.81. A természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik átlagos kora, 2019..... 68

4.82. A Magyarországon első alkalommal, természetes személyek által üzembe helyezett személygépkocsik ezer lakosra jutó száma, 2019 68

4.19. TÁVKÖZLÉS

4.83. Az információ, kommunikáció gazdasági ág részesedése a megyék és a főváros gazdasági teljesítményéből, 2018 69

4.84. Az ezer lakosra jutó vezetékesinternet-előfizetések száma, 2019 69

4.85. Az optikai hálózaton történő vezetékesinternet-előfizetések aránya, 2019..... 69

4.20. VÁLLALKOZÁSOK DIGITALIZÁCIÓJA

4.86. A honlappal rendelkező vállalkozások aránya, 2019..... 70

4.87. Az online megrendelési lehetőséget biztosító vállalkozások aránya a honlappal rendelkező vállalkozásokon belül, 2019 70

4.88. A felhőalapú szolgáltatást igénybe vevő vállalkozások aránya, 2019 70

4.21. VÍZ- ÉS HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

4.89. Az egy közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakásra jutó ivóvízfogyasztás, 2019..... 71

4.90. A közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások aránya, 2019 71

4.91. A közüzemi szennyvízgyűjtő hálózaton elvezetett szennyvíz megoszlása tisztítási fokozatok szerint, 2019 71

4.92. A hulladék hasznosítása, ártalmatlanítása, 2019 72

4.93. A közszolgáltatás keretében elszállított települési hulladék egy főre jutó mennyisége, 2019 72

4.94. A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék aránya, 2019..... 72

4.22. ENERGIAFELHASZNÁLÁS

4.95. Egy háztartási fogyasztóra jutó villamosenergia-felhasználás, 2019 73

4.96. Egy háztartási fogyasztóra jutó vezetékesgáz-fogyasztás, 2019..... 73

4.97. Egy távfűtésbe bekapcsolt lakásra jutó távhőellátásra felhasznált hőmennyiség, 2019 ... 73

4.98. A legalább 2 megawatt beépített teljesítőképességű villamos energiát termelő nap-, szél- és vízerőművek, 2019 74

4.23. TERMÉSZETI KÖRNYEZET

4.99. Erdősültség és az erdők tulajdon szerinti megoszlása, 2019. december 31. 75

4.100. Erdőgazdálkodási célú terület rendeltetés szerinti, 2019. december 31. 75

4.101. Az országos jelentőségű védett természeti területek aránya és megoszlása a védett természeti területi kategória alapján, 2019..... 75

4.102. Natura 2000 területek..... 76

V. REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK FŐBB MUTATÓI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

5.1. Az egy négyzetkilométeres földrajzi rácshálóra (gridre) jutó népesség száma, 2011	78
5.2. Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, 2014–2018. évek átlaga	79
5.3. Ezer lakosra jutó vándorlási egyenleg, 2014–2018. évek átlaga	80
5.4. A medián életkor, 2019	81
5.5. A korai iskolaelhagyók aránya a 18–24 éves népességből, 2019	82
5.6. A 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája, 2019	83
5.7. Az egy főre jutó GDP az Európai Unió átlagának százalékában, vásárlóerő-paritáson számolva, 2018	84
5.8. Az ipar aránya a bruttó hozzáadott értékből, 2017	85
5.9. A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya az összes vendégéjszakából, 2019	86

Felelős szerkesztő:
Dr. Bódiné Vajda Györgyi

Vezető szerkesztők:
Kovács Krisztián, Szilágyi Dániel

Szerzők:
Bene Mónika, Berettyánné Halas Judit, Csiszézrné Palkó Rita, Csőszné Seres Ilona, Gerse József,
Herzog Tamás, Hidas Zsuzsanna, Kormos Zoltán, Kovács Andrea, Kurucz Lajos,
Nagy Anikó, Novák Zoltán, Rövid Irén, Tölcsér Marianna, Varsányi Tamás

Térképek:
Szilágyi Dániel, Weisz Tamás

Tördelőszerkesztő:
Bada Csilla

Infografika:
Damjanovich Katalin

Készült a Tájékoztatási Igazgatóságon, a szakstatisztikai főosztályok közreműködésével

További információ: kommunikacio@ksh.hu
Internet: www.ksh.hu

Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt. – Eurotronik Zrt. – 2021.016
Budapest, 2021